THOMÆ BARTHOLINI

HISTORIARUM ANATOMICARUM RARIORUM

Centuria III & IV.

Ejusdem cura accessere

OBSERVATIONES ANATOMICÆ

Cl. Viri

PETRI PAWI.

HAGÆ-COMITIS,
Ex Typographia ADRIANI VLACQ.
M.DC.LVII.

Illustrissimo Viro

D^N. TAGONI TOT,

Toparchæ in Erichsholm, &c.

Equiti Aurato, Regni Daniæ Senatori sapientissimo, Regio Borringensis Præsidi Amplissimo, Literatorum Mecænati perbenigno.

S. P.

TH. BARTHOLINUS D.

EXcessisti humanæ felicitatis terminum, Vir annis consiliisq; gravissime, & inclyto animo mortales superasti. Possem Rempublicam advocare, ut publica tua merita, tot annorum prudentiam pace belloque spectatam, virtutes tanto hospitio dignas, & constantem familiæque illustrissimæ propitiam mentem, pleno ore extollat: Sed unius calami

calami non capit angustia, quod omnium superat admirationem. Ego privata merita tacere nolo, quibus Avum & Parentem Tibi dudum devinxisti, & literatos omnes. Ne posteri sint nescii, nosque ingratos damnent, quia majora non possum, æternam his chartis tanti Herois memoriam submissè inscribo. Patere, senex Inclyte, votivam debitæ devotionis tabulam tuo honori suspendi, ut ab illustri quoq; nomine ad invidiam magno, inter fastos Patriæ legendo, splendorem Historiæ meæ & authoritatem mutuentur. DEUS tantum patriæ columen florente diu senecta & gloriosa servet, annosque facili largaque manu pro meritorum numero admetiatur fortunatos. Hafniæ Calend. Januar. cIↄ Iↄc LVII.

LECTORI S.

PLacido vultu ab æquis candidisque exceptæ fuere priores Centuriæ, & repetita prœla meruerunt. Exinde animatus meliorum consilio, neglecto vulgi contemptu, tertiam quartamque currente calamo, ex arbitrio festinantis Typothetæ, superaddidi, gratiam obsequij à Naturæ cultoribus meriturus. Non quæsivi elegantiâ fictâ laudem, sed Naturæ veritate, sed fide narrationum, sed varietate rerum, qua hæc aliaque Lectori me commendo, & alia si possum, spondeo stipulanti. Pluribus nolo pro me intercedere. Placet suapte natura, adeoque gratiosa virtus est, ut insitum sit etiam malis, probare meliora. Vale.

THO-

THOMÆ BARTHOLINI

HISTORIARUM ANATOMICARUM Rariorum

CENTURIA III.

HISTORIA I.

Abortus cum Mola.

FEbre continua, mox in intermittentem Tertianam degenerante, correpta Mulier Hafnienſis primæ notæ & formæ, poſt tertium graviditatis menſem, quanquam à remedijs generoſis cauta abſtinuerit, abortum tamen exortis uteri doloribus edidit facili partu, benè conformatum, maſculi ſexus. Exinde ſtatim febris videbatur extincta, quaſi venæ ſectione per lochia procurata. Tertio poſt abortum die remiſſi antea dolores parturientium per vices ſed levius recurrebant, quumque iſto triduo alvus eſſet ſuppreſſa, ſuaſimus ſuppoſitorium. Dictum factum, à ſuppoſitorio ſoluta alvus, eodemque conatu ſine ullo dolore aut graviore

ſymptomate fruſtulum carnis ſolidæ per uterum excrevit, quod hepar uterinum credidi, re verò accuratius perpenſa Molam eſſe deprehendi. Prima fronte cordis figuram exactè referebat ſuo pericardio incluſi, baſi & cono conſpicuam. Duplici involvebatur triplicique membrana tenui. Inter intimam tunicam & extimam cavitas in altero latere erat, ventriculi inſtar, quam efformabat tunica à baſi latiore molæ producta, ubi quoque craſſior, ſicut tota baſis ſolidior duriorque velut adipe inferta. Ipſam ſubſtantiam quam cultro dividerem. conſtare eam vidi ex fibrillis infinitis variè invicem connexis & ſanguine inter fibrillas concreto. Subtraxerat hæc mola fætui nutrimenti partem magnam, unde, accedente febrili calore, debilitatus, ante præfinitum tempus, excluſus fuit. Similem molam à non prægnante excluſam nuper vidi. Molarum quia variæ ſunt figuræ, neque unquam ſibi ſimiles, caſu potius & loci varietate compinguntur. *Platerus* ſtellam marinam arboreſcentem obſervavit referre. *Lemnius* L. 1. de Occ. Nat. Mir. c. 8. molam vidit, cui utrinque anſæ duæ annexæ erant in brachiorum longitudinem ac modum exporrectæ, utricæ marinæ ſimilem. *Hildanus* deſcribit molam Cent. 2. obſ. 52. fungum ſeu manum complicatam cum pollice referentem. *Foreſtus* L. 28. Obſ. 61. 62. varias vidit molæ
for-

formas, oculos habentes, item accipitris rostro, &c. P. *Salius* notavit menbrum virile expressisse. *Salmuth* Cent. 3. Obs. 98. oris lati figuram vidit, quale est tineæ vel cyprino pisci, & duo nigra puncta oculos referentia. *Panarolus* Pentec. 4. Obs. 46. bulbum omninò referentem. Oblatas sibi esse molas narravit in amico colloquio *D Paulus Moth*. Archiater Regius & amicus meus honorandus, modò hepatis formâ lobis distinctas, modò bufonis effigie cum rictu seu rima oris aperta, modò rostratas & alatas. Disputant nonnulli, an diverso tempore fœtus & mola excludi possint. Ne dubitemus, laudata nobis femina fidem facit. *Ballonius* L. 2. Ephem. p. 144. Damisellam de Briaco adducit, quæ legitimo partu pusionem edidit, viginti post diebus veluti molam. De abortibus *Hippocrates* L. 7. Epid. 86. *Terpida mater, à Dorisco per abortionem enixa est mense quinto gemellos ex casu, ab altero quidem statim velut tunica conclusa liberata est, ab altero prius vel posterius quadraginta diebus.* Perfectos quoque gemellos tempora partus inrer se divisisse exempla docent, ut de mola mirum non sit, quæ diversis ligamentis utero annectitur. Memini Neapolitanas puerperas frequenter vel ante vel post fœtum edidisse carneam molam, quam feram vocant, suis membranis inclusam. Superstitiosæ de fera ista credunt, si tangat terram emori

puerperam ſyncope, cui incommodo ut eant obviam, ſupponunt ſemper ſtragulum, deinde aquæ immergunt verſantque, denique in cloacas abjiciunt.

HISTORIA II.

Phthiſici Anatome, in eoque Vaſa Lymphatica detecta.

JAnus Laurentii Norwegus, Sartoriâ arte Hafniæ victum privatim quæritans, annorum 30, habitu pinguiuſculo & athletico, temperamento calidiore, annis abhinc binis in phtiſin venit, tractuque annorum in tantam corporis univerſi maciem, ut vix oſſibus hæreret. A primo verò morbi tabifici inſultu vox intercepta fuit, ut præter affirmantis particulam effari nihil poſſet, nutuque ſolo neceſſaria ſibi ab aſtantibus peteret. Ante ſemeſtre ſpacium obortus illi tumor infra mentum durus, quo impedita fuit ſolidorum ciborum deglutitio. Interea in ædiculas horto noſtro urbano vicinas migravit, ubi inter anguſtias corporis & cubiculi ægerrimè ſolis potulentis vitam protraxit, donec penitus interceptis loquendi reliquiis, evaneſcente prius tumore colli, illuc abiret undè negant redire quenquam. Quarta poſt mortem hora ult. Mart. 1645. ad ædes clam advolo cum

Hen-

Henrico à Mómichen ſectionibus meis adſueto, præſente *Petro Eraſmio* diligenter à muliercula ædes inhabitante prius edoctus nulla malignitate tum graſſante, aut ædes eſſe infectas, aut ægrum deceſſiſſe. Emaciatum igitur phtiſici corpus in anguſto cubiculi angulo linteis ſepulchralibus involutum diſſecamus, nitidumq; cætera & labis in cute expers invenimus. In aperto thorace Pulmones ſpongioſi plumâ leviores, ex parte coſtis connati, externâ facie colore nativo tincti, diſſecti vero per medium parum ſanguinis continebant, cujus vice purulenta materia, alba, ſincera expreſſis vaſis exſtillabat. In aſpera arteria nihil heterogeneum viſum, nec ullum iſtius tumoris veſtigium apparuit, unde veroſimile eſt à flatibus excitatum fuiſſe. Cor ſic magnum ſatis, ſanum & ſanguine abundans, vaſis coronarijs tumentibus. In Pericardio copia aquæ natabat, fuſca, quali colore venæ quoque cordis cernebantur. Pinguedo ſub univerſa cute parcior ſed flaveſcens. In abdomine viſcera ſana pleraque & parum à naturalibus deflectentia. Omentum ferè conſumptum. Inteſtina flatibus repleta & vacua. Ileum hinc inde nigricabat, qualis eſſe ſolet color illorum quos malignitas aliqua jugulavit. Hepar, ſi colorem fuſcum excipiamus, nihil monſtri alebat. Veſicula fellis plena, ſed obſcurior. Ventriculus ſanus capaxque, luridus Lien, Pancreas

incorruptum, ſed pinguedine obſitum. Meſenterium ſine pinguedine, ſine lacteis manifeſtis tandem explicamus. Ecce circa ramum Meſentericum & ſplenicum duo Vaſa Lymphatica ſe produnt tanto illuſtriora, quanto viſu magis grata. Lætabamur impensè in homine à nobis viſum quod anxiè hactenus optaveramus. Vaſa iſta tumidiuſcula undarum inſtar per venam Portæ fluctuabant oblonga, calami columbini craſſitie, propter contentam aquam limpidam reſplendeſcentia, & prorſus ſimilia illis quæ in brutis olim primi invenimus. Prope hepar alia viſebantur minora, numero tria, per portam deſcendentia plena & eadem ſplendente humiditate pellucida. Plures Lymphaticorum ramos obſervare nequivimus, quod accuratius inquirere nec locus incommodus averſus à lumine, nec anxia mulierculárum ante fores præſtolantium exſpectatio feſtinantibus concederent. Motum tamen liquorum Lymphaticis Vaſis contentorum in tranſcurſu libavimus. Majora illa duo per ramum Meſentericum progredientia digito compreſſa humorem limpidum obſtinatè retinebant, nec ad inferiora propellebant, unde ex cruralibus Lymphaticis orta judicabam, propter valvulas & curſum liquoris, nihil remeare admittentibus: diſparuit autem verſus ſuperiora ſupra digitum quicquid cavitati inerat, ut conſpici amplius nullo viſu potuerit.

rit. Ex hepate quæ emergebant, eundem humorum curſum ſervabant, quem in brutis notavimus.

HISTORIA III.

Vulnus ſclopeti in occipite.

PYrio pulveri nullam ineſſe malignitatem eruditè probavit *Hildanus*, neque cum ad nervoſas partes pervenerit. Firmat Viri laudati ſententiam famulus mercatoris Hafnienſis. Quum ſuperiori anno ad luſtrandos cives poſt peſtilentiam extinctam, armis ſuis per ordines diſpoſitæ claſſes per urbem procederent, ex ſequenti ordine quidam per imprudentiam ſclopetum ſolo pulvere pyrio refertum in prioris ordinis commilitem qui uno paſſu ab eo diſtabat, exploſit. Juvenis læſus viginti circiter annorum honeſtis in Germania ortus parentibus, corruit dictum factum velut fulmine ictus, domumque ſenſu motuque privatus defertur. Suſpicio erat per nucham penetraſſe pulverem urentem ad nervorum principium ob vocem interceptam & ſenſus omnes ſublatos. Conſueta à Chirurgo perito contra ambuſta poſtico vulneri applicantur remedia, venaque ſecta humorum ad partem affectam affluxum & alia ſequutura ſymptomata inhibuit. Decubuit ita ſine

 ſenſu,

ſenſu, voce & motu quinque dierum ſpacio. Tranſacto quinto, eſchara decidit, nudaque calvaria ſine contuſione aut rima apparuit. Statim aliqua motus rediere indicia, oreque aperto ad roborandum cerebrum portionem Cephalicam meo conſilio hauſit, exterius verò undique caput cephalicis munitum. Præter exſpectationem ſenſim ad motum ſe erexit, &, rogatus ad nutum Chirurgi vulnus deligantis in lecto ſe volutavit. Nono die fari cepit, & expeditior motus ſenſusque proceſſit, quum altera eſchara ex muſculis occipitis & colli ſoluta tendines nudos illæſos monſtraret, nec ad interiora penetraſſe pulverem indubiam fidem oculis faceret. Exinde melius habuit, curatoque ſimplici vulnere convaluit, metu ſeu mortis ſeu Apoplexiæ ante perculſus. Nempe turbati fuerant inopinato ſclopeti ictu ſpiritus in cerebro, & nervi ſive defectu ſpirituum ſive timore conſtricti ab officio ceſſaverant. Metus multorum morborum cauſa, & timore nonnullos exſtinctos accepimus. Fulminis quoque ictu non pauci concidunt moriunturque, ſive animi conſternati culpa, ſive malignitate communicata.

HISTO-

HISTORIA IV.

Icterus Quartanæ superveniens non semper malus.

NEphritici dolores ingentes post longum decubitum & dextri sinistrique hypochondrij dolores cum frequenti vomitu quartanariam uxorem meam suavissimam postridie magni solaris deliquii 1654. invaserant torquebantque miserimè, nulloque remedio juvante, ad dolores mitigandos & laxandas vias in balneum aquæ tepidæ ægram demisi. Vix post repetitum lectum hora effluxerat, quum febrilis paroxismus invaderet tanto cum horrore, ut convulsionis esset metus, exinde horæ spacio interjecto, calor successit sequentibus diebus continuus, nec quarto die alius typus comparuit. Initio hujus paroxysmi bilis per universum corpus effusa Icterum induxit, & flavo colore cutim aliàs candididissimam oculosq; infecit turpissimè. Urina crocea & satis flava, quæ chartam linteumque tingebat. Ominabar male & de salute uxoris desperabã territus duplici Prognostico. Solet enim mortis esse præsagium si Chronicis morbis Icterus succedat. Præterea *Hipp.* 4. Aph. 64. malum proclamat, si febri ante diem septimum morbus regius accesserit; Non enim

critica sed symptomatica est evacuatio. Sed præter spem fefellerũt me præsagia. Tertio enim die sanguis una per alvum dejectus, purus, fibrosus, quem, quia purus, à fæcibus separatus & guttatim fluens sine torminibus, hæmorrhoidalem rectè judicavi. Septimo die sensim turpis flavedo ex corpore disparuit, splendidior more solito reddita cutis, lien induratus ante detumnit, hepar quievit, sopiti Nephritici dolores; Nec ex illo tempore quartanæ sentiit insultũ. Tum in mentem veniebat *Hippocrates*, qui l. 1. Epid. sect. 2. 1. t. 22. sibi in Aphorismis contrarius, morbum regium etiam ante septimum prodesse prodidit, si vel per urinam purgatio, aut alvus turbata, aut sanguinis profluvium successerit, aut hæc omnia, ut Heraclidi evenit, juxta Aristoclidem decumbenti, cui & ex naribus fluxit sanguis, & venter turbatus est, & per vesicam est purgatus. Fluxus autem hæmorrhoidalis & quartanam sanavit, & lienem tumidum evacuavit, & ominosum Ictere signum elusit.

HISTORIA V.

Hermaphroditus sine cute.

CHristiani Cerdonis Hafniensis uxor consueto partus termino exspirante, facili partu enixa est hermaphroditum, muliebri natura loco

loco ſolito, virili verò membro ſupra in pube conſpicuo. Alebat præterea infans extremis artubus aliquid monſtri. Loco manus extremæ pedes erant, & locum pedis occupabant manus. Adhæc nuda caro comparebat ſine cute, cujus ne veſtigium quidem in univerſo corpore conſpiciebatur. Non à calore, quia nihil de intemperie conquerebatur Mater, nec ab acrimonia hnmorum in utero contentorum, ut ſuſpicabar, quia fidem fecit Obſtetrix noſtra, omnia ſecundum conſuetam Naturæ legem fluxiſſe, nec modum nec qualitatem lochia exceſſiſſe. Igitur à primo conceptu defectus materiæ, vel cõformatricis facultatis imbecillitas incuſanda.

HISTORIA VI.

Anatome mulieris quæ prægnans falsò credebatur.

UXor Eliæ Tabellarij in vico Regio prægnans ab obſtetrice judicabatur, ob ventris tumorem & duritiem. Remittebat tamen illa & interdum per vices augebatur. Pedes ſubinde tumidi, internum ſine ſenſibili evacuatione detumeſcebant. Menſes interim ordinatis vicibus fluebant. Cætera toto corpore eleganter carnoſa florentis ætatis femina. Cœperunt hæc ſymptomata invaleſcere à tempore quageſimali

dragesimali 1655. ad Junium menſem, quo ingentibus doloribus auctis vivere deſiit. Conſenſu Mariti, & ita jubente ægra ante fatalem horam, cadaver aperuit *D. Simon Pauli*, qui curæ illius præfuerat, meque adſcivit teſtem ſectionis & rerum obſervandarum. Ex aperto abdomine ingens copia ſeroſi ſanguinis effluxit, quæ cavitatem quoque thoracis occupabat, implebatque menſuras noſtras ſex. Sive is ſanguis ex rupto vaſe ſit effuſus, ſive per διαπήδησιν expreſſus. Inanitæ vacuæque omnes venæ in utroque ventre cernebantur. Omentum nullum, ſed putredine abſumptum. Inteſtina tenuia protuberantia omnia arctiſſimè inter ſe connexa & membranis & pinguedine connata. Cohærebant eodem vinculo inter ſe ventriculus, hepar, lien & cætera huc ſpectantia: Remotis tenuibus & à membranis pinguedineque ſeparatis, membrana adipoſa & præpinguis à ventriculo protendebatur per univerſum abdomen ad coxas, qua diſciſſa ſubtus delitеſcebant craſſa inteſtina libera. Circa rectum inteſtinum maxima pinguedinis copia adnata, ut prima fronte magnæ glandulæ ſpecie dubios nos reddiderit. Uterus ſanus juſtæque magnitudinis ſine ullo conceptu. Ventriculus denſus cartilaginis duritie, eminentiam acutam ſupra pylorum, uropygij inſtar, habebat, forſan ubi omentum abruptum fuerat, cætera vacuus
ſola

ſola pituita glutinoſa ſuperſtite. Hepar grandius utrumque hypochondrium implens, ſcirrhoſum, firmiter ſupra infraque omnibus vicinis cohærens, membrana prope coſtas variegata, rubriſque maculis diſtincta, quæ facilè ſeparabatur. Lien arctiſſimè infra ventriculum pinguedine immerſus, pugni magnitudine, colore ſano. In Thorace aperto, dextra cavitas plena ſanguine iſto ſeroſo, grumoſo & lento. Pulmo exiguus vix pomum magnitudine æquans. Pulmo ſiniſter præter ſolitum amplus coſtiſque adnatus. Nullam tamen ægra ſuperſtes reſpirandi paſſa eſt difficultatem. Pericardium pinguedine abundans, ſed ſine ſeroſa humiditate, quæ cum ſanguine diffluxerat. Cor elegans & puſillum, adipe ferè tectum. In ventriculis ne guttula ſanguinis comparuit, ut mirum non ſit tribus ante obitum diebus pulſum ceſſaſſe. Tantorum ſymptomatum & miræ hujus conſtitutionis cauſa credebatur venenum per errorem fortaſſis oblatum, quum enim prædicta accidentia illam invaderent, vomitus inſequutus, diarrhæa ingens, & ſanguinis ex naturalibus eruptio. Inde invaluerunt ſymptomata, tumor ventris, dolores incredibiles, ut, ſecundum methodum fruſtra adhibitis remediis, ipſi ſibi ventrem aperire ſæpius dolorum impatientia optaverit.

HISTO-

HISTORIA VII.

Monstrum sine cranio.

IN oppido Cimbriæ Bryns territorii Hadersiebiensis natum monstrum sexus masculini primis conjugii parentum annis, in quo nullum cranium visebatur, sed inversum caput, oculis posticam partem occupantibus, lingua exserta. In occipite tamen os triangulare supererat. Nullum collum. Infra oculos posticos carnis cruentæ portio propendebat, ex qua sanguis stillabat. Sinistra manus ad superiora protendebatur erecta, quam si vi deprimeres, sua sponte ad superiora erigebatur. Sex digitis eadem manus ornabatur, ut & sinister pes. Dextra manus retrorsum à corpore flectebatur, quæ vi reducta, ad exteriora sua sponte redibat. In utriusque manus carpo dura adnata erat caro. Corpus reliquum per artus aut ventres distinctum non erat, sed æqualiter sine ullo discrimine à superioribus ad inferiora informe protendebatur. Rubra tamen lineola baltei, seu cinguli instar medium corpus dividebat.

HISTO-

HISTORIA VIII.

Menstrui fluxus ubertas.

CONsilium meum expetiit uxor Pastoris in Scania honestissima, annorum 38. uterinis passionibus obnoxia, quæ sex abhinc hebdomadis ingentes dolores dorsi, lumborumque & murmura ventris hinc inde oberrantia perpessa est, ut rugitibus supra infraque interceptus videretur commeatus. Puerperii dolores credidisset & partum imminentem, nisi pro certo constitisset gravidam non esse. Inter hos dolores menses prodierunt, quos non speraverat, sex hebdomadum spacio leniter fluentes, qui subinde per biduum subsistentes, recurrentibus iisdem doloribus, revertebantur. Sanguinis melancholici vitium mihi videbatur, qui serosus & flatulentus acrimonia sua venas uterinas reseravit. Quia tamen de absente nihil certi ausus sum pronunciare, & alias memini etiam in prægnantibus menses effundi, relictis generosioribus remediis suasi clysteres carminativos, sacculos uterinos, aquas fl. Chamomeli, Cinamomi, Cumini, &c. Quibus nihil proficientibus continuus evasit fluxus, qui octavo quovis die velut periodicus tanta copia effundebatur, ut grumosi sanguinis vasculum

culum ſatis capax exciperetur, jamque vires valde proſtratæ ſanguinem ſiſtentia poſcerent. Exiſtimavi maxima ſanguinis ſeroſi & acris evacuata copia, ab obſtructione eſſe nullum periculum. Præſcripſi igitur Electuarium adſtringens, & unguentem adſtringens lumbis pubique inungendum, quibus feliciter ſenſim ſedatus fluxus, & ſopiti dolores.

HISTORIA IX.

Medullæ ſpinalis Anatome.

QUia plurima circa medullam ſpinalem & exinde exortos nervos inter Proſectores noſtros emergunt dubia, placuit ſpinalem medullam ex ſpina dorſi exemtam curioſius examinare, ut aliis hactenus neglecta inveſtigarem. Exterior tunica craſſior levi opera ſeparatur, & corticis inſtar facilè tota ab interioribus divellitur, connectiturque interiori membranæ per fibrillas & nervulos ad vertebrarum foramina properantes. Venulas habet ſed exiles. Interior ſubtilis membranula, piæ matris ſoboles, hujus more fibrillas venularum medullæ arctius connectitur. Dorſi ſpinalis medullæ longitudinem inſigne vas ſanguineum perreptat, ex quo ramuli hinc inde elegantiſſima ſerie emittuntur, quemadmodum in cerebro.

bro. Ad latera utrinque alius ramus sed minor ejusdem membranæ longitudinem percurrit, ex quo utroque pari modo ramusculi per tunicam disperguntur, an medullam pertranseant, haud liquido constat. In medulla certe interiore discissa puncticulæ rubicundæ hinc inde comparent, sine dubio à venulis capillaribus derivatæ. Medulla ipsa dorsalis à suprema ad infimam dividitur in duas partes. Veluti enim cerebrum anterius per falcem seu duræ matris duplicatam meningem, ita hæc medulla, cerebri propago, manifesté distinguitur per tunicam internam, piæ matris filiam, nulloque negocio separatur. Medullæ divisura eandem membranulam recipit variis minutissimis venulis ornatam. Supra divisuram incedit nominatum nuper vas sanguineum, instar sinus in falce cerebri. Media tantum medulla per divisionem istam finditur, sed secundum medullæ totius longitudinem, paulatim enim & membrana tenui & medullæ confusione obliteratur. Remota membrana, quanquam pateat fissura & per tenuem falcem separetur, exterius tamen, integra tunica & salva ita constringitur, ut medullæ rotunda figura servetur. Cerebro perquam similis est medulla, quod & notatum *Galeno* l. 7. de Placit. c. 5. & l. 12. de Vs. Part. c. 11. Licet solidior, externé candicat, substantia constante, in centro mollior & obscurior. Libuit fi-

 stula

ſtula experiri an medullæ ſubeſſet cavitas. Maximo ſpiritu non potui ullum cavitatis indicium percipere. At immiſſa in ſinum ſeu diviſuram fiſtula, facillimè ſpiritum ad extrema perducebam, totumque medullæ corpus, qua diviſura pergebat, viſum eſt elevari. An per hunc ſinum quicquam in viventibus ſucci traducatur, non ſine ratione dubito, ſi quidem arcte extrema membrana clauditur, reſpondetque fiſſuræ cerebri, per quam nihil ferri obſervamus, præterea puriſſimus eſt iſte ſinus & candidus, quarti ventriculi æmulus, ſine ullo liquoris veſtigio. Cætera non addo quæ aliis Anatomicis notata paſſim leguntur.

HISTORIA X.

Tuberoſus pueri pes.

SExennis puer Ruſtici Hafniam venit conſilium apud Chirurgos petiturus. Delatus quoque ad me fuit ſpe auxilii. Vidi dextrum pedem obſitum tuberibus, non abſimili figura manus à *Severino* l. 4. de Abſceſſ. Anom. c. 1. depictæ & deſcriptæ. Dextri pedes pollex & index ita erant inflati, ut pedem integrum ſinguli digiti æquarent. Tres verò digiti minimi ſub reliquis velut ſub umbone latebant. Cujusque digiti tuberoſi unguis latè ſe extenderat, reconditusque dilitescebat ſub flexura tuberis

ris ad ſuperiora inflexi. Dorſum pedis ſimilis fungus occupabat, & ſub planta alius extabat. Omnia iſta tubera mollia, levia, fungorum inſtar, ſed rotunda & æqualia, ſine ullo doloris ſenſu, ut expedito greſſu ſupra tubera plantæ ambularet, ſed calceus pedi aptandus caput æquè ac pedem exciperet. Increverunt tubera à primo nativitatis anno, ex quo ſenſim cum augmento corporis in iſtam amplitudinem excreverant. Parentis ruſtici votum erat, ut reſecarentur partes ſpongioſæ, quo ad agreſtia officia rediret. Diſſuaſi tamen operationem propter inſtantis caniculæ æſtum, & ad nos poſtea reviſere juſſi.

Historia XI.

Articulorum Exſiccatio.

Religioſus Doctuſqne Paſtor Grevanus poſt genæ ſiniſtræ Paralyſin, licet corpore robuſto & obœſo, in tantam articulorum incidit exſiccationem, ut omnium oſſium, cervicis, dorſi, brachiorum &c. motum exaudiverim & exacte diſtinguere potuerim, quaſi omnibus articulis è compage ſua ſolutis. Sonus quoque ſcapulæ, ſingulorum digitorum, epiglottidis, naſi extremi percipiebatur. Mira res viſa omnibus & ægro moleſta, neç ſatis relationi

crediдissem, nisi præsenti mihi singula & visu & auditu innotuissent. Memini aliàs febribus ardentibus ita exsiccari in emacitis articulos, ut sonitu se prodant. At nulla hic febris, nulla macies. Re pressius apud ægrum examinata, comperi Hypochondriacum esse, murmura ventris sentire & fere fauces siccas esse. Forsan articulorum humiditas fuit intercepta propter detentam lympham in obstructo mesenterio. Divinum aliquid hic latere judicarunt alii quos consuluit. Ego verò cognito affectu hypochondriaco facilem curandi viam inveni. Obstructiones mesenterii commodis potionibus reseravi, flatus dissipavi, roboravi viscera, & externis humectantibus tam fomentis quam exemplastris tantum profeci ut nec articuli sicci sint impedimento, nec hypochondria murmurent, commodeque jam vivat, Deique muneribus piè utatur.

HISTORIA XII.

Hermaphroditus Pariens.

ANcilla utriusque sexus, licet de ambigua natura varii rumores spargerentur, nupsit tamen Viro plebejo, & tandem gravida amisit in pestilentia illa magna 1654. maritum. Post computum decem & tres hebdomades effluxerant,

rant, anttequam verum pariendi tempus affulgeret. Interea in tantum tumorem aqualiculus est distentus, ut se gemellos parituram crederet. Tandem puerum grandiusculum enixa est, sed in partu extinctum. Vix obstetricem precio preceque exorare potuit, quod malè successurum negocium Hermaphrodito omnes ominarentur. Infans autem ob loci difficultatem vix eluctabatur angustias, unde compressum in partu caput μακροκεφάλους imitabatur, de quibus *Hippocrates* l. de Aere, locis & Aquis testatur, quod capita illorum tenella & mollia manibus efficta sint, & in longitudinem elevata. Lochia deinde copiosissima expurgata, quibus in tantam molem abdomen increverat. Ipsa Mater superstes & sana funus infantis sui procurat.

HISTORIA XIIII.

Prægnans menstruata.

ORaculum est *Hippocratis* 5. Aph. 60, si prægnanti purgationes menstruæ procedant, benè valere fœtum esse impossibile. *Galenus* in Commento de magna sanguinis evacuatione senem interpretatur sæpe fluente, quod privetur fœtus alimento necessario. Alii ut *Liebautius, Heurnius, Martianus*, &c. post perfectam νόησιν 35. vel 40. die periculum cum Coo metuunt.

unt. Novi ego mulierem juvenculam Hafniensis mercatoris uxorem, quæ quotiens uterum gerit ordinarios patitur mensium fluxus adeò copiosos, ut lecto affixa imbecillitati suæ consulat. Subsistit is stato tempore, nec à primo conceptionis mense ad ultimum statas vices intermittit. Fætus nihil inde mali patiuntur, quos masculos & robustos feliciter solet eniti. Igitur in plethoricis non succedit semper Aphorismus, in quibus tantum super est sanguinis, ut nisi vel Venæ sectione extrahatur vel mensibus erumpentibus imminuatur, abortus immineat periculum vel gravidæ exitium. Uterum verò pertransire necessum non est, quum ex iis venis quæ utrinque in uteri cervicem inseruntur profluant, ut rectè *Galenus* monet, & experientia suffragatur. Cui volupe legat nuperum Commentarium viri Eruditissimi *Io. Claudii de la Courvée* de Nutrit. Fœtus in utero, ubi totus in eo est, ut demonstret fœtum non sanguine sed solo chylo in utero nutriri. Quid igitur periculi si gravidis vel fluant ordinati menses vel secetur vena? Non ob alimenti necessarii defectum, sed, quantum conjectura assequor, quod sanguine nimio evacuato vires puerperæ imminuantur, nisi & fœtus sit robustior & gravida sanguine præter necessitatem abundet. Novi quamplurimas prægnantes, quæ modò ter, modò bis, modò semel expurgentur sine fœtus detrimen-

to,

& id pro certo conceptionis ſigno interpretantur.

Historia XIV.

Vermis ex gravida.

UTterum gerebat Fridericiburgi mulier, ſororis meæ olim ſerva, & necdum geſtationis tempore completo tormina ſupervenere, nauſea & tandem vomitus, quo præter ſpem vermis ſatis longus ex ore prodiit matre mea chariſſima præſente. Mox conquievere omnia, tormina, nauſea, & vomitus ſedatus, ſanoque ſtatu per reliquum tempus decurrit donec feliciter eniteretur ſanum fœtum & perfectum. Suſpicio mihi nata, vermes in meſenterio vitiò alimentorum natos ab utere tumido ſurſum fuiſſe protruſos. Vidit *Panarolus* Pent. 5. Obſ. 33. in puella virgine, uteri duritie & dolore afflicta, ex abrupto vermem per os vivum expulſum, dodrantali longitudine, capite viperino, colore cinericio, ſed maculis nigricantibus inſperſis, undique piloſum.

Lumbrici aliàs frequentes inferiora petunt varia forma, paſſim noti fere ſine capite. *Tulpius* tamen Conſulari dignitate conſpicuus l. 2. Med. Obſ. c. 42. lumbrici lati caput vidit

dit & depingi curavit. Ego lumbricum vidi ex puero trium annorum, nepote meo, excretum longitudine ulnæ mediæ fuſcum nulliſque articulis diſtinctum, utraque extremitate acutum, qui aquæ immerſus alteram extremitatem acutam oris inſtar diduxit hianſque aquam ſorpſit. Certè pleriſque lumbrici, niſi in inteſtinis detruncentur, caput habent, quanquam non ita manifeſtum ut à reliquo corpore diſtingui accuratè poſſit. Hinc enim dolores vellicantes & tormina pueros miſerè torquentia. Dentes habere & os rationibus probat *Codronchius* de Morb. Vulg. c. 14. *Antonius Vituglianus* Medicus Romanus eruditus ex Antonio de Palito excretos vermes vel mille vidit, non majores cucurbitæ ſeminibus, ſed rotundiores & piloſos, habentes roſtrum acutiſſimum nigrum in ore inſtar animalium quæ vites corrodunt, & Muſculæ vocantur.

HISTORIA XV.

Motus ſine corde.

JAnus auceps homo nefarius, qui nuperis annis in ædibus ſolitariis viæ Regiæ extra Portam Orientalem Hafniæ quamplurimos una nocte ſolus ſecuri percuſſit, occiditque, tandem comprehenſus morti tremendæ & acerbiſſimæ adjudicatus fuit. Per urbem enim rheda vectus,

ctus, forcipibus ignitis hinc inde miseré fuit discerptus, & ad supplicij locum deductus. Primum illi fracta crura & brachia, mox lingua faucibus evulsa, lora ex tergo exscisa, deinde celeri carnificis manu pectus apertum, extractum cor, & in faciem projectum. Omnia ille cordatus intrepido animo pertulit & constanti, cumque cor pulsans ad latus projectum jaceret, inter alia tormenta, quæ sequebantur, caput expeditè movebat, adstantes torvo vultu intuebatur & cor suum accuratius contemplabatur, donec caput amputaretur. Occurrebat memoriæ *Verulamius* illustris, qui in Hist. Vit. & Mort. ad Art. 15. t. 32. certam de Homine recitat traditionem, qui eo supplicij genere versus proditores in Anglia recepto evisceratus, postquam Cor avulsum penitus esset, & in Carnificis manu, tria aut quatuor verba Precum auditus est proferre.

HISTORIA XVI.

Vesicatorium devoratum.

UNo eodemque tempore duobus ægris in Pharmacopolio nostro Parens meus cœlitibus pridem adscriptus, præscripserat huic Vesicatorium, illi Bolum purgantem. Culpa deinde & errore famulorum Pharmaceuticorum evenit

ut loco Boli veſicatorium ex Cantharidibus ſtudioſo mitteretur, & alteri bolus. Hinc aſſumpto hora ſexta veſicatorio miri cruciatus excitati, linguæ fauciumque excoriatio, & extrema homini imminebant, cui hora 9. accitus Parens ſumma ope ſategit occurrere, exhibitaque ſtatim lactis copia & aquis refrigerantibus ad vomitum compulit. Interim plurimi dolores circa veſicæ regionem excitati, cantharidibus veſicam corrodentibus. Ad dolores veſicæ inſeſſus, cliſteres refrigerantes viſi opportuni. Tandem Theriaca cum aq. acetoſæ aliquotiens exhibita ſomnum procuravit. Sed tota nocte cruciatus perſeveravit, & mictus ſanguinis copioſus. Profuerunt Anodyna, ſyrupi refrigerantes & confortantes, emulſiones, quibus in integrum reſtitutus æger evaſit. Turbas tales incuria famulorum ſæpe concitat, & auxilij ſpe fruſtrantur mortales. Prudenti igitur decreto Medicorum Hafnienſium in officinis noſtris receptum eſt, ut & forma medicamenti & nomen ægri inſcribatur pyxidi vel chartæ ægris mittendæ.

HISTORIA XVII.

Polypus Cordis.

HEnrici Schraſſeri Belgæ annorum 50. cadaver Hamburgi à *Mich. Kirſtenio* Medico & Ana-

Anatomico peritiſſimo apertũ fuit anno 1651. in quo ſequentia notabantur publico digniſſima. In dextro cordis ventriculo repertum eſt concrementum ſeu Polypus ingens, qui annatus erat dextræ auriculæ in parte ſuperiore verſus Cor, & extendebatur ſinuato ductu in ipſam capacitatem dextri ventriculi, ubi pariter adhærebat parieti inferiori, implicitus valvularum cuſpidibus. Porro progrediebatur furſum & exibat per venam arterioſam, in cujus truncum & deinde ramos tripartitus ſive diſtinctus in tres ramos porrigebatur. Rami illi rurſum in alios multos ſurculos & tandem filamenta deſinebant. Circa exortum duos prope digitos erat lata hæc concreſcentia, longa ſpithamam unam & tres circiter digitos. In auricula ſiniſtra inerat alia concreſcentia, ſed vel nullo modo, vel plane leviter adhærens. In cavitate auriculæ pars erat latior referens concretum ſanguinem, protendebatur autem in arteriam venoſam, ubi candicabat, diſtributa ſimiliter in aliquot ramos, inter quos erant tres potiores (qui rurſum in alios minimos dividebantur) inſerti in ramos minores arteriæ venoſæ.

In Aorta reperiebatur alius Polybus ejusmodi inſignis, cujus pars lata ſive baſis ſita erat in divaricatione trunci, ubi etiam adhærebat firmiter: Ibiq; peculiaris quidam ſinus, inſtar

ſphæræ

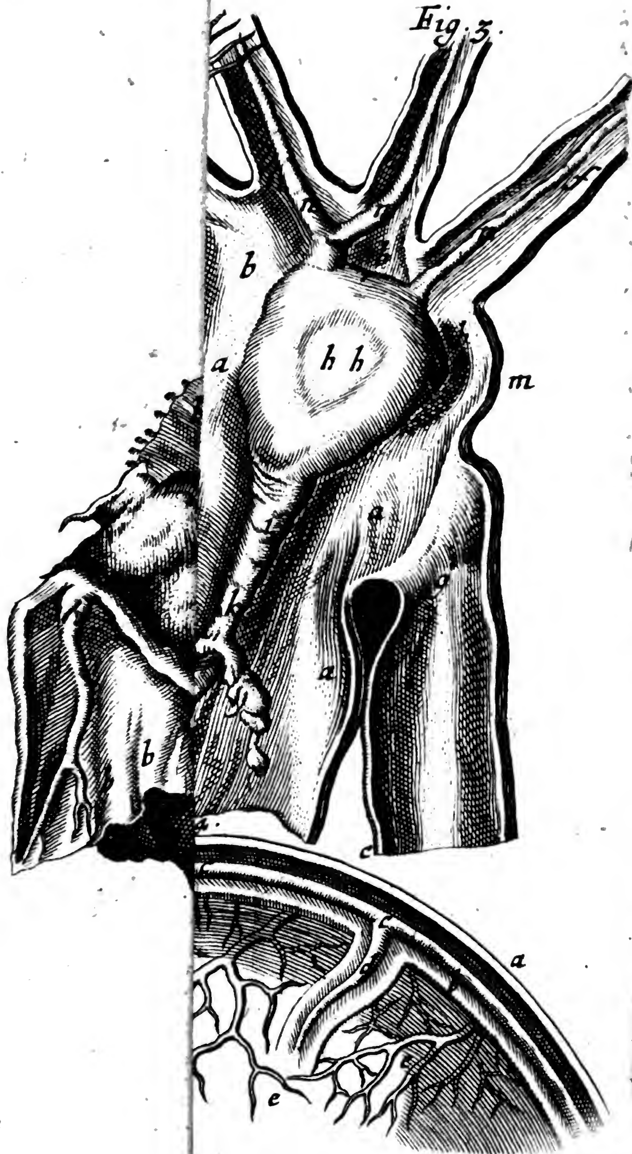
ſphæræ dimidiæ vel veſicæ effectus fuerat, in quem una & major ejuſdem extuberantia inſerebatur. Hic appenſæ erant duæ quaſi radices, quarum una immittebatur in arteriã dextram, altera eaque bifida in carotidem ſiniſtram. Baſis erat ſubrotunda, inſtar cucurbitulæ balneatorum, & in longum extendebatur verſus Cor, ita ut illud non ingrederetur, ſed ingreſſum aortæ in cor attingeret. In fine erat altera appendicula. Longitudo totius quaſi quinque digitorum. Omnia vaſa cordis, ut & auriculæ erant ampliata mireque dilatata, inprimis caudex arteriæ aortæ. Præterea in vaſis Iliacis ejuſmodi vitia ſunt reperta, ut & in ſinu cerebri falcato, ubi per totam prope longitudinum effuſa videbatur concreſcentia alia, quæ, inprimis verſus poſteriora, in duos ramos dirimebatur, in plurimos ſurculos, ſimiliter & multas appendiculas diſtinctas. Singula ex figuris appictis clarius elucent, quæ mihi *D. Joël Langelotius*, Archiater Gottorpianus meritiſſimus, Amicus honorandus, amice tranſmiſit.

FIGURARUM EXPLICATIO.

Fig. I. *Exhibet dextrum ventriculum cordis cum auriculâ, venâ arteriosâ & contento in illis Polypo.*

aaa. Ven-

Pag. 28. 29

2
ſ
q
r
q
al
e
r
it
ac
pe
di
er
de
m
ca
ſa
ve
in
pe
ct
A
ho

I

Fi

aaa. Ventriculi dextri cavitas aperta.

bbb. Auricula dextra & vena cava, quæ circa eam discissa.

ccc. Venæ arteriosæ dissectæ & à pulmonibus separatæ principium.

d. e. ff. Excrescentia seu Polypus.

d. e. Pars ejus latior seu basis.

ff. ggg. Pars ejusdem longior cum pedibus, seu ramis, surculis, filamentis insertis in venam arteriosam.

h. Appendix alia.

Fig. II. *Ostendit sinistram auriculam & arteriæ Venosæ principium dissectum cum Polypo.*

aaaa. Cavitas quæ oritur ex auricula sinistra & arteria venosa dissecta, non satis tamen expressa.

bb. Pars cordis.

c d e. Polypus.

c d. Ejus Basis.

eee. Rami & surculi ingredientes ramos venosæ arteriæ.

Fig. III. *Monstrat Aortam dissectam & in ea Polypum.*

aaaa. Aortæ portio à corde & Pulmonibus resecta.

bbb. Divisio arteriæ.

c. Arteria axillaris dextra.

d. Carotis dextra.

e. Carotis sinistra.

f. Axillaris sinistra.

g. Aortæ truncus descendens totus dissectus.

h. i. k. Polypus.

hh. Po-

h h. *Polypi caput.*
i. *Longitudo Polypi versus cor.*
l l. *Pedes Polypi seu appendices.*
m. *Sinus ille p. n. in quo repositum erat caput polypi.*
n n n. *Pedes alij aortæ ramis inserti.*

Fig. IV. *Polypum in cerebro exprimit.*

a a a. *Pars summa cerebri membranis tecta.*
b b b. *Sinus falcis dissectus superior.*
c c c. *Polypus in sinu falcis.*
d d. *Pedes nonnulli ad vasa porrecti.*
e e e. *Venarum in dura meninge rudimenta.*

HISTORIA *XVIII.*

Melancholicus loqui nolens.

PAralysi linguæ & sinistri corpori correptus mercator Hafniensis loquendi facultatem amisit. Adhibitis variis pro sanitatis recuperatione remediis, inprimis secta vena lateris sani, paulatim & resolutio partis emendata & loquela facilior. Perstitit verò diutius fatuitas quædam melancholica, ut amicis quibuscumque præsentibus de re quacunque interrogatus respondere, nihil voluerit. Potuit tamen cantilenas distinctè cantare sequutus ductum horologij templi vicini S. Spiritus, verba omnia sacræ cantrilenæ sine hæsitatione assequi, sed ad alia quæsita amicorũ & uxoris præter negãtem parti-

particulam, Jesu nomen, &c. nihil reposuit. Vitium linguæ incusabant amici, venæ sublingualis sectione emendandum, sed revera melancholica erat animi perversitas, nolentis linguam ad voces expedire, satis facilem. Qui enim articulata voce Psalmos contabat, cur non alias posset voces proferre? Interea quia cerebrum stupore quodam fatuum videbatur & intemperie frigida laborare, huic omni arte succurrebatur, quia & ante morbi hujus invasionem de oblivione conquestus fuerat.

Historia XIX.

Lochia per alvum expurgata.

LOchiorum post partum expurgatio copiosior nonnunquam ex justo, parcior nonnunquam, interdum planè intercepta. Pro diminuto vel cessante fluxu lubrica alvus confert, cujus rei causam non raro admiratus sum. Novi puerperas quibus nulla lochia post partum successerunt, magno vitæ discrimine. Injecto vero clystere simplici alvoque soluta convaluerunt, quibus diarrhæa loco sanguinei purgamenti fuit saluti. Quum uxor mea charissima feliciter filiolum meum Casparum enixa esset, parcissimè præter morem lochia fluxerunt, sed continua fere aliquot dierum diar-

diarrhæa ſine ulla virium jactura purgata fuit. Dubitavi per quas vias retracta ſit materia ad inteſtina. Longæ viæ ſunt, nec hic per alvum cruor decurrit. Igitur vero mihi fit ſimile per alvum revelli & evacuari ſerum quo alioquin diluitur ſanguis & imprægnatur ad venas uteri patentes deducendus.

HISTORIA XX.

Convulſivi motus ex dextro hypochondrico.

MAligna ſubinde ex certis partibus aura elevatur, & nervos ad convulſiones irritat. *Galenus* l. 5. de Loc. Aff. c. 5. vidit convulſione comitiali ob oris ſtomachi vitium correptos, & ſimile quid Grammatico juveni eveniſſe. Alibi l.3. de L. A. c.7. obſervavit in puero decimum tertium ætatis annum agente, diſpoſitionem Epilepticam ex tibia initium cæpiſſe, mox inde recta adſcendiſſe per femur & lumbos, ac per latera ad cervicem donec ad caput perveniſſet. Alius adoleſcens dixerat veluti frigidam quandam auram adſcendiſſe ad caput. *Fernelius* l.5. Pathol. c.3. vidit à manuum pedumve digitis, vel à crure, interdum ab utero ſuſcitatam. Alia exempla recitat *Marcellus Donatus* L. 2. Hiſt. Med. Mir. c. 4, *Holler*. in Prax. c. de Epilepſ.

in-

in Schol. refert hiſtoriam Monachi cujuſdam Pariſienſis, qui ex vaporibus à liene adſcendentibus & cerebrum impetentibus menſtruam patiebatur epilepſiam. Quod illi ex liene, Paſtori cuidam Hafnienſi ex hepate nuper accidiſſe ſuſpicio. Nam â dextro hypochondrio ubi hepatis eſt ſedes, invaſit Reverendum Virum calor per muſculos externos ſenſim adſcendens cum partium, per quas tranſit, ſtupore, ad muſculos thoracis ejuſdem lateris, ad brachium dextrum, ad dextram faciei partem & collum, ubi pedem quaſi figebat ſtupor. Faciei autem muſculi ad dextrum latus leviter convellebantur, eodemque modo paroxyſmus iſte ſæpius recurrebat, ut gravioris convulſionis metus ingens ægro ſit ortus. Sed ſectâ venâ, injectis clyſteribus, exhibitis pulveribus & aquis Antiepilepticis opera D. Mothi Medici feliciſſimi intermiſerunt paroxyſmi, ſublatus metus, & inexorabile fatum ſubjectum pedibus, ſtrepituſque Acherontis avari.

Historia XXI.

Ructus Hyſtericarum.

Novit *Fernelius* l. 6. Pathol. c. 10. quibus plures ructus quam verba eſſent, in colicis doloribus flatulentis. Nos ſimilia notavimus

in muliere Hypochondriaca & uterinis suffocationibus obnoxia, quæ quotiens sive ad curationem sive præservationem uterini affectus aquam Hystericam ex carminativis & uterinis compositam sumit, totiens infinitos ructus edit & liberatur. Nonnunquam spacio horæ quadrantis plus quam 400. ructus numeratos retulit mihi maritus amicus optimus, & uno spiritu subinde 50. eructari. Nitrosi aliquid subesse putatur, sicut enim ex nitro sonitus in bombardarum explosione, ita in humano corpore fieri existimant. Uteri verò intemperies hic culpanda frigida, & affectio hypochondriaca, in qua rúgitus ventris audiuntur ex flatibus creberrimi, qui solent increscere mensibus imminentibus, & quod mirum, nunquam ventrem distendunt, aut in tympanitide. Et utero præterea non minus quam alvo prodire flatus ventris annotant *Zacutus* l. 2. Prax. Admir. Obs. 141. *Salmuth* Cent. 2. Obs. 57. Passimque similia exempla audiuntur. De uxore sua mihi narravit Vir quidam summus, inter sérmones interdum crepitum emisisse, ruboreque suffusam prævia excusatione necessitatis durum telum prætendisse, cogi enim se non per alvum sed uterum hujusmodi peditum edere. Observavi in aliis sæpe ex flatibus commotum uterum imposuisse mulieribus, quæ falsò sibi persuaserant se & uterum gestare & embryonis motum percepisse.

Hi-

HISTORIA XXII.

Hernia Umbilicalis.

IN vico Hafnienſi Laurentii Biornonius filiolus Sartoris ſex menſes natus Herniam umbilicalem paſſus eſt, ſive ejulatu rupto umbilico ſive flatibus diſtento, ab obſtetrice enim umbilicum naſcenti probe ligatum & procuratum afferebant. Rupto umbilico prodiere foras inteſtina tenuia membranulâ tecta per anguſtum abdominis & peritonæi foramen, quo quaſi circulo calloſo pendula inteſtina conſtringebantur. Quum interea ad inhibendam gangrænam applicarentur remedia, calidoque lacte foverentur inteſtina, quinto die rupta membranula latiusque diſcerpto peritonæo, nuda prorſus inteſtina propendebant ad longitudinem mediæ ulnæ, per gyros conſuetos intorta. Utrinque portio inteſtinorum eminebat, dextrã verſus craſſius erat ileon ob flatus diſtendentes, anguſtius quod ſiniſtram partem foraminis occupabat, duos tamen gyros involuta inteſtina efformabant. Conſilium fuerat ampliare foramen, ut intrudi poſſent, & in locum ſuum reponi, ſed ante puerulus fatis ceſſit quam Chirurgus adveniret. Poſt mortem longius adhuc inteſtina proceſſerant, ſine dubio in extremo morientis conatu protruſa,

HISTORIA XXIII.

Mirus Hydrops.

Ex Insulis Ferrensibus Socer meus honorandus famulum habuit nautæ filium, annorum viginti, temperamento pituitosum & ad actiones segnem, qui partim Insulani aeris intemperie, partim nativa imbecillitate & segnitie, in hydropem sensim incidit, quo venter increvit & munia necessaria sunt impedita, tandemque in immensam molem aqualiculus distentus intumuit. Ubi ad summum tumorem elevatum est abdomen ut speculi instar pelluceret, ubertim per poros cutis aqua stillabat, detumuitque sudore isto spontaneo hydrops, ut & venter subsideret, & omnia linteamina corpori circumtensa lectoque injecta liquore diffluerent. Increscenti iterum hydropi, idem stillicidium aquæ sponte sua prorumpentis, remedio fuit, sed tandem sæpius recurrente inter cutem aqua fractis vi morbi viribus ad plures abiit. Mirum sanè nec semper obvium aquæ per cutis foramina stillicidium. Nempe in immensum dilatata cutis per patulos poros facilè aquam exstillantem admisit, quemadmodum id arte quotidie procuramus, sive laconico sive sudoriferis exhibitis.

HISTO-

HISTORIA XXIV.

Tetanus ab esu anguillæ.

IN publico urbis Hafnienſis diverſorio Hoſpitis filia & neptis in cœna cum aliis convivis anguillas in ferculo propoſitas comederant. Finitâ cœnâ utraque miro affectu correpta. Senſibus enim interceptis, ut ne acus puncturam ſentirent, rigidæ ſtabant, nonnihil ſubinde in priora curvatis corporibus, ſicut in emproſthotono evenit. Perſtitit hic Tetanus tribus diebus, ſed vicibus interruptis. Eſus anguillæ quanquam non paucis in deliciis ſit, à Medicis tamen improbatur omni tempore ex quacunque aqua emerſerint, maximé circa ſolſtitium, teſte *Iovio*, *Arnoldo Villanovano* aliiſque. Nam nunquam boni ſucci ſunt tametſi puro in humore verſentur, nedum in eo qui urbium ſordes & purgamenta in ſe recipit, ut autor eſt *Galenus L. de cib bon. & mal. ſucc.* c. 15. Rationem alibi reddit *L. de Ten. diſit.* c. 6. quod tametæ carnem habeant mollem, ſucco tamen lento & pituitoſo abundent. Tales noſtræ ſunt anguillæ in portu variis ſordibus ex urbe inquinatæ. Reliquis tamen convivis innoxiæ fuerunt. Sed robuſtiores illi & calidiores evincere facilius potuerunt imminentia damna & generoſiori po-

tu ſublevare. Unde autem Tetanus? Limoſæ Anguillæ craſſum lentumque alimentum ſubminiſtrant & obſtructionibus nervorum peropportunum. Hinc voci quoque nocere ſcribit *Ioannes de Mediolano* in ſchola Salernitana:

Vocibus anguillæ pravæ ſunt ſi comedantur,
Qui Phyſicen non ingnorant hæc teſtificantur.

Advocatus in ſubſidium laborantibus Medicus exercitatus D. Chriſtianus Fabricius, amicus noſter, propter veneni ſuſpicionem, vomitoriis ſtatim ventriculum exoneravit, qui eſculenta ſola rejecit, perſeverante verò malo ad Alexipharmaca digreſſus noxium affectum jugulavit.

HISTORIA XXV.

Anatome nuper natæ puellæ.

THeatro noſtro Anatomico illatum cadaver 1654. exeunte ſequioris ſexus nuper natæ, à Matre impia occiſæ. Quæ ſingularia occurrebant & mihi & *Martino Bogdano* Viro clariſſimo, qui me ſubinde propter negocia publica abſente, diſſectioni præerat, paucis lineis notabo.

Per venam umbilicalem tanta ſanguinis copia regurgitabat, ut ſectionem impediviſſet, niſi vinculo fuiſſet conſtricta. Urachus planè im-

impervius, per quem nullus liquor compressa vesica nec spiritus remeabat. Pinguedo ubique sub cute diffusa, sed rubicundior, Omentum araneosis telis simile, exiguis glandulis hinc inde consperssum. Hepar amplum more solitio in utroque hypochondrio, caput fætus exæquans. In mesenterio vasa lactea notabantur, & pancreas Asellii candicante succo turgidum. Lien obscurè rubebat, gustu nitrosus, transversos digitos duos longus, latus vero unum digitum. Colon meconio seu succo atro repletum. Ventriculus cremore humido plenus, & ileon simili materiâ circa finem scatebat. Cœcum nil excrementi continebat, sed lumbrici instar more consueto intorquebatur.

Uterus parvus vesicæ & recto intestino affixus, nymphæ exterius prominentes membranosæ, alæ vespertilionum seu ligamenta superiora inserebantur in ossis ilii spinam. Ligamenta rotunda videbantur membranæ carnosæ, quæ est circa musculos femoris, esse processus, quibus adductis crus totum movebatur ex membranarum consensu, nam in pedes anserinos longius diffundi non erat conspicuum. Uteri cavitas tanta erat, quæ lentem reciperet. Nullum aliud virginitatis in puella vestigium comparebat præter carunculas. Glandulæ renales renibus & hepati & lieni & peritonæo arcte affixæ, cavitas vesicæ aqualis & figura similis pha-

phaseolo, atro succo tenuique tumida. Renes ipsi ex plurimis glandulis magnis compacti.

Aperto thorace thymus circa jugulum ex tribus glandulis conspicuus, magnitudine cordi æqualis. Pulmones rubicundi, substantia densi: In pericardio humor ferè aureus, quantum duo cochlearia caperent. Foramen ovale in corde magnum, eleganti membrana tenuissima in circulo obvelatum, Canaliculus itidem conspicuus. Oesophagus refundebat spumæ quid simile & sputo. Crassa meninx adhærebat calvariæ tam arctè ut vi separari debuerit. In cerebro notabamus omnia quæ in adultis, sed imperfectiora, quia substantia cerebri mollior, & ventriculi compressi. Cerebellum cinericio & obscuro colore. Processuum mammillarium vestigia tantum signata, velut tenui muco dependente.

HISTORIA XXVI.

Pedes manus vicarii.

OPeras mutuas inter se tradunt pedes manusque. In pedum defectu manus suppetias in ambulando ferunt. Versa vice manibus vel culpa naturæ vel externo errore deficientibus, pedes ea præstant omnia quæ manus solent. Vide plura hujus exempla. Elegantissimos literarum characteres à pede mulieris vide signa-

ſignatos. Alij mihi viſi, qui pedibus pro lubitu uſi & nummos donativos colligerent, & caput detegerent & ſecuri expeditè ad operas uterentur. Illuſtre exemplum referam, quod omnium oculis nuper Hafniæ exponebatur. Mulier Suecica nomine Magdalena Rudolfs Thuinby, annos nata 42. nupta Germano militi, à primis incunabulis ſine brachiis vixerat, & ne dolum crederemus ſubeſſe, illius conſenſu, nuda brachia exploravi, tactuque deprehendi ſolas ſcapulas adeſſe, nullumque veſtigium oſſis humeri & cubiti ſupereſſe, cutemque articulo humerali inductam ſine ulla artificii ſuſpicione. Quanquam autem brachijs ſit mutilata, tanta tamen dexteritate & promptitudine pedibus omnia munia exſequitur, ut ſpectatorum admirationem mereatur, manibuſque commodè carere videatur. Pedibus net, fila per acum traducit, textoriam artem exercet, ſclopetum onerat exploditque forfice; & cultro artificioſas chratas ſcindit, teſſeris ludit & alea, patera libat, infantem ſuum faſciis involvit. Flectere eoſdem pedes novit, capiti & pectori adducere, ut infantum velut ulnis admoveat uberibus, cibum potumque & ſuo & infantis ori indat, crines ſibi pectine expediat. Omnia denique ſine moleſtia præſtat quæ & propriæ neceſſitati ſufficiant & aliorum deſiderio.

HISTORIA XXVII.

Penis gangræna.

JUvenis mercator Hafnienſis febre corripitur ardente, cui venæ ſectione & ſudoriferis occurritur, ſed fruſtra. Quibus nihil proficientibus, tandem victus dolore aliud malum aperit, quod occultabat, nempe tumidum penem, inflammatum & gangræna ferè defædatum. Confeſſus quidem eſt, rem ſe cum muliere habuiſſe, ſed contractam inde luem negabat, quod ſana illa videretur & viribus integra. Orgaſmum igitur incuſavimus, & nimium juvenis fervorem, unde inflammatio, quam ſpretam vel diſſimulatam gangræna eſt inſequuta. Curatus fuit à Chirurgo impoſito Ægyptiaco, & inflammatione refrigerantibus ſedata. Tandem pars poſt partem ſponte ſua decidit, donec ad ſanam colis partem perventum, quæ vix unius digiti articuli longitudine ſupereſt, per quam promptè lotium mejit.

HISTORIA XXVIII.

Antipathiæ variæ.

VAria ſunt quæ pro ſingulorũ natura, homines inſita & occulta antipathia averſantur.

Multi

Multi plura notarunt, nos nobis visa signabimus. Nobilis Venetus ferre non potuit calidum recentemque panem discindi. Hospita mea Veneta anguillas aversabatur. Vidi sæpe felis præsentiam sed insciam, plurimis sudores provocasse & animi anxietates. Credit superstitiosum vulgus illos solos à fele abhorrere, quorum cunas felis forte ante baptismum transilivit. Nobilis quidam Baro, amicus meus, ægerrimé ferebat, si aciem cultri sursum in mensa verteres. Caseum & butyrum plures sunt qui repudient. Butyrum quidam frigidum fastidiunt, liquatum in cibis appetunt, & si errore coqui frigidum forte cibis misceatur, in lipothymiam incidunt. Domesticum hujus antipathiæ habemus exemplum, ad nepotes translatum, ut si vel vi vel blanditiis, puerulis vel butyrum vel caseus obtrudatur, superveniat vomitus, anxietas & narium hæmorrhagia. Nobilissima apud nos familia sinapi & allium aversatur. In medicamentis quidam Rosam non ferunt, alij Cinamomum, alii Aurantiorum flores. Pleraque mulieres offenduntur à suaveolentibus, uterique patiuntur commotiones & hystericas passiones. Novi tamen Hafniæ mulieres quibus fœtida naribus admota nocent, benè olentia verò libenter etiam hystericæ, excipiunt. Generosa quædam Matrona, omnia suavem odorem spirantia perfert, exceptis violis recentibus. Unde

Unde summo studio in singulorum naturam Medicus inquirat, antequam vel hæc vel illa medicinis admisceat. Viros vidi exhibitam confectionem Alkermes vomitu statim rejecisse. Robustus quidam Hafniensis cætera sanus & cordatus, quotiens canem vel minimum videt, totiens perterritus convulsione sinistræ manus corripitur.

HISTORIA XXIX.

Arteriosus sanguis serosus.

SAnguini arterioso plus seri inesse quam venoso ex arteriotomia nos docuit *M. Aur. Severinus*, amicus magnus & Chirurgorum Princeps. Experimento enim comprobavit *Epidoch.* l. de Aq. Pericard. t. 8. in cruore crebris arteriotomijs extracto duplam fermè compertam ichoris portionem. Serum in arteriis contineri, nemo dubitavit, eo enim vehiculo indiget sanguis calidior. Cur autem & unde major ichoris quantitas in arterijs reperiatur, nemo divinare potuit. Lumen nobis hic fenerantur vasa Lymphatica, quæ aquam ex arteriis recipiunt suoque alveo includunt, nec sinunt omnem ad venas effundi. Unde mirum non est, copiosiorem esse aquam in arteriis quam venis. In splenetico mihi amicissimo nuper experimenti veritatem

ritatem comprobavi. Per vomitum quinq; circiter vel ſes menſuras noſtras ſanguinis ex liene rejecit, copioſis arteriis referto, Interjectis horis aliquot tertiam menſuræ partem ſerum occupabat, floridoque ſanguini innatabat. Eodem vomitus tempore ad revulſionem ſecta illi fuit vena brachij, ſed nullum in ſanguine venoſo haud illaudabili ſerum vel perpaucum comparuit, quod familiare ſibi eſſe & conſuetum ipſe æger mihi fatebatur.

HISTORIA XXX.

Melancholicus digitos ſibi detruncans.

AGathias Smyrnæus l. 2. hiſt. Gothorum, peregrinarumque hiſtoriarum ſcriptum reliquit, Leutharem Barbarorũ Ducem eo amentiæ deveniſſe, ut propria membra dentibus carne lacerata voraret, defluentemque lingeret cruorem. Quod ex illo inter picæ exempla recitat M. *Donatus* l. 4. hiſt. Med. c. 1, Studioſus Hafnienſis pius & eruditus, melancholia Hypochondriaca miſerè diu afflictus, quum ſe ex ſuprema ædium publicarũ contignatione præcipitaſſet, & à chirurgo deligarentur accepta vulnera, præ impatientia dextræ manus indicem dentibus ſibi detruncavit, & niſi vinculis in lecto fuiſſet conſtrictus, nec reliquis digitis peperciſſet.

HISTORIA XXXI.

Thorax compreſſus.

NAuta quidam Petrus Finlandus recenter extructam naviculam è ſentina in aquas per glaciem cum ſocijs aliis protracturus, ſub onere concidit pede titubânte. Cæteri ſocij ignari hujus caſus, naviculam, ut cæperant, protrudunt, unde miſer ille inter naviculam glaciemque medius, à pondere incumbentis naviculæ ita fuit compreſſus, ut thoracis figura rotundior planam acquiſiverit, indeque difficilis reſpiratio, urinæ incontinentia, ex ore auribuſque copioſi ſanguinis fluxus. Tractu tamen temporis ita convaluit, ut pugno aliis prævaluerit.

HISTORIA XXXII.

Monſtrum inteſtinis exſertis.

IN civitate Selandiæ Coagio, nativitate Brochmannorum clara, natum pridem monſtrum humanum, cujus ſuperior capitis pars, ſuturis ſolutis, ut in aliis nuper natis uſu venit, moveri & à vicinis ſeparari potuit. Siniſtri brachij loco truucus erat duabus appendicibus digitorum vice diſtinctus. Tres digiti in manu dextra,

dextra, quartus digitus referebat granum hordei cum appendicula infra cubitum. Cor in hypochondriis ſitum. Inteſtina extra umbilicum prominebant nuda colore rubicundo. Digiti dextri pedis connati, quibus prorſus ſiniſter pes carebat. Uterque pes rotundus inſtar ungulæ, calcibus introrſum verſis.

Historia XXXIII.

Lotium calculoſi copioſum.

PAſtor ruralis temperamento calido & humido, euſarco, ætate conſiſtenti, ante paucos annos calculo laborans per quinque dies à calculo obſtruente urinam ſuppreſſam continuit, nec præter guttulas perpaucas interea excrevit. Poſt quintum ſua ſponte prodiit calculus inſignis magnitudinis, qui nucleum pruni majoris facilè æquabat. Exinde tantam lotij copiam emiſit, ut octo pottis ſeu menſuris noſtris implendis ſufficeret. Nihil ex illo tempore ſenſit incommodi, niſi quod per vices recurrant dolores arthritici in dextri brachij articulis, quibus leniendis, donec finito Æquinoctio, corpus univerſum expurgari poſſit, & inprimis caput evacuari, unde fluxionis principium, quia calidum & humidum & de ejuſdem dolore imminentibus paroxyſmis articularibus conqueritur,

queritur, dedi Emplaſtrum Anodynum in officinis noſtris uſitatum, quo & dolor ſolet mitigari & peccans materia diſcuti.

HISTORIA XXXIV.

Anatome calculoſi pueri Brixiani.

Filius D. Marci Antonij Scalvini Brixiani, novem annorũ, bonæ complexionis, 1645. ægrotavit diebus 33. febre ardentiſſima, quæ ſpacio paucorum dierum conſumpſit omnem carnem, reduxitque miſerum puerum ad ſceleti maciem. Extremis diebus de ardore urinæ conquerebatur ejuſque difficultate, quam ſanus nunquam paſſus fuerat, licet ſiti continua aridus ſine modo & modio tam vinum quam aquam puram lutulentamque & ſapone inquinatam avidius hauſerit. Demortui cadaver Parentes de incantamento dubitantes, cupienteſque ſcire cauſam mali, aperiri juſſerunt. Inveniebatur hepar immenſæ magnitudinis prorſus ſanum, niſi quod in extremis partibus eſſet toſtum, nigrum & durum. Renes flaccidi nulliuſque conſiſtentiæ, in venis emulgentibus prope renes reperti ſunt duo calculi, unus utrinque, nec tamen unquam in juvenili corpore urinæ mictionem impediverant. Primus calculus æquabat pondus duorum aureorum Hiſpanicorum,

rum, $1\frac{1}{2}$. ungaros, & ſex grana. Alter duos aureos medium ungarum exceptis ſeptem granis, quemadmodum teſtis mihi eſt frater chariſſimus *Doct. Eraſmus Bartholinus*, qui per *D. Moretum* inſignem Patavij Mathematicum à Brixiano Medico hanc obſervationem accepit.

FIGURA CALCULI.

HISTORIA XXXV.

Anatome calculoſi pueri Leidenſis.

PUer tredecim annorum, poſtquam per duos annos & quod excurrit, purulenta mictione & per intervalla diris cruciatibus graviq; pondere in hypogaſtrio laboraſſet, tandem ſpiritum

DEO reddidit. Parentes & amici ad cauſam tot malorum cognoſcendam advocarunt *Thomam Staffardum* ChirurgumLeidenſem peritiſſimum, amicum meum, ut cadaver aperiret. Veſicam invenit mirum in modum dilatatam,cujus craſſities mediocrem digitum tranſverſum æquabat, qua aperta extraxit calculum oblongum coloris cinericei. In veſicæ collo nihil præter naturam inventum, ſed in renibus cauſam purulentæ michonis detexit. Renis dextri parenchyma planè conſumptum erat,ita ut nihil præter membranoſam ejus ſubſtantiam ſacculi in modum contractam, eſſet reliquum. Siniſter æquabat magnitudinem duorum pugnorum, ſubnigro colore, apertus pure ſcatebat totus, & in infima ejus parte exiguus abſceſſus reperiebatur. Vtriuſque pelvis admiranda amplitudine erat dilatata. Uretercs à renibus ad veſicam uſque tam ampli viſebantur, ut facili negocio digitum minimum admitterent. In reliquis viſceribus nihil memoratu dignum fuit repertum. Lapis ipſe obtuſa & poroſa parte in collo veſicæ latuit.

HISTO-

Historia XXXVI.

Vomitus sanguinis salutaris.

SAnguinem supernè efferri, qualiscunque sit, malum pronunciat *Hippocrates* 4. Aph. 25. nempe si cum febre, ut se explicat. 7. Ap. 37. quia inflammationem indicat, interprete *Galeno* in Comm. & ἐπιγίνεται est. Aliàs vomitu si rejiciatur per se periculo caret, præsertim tumido liene. Qui vomendo effertur vel ex hepate, vel liene eructatur. Vtrumque fieri consentit *Galenus* l. 5. Lo. Aff. c. 5. Pro liene vas breve adest, quod ideò tumidum sanguineque distentum observavi in horum Anatome. Hepar per porum cholidochum & sanguinem & bilem mittit. De alio sanguinis vomitu loquitur *Hippocrates* l. 2. *Coac. Prænot.* qui uterum expurget & sterilitatem tollat. *Sect.* 3. §. 43. *Sterilibus sanguinis vomitus ad concipiendum utilis est.* A menstruorum suppressione serum exprimi ad ventriculum *Duretus* credit. *Hollerius* contra vomitum sanguinis ad conceptum rarissimè prodesse, nisi si cui præ copia sanguinis aut largius fluentibus menstruis id accidat. Recte id quidem. *Pro Dureto* enim non video quid responderi possit. Evacuato quippe sero facilius subsistent ulterius menses, suo vehiculo privati, nisi nimium abundet.

In largo autem mensium fluxu, qui conceptum impedit, si ex quacunque parte evacuatio succedat, onere liberabi ur uterus.

Nobilissimus quidam in Dania Vir, sexagenarius, vomitum cruentem perpetuum patitur, magnaque copia per statas vices sanguinem rejicit à liene, nullo vitæ aut valetudinis damno, sed salutari evacuatione. Supra trigesimum annum eo commodo gavisus est, sanusq; hoc medio vixit, & si subsistat, vitæ suæ & incolumitati timet.

HISTORIA XXXVII.

Scintillæ ex capillis.

CArdanus l.8. de Rer. Var. c 43. de Monacho Carmelitani ordinis refert, quoties capillitium reduceret ad occiput, scintillas ignis è capillis erupisse. Heroina Caumontiæ apud *Scaligerum* Exerc. 174. in mediis tenebris capillum dum pecteret ignem vidit. Sæpius id *Petro Io. Fabro* insigni chymico contigit, uti testatur in Pallad. spagyrico c. 14. & vidit in puella nobili, forma gratissima prædita, quæ dum coram illo capillos venustè admodum pectine implicatos dissolveret, flammas veluti cadentes cœlo stellas, è capite suo in sinum excutiebat, quo meteoro perterrita puella in syncopen ferè incidisset, ni subito verbis lepidissimis refocillata metum

metum è pectore depressisset. Antiquiores si repetamus, frequens apud illos hoc visum ostentum. De Ascanio *Virgilius* l. 2. Æn.

Ecce levis summo de vertice visus Iuli
Fundere lumen apex, tactuq; innoxia molli
Lambere flamma comas —

De Tullio Romanorum Rege consentiunt historiæ antiquæ conditores *Livius*, *Plinius*, *Florus*, *Valerius*, *Dionisius Halicarnassæus* aliiq; numero plures; quum aliquando circa meridiem in regio thalamo consedisset, somnoq; esset oppressus, flammam è capite ejus emicuisse, nec prius totum caput flamma collucere desiisse, quam à Matre accurrente excitaretur. Bàmba Gothorum Rex apud *Sabellicum* l. 1. c. 4. ad supremum Regni fastigium efferendus per flammam à capite adscendentem de sequuturi imperii omine proceres Curiæ admonuit. Nolumus extera exempla cumulare, quia domestica occurrunt. Serenissimus Daniæ & Norwegiæ Princeps *Christianus V.* imperio patrio destinatus, non semel pectine capillos ad occiput reducens scintillas exsilire vidit, & præsentibus monstravit. Dignus tali omine Princeps imperio, nisi morte præventus inter æterna sidera omnibus virtutibus Heroë dignis coruscaus esset repositus, & avitum regnum Augustissimo Fratri, quo majorem Sol non vidit, ex publico singulorum voto, consignasset. Miraculorum autem

horum rationes Libr. de Luc. Anim. persequuti sumus.

HISTORIA XXXVIII.

Infans hirsutus & rugosus.

HOspita Hamburgensis contumaci febre maligna laborans frustra consilio Medicorum adhibitis medicamentis, quia gravidam se profitebatur, in spem venit illorum persuasione, à contumaci morbo liberam fore instante partu. Ultra definitum imprægnationis tempus cum procederet, molam suspicati Medici, sanguinem aliquoties detraxerunt, nihil remittente febrili ardore. Nocte quadam obortis parturientium doloribus vix marito persuadere potuit febrem causanti, accersendas esse mulieres & obstetricem. His per ancillam convocatis brevi interpositâ morâ partum feliciter edidit, bis eodem die febrili paroxysmo gravius redeunte, sæpiusque exinde recurrente. Editus infans toto corpore hirsutus erat, pilis digitum longis, rugosa facie grandiorem ætatem mentiebatur. Triduo elapso omnes pili deciderunt, nec ullæ in facie rugæ comparuerunt. Sanctè affirmavit Mater puerpera, ita immutatum fuisse infantem ut fœtum proprium non agnosceret, nisi propriis oculis deciduos pilos vidisset, quotiens

enim

enim novis fasciis involvebatur, totiens in fasciis lotio madidis pilos invenit. Interjectis aliquot mensibus convulsus obiit, sicut ad me perscripsit *H. Moinichen* Affinis & amicus dilectus. Quotidianum quidem est nuper natos leviter esse hirsutos, sed in tantam longitudinem increscere, raris annumeramus. Copiam excrementorum indicant in morbosa & febrili corpore prægnantium.

HISTORIA XXXIX.

Spasmus Periodicus.

UXor Cupedinarii Hafniensis in difficili partu convulsionibus corripiebatur. Salvum tamen sanumq; fœtum enixa est. Postea spasmi manuum pedumque quotidie recurrunt eodem fere horæ momento vespertino, quo primum in partu invaserant, servantq; statum istud tempus per plusculas hebdomadas, etiã post quam à puerperio convaluit. Consultus ego dedi pulverem Marchionis in aqua hirudinum & cerasorũ paroxysmo imminente circa vesperam in lecto sumendum, quo iteratis vicibus sumpto à spasmis liberata fuit.

HISTORIA XL.

Nattæ.

P*Aracelsus* l. de Apostem. c. 12. nattas aliquas cartilaginosas asserit, aliquas carnosas, & ligamentosas. De cartilaginosis valdè dubito, ex ipso Nattarum termino. Successu enim temporis putrefieri vult augmentoq; suas membro vires deprædari. Nattæ pleræq; in carnosis partibus oriuntur, & cuti mobiles mollesq; inhærent. Partibus alimentum non subtrahere observavi, præsertim in capite enatas, nec semper putrefieri, sed tamdiu partibus suis inhærere, quamdiu vita est. Avus meus maternus in occipite innoxiè ultra 60. annos gestavit Nattam globosam, nudam, mollem & mobilem. Semel aperiri jussit, pus exiit. Rediit post paulò, & exinde intactam semper reliquit. Hæreditario jure ad Matrem transiit eodem capitis loco eademque figura, quam, mollem licet, propter ætatem ingravescentem exscindere ausus non sum. Notavit G. *Horstius*. l. 4. Part. 2. Obs. 14. nattam in Jacobo Achermanno radicitus infra nucham feliciter ablatam fuisse, sed semsim visum hebetiorem factum, & augescente indies malo omni penè videndi usu privatum. Nuper erumpentes si dentibus leviter comprimantur

Nattæ,

Nattæ, ſenſim marceſcunt & pereunt. Quod bis obſervatum Patavij, ſemel in Nobili femina, cujus erumpentem nattam dentibus vicina mulier apprehendit, & ſemel in filia Sincliticı Juriſconſulti ibidem ſummi. Ita *Galenus* l. 14. Meth. c. 17. autor eſt Romæ quendam excogitaſſe quemadmodum acrochordonas & myrmecias ore ſanaret. Has enim primum labiorum applicatione ceu ſuctu ad ſe trahebat, atque à radice evellebat, deinde primoribus apprehenſas dentibus totas ſimul eximebat. Alij filo conſtringunt, intercipiuntq; nutrimenti affluxum, quo artificio verrucas alias tollunt. *Theophraſtus* nominatus aluminis plumoſi filo utitur in oleo de gilla prius madefacto. Aliam Nattam, quam Alcola vocat *Paracelſus* c. 15. in ruſtico vidi pomi magnitudine & figura ex labio oris ſuperiore dependentem, quam primo aſpectu putavi roſam eſſe rubram ore geſtatam.

HISTORIA *XLI.*

Terrore inductus morbus.

TErrore inſperato & ſanantur morbi & induc[untur]. cuntur. *Benivenius* Obſ. Med. c. 62. ex horrore flammæ in febrem ſe incidiſſe fatetur. Novit præterea c. 63. puerum, qui viſis duobus viris, nigris veſtibus cœlo ſubobſcuro obvolutis, adèo perterritus eſt, ut toto corpore contremiſ-

cens, in admirabilem ægritudinem ac demum in mortem inciderit. Filius Matthiæ vespillonis quum ex angulo hypocausti tumorem parentis à Chirurgo obligari & curari prospiceret, tanto terrore est perculsus, ut subitò velut mortuus concideret, quem paroxysmum Epilepsiæ affinem sæpius exinde patitur aliquot annorum decursu. Ex improviso enim sive domi degat, sive in ludo literatio versetur, dolore corripitur ingenti, ut alta voce clamet, mox consternatus concidat & immotus jaceat. His symptomatis annorum tractu cessantibus, remansit tremulus brachii motus, quem commodis remediis tandem persanavi. Fuere qui alio terrore primum morbũ depellendum suaserint. Nolui verò vulnus vulneri addere, nec salutem pueri incerta spe prostituere, quanquam Epilepticam noverim tempore paroxysmi frigida largiter affusa præter exspectationem perterritam convaluisse.

HISTORIA XLII.

Mors ex vulnere acus.

NUllum planè vulnus temerè est negligendum, nam ut rectè *Celsus* l. 5. c. 26. quod per se exiguum est malum, majus fit curantis negligentia. Malo suo id experiebatur mulier quædam, mihi visa, quæ ludentis pueri impulsu

acum

acum netoriam in genu admisit, quo vulnere exili spreto post triduum convulsa moriebatur. Nempe circa articulos tendinum nervorumque est concursus, quibus vel obiter punctis, convulsio metuenda. Idem evenerat sutori apud *Hippocratem* l.5. Epid. §. 44. soleas veteramentarias suenti. Pupugit seipsum supra genu in femore, & ferme digitum immersit. Illi quidem nullus sanguis effluxit (quia parte nervosa vulnus inflictum), ulcus verò citò clausum est: Femur autem totum in tumorem elevabatur. Tertia die mortuus est. Quid huic loco propter nervum magnum crus moventem subsit periculi, videsis *Vallesium* doctissimum Interpretem.

HISTORIA *XLIII.*

Linguæ portentosa magnitudo.

IN oppido Drisna Marchiæ Brandenburgicæ, Frederico Singero fabro filius natus Nicolaus, prominente ex ore lingua primum nucis avellanæ magnitudine. Medici plurimi, inprimis Electoris Brandenburgici D. Ottho Bœticher, parentis auxilium implorantes, & ferrum ad linguæ diminutionem expetentes, certo insecuturæ mortis metu deterrebant. Igitur in terrorem reliquis infantibus adolevit, & intuentibus horrorem, ut adæquaret vitili ses.quimestris

cor,

cor, quo Mater illius gravida ferebatur in macello à lanione per jocum percussa. Non impedivit crassa lingua loquelã, quam perfectè formabat, licit gutture rauco. Narravit hæc mihi *Cl Martinus Bogdanus*, amicus & auditor meus, qui olim puer in patria illum sæpius vidit nuces avellanas ad oris latera intrudentem, & dentibus maxillaribus confringentem. Magis tamen delectabatur pisis aridis, quæ ex repleta crumena omni tempore cuivis poscenti offerebat. Utebatur peculiari ollula, eaq; fistulosa, lateri oris admota, ad sitim levandam. Increscente Luna crescebat lingua, & continuo cruorem modicum fundebat ex dentium forsan allisu, vel buccis nimium dilatatis, vel linguæ distentione.

HISTORIA XLIV.

Cœcus Eruditus.

BEnignam Naturam meritò admiramur, quod unius partis defectum majori commodo compenset. Cœcus fertur *Homerus*. At quæ regio, quæ ora, qui locus Græciæ, quæ species formæ, quæ pugnæ, quæ acies, quod remigium, qui motus hominum, qui ferarum, non ita dipictus est, ut quæ ipse non viderit, nos ut videremus effecit, sicut de eo *Tullius* in Tuscul. loquitur. Cæcos novi eleganter instrumenta Musica pulsantes.

ſantes. Alius lumine à nativitate caſſus ludum Pythagoricum, vulgo ſchacchium, tam callebat accuratè, ut non tantum omnem artificio ſuperaret, ſed & fallentes deprehenderet. Tactu enim digitorum omnes calculos diſcernebat, & ſummam univerſi ludi animo ſuo complectebatur. Comes Mansfeldius viſu deſtitutus, ſolo contactu candidum à nigro fertur diſtinxiſſe. Uldarichus Schonbergerus Philoſophiæ Doctor noſtra ætate omnium in ſe admirationem concitavit. Cœcus is ſingulari ingenio & diligentia id aſſequutus eſt, ut plurimis, quibus videndi felicitatem Natura conceſſit, palmam fecerit ambiguam Enimverò linguas Latinam, Græcam, Ebræam & Syriacam eruditè callebat, naturæ arcana didicerat, promptus in Diſputationibus Philoſophicis & acutus, muſicæ peritus, utriuſque picturæ ſtudioſus, & quod mirandum, ſclopetum tam dextre exploſit, ut à ſcopo non aberrarit. Nuperis annis Regiomonti Boruſſorum obiit, de quo inuſitati exempli viro elegantem hanc Elegiam *Cl. Simonis Dachij* accepimus memoriæ poſterorum digniſſimam.

Sera patrum magno lectura volumine faſtos
Poſteritas lectis vix habitura fidem.
Poſt belli varios caſus paciſque labores,
Regis & intrepidâ colla reciſa manu,
Sarmaticos tandem venies ſi forte Boruſſos,
Quod ſtupeas etiam tempora noſtra dabunt.

Schon-

Schonbergerus id est, qui nostris cæcus Athenis
Vixit, & heu! mæsto funere raptus obit.
Hic utriusq; tener fit cassus luminis infans,
Accipit & gemino noctis in orbe chaos;
At, quem perpetuis damnat sors atra tenebris,
Hunc beat alterius lucis honore Deus.
Olli ter centum fixit sub pectore soles,
Atque oculis animi cernere cuncta dedit.
Quas habet aut cœlum, quas aut mare, terrave, vidit
Naturæ varias ingeniosus opes.
Quid loquor Ausoniæ, quid Grajæ munera linguæ?
Diceret hunc Syrus, & curtus Apella suum.
O quotiens docta stupefecit acumine Phœbum
Multiscio pandens pectore grande Sophos.
Vix usa est illo meliore juventa Magistro,
Tam quævis mirè dexter in arte fuit.
Atque ea si scimus tantum, quæ mente tenemus,
Quolibet hic verè judice doctus erat.
Adde quod argutas norat compingere chordas,
Et pulsanda manu nablia sæpe dedit.
Non credenda loquor, sclopo retulisse brabeum
Trajecto solers eminus orbe fuit.
Hunc ubi sæva nimis surreptum fata tulerunt,
Et Musæ & scissis flevit Apollo comis.
Illius ut vita, sic Prussia morte superbit,
Exuviis tanti nobilitata Viri.
Si dices aliis hæc turpia secula monstris,
Posteritas isthoc esse beata feres.

HISTO-

HISTORIA XLV.

Splendores in Epilepticis.

LVx ſæpe oculis Epilepticorum obverſatur omine ſiniſtro. De quo *Hippocrates* l.1. Præd. & l.2. Coac. Præn. in Convulſione: *Quibus convulſis oculi intente relucent, neque apud ſeipſos ſunt & diutius ægrotant*: Vidit id *Cœlius Aurelianus* l.1. Tard. Paſſ. c.4. de Epilepſia: *Circulos igneos circumferri oculis ſentiunt ægrotantes*. Ex oculis vertiginoſæ mulieris ſcintillas emicare Patavii cum *Sala* & *Avantio* obſervavimus. Ignei ſubinde globuli prodire viſi. Mulier quædã apud *M. Donatum* l.2. hiſt. Med. c.8. Lauræ nomine, dum vena ipſi aperiebatur, quendam in media parte capitis interna crepitum, ac ſi veſica diſrumperetur, perſentiit, ex quo in levem lipothymiam incidit, qua levata maximo animi mœrore correpta eſt, ac poſt aliquot dies globulũ igneum ſibi videre viſa eſt, qui poſtea in maximam flammam excrevit, ac deinceps melancholicis & Epilepticis ſymptomatibus per intervalla vexata fuit. Ad lucidos ſpiritus animales, hic condenſatos & vi ex nervis expreſſos, alibi culpam relegavimus. Aliud mihi hujus oſtenti exemplum nuper admodum ſummiſit *D. Ioh. Frid. Treubler* Practicus Bergenſis & Amicus meus, lectorũ oculis haud in-

indignum. Capitaneus Regiæ navis Bergis Norwegorum, Vir robuſtus, temperamento melancholico, cum Anno 1655. ineunte, deambulando laſſus domum reverteretur, urinam excernere coactus fuit, inter mejendum verò ſplendores & coruſcationes non ſine ſtupore ante oculum ſiniſtrū obverſari ſibi animadvertit, quibus evaneſcentibus putabat rem eſſe nullius momenti, ſi quidem ad priſtinum ſtatum oculus ſtatim rediret. Eadem tamen hora per intervalla ſcintillas eoſdemq; ſplendores intuebatur, & quaſi Meduſam aſpiceret, ſtabat immotus trucibus oculis. Malum iſtud indies per duas hebdomadas ſequentes adeò increvit, ut non ſplendores ſolum & ſcintillas, ſed globulos igneos, igniſq; maximam quantitatem è phiala quaſi effuſam ſibi videre viſus ſit. Multa adhibuit vulgi conſilia, quod omnia ad veneficia referebat, donec convulſionibus Epilepticis adeò horrendis corriperetur, ut vix quatuor Viri robuſtiſſimi ad ſuſtinendum illum ſufficerent. Inter quas violentiſſimas commotiones vitam cum morte miſerè commutavit.

HISTORIA XLVI.

Mammarum moles.

NImio ſubinde incremento augentur mammæ, quarum ſororiante tumore, ſi intra

intra mediocritatis terminos substiterint, impensè juvenes delectantur. Ferunt Indicorum itinerum scriptores in Regno Senegæ, uxoribus mammas ad ventrem usque à maritis divelli, & in Insula Arnabonis nutricibus tam vastas esse mammas, ut ad terga reflecti possint. Mulier Helsingorensis primaria tam amplas & ponderosas non ita pridem mammas circumtulit, ut ad genua propenderent. Onerosam molem sedendo genubus suffulciebat. Conveniret his mamillare *Martialis l.* 14. Epigr. 66.

Taurino poteras pectus constringere tergo,
Nam pellis mammas non capit ista tuas.

Antiquis enim moribus receptum fuit, fasciis mammillas constringere, ne nimium excrescerent, teste *Isidoro* l. 20 c. 32 *Nonio Marcello* l. de Vest. *Polluce* l. 7. 14. *Ovidi* l. 1. de Art. Am. *Martiale* alibi l. 14. Ep. 134. strophium vocat *Catullus* in Arg. & Pumicam, Zonam *Ausonius* Epigr. 92. de zona Hermiones. Erantque ferè inter primæ notæ feminas purpureæ fasciæ papillares. Testatur enim *Iulius Capitolinus* Clodium Albinum purpurea matris illigatum esse fascia, quia forte lotæ atq; udæ essent ruffulæ, quas mater prægnans paraverat. *Apulejus* l. 2. Met. de Fotide: Rubea prænitente altiusculè sub ipsas papillas succintula. Orientalibus eædem fasciæ usitatæ Quo trahunt nonnulli *Ierem.* Proph. c. 2. v. 32. Græcis quoq;. Medea enim venenũ Jasoni

præparatura odoratæ fasciæ imposuisse dicitur, qua ipsi ambrosium instringebatur pectus. Vide *Apollon. Rhod.* l. 3. Argon. v. 866.

HISTORIA XLVII.

Monstrum sine oculis.

IN oppido Scaniæ nostræ Væ, natum est monstrum parentibus honestis. Rectè omnia in partu successerant. Sed infanti nulli oculi erant. Bregma apertum colore rubicundo patulum. Nasus latus oblongusque, ex quo tumor protendebatur una parte osseus, altera carneus, cute tectus, sine foraminibus. Os latum & deforme. Maxilla superior unico osse constare videbatur. Utraque manus sex digitis aucta, ut & pes sinister. Miserando continuoque ejulatu omnium in se misericordiam vertit donec exspiraret.

HISTORIA XLVII.

Abscessus post febrem.

IN convalescentibus ex morbo abscessus fieri *Hippocrati* credimus 4. Aph. 32. præsertim ad articulos & juxta maxillas, si præ cæteris laborent doleantque. Idque ex cruditatibus in refectione congestis, ut ex *Aph.* 45. patet. Idem per

per μετάστασιν materiæ morbificæ in febribus evenit, quæ non crisi, sed decubitu humorum solvuntur. Translatas vero humiditates peccantes illæ partes recipiunt; quæ imbecilliores. Vidi febres decubuisse ad pedes, ad fauces, ad universum corpus scabie infectum. Febre acuta correptus scriba Fridericiburgensis, eum delirio, convaluit; Sed quia sine crisi febris extincta, successit tumor brachii sinistri ingens durus cum calida intemperie & tendinum manus distentione, ut nullum articulum movere posset. Præmisso purgante, sudoriferis exhibitis, balneum injunxi emolliens & discutiens, hinc emplastra post balneum applicanda, quibus paulatim detumuit brachium, tendinum remanente obstinata duritie; quam ita crebro usu pinguedinis humanæ emollivi; ut restitutum in integrum fuerit brachium & ad motus actionesque expeditum.

HISTORIA XLIX.

Serum in sanguine glutinosum.

SErum in sanguine contentum aquæ simplicis superat tenuitatem. Præter enim lympham nostram qua diluitur, partes crassiores habet admixtas, quod tali experimento didicimus. Serũ in pelvi ex sanguine emisso sua sponte separatum lebeti seu vitro indidimus, suppositisque illi

ignitis carbonibus vel huic calidis cineribus, ſivimus aquoſam humiditatem exhalare. Remanſit tum gelatina denſi glutinis inſtar, majori plerumque copia quam fuerat ſerum, nam bullis excitatis ampliorem in pelvi & vitro locum occupabat. Difficile dictu eſt, quænam iſta ſit materia, quæ poſt evaporationem aquæ relinquitur, ſimilis planè gelatinæ ex juſculis carnis bubulæ, caponis aliarumque rerum cordialium. In ſanis & morboſis eadem facies, niſi quod colore variet pro vario hominis ſanguiniſque conditione. Quum idem prius facerent experimentum Patavii, putavit *D. Frigimelica*, inſignis Gymnaſii Doctor, ſerum in coctione ſecunda hepatis genitum non purum eſſe excrementum, ſed plurimas partes heterogeneas & adhuc utiliſſimas contineri. At obſervationum noſtrarum preſſior interpres *D. Lyſerus*, chyli portionem ſuſpicatur, quæ in corde immutari ſubitò non potuit, ſed cum ſanguine arterioſo ex corde pervenit ad extremas partes. Certè ex Thoracicis noſtris Lacteis, quibus chylus cordi per axillares infunditur ex prima cl. Pecqueti obſervatione, & ſanguini miſcetur, commoda foret ſententia, præſertim quum glutinoſa ſeri materies appoſitioni partium ſit opportuna, & plurimæ partes ſint huic humori magis amicæ, vel, ſi chylo quis nutriendi poteſtatem adimat, poſſent cum ſanguine venoſo ad cor redire ulterius

rius perficienda. Videtur tamen residua gelatina ex sanguinis perpetua aliqua parte esse accersenda, quia omni sero miscetur, tam sani quam ægri, tam jejuni quam pasti. Quò id certius ad oculum pateret, sanguinem ex sano homine, aliumque ex febricitante detractum cineribus imponendum curavi, & vix ullam in utroque adverti differentiam, nam gelatina in omnibus seris post exhalationem aquæ remansit. At chylus nec in ægris tam copiosé, nec jejunis sanguini admiscetur. In febricitantibus & serum supernatare & gluten copiosum observavi. Similis quoque est hæc gelatina à sero divisa, glutinosæ crustæ quæ in sanguinis scorbuticorum, Cachecticorum, aliorumque superficie condensatur frequentissimè, pessimi habitus certissimo signo. Quidquid sit, sive pro pituita habenda est, sive chyli parte, dispiciant curiosi ocio abundantes. Dubium non est quin plus in recessu habeat serum, quam in fronte promittat.

HISTORIA L.

Ventriculi dolores periodici.

PRæter febres alii morbi periodos certas servant. Vidi enim 1654. periodicos ventriculi dolores in quamplurimis, qui sine febre alternis diebus recurrebant. Notavi idem in filiola mea, quæ alternis noctibus inquieta de ventriculo conquerebatur, quem soluta alvus vel

lotium mitigabat nullo calore p. n. præſente. Poſt febrem in aliis ſimilia obſervavi, per vices ſolitis paroxyſmi diebus ſolitaque febris hora redeunte dolore & nauſea, nullo amplius febrili calore infeſtante, quos abſtergentibus medicinis, juſculis citriatis & acetoſis perſanavi. Eſt quippe in febribus nonnullis ventriculus primariò affectus ex obſervatione *Panaroli* Pentec. 1. Obſ. 20. Pent. 4. Ob. 8. *Riverii* Cent. 2. Obſ. 83. *Helmontii* Tum. Peſt. p. 85. 22. *Diemerbrocbi* l. 4. de Peſt. Hiſt. 15. ut, extincta quamvis febre, ad ſe membranoſum corpus non poſſit redire, niſi interpoſita mora aliqua.

HISTORIA LI.

Anatome Embryonis XVI menſe nati.

DE ſtupro conquerebatur Lipſiæ Juvencula, à juvene benè nummato illato, & in jus hominem vocavit. Amici juvenis 17. annorum meretriculæ parum fidentes ob illatam injuriam, in carcerem ipſam conjiciunt. Illa indies tumidior ad partum terminum viſa eſt acceſſiſſe, nec tamen fætum ullum enitebatur. Hinc molam ſuſpicatus Medicus expellentia præſcripſit, & tumido ventri Cataplaſma ex ſem. lini, &c. applicuit, quibus aliquamdiu uſa ſexto decimo menſe feliciter peperit fætum ſed debilem, nec ultra

ultra unum alterumve diem superstitiem. Caput infantis nucem juglandem vix superabat, tumor verò capiti superna parte adnatus erat, universo capite major, qui quotiens manu contrectabatur, totiens infans convulsionibus corripiebatur, Mortuo infante caput aperuit *D. Godefridus welsch* Anatomicus Lipsensis, amicus olim meus, invenitque in ipso cranio exiguam cerebri portionem, quam pro cerebello habuit, in tumore verò substantiam cerebro valdè similem. Hinc diuturnam istam in Utero maternomoram ex vitiosa cerebri constitutione derivavit, qua impeditus fœtus & fractus subsidiariam operam matri parturienti ferre non potuit, nisi forsan in calculo erravit femina, vel ut juvenem reum ludificaret, serius se ab alio subigi passa est.

HISTORIA LII.

Penis constricti periculum.

PUer quidam Hafniensis in ædibus civis urinæ incontinentiâ lectum permingebat somno sepultus. Ancilla ægrè ferens totiens linteamina esse mundanda & lavanda, inito cum puero, qui hospitis quoque sui iram & indignationem metuebat, consilio, constrinxit noctu penem tam arctis fili vinculis, ut urinæ profluvium sisteretur. Ita miser puer per aliquot dies constri-

ctus & quasi infibulatus, retento latio, tam sæva sensiit symptomata & membri inflammationē, ut nisi maturè Chirurgus advocatus fuisset, actum esset de vita. Magno labore depressum tectumq; à tumido pene filum rescidit, quo soluto & lotio excreto ex faucibus orci rediit puer.

HISTORIA LIII.

Fungus maxillæ.

FUngi in maxilla à se curati historiam *Thomas Staffart* peritissimus Leidæ Chirurgus hac verborum serie ad me misit. Ante aliquot tempus ad me accessit Nobilis quidam Holsatus, nomine Joh. Wolff von Alfeldt, Toparcha in Hutten, cui in dextro latere colli magnus & valdè durus tumor, ejusdem coloris cum vicinis partibus, dolorisque expers erat, qui immediatè ab infima parte auris deorsum usque ad pomum Adami tendebat, à postica parte circa musculum Levatorem scapulæ antrorsum ad Os jugale protensus, totam malam occupabat. Ejus magnitudo ad basin in ambitu erat paulo plus Ulnæ. Miser ille de sanitate sua sollicitus, postquam in Germania (ubi vitam militarem vixerat) Coloniæ ad Rhenum consilium & curationem à plurimis tam Medicis quam chirurgis rogaverat, tandem ad me (nescio quo fato) venit Leidam, idem à me petens. Ego sanè magnitudinem & duritiem hujus

hujus tumoris obſtupui, ſententiamque meam ipſi aperui, tumorem nempe cauſatum eſſe à materia petuitoſa ſenſim ac paulatim ibi congeſta & tādem indurata, meque ſpacio 14. dierum vel trium ſeptimanarum tentaturum promiſi quorſum tumor vergere vellet, quod Cataplaſmatibus emollientibus feci. Tranſacto hoc tempore, tumor tam mollis & tractabilis factus eſt, inſtar phlegmones ſuppuratæ. Clariſſimus atque Doctiſſimus D. Joan. Elemannus (cujus conſilio in principio uſus fui) mecum judicabat tumorem eſſe ſuppuratum & magnam ſine dubio copiam puris eidem ineſſe. Quid actum eſt? Applicavi cauterium potentiale, deinde poſt aliquot horas inciſionem per cruſtā feci, exſpectavimus ut pus abundè efflueret, ſed nil niſi guttula una vel altera nigerrimi ſanguinis exſtillavit, in miſſo minimo digito in vulnus deprehendi tumorem in circuitu cavernoſū & planè fungoſum, poſt eſcharæ caſum, fungoſam ſubſtantiam longo temporis ſpacio medicamentis cathæreticis atq; ſepticis conſumpſi; Verum circa guttur & collum aliqua durities ſatis profundè remanſit, quam propter vicinitatem majorum vaſorum colli ulterius attingere mihi tutum non videbatur. Poſtremo ulcere mundificato operam dedi citatricis inductioni, quæ tandem ſecuta, unà cum patiente meo DEO Opt. Max. gratias egi pro optato fine, & ille quam primum curatus erat, in Galliam ſe recepit.

HISTORIA LIV.

Manus exſiccata.

PAgus eſt in Selandia noſtra Weiby, proximus fontibus S. Helenæ, in cujus templi ſacello reconditur ſervaturque manus integra exſiccata cujuſdã hominis priori ſeculo defuncti: Ferunt manum iſtam cum corpore reliquo conſumi in buſto & putreſcere non potuiſſe, quia impia hac manu parentem filius verberaverat. Superſtitio hæc multorum pectoribus dudum inſedit. Teſtatur *Chriſtophorus Viſcher* in concionibus quum Wittebergæ literis operam navaret, in monte Apollinis tres digitos effoſſos fuiſſe, toto corpore corrupto & conſumpto, ubi ſeniores ejuſdem loci ruſtici affirmaverant, ante multos annos quendam qui pejeraverat ibidem ſepultum fuiſſe. Plura exempla manuum, quæ parentes percuſſerant, & corruptis corporibus incorruptarũ recenſet *Kornmannus* de Mir.mort. c.48.49.50. Quantum verò conjectura aſſequi potui cnm præſens manũ viderem, miki dubium non fuit calce viva exſiccatam eſſe manũ, quod color indicavit. Exſiccari hoc modo non manus tantum ſed integra cadavera & abſumpta humiditate à putredine conſervari poſſunt, ſi viva calx ferali arcæ injiciatur. Novit id vulgus Patavinum,

tavinum, quod hybernis mensibus, ut cadavera suorum amicorum à scholaribus vindicet, simulac animam exhalarunt, calce viva aspersa ita exsiccat corpora defunctorum, ut ad sectiones Anatomicas prorsus reddantur inutilia.

HISTORIA LV.

Quartanæ typus.

QUartana, scandalum illud Medicorum, ubi satis desævijt, & ægrum læto omine est relictura, varium typum induit, variasque formas Protei instar. Constans est & semper eodem tenore affligit si vel ad interitum vergit, vel gravioribus symptomatis, ut Hydrope, Phtisi &c. sui absentiam est compensatura. Variat verò vices, si salutis sit spes. Quartana laborabat consanguineus meus, statasq; diu servabat periodos. At tandem quum paroxysmus postero die exspectaretur, præter spem die priore invasit, sicque postero die liber & sequentibus evasit. In aliis non paucis, meæ curæ subjectis, observavi, quartanam ubi desitura est, quotidie per octiduum perseverare, tandemque post largam diarrhæam vel hæmorrhoides vel sudores terminari cum salute ægrorum. Ratio est, quod mota in corpore materia & sedibus suis discussa quotidie moveatur, & quacunque crisi naturæ facilè tum expellatur, quod instante solstitio felicius succedere expertus sum.

HISTORIA LVI.

Mors & flamma ex Vino adusto.

VIni adusti copiam obesse, malo suo plurimi experiuntur. Nam vel fervore suo adurit ventriculum & intestina, ut in flammam facilè erumpat, vel accendēdo vitales in corde spiritus calorem suffocat, constringitq; vasa, unde syncope, vel per carotidas arterias in cerebrum delata & constringit ventriculum & vapore repleto Apoplexiam inducit. Prope ædes nostras nuper projectus homo summo mane mortuus reperiebatur. Tota nocta in vicina taberna vino adusto se ingurgitaverat, ut excesserit mensurā duarum pottarum nostrarum, unde œnopolio egressus in platea statim mortuus concidit. Præter modum alius mihi notus urgentibus compotatoribus spiritum vini hauserat, cui flamma extra fauces tantum extabat ut loqui nesciret, quam tamen assumpta frigida extinxit. Anno præterito extra portam Hafniensem repertus rusticus vino adusto obrutus, ex cujus collo flamma emicuit. Assueti huic symptomati & potationi rustici id consilij solent dare, ut ebrij situm supinum eligant, ut pateat flammæ exitus ne suffocentur, imminere enim suffocationis periculum si proni flammam cohibeant. Cum in Galliis versarer Lugduni ad confluentem Araris & Rhodani-

Rhodani mulieris cujuſdam cadaver ſive nimio ſp. Vini hauſtu, ſive calidiore Theriaces aqua extincta, rationem mortis inveſtigaturi Medici aparuerunt, & ingentem ex ventriculo flammam erumpentem obſervarunt, ſed brevi interpoſita mora extinctam, narrante mihi *Renato Moræo* Medico Pariſienſe, Profeſſore Regio meritiſſimo, & Magno amico noſtro.

Historia LVII.

Fragorum vis Diaphoretica.

FRagariæ herbæ fructum non in deliciis tantum æſtuanti ſtomacho cedere, ſed & urinam potenti vi movere calculoſque frangere ſive per ſe comeſtum, ſive in aquas reſolutum cottidiana experientia didicimus, & teſtantur *Matthiolus*, *Dodonæus* & ferè omnes ad unum. Diaphoreticā verò fragorum virtutem ignorant quotquot de hac re conſului. Tacent veteres in fructu hoc deſcribendo valde parci, quia in Italia pauciſſimis notus fatente *Plinio* l. 21. c. 15. & de ſola herba loquitur *Nicolaus Myrepſus* in Unguenti Martialis compoſitione ſect. 3. cap. 46. & *Apulejus* l. de Virt. Herb. cap. 37. qui malè Comaron Græcis dici fragum notat, quum κόμαρος *Dioſcoridi* l. 1. cap. 176. ſit arbor cotoneæ malo non diſſimilis. Rectius μιμαίκυλον, ut *Plinius* l. 15. cap. 24. & ex Gloſſis *Clau. Salmaſius*, niſi

de

de fructus similitudine sola loquatur, quo sensu unedones & comaram & memecylon Græci appellant eodem *Plinio* authore. Recentiorum nullus aliam fragis inesse potestatem sudores movendi observavit. Qui tamen in urbe nostra Vir & candore & eruditione conspicuus, Affinitatis vinculo mihi conjunctissimus, suo exemplo fragorum auxit usum. Tam enim largum illi sudorem provocare solent, ut quotiens sive in conviviis sive inter mensæ delicias hoc fructu vescatur, totiens rubentia exanthemata per universum corpus prorumpant, ut libentius grato alioquin fructu malit abstinere quam fœdatam maculis cutem experiri. Certè solent inter se commercium exercere Diuretica & Diaphoretica, quum in expellendo sero utraque occupentur. Nisi forsan singulari dissensu fraga aversetur laudatus Vir.

HISTORIA LVIII.

Spectra Funesta.

DE muliere lotrice Belia narrat *Diemerbroeckius* de Peste l.4. hist.6. prævidisse mortem uxoris Dimmeri de Raet, hoc pacto: Vidi, inquiebat, super tabulatum in domo illius ad portam magni cubiculi anterioris spiritum ejus sine capite, optimis vestibus indutum, & clavem portæ haud aliter manu tenentem quam si januã

aperire

aperire voluiſſet. Quam ſpirituum viſionem ſibi familiarem & moleſtiſſimam eſſe teſtabatur, quorumcunq; verò ſpiritus ſine capite videbat, illi omnes intra paucos menſes moriebantur. Sunt multi in patria noſtra, qui morituros in ſpectro videre ſe ſanctè affirment, nulla alias ſuperſtitione irretiti. Familijs Principum quorundam Germaniæ familiare ferunt, inſtante funere, præcedere viſionem ſpectri candido indufio velati. Pertinax paucis diebus antequam periret, fertur dixiſſe, ſe cum in vivariū inſpiceret, in aqua umbram conſpexiſſe, quæ gladio ſtricto mortem minabatur, autore *Sabellico* l. 1. c. 4. P. Annio Tacito Imp. mortis præſagia fuere, quod jam mortuæ matris umbra ei apparuit, neq; ſine horrore, diverſa in ſpecie locoq;, fratris manes, annotante poſt alios *Fulgoſo* l. 1. c. 4. Ad fluvium arcis Finlandiæ, nova arx dictæ, ſpectra ſubinde apparere & imminente morte præfecti arcis vel militis alicujus citharædum per noctem in mediis undis ludentem conſpici & audiri ſcribit *Olaus Magnus* l. 20. c. 19. 20. Domeſticum exemplum verius narrabo, ne aliunde longius repetantur dubia. Nobiliſſima apud nos Virgo prævidere poteſt excuſſo ſemper ſomno, quotieſcunque ex nobili illius familia, quocunq; locorum degat, aliquis eſt moriturus, cujus ſexus vel mas vel femina, aliter enim apparet ipſi femina, aliter mas. Nunquam in hoc præſagio ſe falſam

præſente

præsente & exempla certi eventus memorante Magnifico Reg. Maj. Cancellario *D. Christiano Thomæo*, inclyto Heroe, nulliq; superstitioni aut mendacio favente, testata est, sed apparentibus visionibus angi se & turbari, & optare à naturali hac sibique quasi connata potestate liberari. De fide igitur dubitare non possumus, quia vigilantes & vident & narrant. Socrati olim suus genius seu Dæmon adfuit amicus & futuri præscius, comes vitæ individuus, mentisq; illius hospes, de quo elegãter disserunt *Apulejus* l. de Deo Socrat. *Max. Tyrius* Dissert. Phil. 26. 27. & Platonici omnes, qui medium inter Deum & homines crediderunt, fusè refutati à *B. Augustino* l. 8. & l. 9. de Civ. Dei. Certè Christiani, præter Angelos, ductum scripturæ sacræ sequuti, ignorant alios seu genios seu dæmones Platonicos. De aliis præsagiis quæ vigilãtibus excidunt divina inspiratione *Iamblichus* de *Myst. ait*: *Animos verè præsagientes, afflatosque, & quum dormire videntur, non dormire; & quum vigilare, non propriè vigilare, neque more hominum sensibus uti.*

HISTORIA LIX.

Noxius prægnantibus annus.

D*Ionisius Halicarnasseus* l. 4. Hist. Rom. annotavit quadam peste duntaxat virgines & gravidis

gravidas correptas fuiſſe. Sunt quippe habitu teneriore & molliore ad reſiſtendum veneno imbecilliores. Primis Anni 1654. menſibus ſatis calidis poſt æſtatem æſtuantem, Hafniæ pleriſque prægnantibus malè ceſſit graviditas, calidioris cœli vitio. Petechiis enim plurimi occubuerunt, & gravidarum periculum ſequuturam peſtilentiam præſagiebat. Infectus certe & intemperie quacunque vitiatus aer à Matre attractus facillime tenellum fœtum vel in utero enecat ſuffocatq; vel, ſi robuſtior ut inquinatum ſibiq; noxium aerem fugiat, ante ſtatum tempus expellit. Hinc aliæ prægnantes ea hyeme primis menſibus abortiverunt, aliquæ poſtremis magno propriæ vitæ diſcrimine. Aliæ petechiis infectæ unà cum fœtu exſpirarunt, aliæ Epilepſia convulſæ, quæ ſine intermiſſione miſeras comprehendens paucarum horarum ſpacio è medio ſuſtulit. Deteſtanda verò nonnullarum fuit religio, quod Matre petechiis vel Epilepſia extinctâ, fœtu in utero ſuperſtite & diutiſſimè ſe volutante, ſectionem tamen Cæſaream intermiſerint, adeoque rudibus adhuc & ſimplicibus animis abnegarunt lucem non à ſe datam, ut loquitur *Lactantius* l. de Ver. cult. c. 20.

HISTORIA LX.

Pestilentia magna 1654.

PEtechiales febres hyeme grassantes excepit sensim veris initio & tota æstate pestilentia ingens, quæ supra 9000. funera Hafniæ procuravit. Contagio ad nos disseminato per naves Holland. quæ Gedani frumento, cannabe, lino, &c. onustæ ob classis Anglicanæ metum se in portum nostrum receperant, ex nautis hospitio receptis aliquot extincti. Expositæ vestes in solatu tangentes pueros infecerunt, latiusque deinde serpente lue universam urbem occupavit, & vicinos pagos, quocunque vel vestes demortuorum vel chartæ vel alia essent delata. Pani quoque inhæsit venenum ex infectis ædibus exportato, vino adusto & similibus. Lactantes multæ infantibus contagium sugendum præbuerunt, ipsæ superstites. Multi iisdem vestimentis inclusi, quæ infecti exuerant, salvi evaserunt, alii audaciæ pœnas morte luebant. Notatum verò plures feminas juvenculas, gravidas, virgines, nuper nuptas, & pueros puerasque sublatas quam viros senesque plebejos plures, qui infectorum consortium non vitarunt, quam patricios. Paroxysmus magno rigore plerumq; invasit, sequuti dolores dorsi & capitis cum æstu magno,

magno, tum dolor cruris ſiniſtri, interdum hydatides in planta pedis, quibus recedentibus, veneno cor occupante, apparuere exanthemata lethalia, quibus erumpentibus ſedatus omnis dolor ad extremum ſpiritum, ut non pauci fuerint qui & promptè ambulaverint & ipſos ſe arca ferali incluſerint. Tertio hi ferè die moriebantur. Quantum ſuſpicor veneno narcotica vis inerat, quæ doloris ſenſum ſopivit. Bubonibus verò in inguine apparentibus, aliqua ſubinde ſalutis affulſit ſpes, quæ decollavit, ſi modò prorumperent modò recederent, natura in protrudendo ſuccumbente. In pagis vicinis tanto correpti peſte delirio vexabantur, ut ipſos ſe aquis immerſerint & ſuffocaverint, imò laqueis & cultris vitæ ſibi filum abruperint. Pauci infectorũ convaluerunt, niſi exhibitis ſtatim ſine mora repetitiſq; Alexipharmacis ſudores confertim moventibus. Profuit plurimis Elixir Peſtilentiale Tychonis Brahæi quod in officinis noſtris in frequenti eſt uſu, præter alia à Medicis Hafnienſibus in publico conſilio præſcripta. Veſpillones fune pice illito, odoris gratia, ſe immunes conſervarunt.

HISTORIA LXI.

Vomitus ſanguinis lethalis.

STudioſus Hafnienſis temperamento melancholico prædituſ, poſt longas ſplenis invetera-

terataſque obſtructiones, evomuit magnam ſanguinis copiam, & per inferiora parem cruoris menſuram. Non fallax erat ſuſpicio, reſeratum eſſe vas breve, & per ventriculum exoneratum eſſe lienem. Conſilio D. Wormiî, quem ereptum nobis seriò deploramus, ad cohibendum fluxum ſumpſit ſyrupum ſymphyti, quo ſanguis fuit ex voto ſuppreſſus. Empiricus togatus majori ſalutis promiſſo, ſuaſit oleum Hypericonis, quo aſſumpto fluxus ſanguinis ἄνω & κάτω tam copioſus rediit, ut convelleretur. Suſpectus enim in ſanguinis fluxu oleorum eſt uſus, quod orificia venarum reſerent magis quam adſtringant. Unde oleum amygdalarum omnibus vomiturientibus denegat *Aloyſ. Mundella* dial. 1. f. 4. Et in dyſenteria clyſteribus miſcenda non eſſe olea *Rondeletius* docuit, aliique à cl. *Rhodio* in Analect. Septal. magno judicio collecti. Tandem igitur paucarum hebdomadum lapſu, recrudeſcente malo, viribus fractus, purpuream animam citiſſimè evomuit.

HISTORIA LXII.

Amuleta eluſa.

AMuletorum grande apud plurimos eſt precium. Sæpius tamen fallunt, & ſuperſtitioſos eludunt. De characteribus loquor & literis, quæ ad ſanitatem nihil conferunt, corpo-

ribus

ribus appensæ, nec ad fortunas. Ægritudine correptus Hafniæ mercator Islandicus præter Medicum expertum, furtim usus est opera Monachi Empirici. Gestabat ille secum ægros revisurus in pyxide globulos, quibus instructus omnia sibi ex sententia prospera ominabatur. Clanculum famulus mercatoris globulum surripuit. ut hujus amuleti experiretur certitudinem. Reversus fortè servus, negociis heri non rectè curatis, eodem die misere à Domino vapulabat, unde diris exsecratus est impostorem. Interrogatus quid causæ haberet maledicendi, globulum produxit, quo tutum se credebat. Contextus is erat ex bombyce, ubi charta convoluta latebat verbis S. Johannis signata: *In principio erat verbum.* Ita amuletum preciosum Clerici laicus elusit. Felicior tutiorque est illorum amuletorum usus, quæ vi sua naturali morbis resistunt. Externa licet, vaporum tamen specie & atomorum sive per respirationem sive patulos cutis poros attrahuntur. Ita radix Pœoniæ, ungula alcis, aliaque usu probata collo Epilepticorum appensa convulsiones sedant. Carpis manuum telæ aranearum, fuligo, succus citri, aceta varia, &c. applicita febrilem æstum solent extinguere. Fœtida hystericis prosunt. Pulvis bufonis ad urinæ incontinentiam laudatur, & mille alia sunt Amuleta quorum virtus passim consensu Medicorum feliciter innotuit.

HISTORIA LXIII.

Arthritis menſtrua.

PRidie quam menſes conſueti fluant honeſtiſſimæ mulieri juvenculæ meæ fidei commiſſæ, poſt Chronicum ſplenis morbum, incredibiles artuum dolores excitantur, qui brachia primum invadunt inprimis ſiniſtrum, per vices ad dextrum recurrentes, deinde pedes tanta occupant acerbitate, ut nulla dolorum intenſiſſimorum ſit intermiſſio. Infeſtant illi præſertim articulos omnes, chiragramque & podagram & gonagram ſpecie ſimili mentiuntur. Exaſperantur fomentis calidis, nec ullum levamen niſi à Theriacæ inunctione, quam pro doloribus ſedandis peropportunam ſuaſi. Menſibus verò ſupervenientibus, omninò, quaſi illuc tranſlata dolorum materia, ceſſant.

HISTORIA LXIV.

Scroti Tumor.

CUm Paſtor in Vemminghoy ſpineam ſepem tranſcenderet, à ſpinis ſepis ita ſcrotum & teſticuli læſi fuerunt, ut dolor ingens & inflammatio partes illas divexarit. Empiricorum

rum

rum variis remediis omnia in pejus ruebant. Tertio inde anno ulterioris mali metu Chirurgum nostrum exercitatum Martinum Sixium advocat. Scrotum tum videbatur pellucidum, humidumque excedere caput. Loco scroti commodo corrosivum applicat, tum inductam escharam scalpello aperit, tandem aquæ flavæ croci instar ad ℔ vj effluxerunt. Frustulum scroti magnitudine Thaleri Imperialis excidit, ut ea parte nudi dependerent testiculi. Exacto trimestri tam benè restitutus est, ut liberis operam dare potuerit.

HISTORIA LXV.

Apostema spinæ.

GEneroso in patria Viro apostema ingens in spina dorsi obortum. Barbitonsor imperitus scalpello apostema aperuit supra affectam partem, quæ nisi compressa nihil liquoris emittebat, hinc stagnans materia ossa corrodendo fistulam spithamæ longitudine excitavit. Adhibiti postea in consilium D. *Nicolaus Fossius* Medicus in Scania felicissimus, & *Martinus Sixius* Chirurgus urbis dexterrimus, cauterium potentiale affecto loco imponunt. Apparuerunt post escharam ossa nigra, quibus abrasis, & nitori suo restitutis ossibus, vulnus curabatur Sarcoticis & Emplasticis. Residuum adhuc erat in vul-

nere punctulum aciculæ caput vix ſuperans, ex quo ſanguis liberalius fluxit, nec ante ſextum diem ſiſti potuit, tumque inducta cute convaluit æger generoſus.

HISTORIA LXVI.

Tranſplantatio Morborum.

MAgnum Naturæ pando myſterium. Tranſplantatio morborum, ſtupendum eſt remedium, quo ægritudines hujus vel illius transferuntur vel in animul brutum, vel in alium hominem, vel in rem inanimatam. Superſtitioſa quidem plurimis videtur curatio, ſed, ſi quidem naturalia adhibentur remedia nulla concurrente ſuperſtitione aut verbis aut characteribus, aut geſtibus, quanquam non ſemper manca mortalium mens rationem aſſequatur, damnare non auſim quod experientia plures comprobarunt. In ſacris veſtigia quædam Tranſplantationis hujus obſervo, quanquam miraculoſæ, de agno apud Moyſen & porcis in Euangelio. Primus is modus eſt tranſplantationis morborum in animalia bruta. Nonnulli Phthiſicos ſanant, evacuato ex brachiis ægrorum ſanguine, & gallo gallinaceo propinato. *Flud* Anglus podagrā cujuſdā in cane familiari, quo cum dormiebat, fertur trāſplantaſſe, qua deinde torquebatur canis certis periodis, quemadmodum ante dominus. Sanguine

guine ex medianâ ægrotantis extracto, ovi gallinacei testæ artificiosè iuclusо, & deinde ovo gallinæ per 14. dies supposito, postmodum famelicæ exhibito; icterum, morbosque quoscunque ex Scorbuto, Cachexia, Hydrope orto abolere apud multos innotuit. Sunt apud nos qui experti sint, morbos plerosq; curari si resciſi ungues ex manibus pedibusq; ægrorum alligentur pisci vivo & in mare demittatur piscis. De hominibus alij fide digni observarunt, strumas aliosq; tumores aboleri, si pars affecta affricetur ad manum cadaveris humani, ita enim sensim evanescere rumores prout sensim putrescit cadaver, quod tardius hyeme, æstate citius contingit. Frequẽtior tertia species Transplantationis in res inanimas quascunq;. in folia sæpe vetulæ Calabricæ morbos transferebant, ut mihi testabantur. *P. Castellus* Clarissimus Messanæ Medicus expertus est, hæmorrhoides si tangantur tuberosa radice Chondrillæ, siccari si chondrilla siccetur, corrumpi verò si corrumpatur, quare sub camino exsiccandam suadet. Periam sanguine imbutam sub cineribus calidis positâ menses sistere scribit *Panarolus* in fascicul. Arcan. Duplex scirrhi lienis curati sympatheticum remedium describit *Io. Bapt. Sitonus* Jatrosoph. Miscell. tract. 29. Prius est, si trium vel quinque noctium urina ab ægro schirrhum lienis patiente micta singulis auroris cum suffi-

ciente cineris communis quantitate commiſceatur, ſoliſque radiis ſiccandum quotidie exponatur totum mixtnm illud ex urina & cinere, donec exſiccatione peracta tota maſſa igni domeſtico apponatur, & diſſolvi paulatim ex ſe permittatur, quia maſſæ illius diſſolutione perfecta diſſolutum eſſe volunt & ſcirrhum. Secundum autem fit; ſi ex urina ſcirrhum patientis hominis phiala vitrea impleatur, ſtuppaque lini vel cannabis, aut communi papyro clauſa humi ſepeliatur ab homine jejuno, & ibi dimittatur quouſque tota abſumpta ſit urina, qui illa conſumpta urina conſumptum dicunt ſchirrhum. Generoſus quidã Vir in patria noſtra ad febrem aliud ſecretum mihi communicavit, quod ſuccedere in propria uxore expertus eſt. Ovum in urina ægræ inſtante paroxyſmo excreto ebulliat, donec omnis humiditas ſit abſumpta: Tum excorticatum ovum ſterquilinio immitttatur, & quam citò à formicis conſumitur, tam promptè febris ceſſat. Lues Venerea & cancri perſanari dicuntur, ſi baltheus Mercurio illitus corporiq; applicitus profundè in terram demergatur. Ad quartanam alii hoc commendant: Ægri urina in olla nova excipiatur, miſceaturque illi farina ex ſiligine & in pultem redigatur. Puls arbori ſeu ceraſo ſeu alij illinatur, ut avibus cedat in prædam, tantum enim quartanæ decedet quantum ex pulte aves comederint. Sunt, teſte
Scrodero

Scrodero l.5. Pharm.Med. Chy.claſſ.1. §.23. qui ad quartanũ capillos patientis cum aliis in corpore diſperſis pilis permixto ovo imponũt, duriter coqunt & avibus deglutienda objiciunt, qua ratione quartanã curatum iri volunt. Lardo perfricatas verrucas, poſtea in terram defoſſo, evanuiſſe experta mihi mulier retulit. Idem ſua experientia confirmat *Verulamius* Cent. Jo. Sylv. hiſt. 997. puer enim admodum in digito verrucam habuit, circa annum ætatis ſuæ decimum ſextum cum Pariſiis degeret, ſenſim in utraque manu ſubnaſcentibus pluribus, ad minimum centum menſis ſpacio. Angli Oratoris uxor, femina minime ſuperſtitioſa dixit quodã die, velle ſe quicquid verrucarum manus fœdabat, tollere. Poſt accepit lardi particulam, pelle non exutam, cujus pinguedine illevit omnes verrucas, & inter eas quæ pene ipſi eo uſq; fuerat coæva. Clavo deinde affixam lardi particulam ad poſtem feneſtræ cubiculi ſui quod meridiem ſpectabat, ſoli expoſuit putrefaciendam. Succeſſus fuit, quod omnes verrucæ intre ſeptẽ menſes prorſus evanuerunt, etiam illa quæ reliquas ætate anteibat. Exemplum habet *Salmuth* Cent. 3. Obſ. 34. intenſiſſimi doloris brachij per tranſplantationem ſublati. Corallos enim rubros cum foliis quercus contuſos partique affectæ ad ſupputationem uſque impoſitos, in foramen in radice quercus orientem verſus ſpectan-

tis

tis mane terebrâ factum immittebant, & cuneo ex eadem arbore obturabant. Dolor inde planè cessavit, & cum refoderetur amuletum extemplò cruciatus sæviores recurrebant. Ramum salicis dentibus scorbuticorum alij affricant, & fumo camini exponunt, ut cum rami exsiccatione sanentur dentes. Nihil tritius, quam fascias ægrorum patibulis suspendi, quod Transplantationis beneficium est, si succedat. Hydropicos vesica bibula ægrotantis lotio repletâ in furno fumante aliquandiu suspensâ, & deinde effuso lotio, ac vesica in Cloacam conjecta, detumescere narrat *Io. Löselius* de podagr. Sect. 2. Membr. 2. Art. 2. Subs. 5. ubi & transplantatoriam artem Podagræ incipientis ita describit: Ægro pilos in utroque crure novacula demunt, & insimul ungues manuum pedumque stato tempore, vere scilicet, arboribus de integro succum recipientibus & quidem propridie ante novilumium, resecant, post terebrâ, in populo albâ, vel quercu virescente, foramine facto, ad medullosam usque arboris partem, unguium segmina & pilorum filamenta in locum excavatum, nullo segestri adhibito, transportant, foramine ligneolo, ex arboris cujusdam ramulo fabricato, accuratè & profundè clauso. Ligneoli propendens particula proximè arborem securi amputatur, & admoto fimo vaccino saucia ligni pars propediem optimè deligatur. Quod si trimestri

mestri spacio malum podagricũ haud recurrat, arborem magneticâ virtute efficacissimã arguit. Similis huic Transplantationi est balneum lactis, quo se non ita pridem Nobilis femina cimbrica immerserat occulto morbo laborans, quod lac porcis exhibitum, omnes enecabat, ægra convalescente. Plura passim occurrunt hujus curationis exempla, quæ miraculis sunt vicina, quia à communi ratione recedunt. Multi tamen in Natura sunt effectus, quorum causas nemo assequitur, nisi qui fecit. Occultæ sunt & magneticæ in mundo virtutes, quibus etiam dissita invicem alunt commercium. Ita Unguento armario vulnera absentia sanantur, si cruoris tantũ guttula ex vulnere telis vel linteis insidiat. Et quæcunque ex corpore vivente prodeunt, longius quanquam separentur, occulta sympathia feruntur ad suam originem, & tacita attrahunt. Non negandum tamen sæpe casu successisse in exemplis allatis felicem eventum, sæpe nullum. Nos limites Naturæ non figimus, nec prorsus damnamus quæ imperita ratio non percipit, *quasi verò mensuram ullius rei possit agere, qui sui nesciat*, ut eleganter *Plinius* l. 2. c. 1.

HISTORIA LXVII.

Anatome Cachectici.

DN. Trenti Nobilis Patavini cadaver, me præsente, apertum fuit, qui diuturno morbo

Ca-

Cachectico ad hydropem vergere videbatur. De eo contulerant consilia Maximi Medici *Io. Dom. Sala* & *Benedictus Sylvaticus* Præceptores mei, quorum hic abscessum in hepate, ille in corde divinabat, quia plerumq; in lentibus hujusmodi morbis ad cachexiam vergentibus, cordis aliquis solet esse abscessus, & pulsus in hoc erat interceptus. Cor tamen in aperto cadavere nihil noxæ contraxerat. Hepar pallidum, quasi coctum, lien verò rubicundus sani hepatis instar. Pulmonum sinister inflammatus & ferè putridus.

HISTORIA LXVIII.

Anatome febris malignæ.

JOh. Jacobus Heilmannus Medicus & Chymicus Doctissimus, historiam retulit de quodam febre maligna apud Germanos laborante, cujus nasi extremitatem rubra quædam macula obsederat, symptomatis benignum quid portendentibus, nec cibi appetitu planè dejecto, unde certam recuperandæ salutis spem æger conceperat; Sed nox obitum præcedens sinistra portendebat, omnia quippe in deterius ruebāt, ignisque quidam internus viscera comburebat, cujus ardorem externo ac culinario igni nihil cedere ajebat, donec latius serpente veneno mi-

ferrimam

ſerrimam vitam cum felici morte commutaret. Diſſecto cadavere omnia viſcera nigricantia erãt & ſphacelata, quin & ipſe ventriculus adeò computruerat, ut ſine ruptura & læſione digitis attrectari nequiverit, quocunque enim digitorum attactu diſrumpebatur, cavitaſq; relinquebatur manifeſta. Id ex Heilmanni relatione ad me perſcripſit *Henricus à Moinichen*, rerum Medicarum & Anatomes peritus.

HISTORIA LXIX.

Cliteris oſſeus.

SPernendæ exilitatis in junioribus Clitoris conſpicitur, nec multum auctior in adultis, ſæpe tamen membri virilis æmulatur longitudinem. *Tulpius* notat in femina animi virilis dimidiatum digitum æquaſſe, ut ſe feminis aliis viri inſtar miſceret. *Platerus* ad colli anſerini magnitudinem excreviſſe obſervavit. Venetiis ſcortum erat Italis quibuſdam meis amicis ſatis notum & familiare, cujus clitoris oſſeus extans amaſios in amplexu impediebat lædebatque ut ſæpius inflammatione oborta Chirurgorum imploraverint auxilium, à multis tamen viſitabatur ob formæ elegantiam haud cottidianam.

HISTO-

HISTORIA LXX.
Mulier ſplendens.

CUm in Italia, orbis Paradiſo, verſarer; Matronæ Veronenſis ſumma cutis vel leviter tacta ſcintillas manifeſtè ejaculabatur. Dignum curioſorum indagine ſpectaculum fideliter orbi publico ſcripto expoſuit *Petrus à Caſtro* Medicus Veronenſis eruditiſſimus, edito de Igne Lambente libello, quem in hujus hiſtoriæ filo pertexendo ſequar. Illuſtrisſima Domina Caſſandra Buri, Ill. Jo. Franciſci Rambaldi Patritij Veronenſis uxor, ætatis conſiſtentis, corporis habitu mediocri, univerſalis temperaturæ calidæ & humidæ, hepatis calidioris ſicciorisque, adeoq; bilioſo atroque ſanguine abundantis ab innato fervore, adultione, ætate proportionata & animi mœrentis pathematis vehementibus procreato. Hanc Nobilem Matronam eo prærogativæ dignitatis & ſtupendæ Naturæ ſigno ſignavit Creator, ut quotiens leviter linteo corpus tetigerit, ſcintillæ ex artubus copioſè proſiliant cunctis domeſticis conſpicuæ, non ſecus ac ſi é ſilice excuterentur, comitatæ etiam ſtridore omnibus audito. Sæpe ducta manus per induſij manicam ſcintillas excipientem, obſervavit flammam caudato radio ad inſtar accen-

ſarum

ſarum exhalationum decurrentem, à qua ſæpe deluſæ ancillæ ignem ſe intra ſtragula lintea ingeſſiſſe per incuriam cum cubile hyemali tempore frigidiori de more calèfacerent, quo tempore etiam copioſiores & clariores micant ſcintillæ, cum metu arbitrantur. Ignis antem iſte non niſi noctu aut obſcuro loco in morem luminum noſtrorum, cernebatur, nec extra ſe urebat, quamvis materia ſuggerereretur, ad inflammationem promptiſſima, nec denique ut alij fulgores ad certi temporis menſuram deſinebat, ſed eadem lucentis facie adhuc effulgebat poſt meum ex Italia diſceſſum. Plura in hanc rem exempla l. 1. *de Luc. Anim.* c. 19. adduxi, cauſasque ſingulorum *Lib.* 3. fuſius expoſui.

HISTORIA LXXI.

Impotentia ex Incantamento.

INcantamentis ad conjugium ineptos reddi novos nuptos vulgo notum. Ligationem ligulæ vocant, quam Striges creduntur nodo nectere nuptiarum die. Refert *Bodinus*, eſſe formas nodandæ ligulæ amplius quinquaginta, ſive ad virum conjugatum impediendum, ſive ad mulierem ſolam, plerumq; tamen virum illigari vix mulierem: Ligari aute poſſe in diem unum, in annum, in æternum, aut quantiſper duratura eſſet ligula, niſi ſolverentur. Antiquis notum

G incanta-

incantamentum & recentioribus. Amasis Ægypti Rex apud *Herodotum* vinctus fertur & impeditus ne rem haberet cum Laodice uxore sua. P. *Æmilius* in vit. Clotarij secundi testatur Concubinas Theodorici Regis iisdem ligamentis adversus Hermambergam esse usas. *Codronchius* l.23 de Venef.c.5.refert de juvene marito,quum diu rem cum puella habuisset, eamque deserere vellet, virilitatis damna meruisse ereptæ. Communicato cum vetula consilio, id remedij didicit,ut sive minis sive blandi alloquio & promissis,suspectam sibi puellam cogeret reddere amissum. Exsequutus consilium,cum promissis nullis persuadere puellam posset, arrepto fune non ante à suffocatione destitit, quam illa, immissa in loculos Viri manu, veneficium auferret. *Beverovicius* in Thes.Morb. c. 18. affirmat in Gallia esse frequentes ligationes, idque *Cl. Salmasium* variis exemplis confirmasse. Præsertim apud Santones & in Gasconia artificio isto inducitur sæpe languor tempore matrimonij, vocaturque Gasconibus *noüer l'eguillette.* Apud nos decurtatum cuidam sponso à sagis virile membrum, ut prorsus carere eo videretur. Alii Sponso viduo simile damnum die sponsaliorum minabatur ancilla, quæ spe matrimonii exciderat, edocta enim per vetulam sacro copulationis cœtui immiscuit,seramq;non constrictam in marsupio secum asportavit. Mox pastore verba copulatoria

ria pronunciante feram conſtrinxit, virilitati ſponſi nocitura. Re ab aſtantibus audita, advocato conſilij authore, inflictaq; alapa ad hæmorrhagiam (ita enim vim omnem incantamentorum eludi credunt), compulerunt feram aperire, ut extra periculum ſponſus eſſet. Aliis uſitatus ramus quercinus ad rectum angulum ſurſum incurvatus, quem terræ lotio ſponſi madidæ infigunt. *Fernelius* plenus fide, compertum ſibi teſtatur l. 2. de Abd. Cauſis c. 16. magos, ſagas, ſortilegas, incantamentis nonnullos ita vinxiſſe, ut cum ſola uxore non concumberent: alios concubitus impotentes quaſi exectos reddidiſſe, alios in corporis extenuationem viriumq; imbecillitatem cum lãguore ſummo traxiſſe, quos ſolæ quæ inflixerant, precibus & muneribus reſtituere poſſent. *Codronchius* l. 3. de venef. variis exemplis probat genitalia per veneficia poſſe decurtari, ſed videri tantum, non reapſe fieri. Certè revera fieri Sponſæ queruntur & experiuntur. Cauſa autem ſupranaturalis, à Dæmone Dei permiſſu inducta in generis humani ludibrium. Execrabile maleficium ſuo autore dignum, etſi quandoq; ſine expreſſa conventione & ſocietate cum Diabolo inita committatur, actionem nihilominus eſſe diabolicam & ſupplicio capitali dignam decernit *Io. Georg. Godelmannus* JC. l. 1. de Incant. c. 6. Mitior eſt *Verulamius* naturæ addictiſſimus, qui Cent. 10. Sylv.

Hist. 888. 959. si non excedit naturam, vim habere suspicatur ex imaginatione ligātis membrum virile. Putat verò illud ab incantatione alienum esse, quia non à certis tantum personis, quales incantatores, sed à quolibet in Gasconia fieri potest. In nodi solutione impium foret ad artes Diabolicas recurrere, quemadmodum Amasis carminibus solutus fuit, & *Paracelsus* monstrosis characteribus & barbaris nominibus in membrana nova scriptis amissas maritorum vires revocavit. Præstat in quibusdam sequi decretum *Hincmari* Rhemensis Archiepiscopi *Part. 2. Decret.* Caus. 32. quæst. 1. cap. 4. *Si per sortiarias, atque maleficas occulto, sed nunquam injusto Dei judicio permittente, & Diabolo præparante, concubitus non sequitur, hortandi sunt quibus ista eveniunt, ut corde contrito & spiritu humiliato Deo & sacerdoti de peccatis suis duram confessionem faciant, & profusis lacrymis &c. Deo satis faciant.* Possunt & addi naturæ haud adversa remedia, quibus ab incantamentis inductæ ægritudines debellantur, Deo contra naturæ hostem conatibus remediorum benignè aspirante. *Carichterus* hujusmodi incantationes curavit mingendo per scopas betulæ. Potum seu cerevisiam in quâ betula cocta, mirè depredicat Helmōtius de Lithias. c. 28. § 25. Sponsus enim quidam ligatus per menses quinq; ne sponsam suam attingeret, pedissequam interea impрægnavit. Postmodum, exortis inter desponsatos

jurgiis,

jurgiis, dixit sponsa, se nefas cum pedissequa dissimulasse, ut exploraret, an frigidus, an verò maleficiatus esset, & quo titulo divortium tentaret. Tandem, soluta est ligationis incantatio per potum præfatæ cerevisiæ, repertusq; est maleficiatus, non autem frigidus. Remediis naturalibus veneficia percurari *Carichterus* c. 12. l. 2. docuit, & in puella expertus est *Henr. ab Heer* Obs. 8. Ex dente mortui suffumigium depellere sponsorum impotentiam ex ligamine Pædemontanus in memorabilibus annotavit. Fœtida enim his prosunt.

HISTORIA LXXII.

Tubercula in facie.

NObilis in Dania femina curæ Paternæ subjecta miro quodam implicabatur affectu. Nam per inordinata dierum intervalla erumpebant in cute corporis nodi parvi magniq; juglãdium instar, facies intumuit, præsertim oculi & collum, fuereq; nodi isti rubri. Causa videbatur suppressus mensium fluxus, quatuor subinde mensibus subsistens, nec satis bene lien & hepar calidum valebant. Secta illi fuit vena, postea Extracto Panchymagogo purgata, tum cucurbitulæ scarificatæ humeris genuq; applicatæ, & sanguis aqueus extractus. Ad temperandos calores internos Tabellis refrigerantibus usa, & ad

fluxum revocandum secta vena malleoli, propinata denique menstrua ciente potione *Quercetani*: post paulò subductæ ex facie maculæ & cum menstruo sanguine sanitas postliminio rediit.

HISTORIA LXXIII.

Error in Pleuritide.

CEnturio quidam Danus stipendium Serenissimi Regis merens, de punctura lateris molesta conqueritur. Advocatus barbitonsor colicam suspicatus exhibet purgantem medicinam, qua per biduum adeò concitata fuit alvus, ut tandem copiosus sanguis κάτω fluxerit, jamque vix spiritum trahens mutato consilio Medici operam implorat, qui diligentius singula expendens Pleuritide laborare videt monetque. Statim vena illi secta. Sequutum deinde per sputum pus laudabile. Inde sublevatus convaluit.

HISTORIA LXXIV.

Suspensum urinæ annulare.

CIvis Patavinus, qui in castris Venetis contra Pontificem militum cohorti præfuerat, febre maligna correptus urinam turbidam reddidit. Postridie cum summus Medicus *Io. Dom.*

Sala

Sala, quem Ducem ſequebamur, advocaretur, urinam vidimus clariorem cum ſuſpenſo tamen ſatis copioſo, ſed in medio ſui vacuo, unde annulare illi vocabatur. Hoc quidem etſi non ſatis ſalutare ſignum ſemper viderit, de ægri tamen ſalute non penitus deſperabat, cum cicatrices poſt heſternam ſcarificationem nihil mali præ ſe ferrent, cum petechiæ circa lumbos purpureæ eſſent, cum denique auditus eſſet gravitas, natura ſcilicet critico motu ad organa auditus materiam malignam pellente. Nec fefellit augurium, brevi enim reſtitutus eſt. Digna extat in hanc rem obſervatio *C. Gemmæ* de Febr. Epid. Peſtilent. hæmitritea 1574. graſſante in fin. *Coſmocr.* l.2.p.235. Erat in pleriſq; ſedimentum urinæ in fundo ſubatrum, ſurſum liveſcens, ac ita ſenſim candidius atque tenuius. Quod autem vix unquam aliàs vidit, id erat: In ea craſſitie ſedimenti centrum ſe peregrinum ac diaphanon oſtendebat, tanquam illic vacua ſedes in circumferentiam amplam immunis à purulenta colluvie ſervaretur. Tales ubi prodiere pleniſſimè eſſe judicatos teſtatur, ac redivivos velut ab inferis reſurrexiſſe. Factum id arbitratur ex fomite peſtilenti jam ſeparato penitus & per urinas excreto: Cum innati ſpiritus ea ſit vis, ut in urinis (*Actuario* teſte) aliquantiſper commoratus, juxta ideam ejus poteſtatis, antipathiæ & ſympathiæ quam in corpore ſemper obtinuit, etiam

tunc egressus obambulet, singulis partibus sua loca decernat, noxia quæq; & peregrina longius à se repellens, aut in circumferentiam trudat, aut medio quocunque spacio circumscribat.

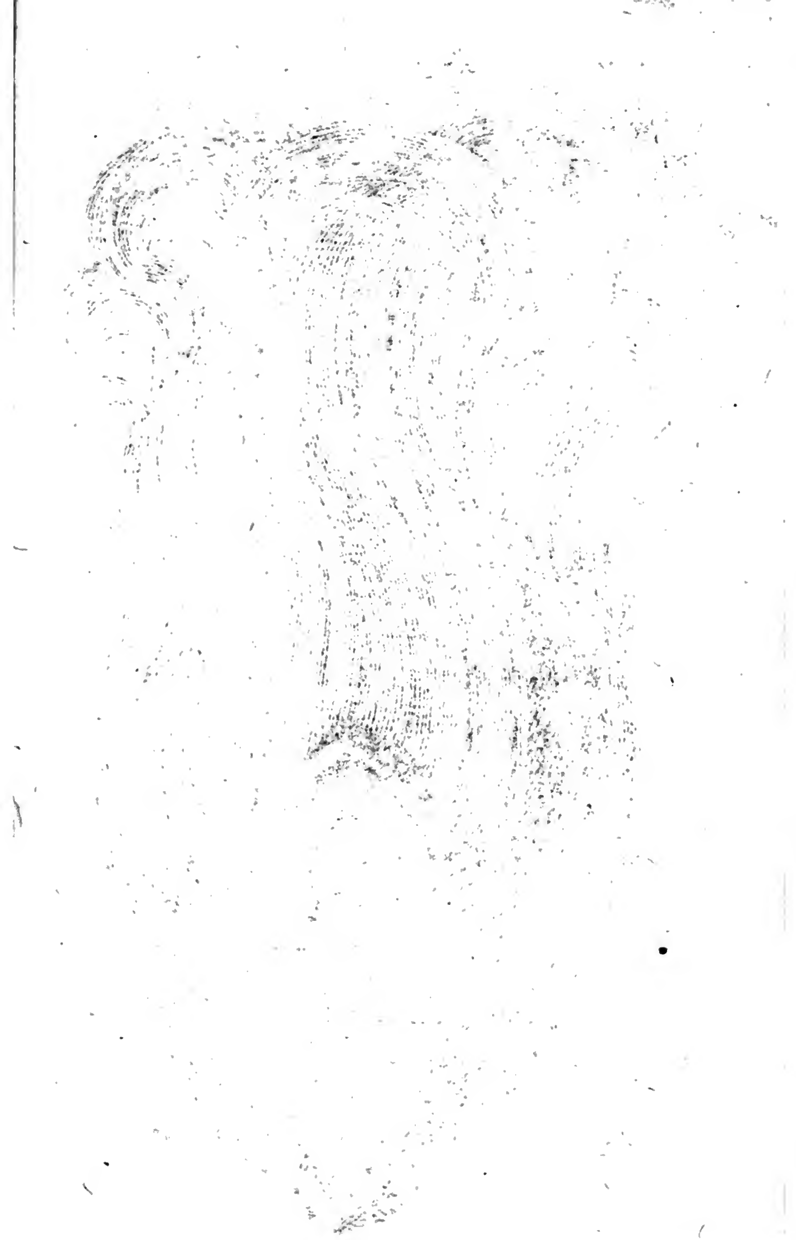
HISTORIA LXXV.

Tophacea materia in colicis.

CRassa subinde & lapidosa materia intestinis impacta ita distendit membranosas illorum tunicas, ut dolores colici acerbissimi insurgant. Nec mirum colon distendere, quum plane iliacam passionem visa sit induxisse *N. Fontano* Resp. & Cur. Med. l. 1. pag. 84. *Hildano* Cent. 1. Obs. Chir. 51. alijsque. In dolore ventris observavit *Zacutus* l. 3. Prax. Adm. Obs. 129. calculum castaneæ & forma & magnitudine, intestino colo tenaciter adhærentem. *Platerus* l. 3. Obs. c. ult. vidit Præfectum quendam colicis cruciatibus diu vexatum, post clysmatum usum, casei concreti induratiq; magnam per alvum ejecisse copiam. Retulit mihi *Benedictus Sylvaticus* incomparabilis Medicus, matronam Forojuliacensem diu colico dolore intensissimo vexatam fuisse, qui nullis cessit medicamentis, antequam singulis vicibus materiam tophaceam & calculosam per alvum reddidisset.

HISTO-

Historia LXXVI.

Pilosa capitis cutis vivo evulsa.

ORta Helsingoræ inter duos contentione à verbis ad verbera deventum est. Caput alterius alter & capillos involat, manuque tam firmiter aparehendit capillitium, ut, quod mirandum, subjecta cutis cum pilis ex cranio divulsa sit. Duo miranda occurrunt, quod pili tam altis radicibus hæserint, ut à cute evelli nequiverint, deinde quod cutis capitis cranio firmiter non adhæserit. Æquali prætereà figura cutis recessit, quasi arte separata, venis suis eleganter distincta. Curatus fuit à Chirurgo feliciter, & inducta à natura nova cute pili novi increverunt. Pilosa verò cutis pars, quæ fuerat evulsa, à coriario præparata in rei fidem servabatur, transijtque ad *Petrum Ionam Charisium* Cognatum meum honorandum, qui & videndam exhibuit, & figuram hanc amice concessit.

Historia LXXVII.

Ptyalismus singularis.

VIr in Dania Nobilissimus, cætera vegetus sanusque molestum patitur symptoma. Quo

tiescunque cibum sumit, sequitur sputatio satis larga. Toto die reliquo nihil exspuit, neque ante cibum neq; post, etiamsi liberalius quandoq; amicorum in gratiam invitatus potet. At quam primum cibi orditur masticationem, copiosè sputat, ut crederes sputi torrentem ante pedes stagnare, cessat idem ptyalismus finito prandio, nec aliud incommodum experitur. Impeditior videtur hujus ptyalismi causa. Si ex ventriculo, vel vomitus comitaretur, vel extra prandii tempus recurreret. At ventriculus cibum & avidè appetit, & rectè conçoquit. Quin impediretur potius salivatio pondere deprimentis cibi. Igitur ex capite hujus humiditatis fons accersendus, quanquam de catarrhis non valdè conqueratur. Glandulæ oris & palatum spongiosum sputa imbibunt excernuntque in primis quando inter masticandum commoventur. Non tamen tument glandulæ, neç inter loquendum provocatur sputum. Ductus salivales observarunt in glandulis oris *Whartonus* & *Glissonius* l. de Anat. Heb. c. 45. qui per glandulas salivam tenuem, pellucidam & aquosam in os effundunt. Forsan illi à motu excitati largius & hauriunt salivam & reddunt.

HISTO-

Historia LXXVIII.

De Unguium resectione.

IN navi olim ungues abſcindere non licebat, neque in nundinis, teſte *Plinio* l. 28. c. 2. *Vngues reſecari nundinis Romanis tacenti atque à digito indice, multorum pecuniæ religioſum eſt*. Reſegmina verò unguium ad artes curioſas ſervabant. Ita *Apulejus* l. 1. Apolog. ex Lælio:

Philtra omnia undique irruunt,
Antipathes illud quærito,
Trochus, pili, ungues, teniæ,
Radiculæ, herbæ, ſurculi,
Sauri, illices bicodulæ, Hin:
Nientium dulcedines.

Quemadmodum ex vett. libris reſtituit *Cl. Salmaſius* in Solinum. *Plinius* l. 28. c. 7. ad febres ex præſcripto mulierculaṛum commendat reſegmina unguium cerâ permiſta. Vulgus ſuperſtitione tali imbutum, abſciſſos ungues diligenter igni tradunt, ne ad magicas artes intercipiantur. Alii ſibi ſervant, ſecumq; in ſepulchrum recondunt, ſperantes exinde buccinã fieri ab Angelis extremo die. Ita varia de unguibus viguit omni ævo ſuperſtitio, quanquam excrementis meritò annumerentur. Olim auro inducebantur.

Virgil. l.8. Æneid. *Præfulgens unguibus aureis.* Unde *Statius* eleganter *Auro mansueverat ungues.* Mumiam Egyptiacam vidi unguibus inauratis. Tanta denique unguium resecandorum cura erat, ut tonsoribus id concrediderint. Testis est *Martialis* l. 3. Epigr. 73. de quo loco videndi *Scaliger* Not. ad Manilium l. 5. *Modius* Epist. 109. Nov. antiq. Lect. Quousque resecari à digitis debeant definivit *Hippocrates* l. de Med. Officin. ut neque longiores neque breviores sint digitorum extremis verticibus. Ea enim, quorum gratiâ facti sunt tunc maximè præstant, quando commoderatam habent magnitudinem, Galen. l. 1. Us. Part. c.7. Cavendum autem sedulò ne in liberali unguium resectione, læsis tendinum nervorumque extremis, periculum haud spernendum superveniat. Novi quendam gangræna pedis sublatum, quam ex vitiosa unguis sectione concitaverat.

HISTORIA LXXIX.

Cingulum Mercuriale.

CInguli Mercurialis usus frequentior, multis est justis de causis suspectus: Inimicus enim plerisque est Mercurius, inprimis imbecillioribus & convulsionibus obnoxiis. Scabiosis tamen & cutis prurigine laborantibus audacter Empirici applicant, quos eos nomine castigat

gat *Mindererus* l. Thren. Med. c. 14. quod tetrum illud argenti vivi virus in corpus gestantis ejaculentur. *P. Hechstetterus* Dec. 3. Obs. Med. cas. 7. damna recenset illorum qui cingulo isto ad scabiem temere nisi sunt. Seni enim scabioso ex cingulo infectum palatum, gurgulio & fauces exulceratæ, salivatio copiosa, anhelitus teter, dentes vacillabant, gingivæ tumidæ, tensio in nervis & tendinibus colli, masticatio impedita, deglutitio depravata, appetitus prostratus, febris lenta hectica, lipothymiæ multæ, & denique mors. Puellam quoq; cacochymicam scabiosam vidit ex tali inunctione repercussa scabie, totam intumuisse cum spiritu sublimi. Nempe lethale est cingulum, si imbecilliores vel morbo vel ætate, & cacochymici eo cingantur. Unde sedulo cavendum ne, neglectis præmittendis, impura corpora & enervia inungantur. Rusticus Mathias in urbe nostra satis notus cingulo mercuriali diverso successu sanitati quosdam restituit feliciter, qui pura corpora crebro medicamentorum â Medicis præscriptorũ usu obtinuerant, quosdã exitio eripere non potuit cacochymicos. Filiam civis Hafniensis totius capitis scabie diu deturpatam, cingulo persanavit, ut & conjugio apta redderetur & sana deinceps vixerit. *Ballonius* l. 2 Ephem. p. 264. refert in æstiva constitutione Anni 1579. dum quædam tempestas sæviret, pustularum & eruptionum ferinarũ ferax, obortos

esse

esse tumores & dolores in variolis, quæ pueros necabant corruptis solidis partibus. Itaq; in eam itum esse sententiam, ut Emplastrum Vigonis cum Mercurio applicaretur, aliis litum levem ex hydrargyro fieri, idq; remedii mirum in modum profecisse. Eodem cingulo integræ sanitati restituit idem Empiricus rusticus Generosissimum Virum *Georgium Rosæcranzium*, qui ex male curata fractura pedis per plusculos annos intolerabiles dolores expertus fuerat, & inveterata ulcuscula in parte affecta. Quod si aliud in vita nihil præclari gessit Rusticus, in eo tamen laudem & acclamationem omnium bonorum meruit, quod tantum Virum omnibus dilectum neminiq; molestum, florem nobilitatis & Musarũ delicium, consuetis torminibus subtraxerit. Mercurius verò huic ægro obesse non potuit, quia multis Medicorum remediis propriaq; rerum Medicarum peritia, ita purgatum præparatumq; fuerat corpus, ut præter salivationẽ nullum incommodũ ex usu hujus cinguli senserit. Mercurii cingulum alii ita conficiunt. Mercuriũ saliva aut sævo extinctum albumine ovi excipiunt, illinuntq, supra gossypium, quod in cinguli modum consuunt. Noster verò Mercurium cũ oleo juniperino subigit & in massã compingit, corioq; in cinguli formã refecto illinit, quo mediũ corpus constringit, cõmendatq; ad omnes affectus malignos, cancros, ulcera mali moris & antiqua &c. Ita audaces sæpe fortuna juvat.

Historia LXXX.

Anatome Epilepticæ.

PErraram obſervationem ex Anatome Erneſtæ Naſſovici Comitis filiæ annum vix egreſſæ, nuper per literas mihi tranſmiſit Vir Clariſſimus *D. Ioh. Daniel Horſtius* Archiater Darmſtadianus meritiſſimus, quam hic publico non invidebo: Hujus Parentes Illuſtriſſimi 23. Junij 1655. per literas Wiſtadio conquerebantur, quod nudius tertius filiola euſarca, florida & bene habens, enormi diarrhæa correpta fuerit, altero die aliqua ex parte ſopita, ſequenti verò cum vomitibus recurrente largius. Advectus 24. Junii deprehendit duritiem in dextro hypochondrio, calorem totius p. n. ſitim, pervigilias, capitis dolores, alvi excrementa alba, virium proſtrationem, quibus 26. Junij ſuperveniens Epilepſia finem vitæ impoſuit. Poſt obitum tota dorſi regio fuit nigra à nucha ad finem ſpinæ dorſi. Ventriculus verò in ſiniſtra parte nigricans & quaſi putrefactus, viridi humore refertus: Hepar ſcirrhoſum decem unciarum. Veſicula bilis grandior, & nigra bile inflata. Inteſtinum rectum quoque nigricans. Renes unciarum quatuor, benè diſpoſiti & ſani, ut & Lien, Veſica, ipſumque Cor unciæ unius & dimidiæ. Cerebrum verò librarum quinque co-

copioſa

piosa aqua circum fusum erat, aderant ipsi pustulæ aqua plenæ. Parentes defunctæ venenum fuisse propinatum suscipabantur, quibus manum nondum dare potuit, cum Cordis constitutio reperta fuerit integra. Nec vidit cur decedendum sit à causis manifestis & cognitis ad obscuras & dubias. Sufficiens enim videtur scirrhus hepatis ad virium debilitatem, bilis quoq; copia in ventriculo retenta & coacervata ad exulcerationem & exstinctionem calidi nativi, atque exsiccationem humoris radicalis. Ipsa symptomata indicabant præsentiam bilis & motionem ejus, quæ tanto deterior, quanto magis recedit à naturali colore, uti fuit reperta prasina, æruginosa, & atra: Cujus exhalationes & vapores convulsiones, phlogoses & alia procurarunt. Sententiam rogatus à Cl. Viro, existimavi malignæ febris fuisse symptomata: Ideam enim morbi quarto die ad exitium properantis id indicare, & quod ferè in malignis febribus ventriculus, intestina, &c. observentur læsa & inflammata, sicut variis exemplis alibi demonstravi. Orta autem febris à bile, eaq; à naturali statu declinante, propter hepatis scirrhum sine dubio connatum, quo transcolatorium ejus munus fuit interceptum. Epilepsiam verò a bile suscitari *Averrhoës* comprobat, & à maligna venenataq; qualitate *Fernelius*. Frequens sanè id symptoma febribus malignis, præsertim in tenere ætate.

Hi-

HISTORIA LXXXI.

Anatome Hydropici.

NEpos Georgij Illustrissimi Hassiæ Principis Hydrope 21. Iunij 1657. vix annum natus decessit. In examine viscerum *Cl. Horstius* antea laudatus sequentia notavit, sicut ad me amica manu perscripsit. Cutis circa regionem ventriculi, umbilici & inguinum, maculis atro purpureis instar ecchymomatum picta erat. Ex abdomine per sectionem umbilici leniter factam, humores serosi, biliosi, lutescentes & fœtidi, instar aquæ per canaliculum ductæ ad libras medicinales XV. prosiliebant. Quibus subductis & aperto abdomine omentum penitus putrefactum notabatur, intestina cum ventriculo aliquo modo inflata, Pancreas verò ita consumptum, ut ejus nullum ferè vestigium animadvertere liceret. Venæ Meseraicæ glutinosa materia refertæ. Lien monstrosus tribus appendicibus instructus, sinistroque Reni arctissimè annatus, ut sine sectione digitis avelli non posset. Renes ipsi satis grandes. Hepar sanguineo colore suo amisso, cineritium ferè, & qualis in cocto aliàs notatur, habebat, incisumque copiosum serum, & copiosius quam Lien stillabat. In Hepate autem & Liene foveæ aqua plenæ apparebant. Bilis in vesicula aureo colore coruscabat: Pericardium ejusdem coloris & fæ-

H toris

toris aqua distentum erat, cui cor innatabat. Ipsum Cor plane exsuccum ne guttulam quidem sanguinis intra se continebat, quod in aliis etiam observabatur: Nusquam enim sanguis notari poterat etiam in venæ cavæ & arteriæ magnæ incisione: Sed tantum aqua loturæ carnis non absimilis. Pulmones flaccidi & ex una parte purulenti.

HISTORIA LXXXII.

Febris in sene Nonagenario.

AUreum dictum est *Cælij Aureliani* l. 1. Acut. c.3. *Illud in ægritudine semper magis afficit, quod à natura plurimum recesserit*. Quo spectat & oraculum *Hippocraticum*. sect. 2. Aph. 34. minus ægrotare periculosè, quorum ætati familiaris morbus est. Magnam certe causarum vim indicant isti morbi, qui in contrarium temperamentum incidunt, ut febris calida in ætate senili per se frigida. Si tamen ætas grandæva nativo robore se defendat, nonnunquam vim rerum naturæ adversarum eludit. Ita Avus meus maternus *D. Thomas Finckius* emeritus Academiæ nostræ senior, annum agens tertium supra nonagesimum ad actiones animales naturalesq; præter ætatis privilegium promptus & expeditus, æstate calida Anni 1653. in febrem Tertianam intermittentem felici eventu incidit, quæ invadebat cum sternutatione, quasi

ex

ex capite catarrhoſo febrilis materia motus principium faceret. Naturæ autem in ſenili corpore tantum fuit robur, ut quotidie alvus aliquoties lubrica, aliàs ſatis contumax & adſtricta, ſeceſſerit ſive expultricis beneficio, ſive irritantis bilis in febre abundantis excretione. Toto morbi decurſu ſomnus facilis frequensque, à quo multum ſublevatus ſenex, tandemque ſudore ſpontaneo ſoluta febris; Interea & calculus præter exſpectationem cum lotio prodijt piſi magnitudine inæqualis, cujus per univerſam vitam nullum unquam indicium obſervaverat. Exinde ſanus ſalvusque Venerandus ſenex ſuperſtes vixit, ad annum 1656. quo febre iterum correptus proſtratis viribus & aucto catarrho ſuffocativo, ætatis Anno 96. ſatur vitæ & gloriæ placidè exſpiravit.

HISTORIA LXXXIII.

Hydrops Vetulæ.

DIſſecabatur me præſente in Noſocomio Leidenſi corpus vetulæ Annos 70. natæ, quam aqua inter cutem jugulaverat. Magna copia aquæ flaveſcentis ex abdomine intra peritonæum ejecta eſt. Hepar non tam putridum, ſicut aliàs notatum, neque ſcirrhoſum, ſed parenchymate flaccido. Lien à naturali quoque non multum receſſerat; minor tamen, forſan ætate contractus.

Omentum ferè consumptum. Existimabat igitur sector Chirurgus, præsentibus *D. Screvelio* nobisque Hydropem istum ob defectum potius nativi caloris in corpore senili inductum, quam à læsione vel hepatis vel lienis vel aliorum viscerum.

HISTORIA LXXXIV.

Abscessus fracturæ salutaris.

FRacturis omnibus affluxus sanguinis & ichoris permolestus solet accidere, qui & partem in tumorem elevat & ossis consolidationem impedit. Inprimis fracturis id evenit prope articulos, qui & suum nativum ichorem libenter subministrant & ex toto corpore refundunt attractum. Unde periculosæ sunt fracturæ ossium articulis vicinæ, & sanitatem diutius protrahunt, sæpeque obrutæ copia humiditatum extinctoque calore circa articulos exili, sphacelum ossi cariemve & gangrænam minantur, nisi alio divertatur evacueturque affluens materia sive Medici consilio sive Naturæ providentia. Natura ipsa quid hic subinde moliatur, exemplo luculento illustrabo. Vir Religiosissimus & quavis sanitate dignissimus, *D. Ioh. Suaningius, Selandiæ Episcopus*, propre urbem nostram rheda vectus, eandem saltu egressurus pedem dextrum ad terram fortius illidens fregit per transversum utrumque pedis

os

os tibiam fibulamque prope articulum circa malleolum, perforataque cute in malleolo interno ingens vulnus à tibia exeunte inflictum, ut miratus ſim, ob viciniam articuli fracturam potius, quam luxationem ſequutam. Periculoſiſſima fractura ſtatim per Chirurgum noſtrum Sixium deligata, oſſibus fractis repoſitis, & applicatis quæ & oſſa arctè ſuo loco continerent & ſupervenientia ſymptomata impedirent. Feneſtratæ verò faſciæ & ſplenia facta, ut ſæpius vulnus detergi & curari poſſet, immoto pede ſibique relictis faſciis & ſpleniis ad maturiorem oſſis conſolidationem. Nulla inſequuta alia ſymptomata propter ſummam coſtantis ægri quietem & dolorum patientem animum verè maſculum, niſi quod copioſo ichore madens vulnus infecerit faſcias, ut ſæpius ſolutis faſciis & ſpleniis commovere pedem fuerit neceſſe, difficiliusque eadem deligatio ſucceſſerit propter articuli viciniam, qui vincula difficilius arcta admiſit. Dum ter quaterque inter ſpem metumque anxij deligationibus ſtudemus, oſſiumque fractorum diſlocationem & incurvi pedis ſitum metuimus, & impedimenta curationis ex affluxu ichoris copioſi deteſtamur, ecce Natura per μετάστασιν quarto decimo exacto die à vulnere divertit materiam vulneri oſſibusque obfuturam. Apoſtema enim circa ſpinam tibiæ infra genu exortum, latius infra anguſto canaliculo ad vulnus ferè protenſum, quo in ſuprema

ma parte, maturationis ſignis comparentibus, ſcalpello apertum, puris ſanguinei ingens effluxit copia, cottidieque ad plures hebdomadas proceſſit. Dictum verò factum vulnus fracturæ exſiccari viſum, nec ichoris vel tantillum fundere, unde rarioribus ligaturis quietiora oſſa citius per callum ſolidata, & inducta vulneri cicatrix. Apoſtema denique poſtquam ſatis & ſanguinis & puris profudiſſet, ſenſim canale ſecundum ſpinæ longitudinem, concidente & curato, prorſus perſanatum fuit.

HISTORIA LXXXV.

Pes abſciſſus.

SCriba ruſticanus cum anno præterito Norvvagiam ſilvis aſperrimisque collibus & montibus horridam equo circumiret, procul Bergis lapſu graviore fracturam tibiæ ſiniſtræ paſſus, dolores ſenſit graviſſimos. Vicini Ruſtici hominem miſerum ſuo hoſpitio exceperunt, & pedem fractum ſine extenſione inſtrumento ligneo excavato firmiter incluſerunt, ſummaque cum diligentia oleo ex cineribus (quod ipſi ruſtici parant) inunxerunt. Hunc in modum lecto affixus inter ruſticos annum complevit, vaniſque illorum pollicitationibus deluſus, tandem rogatu fratris ſui maxima cum difficultate ex ſeptentrione Bergas delatus fuit. Ad Conſilium vocatus *Ioh. Frid. Treublerus*

blerus Medicus eruditus, amicus meus, qui hæc ad me transmisit, deprehendit os tibiæ cum fibula esse fractum quinque digitorum latitudine supra malleolum, ita ut pars tibiæ inferior fractæ cum parte superiori callo ad latus firmissimè connexa fuerit latitudine trium digitorum, fibula autem fracta inferior nusquam firmata in musculis oberraret, ut moto pede exactè sentiri posset. Ob callum firmiorem, extensionem nullam fieri prædixit, at rogatu amicorum instrumentum efformavit, quo utrumque os in diversa trahebatur, sed frustraneo conatu, cum cutis sola eo usque extenderetur ut jam disrumpi videretur, illa præsertim in parte, cui extuberantia ossis superioris fracti adnectebatur. Ideoq; & hoc in loco & alibi vulnus metuendum esse adstantibus monstravit, jussitque ut Chirurgi instrumentum remitterent, quia nec æger amplius perferre posset. Inflammatio statim oborta, cui sedandæ externa applicabantur, & ad doloris mitigationem interna propinabantur. Igitur abscissionem pedis suasit *Treublerus*, ut ad officium è lecto rediret. Sed æger acerbius credens mutilari quam extingui, maluit, persuasus quorundam agyrtarum blanditiis, ut instar ossis fracti jamque in suum locum repositi pars deligaretur fortioribus adstingentibus atq; Emplastro catagmatico, quod absq; ulla ratione aut consensu Medici, approbarunt Chirurgi, unde dolores ferè intolerabiles cum tu-

 more

more novo ſurrexere. Quibus nihil proficientibus, ſero æger à doloris acerbitate & longo decubitu ferè inſanus, tibiæ magis amiſſionem optabat, quam cruciatus diuturniores. Die itaque V. Mart. Anno 1655. ſummo favente DEO, hora 9. antemeridiana præſentibus tribus Chirurgis urbis primariis & Medico *Treublero* operatio commiſſa eſt Chirurgo juniori peritiſſimo *Heinrico Eckbofio*, qui carne prius ad os inciſa, nudatum os feliciter abſcidit. Peractis deinde peragendis, diſſecti membri cutem cum muſculis aperuit *Treublerus* calli formam luſtraturus: Oſſa tibiæ fractæ tanta firmitudine connexa erant, ut parvo cultello diſſolvere nequiverit, oſſiculum autem acutiſſimum Lit. A. in figura ſubjecta notatum cuticulâ adhærebat tenuiſſimâ oſſi inferiori. Fibulæ oſſa fracta nullo modo conjungebantur, id quod ex commotione perſentiebatur antequam eſſent reciſa. Inferior pars oſſis tibiæ, ubi quædam cavitas conſpiciebatur ſub Lit. B. nigricabat & ſphacelum minabatur. Optimè inde convaluit æger, & artificioſo pede amiſſi damnum compenſat.

HISTORIA LXXXVI.

Maxilla ſuperior ſemper immobilis.

MAxilla ſuperior omnibus animalibus eſt immobilis, quia articulatione caret, cranioque per

a
b

per ſolas ſuturas connectitur. In homine uſus id exigebat & cranij magnitudo. Præterea ſtabilis eſt ad faciei decus & venuſtatem, atque oculorum commoditatem, quemadmodum commentatur *Cl. Riolanus Comm.* de Oſſ. c. 10. quippe ſi motum habuiſſet, oculis majore circulo inſpecturis, & naribus odores excipientibus magno fuiſſet impedimento, & ſua continua agitatione vicinum cerebrum perpetuo agitatum plurimum offendiſſet. Ciborum quoque duriorum contritionem exquiſitam impediviſſet, ut exemplo illuſtrat Vir laudatus: Nam ut in molendinis ad comminuendum triticum lapis unus immobilis perſiſtit, ſupra quem alter celeri circumactione movetur, ſimili modo ciborum contritio in homine perficitur. Diverſum in Crocodilo annotat *Ariſtoteles* li. 3. Hiſt. Anim. c. 7. qui inferiore maxilla immobili, ſuperiorem moveri ſcripſit. Hunc ducem omnes ſequuti de Crocodilo, Pſittaco, Phœnicoptero idem prodiderunt. Sed crocodilo preſſius inſpecto aberraſſe omnes à vero experiemur. Crocodilos in Muſæo meo domi ſervo ſuſpenſos tam mares quam feminas, in quibus quidem prima fronte maxilla ſuperior acuminata moveri videtur, ſed non proprio motu. Siquidem enim & minor eſt & capiti arctius cohæret, capitis motum ſponte ſua ſequitur, nec moveri poteſt capite immoto. Similia patiuntur vipera, Pſittacus, Phœnicopterus, quorum roſtra-

ta maxilla cum capite commovetur. Testabatur mihi *Io. Veslingius* Anatomicus illustris amicus olim meus, in Ægypto plusculos Crocodilos à se esse dissectos, accurateque separata cute à cranio & maxilla, nullas articulationes observatas in maxilla superiore, unde nec moveri posse solam, sed ad totius capitis motum, quia & oculos sursum moveat: Inferiorem maxillam exiguam habere articulationem, ut parum moveri possit & manifesto motu non indigeat, quia terræ vicina. In penu summi Pontificis Romæ caput magnitudinis giganteæ vidit *Columbus* l. 15. de Rar. in Anat. in quo maxilla inferior capiti adeò connata & conjuncta erat, ut omni motu prorsus caruerit, atque in vivente non carere non potuerit. In quo monstro quomodo ad masticandos cibos maxillæ motum reciprocare potuerint, fateor me non intelligere.

HISTORIA LXXXVII.

Corij humani Usus & præparatio.

CElebres sunt corij humani præparati in medicina usus. Cingula enim inde conficiuntur & lora, quibus per medium discinctæ puerperæ feliciter fœtum enituntur. Hystericas quoque passiones seu uteri adscensum corij humani cingulum comprimit, quod non semel expertus sum, & apud non paucas Hystericas isto vinculo gra-

tiam

tiam merui. In ſpaſmis manuum pedumque ex eodem corio auxilium ſæpe petitur. Chirotecas inde factas ariduras & contracturas ſanare, refert *Io. Schroderus* l. 5. Pharm. claſſ. 1. Circa carpum cingulum ex corio humano, matronæ convulſionibus brachij ſiniſtri correptæ poſt inunctionem, applicuit cum ſucceſſu *Hildanus* Cent. 3. Obſ. 9. In Viro ſexagenario aulico Epilepſiæ paroxyſmum ſedatum eſſe corio humano, quo collum cinxerat, meminit *Becherus* l. 2. Microc. Med. c. 1. Siquidem igitur à multis uſu exigente corium humanum expetitur, & coriarios ſubactarios difficiles ſæpe experimur nauſeabundos ad cadaveris humani tactum, modum præparandi ſubjungam, ad cujus normam Miniſtri Anatomici mihi ſolent cutem humanam in Theatro noſtro præparare. Separata de corpore cutis, omni pinguedine quoad fieri poteſt deterſa, immergenda eſt, fecibus cereviſiæ, furfuræ ſiliginis & fermento temperatis. Calidæ huic mixturæ mergatur cutis, & manibus diligenter agitetur alternis horis, ut facilius vis ad corij intima penetret. Quatuor diebus clauſo vaſe digeratur, ut quotidie aliquotiens mixtura caleat, & cutis manibus ſubigatur, tumque, epidermide abſcedente candicabit. Deinde aliud lixivium præparetur ex aqua ſimplici, tribus quatuorve manipulis furfuris ſiliginei, manipulo fermenti, tribus manipulis ſalis optimi, & libra aluminis triti, quæ invicem
benè

benè misceantur, & calefiant, tepidisque immittatur cutis & manibus, ut ante, subigatur denuò. Per diem & noctem in isto lixivio remaneat, deinde abluatur, expurgetur, & siccetur sive solis radiis sive igne lento; & manibus dilatetur extendaturque, ne corrugatione nimia durior asperiorque evadat.

HISTORIA LXXXVIII.

Pinguedo exsuperans in puella.

PRoximis nundinis Falcoburgensibus inter alia ludicra publicè spectanda proponebatur puella quædam decennis in Brabantia nata Anno 1644. parentibus, ut ferebant, parvæ staturæ & rei. Hujus puellæ abdomen à mammis ad talos usque se produxerat. Iacebat enim puella, quia impeditior erat incessus, ventre proprio tecta tanquam tomento superstrato, qui tumidus circa umbilici inprimis regionem ita se inflaverat, ut altè elevatâ undique cute cavitatem satis capacem ad umbilicum demitteret, in qua tanquam in crumena servabat quicquid pecuniæ à spectatoribus collegerat. Interdum præmiolo aliquo invitata ventrem ad instar tympani pulsabat cantillans simul quid subrauca voce. Tympanitem esse crederes: Sed facies optimè colorata, nec infuceto tinctæ rubore genæ, omniaque boni habitus

tus indicia aliud videntur ſuadere. Pronunciatum fuit à Medicis qui ante hac eam viderant, tumorem hunc puram eſſe pinguedinem, naturæ luſu in abdomine exuberantem, & ab utero tractam, cibo enim utitur & potu quam parciſſimè. Ipſa cum mole hac corporis 200. libras pendet undecimum jam ingreſſa annum, juſtâ alioquin pro ætate ſtaturâ. Donaverat illam Cæſar torque aurea quum Viennæ degeret. Hæc ea fide refero, quæ & vidit & ad me Leidâ perſcripſit eruditus *Petrus Schumacherus* noſter, amicus dilectus, in ſpem patriæ feliciter ſurgens.

HISTORIA LXXXIX.

Aquæ in Variolis uſus.

AD exitum decurrente & defervente æſtate Anni 1655. paſſim in urbe noſtra variolæ graſſabantur, multoſque tenerioris ætatis, ſed ſine funeribus, infeſtabant. Erant quippe boni moris. Conſueta remediorum genera noſtris fuere exhibita. Infectæ & eodem tempore variolis mulieres binæ Groenlandicæ, quæ poſt obitum tertiæ apud nos ſupererant, inſuetæ hunc morbum pati. Quibus quum varia potus genera tam ad provocandas variolas, quam ſedandum caloris æſtum aliis proficua offerentur, omnia recuſabant, ne coctam quidem aquam admiſſuræ, ſed ſignis datis frigidiſſimam ex fontibus tam

avidè

avidè expetebant, ut si denegaretur, moriendum sibi significarent. Concessa tandem illis frigida, convaluerunt.

HISTORIA XC.

Menstrua ultra 50. annum fluentia.

RArò quinquagesimum annum fluxus in feminis menstruus excedit, nisi copia sanguinis abundet. Ita observavit *Hildanus* Cent. 2. & 4. mulieribus quibusdam ad septuagesimum annum & amplius perstitisse. Monstrosum est, quod *Saxonia* Part. 3. Prax. c. 23. de moniale refert quæ vixit ad 103. annum cum menstrua purgatione. Illustris in Dania Matrona quinquagesimo secundo ætatis anno, quum antea substitissent ordinati fluxus, ter quaterve eosdem est passa, sed magna difficultate revertentes, quæ optimo corporis habitu prædita & eleganti, sanguine copioso vegeta, sana postea vixit. In sexagenaria femina Veronensi, postquam lege naturæ ante annos sexdecim menstruæ purgationes cessassent, anno demum 1655. cursum suum, consuetum velut olim repetierunt, prodennte sanguine florido optimæ notæ, sed post aliquot menses stillicidium ac tandem suppressio, eademque mala insequuta, quæ mensium obstructiones concitare solent. Curata tamen à *Petro de Castro* Medico eruditissimo, præsente *D. Mich. Lysero*, amicis meis, sensimque revocatis mensibus, melius habuit.

Hi-

Historia XCI.

Novennis puella menstruata.

MEnstrua purgatio ex naturæ prescripto primum ferè erumpit circa ætatis annũ quartumdecimum: Paucis citius teste *Æginetæ* l.3.c. 60. Novi tamen puellam annos novem natam, in urbe nostra cætera macilentam & colore faciei pallido, cui menses fluere cæperunt, sive quod uteri cervicisve vasa sanguine serioso aperiantur, sive quod nativa constitutione ampliora sint, sive denique quod sanguinis copia, etiam in macilentis subinde abundans, vasa uterina distendat impleatque. Vidit *Sennertus* l.4. Prax. part. 2. sect. 2. c. 1. quibus undecimo anno fluxerunt menses, easque plerunque salaces esse, & brevioris vitæ. Novit *Hercules Saxonia*, Part. 3. Præl. Pract. c. 25. puellam cui menses quinto anno apparuerunt, & ordinatim singulis mensibus modice prodibant, plures quoque quæ decimo anno liberalius purgabantur. Supra fidem est filia tabellarij apud *Tulpium* fide dignissimum l. 3. Obs. cap. 36. cui à quarto in octavum ætatis annum periodicè fluxerunt meustrua, quibus suppressis omnis sanguis in caput convertebatur.

Hi-

HISTORIA XCII.

Pustulæ in ventriculo.

POst febrem ardentem passus est in Galliis recidivam Polonus, notus mihi & amicus. Medici de recidiva consulti variis potionibus medicatis, venæsectione & aliis remediis frustra contra prostratas vi morbi vires luctabantur, nam potiones omnes vel respuebat, vel assumptas revomebat, unde fatis cessit. In aperto cadavere nullæ partes ullum vitium visæ sunt contraxisse, sed omnes nativa temperie sanæ comparebant. In ipso tamen ventriculo pustulæ quam plurimæ hinc inde conspiciebantur, quas à calore malignæ febris fuisse elevatas, tanto minus dubito, quod semper fere ventriculus in hujusmodi febribus vel escharam vel inflammationem vel alia hujus census contrahat.

HISTORIA XCIII.

Dubium purgantium tempus.

PUrgantium medicamentorum tempus ancipiti augurio & incerto captatur. Ignorat sæpe Medicus naturæ motum & orgasmum, unde, quando sua sponte ad humorum noxiorum expul-

pulſionem accingitur, inſcio Medico, ſi purgans medicina propinetur, etiam lenioris ordinis, in vitæ periculum præcipitatur æger. Decoctum foliorum ſenæ cum prunis perbenignum, aſſumpſit ad præſervationem ſolitam honeſtiſſima urbis noſtræ matrona, unde tantum alvi ſucceſſit profluvium, ut in Dyſenteriam tum populariter graſſantem degeneraverit, quæ poſt tridui intervallum ægram jugulavit. Quanquam fortaſſis profluvium iſtud ſuperveniſſet nullo aſſumto medicamento, poteſt tamen congeſta materia ad expulſionem concitari & cogi, quum vel leviſſimum acceſſerit irritamentum. Alia curæ meæ concredita recidivam Tertianæ paſſa, poſt tertium paroxyſmum intermittente die circa veſperam pilulas aſſumpſit, propter vires infirmiores, valdè lenes, in quibus vix grana quatuor purgantium numerabantur. Sequuta tamen ſtatim ventris murmura poſt parcam cœnam, vomitus bilioſus, tormina & cruciatus, dejectiones crebræ bilioſæ & ſeroſæ, virium projectio, pulſus ferè intermittens. Inter has ſollicitudines nox tota tranſacta. Mane bis alvus adhuc lubrica ſolvebatur. Exinde exhibita Theriaca intus foriſque, & vino paulatim imminuti dolores, alvuſque ſuppreſſa. Poſtridie ſolita paroxyſmi hora tertia poſt meridiana, mitior calor advenit & blanda febris, quippe naturæ potius quam medicamenti conatu bilis copia evacuata febrem ferè extinxit.

HISTORIA XCIV.

Sanguis in corpore concretus.

SAnguis in quodam subjecto Lucæ tam erat à Melancholico humore exsiccatus, ut omnes venæ cordis & ipsum cor à Chirurgo perito dissecari nequiverint, turgidæ tamen venæ Meseraicæ cernebantur sanguine atro & lutulento. Notat *Fernelius* l. 6. Phys. c. 7. ex rara quadam & abdita morbi causa quempiam post diuturnum languorem de vita exijsse, cui sanguis universus in venis concreverat, adeò ut demum coralij modo fruticans illinc eximeretur. *Platerus* l. 2. Obs. p. m. 505. relatione *Chiffletij* habuit, venas meseraicas in Hectica sanguine crasso & concreto tumuisse, qui è majoribus venis coralli instar nigri cohærens extrahebatur. Audivit *Ballonius* l. 2. Epid. p. m. 242. D. du Mesnil sanguinem nigrum ita concrevisse in jugularibus venis, ut carbones illic impacti crederentur.

HISTORIA XCV.

Vomica Pulmonum.

JUvenis Patavinus ab inflicto in dorso vulnere, ad pulmones usque penetrante, febre acuta corripiebatur, cum dolore pungitivo & respiracionis difficultate, ut pro Pleuritico æstimaretur, postri-

postridie, inflammatis pulmonum membranis, de dolore conquerebatur ad posticam cicatricem pertingente. Hinc *Io. Dom. Sala*, Præceptor in Praxi meus, aliud quod Pleuritidem subesse suspicatus, cicatricem locumque affectum tetigit, adhibitaque in consilium ratione, pronunciavit febrem illam subortam esse ex Vomica in pulmonibus ob puris collectionem genita. Nec fefellit augurium Viri sagacissimi, oportunis enim adhibitis remediis omne pus per sputum eductum fuit, ægerque convaluit optimè.

HISTORIA XCVI.

Inflammatio intestinorum.

CAdaver Monachi S. Justinæ Patavii me præsente apertum olim fuit, de quo suspicio inter Fratres oborta erat à corrivalibus oblati veneni, quippe clystere communi injecto, statim de dolore coli & partium vicinarum conquestus, ardorem acutissimum ad extremum usque spiritum sustinuit. Sed in aperto cadavere nullum veneni comparuit vestigium. Hepar verò inflammatum visebatur gangrænaque correptum, quæ labes & vicina intestina infecerat & dextrum hypochondrium nigerrimo colore totum occuparat. Ventriculus sanus, nisi ea parte qua hepar respiciebat, ubi eodem modo nigricabat. Vetus igitur Monacho malum videbatur, quod

per clysterem injectum inflammatis intestinis irritatum, citam mortem attulit.

HISTORIA XCVI.

Vermes dentium.

Vermes in dentibus reperiri generariq; quemadmodum in aliis corporis partibus quamplurimis, dolorum acutissimorum indicia persuadent. Vermem sesquiarticulum longum, crassitie vermiculum in caseis nasci solitum crassiusculum referentem, ex dente nobilis virginis aulicæ extractum vidit *Salmuth* Cent. 3. Obs. 32. Bis idem expertus est Chirurgus noster peritissimus Martinus Sixius: Semel in filia Consulis Hafniensis, cujus excavatum dentem & à se extractum, ferro medium disrupit, ut de rei veritate certius constaret. Repertus in illo vermis vivus similis prorsus vermi qui nuces solet erodere, albo corpore, capite rubro. Similem in alio observavit. Ad enecandos expellendosque ex dentibus vermes alii commendant suffitum ex Hyoscyamo, alii aquam in fenestris collectam, alii axungiam campanarũ, mihi secretum suum communicavit Rusticus Empiricus, sevum nempe cervinum linteo exceptum & ad ignem liquatum imbibitumque, & gingivis impositum, quo & vermes attrahi expertus est, & dolores mitigari. Certè inter lumbricos enecantia, Cornu Cervi primum locum solet in Pharmacopoliis obtinere.

HISTO-

HISTORIA XCVII.

De Betonica experimentum.

INter herbas cephalicas Betonicam primo ferè loco numerari, apud Botanicos est in confesso. Ex illa Emplastra conficiuntur omnibus capitis vulneribus proficua, opiata, decocta &c. Solo Betonicæ emplastro cranii vulnera & contusiones curatas memini, ut alibi monui. *Antonio Musa* autore, herba betonica contusa, & super capitis ictum imposita, vulnus mira celeritate conglutinat & sanat, ejusque potestas tantam fertur habere utilitatem, ut ossa quoque capitis fracta vi sua extrahat. Caput recentem Betonicam petere, singulari experimento Hafniæ comprobatum. In horto suo suburbano instructissimo Esaias Fleischer Pharmacopola urbis primarius, inter alia simplicia officinæ necessaria, colebat Betonicam suo pulvisculo contentam. Hinc quum operarii hortulani seu ῥιζότομοι evellerent in usum officinæ, omnes velut ebrii titubarunt; increpatique ab hero, quod potu largiore operas neglexissent, sanctè affirmabant etiam testibus advocatis, nihil se liquoris assumpsisse, sed in extractione illius herbæ capite fuisse turbatos. Ob figuram capiti cerebroque æmulam nux juglans capitis quoq; affectibus confert. Singulare inde ad dolores capitis remediũ nuper in Anglia detectũ.

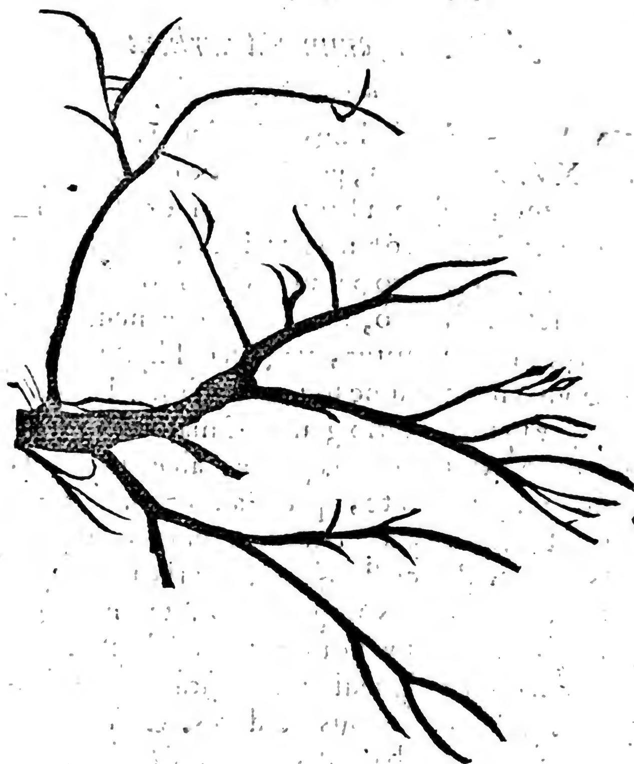
Primo vere antequam folia in nuce juglande prorumpant, terram circa radices fodiunt, & ex radicibus incisis emanantem liquorem extrahunt, cujus aliquot guttulas propinant magno cum successu in doloribus capitis.

HISTORIA XCVIII.

Venæ ex pulmonibus rejectæ.

VEnarum ex pulmonibus rejectarum sine parenchymate, exempla habent *Tulpius* l. 2. Obs. c. 12. 13. *Zacutus* l. 1. Prax. adm. obs. 101. Similem ramum venæ arteriosæ à phtisico rejectum Parenchymate suo ita nudatum ac si industrius Anatomicus separasset, Rostochio 1649. D. *Stephanus Scultetus*, ad D. *Simonem Paulli* transmisit, cujus Viri clarissimi mihique amicissimi dono ramum cum surculis possideo, rudi tipo hic lectorum in gratiam expressum.

Plures

Plures quidem ramuli, ſeu venulæ capillares aderant, ſed quia diſruptæ fuerunt, pictor neglexit. Poſtea idem phtiſicus plures alios ramulos absque ſputo ſanguinis fertur rejeciſſe, & aliquandiu ſupervixiſſe.

HISTORIA XCIX.

Anatome feminæ diarrhæa defuncta.

CAtharina Mathelings, Femina Leodienſis XV. annos nata, poſt Hecticam diarrheæ vehementiâ ſublata ad interiorum examen anſam dedit. Viſcera omnia flaccida, præcipue cor & pulmo. In dextro pulmonis lobo vomica, intra pericardium verò, ubi membranæ mediaſtini cordis baſi annectuntur, glandula Thymi nucis juglandis magnitudine ſolida denſaque latebat. Reliquæ in meſenterio glandulæ majores ſolito, aliæ ateromatum materia plenæ, aliæ pure concreto tam candicante, quam ad nigrorem vergente. Plurima aqua pericardio inerat, cordi paucus ſanguis. Renes flaccidi, ureteris utriusque extra renem exortus amplior, nihil tamen ſabuloſi in renibus aut veſica deprehendebatur. Omentum omni pinguedine expoliatum. Hepar tabidum. Uterus minimus & durus. Uterque teſticulus gracilis, tuba exilis, vaſa colli & fundi tenuia quia necdum menſirum fluxum paſſa fuerat.

HISTORIA C.

Pullities in ſterquilinio.

IN Ægypto familiarem pullos in fornacibus excludendi modum Magnus Hetruriæ Dux imita-

imitatur, & Divus Christianus IV. Rex Daniæ Augustissimus in arcem Fridericeburgum feliciter invexit, exstructis fornacibus elegantissimis, musæo singulari, & scamnis, in quibus nuper exclusi pulli ambulare possunt antequam in peregrinum aërem trensferantur. Idem artificium in quovis calore succedit moderato, siquidem gallina incubans præter calorem externum ovo nihil imprimit satis fecundo, sicut nec uterus fœtui. In quovis igitur sterquilinio hybernis etiam mensibus pulli ex ovis excluduntur, quod in Palatio Magnifici Cancellarij Regij Dn. Christiani Thomæi, Patroni nostri, aliquoties cum successu fuit tentatum. Citius hic quam sub gallina excluduntur, & cavendum sedulò ne nimius sterquilinij calor ova comburat, quod sæpe contigit, ideò foramina patula in superna parte sterquilinij relinquenda, ut calor temperetur.

THOMÆ BARTHOLINI

HISTORIARUM ANATOMICARUM Rariorum CENTURIA IV.

HISTORIA I.

Anatome Civettæ.

EX Africa cum navibus nostris Hafniam inter alias merces preciosas 1655. allatæ sunt utriusque sexus Hyænæ odoriferæ sex, nam reliquæ in itinere mortuæ sunt. Inter superstites una sola femella erat, quia in precio majori habentur mares propter Zibethi copiam, quo abundant. Mas & femina in arce Regia servantur, reliquas precio 600 Joachimicorum emit Samuel Mejerus insignis in urbe nostra Pharmacopola, ad Zibethici liquoris collectionem. Vescuntur cruda carne & oriza, nihil bibunt, & in locis calidis semper suis caveis inclusæ servantur, quia frigus collectioni Zibethi obstat. Semel in hebdomade colligitur odoratus liquor, & à perito extrahitur cochleare, apprensa hinc cauda, illinc fune irretito capite ne mordax animal ad sui tute-

lam

Jam insurgat. Forte ex quatuor coëmptis una Hyæna feriis Natalitiis moriebatur, quæ pica laborare videbatur: præter morem enim & modum plus vorabat quam reliquæ tres, & quæ cæteræ respuebant ipsa avidè arripiebat, minus tamen Zibethici liquoris excernebat, & odore vilius, furiis denique acta hinc inde in cavea magno impetu ferebatur antequam concideret. Concessit mihi demortuam laudatus Mejerus, quam in Theatro Anatomico plurimis spectatoribus dissectam demonstravi, ut & differentiam interiorum viscerum scrutarer, & vasculum Zibethicum accuratius examinarem. Plures quidem & externam figurã animalis & liquoris condicionem adumbrarunt, ut *Bellonius*, *Gesnerus*, *Aldrovandus &c.* pauci tamen interiora penetrarunt. Solus *P. Castellus* Messanensis Medicus, amicus meus, cum Romæ esset Anatomen Hyænæ odoriferæ celebravit, & publico postea scripto Messanæ edidit, sed nec omnia egregius ille Anatomicus assequutus est. Nam Hyæna, quam dissecuit, Hydrope interempta, unde putrida ibi omnia non sinebant quicquam notare præter vasculum, quod tamen nec ita accuratè aut descripsit aut depinxit, quin aliquid nostræ industriæ reliquerit. Quid observaverim in Hyæna nostra, brevibus signabo.

Figuram externam rectè assequutus est *Gesnerus* ex Cajo, & *P. Castellus* in icone annexa. Cutis illi maculosa pilisque obsita, qui nigras hinc inde

lineas

lineas efficiunt inter alios pilos flavescentes. Caput ferè lupinum, curtæ aures, dentes huic obtusi, sive senio sive arte detruncati. Collum crassum & oblongum, musculis valde carnosis robustum, quorum duo longius intra thoracem supra spinam protenduntur ad cordis usque regionem. Orbita oculi superiore parte versus frontem patula. Musculus temporalis crassus totum utrinque caput superius occupat, nec alii in capite musculi manifesti. Per medium cranium incedit processus osseus loco suturæ sagittalis, instar cristæ, dividens cranium in duas partes. In dorso cutis setas habet longiores, nigras, durasque, quas iracundum animal erigit.

Dissecto abdomine, musculis nempe & peritonæo, omentum occurrebat ubique duplex, sed tenue retis instar, hinc inde pinguedine pauca conspersum, quod à fundo ventriculi cui arctè cohæret, protendebatur supra omnia intestina ad pubem usque, ubi se circumvolvebat ad spinam, & intestina velut in marsupio comprehendebat. Involvebat quoque lienem octo digitos transversos longum, duos pollices latum, cætera sanum, nisi quod exiguum apostema sanguineum pisi magnitudine in extima sui parte splen monstraret. Hepar magnum floridumque diaphragmati non solum consueto ligamento suspensorio alligatum, sed ipso parenchymate cohærens. Lobis septem distinguebatur. Vesicula bilis parum

parum liquoris continebat subobscuri. Venæ cavæ descendentis truncus ex hepate statim renes contingebat, ut vix tantum spacii pro ligatura superesset. Circa portæ ingressum observati sunt ductus Lymphatici plurimis ramusculis conspicui, & supra portam versus mesenterium tres rami tumidiusculi. In mesenterio nullæ lacteæ manifestæ, nam ventriculus plenus adhuc erat cibo copioso inconcocto & crasso. Intestina scatebant excrementis nigricantibus, & ipsum cœcum articuli pollicis magnitudinem æquans eodẽ excremento plenum visebatur. Nulla valvula in colo, præter circulum duriorem.

In Thorace mediastinum valdè tenue & foraminibus hinc inde retis in morem perforatum. Pericardium paucam aquam continebat, quia calidum est animal. Cor ipsum justæ magnitudinis & interna & externa facie nihil ab homine diversum monstrabat. Dextrum ventriculum & auriculam dextram & ingredientem cavam, magna sanguinis grumosi nigrique copia distenderat, ut insigniter tumerent. Hinc non aliam mortis causam in animali sano invenimus, quam suffocationem. Sanguis in corde contentus nullum odorem spirabat. Pulmones utrinque longi, dexter tribus, sinister duobus lobis distinctus. Arctè per membranã mediastini cohærebant œsophago & arteriæ magnæ descendenti. Forsan hinc ingluvies, à pulmonibus continuè irritatis, commoto

moto & aperto œſophago. Thymus nullus, fruſtulo pinguedinis illius vices ſupplente.

Exemptis inteſtinis, renes, vaſa ſpermatica & vaſculum Zibethicum aggreſſus ſum. Renum leviter inciſa tunica ſponte ſeparabatur, ſubjectumque parenchyma foraminulis ſeu foveis externè hinc inde diſtinctum: an id naturale omnibus, vel huic proprium, affirmare non poſſum. Siniſter obſcuriori colore fuſcus. In ureteribus & vaſis ſpermaticis diligenter ſeparatis nihil notatu dignum. Situs inferiorum hic erat. Veſica parva lotium continebat ſolito loco repoſita, tum penis eminebat extrema parte oſſeus cum præputio ſicut in canibus. Urethra inde longo tractu deſcendebat ad teſtes infra pendulos oblongos inſtar nucleorum dactyli. Inter penem verò & teſtes collocatum eſt vaſculum Zibethi, membranis urethræ alligatum. Vaſculum externa forma vulvæ aſſimilatur, per medium fiſſum & piloſum, tres digitos tranſverſos longum, totidemque latum, quod per mediam rimam nonnihil diductum, in utroque latere foraminulum inſtar oris carpionis oſtentat lanuginoſum. Ut interiores cavitates paterent, per mediam rimam diſſecui & in duas partes diviſi ad urethram uſque, quæ per medium infernè tranſibat & à vaſculo facilè ſeparabatur. Hinc ad vaſculi utramque partem diviſam converſo, primum circa marginem vaſculi diviſi puncta candicantia occurrebant, deinde fo-

ra-

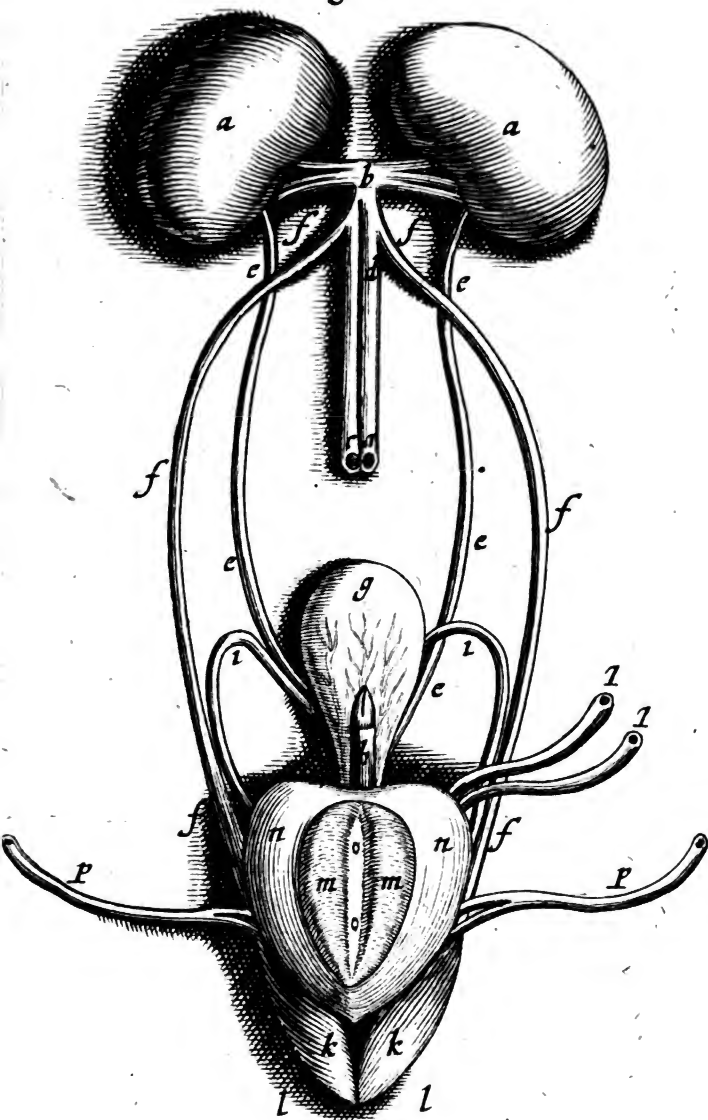
ramine ante dicto latius reciso interior cavitas in conspectum veniebat. Rotunda illa, amygdalum capiens, lanuginosa, membranulis subtilibus binis instar valvularum distincta. An ista membranula ex pilis Zibetho impraegnatis emerserit, quia facilè filorum instar discerpebatur, non ausim determinare. In limbo hujus cavitatis & in reliquo vasculi corpore glandulae comparebant quam plurimae, modò majores, modò minores sua cavitate singulari praeditae, quasi vesiculae Zibethicae, quibus apertis liquor odoratus olei instar candicans effluxit, odore fragrantissimo spirans, qui chartae exceptus candicabat; post aliquot deinde dies mutato in flavum colore consistentia firmabatur. Externam quoque vasculi solidioris partem dissecui, vesiculasque copiosè ibidem dispersas simili liquore inveni refertas. Infra testiculos prope anum ad finem urethrae, duae glandulae sitae sunt rotundae nucis minoris magnitudine, quae intus cavae sperma effundebant, quas vesiculas credidi esse seminales, supra verò infra collum vesicae minores aliae glandulae collocabantur, quas pro Prostatis habui.

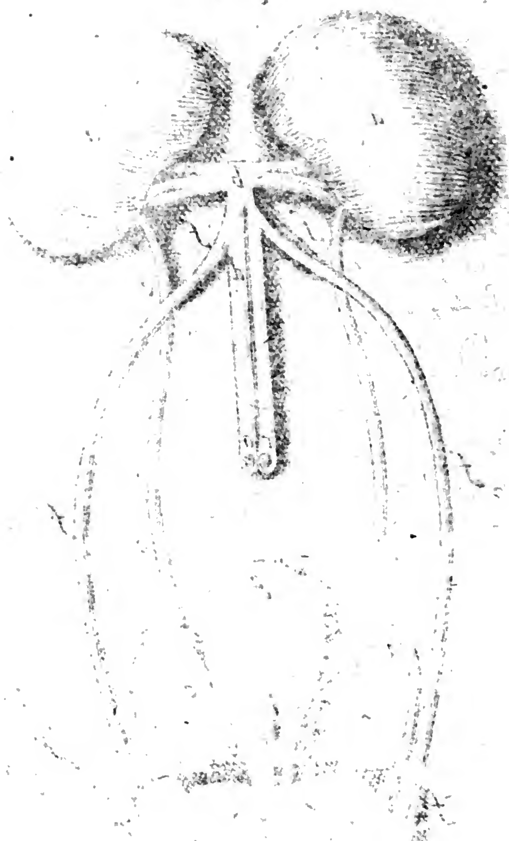
Curiosa industria his visis occupabar in inquirendis viis per quas liquorem vesiculae Zibethicae attraherent. Separatis urethra & testiculis à vasculo, singulisque examinatis nullum inveni commercium nisi per membranas, quibus invicem omnia junguntur, sed facilè separabiles. Nulla

la alia vaſa patentia aderant, nec ulla in toto corpore particula odorem iſtum ſpirabat, præter ſolum vaſculum. An igitur ex veſiculis ſeminariis? Vicinæ quidem ſunt, nec liquor diverſus, ſi odorem excipias. An ex vaſis præparantibus? Sed hæc ſolito more teſticulis & Epididymidibus inſeruntur. Non ex alvi excrementis, quia urethra intercedit inter rectum inteſtinum & vaſculum: adhæc fætent illa, non hæc; & hæc colore candicant, nigricant illa. Via igitur incerta eſt. Certum tamen videtur in veſiculis Zibethicis confici iſtum liquorem odoratum, ſicut à teſtibus ſemen, à mammis lac, occulta quadam poteſtate & vaſculi odorati proprietate. In quibuſdam veſiculis internis vaſculi, loco liquoris, erat rubra materia inſtar concreti ſanguinis, & friabilis. Unde ſuſpicio nata ex ſanguine confici Zibethum, qui propter affectum quemcunque veſicularum iſtarum, in Zibethicum liquorem non potuit converti. Nam hæc hyæna nec tanto Zibetho abundarat, Mejeri confeſſione, nec tam fragrantem odorem, ut alia congeneris ſpeciei animalia, emiſerat. Ex veſiculis turgidis tranſudat liquor in cavitatem & lanugini adhæret, forſan ne citius excidat & ut diutius perficiatur, exinde ſtatis vicibus vel ſponte affrictu animalis excernitur, vel à miniſtris cochleari apto eximitur. Ex inodoro ſanguine odoratum liquorem in vaſculo generari mirum videri

non

Fig. I.

non debet, quia & flores fructusque suaveolentes ex succo terræ plantæque inodoro emergunt, in parte propria plantæ arborisque alterato.

Ex oculo lapidem denique erui, de quo *Plinius* l. 37. c. 10. & *Albertus Magnus* referunt, linguæ hominis subditum futura prædicere. Nihil verò est, nisi humor crystallinus elegans & pellucidus, durusque. Sinister major dextro erat. Sed futura prædicere falsum, nisi augur accesserit. Ego auguria non novi, nec cœlum aruspicum curo, ut loquitur *Petronius*.

FIGURARUM EXPLICATIO.

Fig. I. *Anteriorem vasculi Zibethici faciem externam exhibet, cujus singulæ particulæ literis signatæ hunc habent significatum.*

aa. *Renes, dexter & sinister.*

b. *Emulgens vena, cui arteria subjicitur.*

cc. *Vena cava descendens.*

dd. *Arteria magna descendens.*

eeeeee. *Ureteres utrinque ex renibus enati & in vesicam inserti.*

ffffff. *Vasa spermatica præparantia, ex truncis venæ & arteriæ orta & in Epididymides desinentia.*

g. *Vesica sursum elevata, ut conspici possit.*

h. *Penis, cujus suprema pars acuminata ossea.*

ii. *Vasa deferentia.*

 kk. Te-

kk. *Testiculi bini oblongi.*
ll. *Epididymides.*
mm. *Vasculi Zibethici labia lanuginosa.*
nn. *Vasculi Zibethici corpus cute pilosa nudatum.*
oo. *Rima vasculi Zibethici.*
pp. *Musculi duo dilatantes & aperientes vasculum Zibethicum.*
qq. *Musculi duo alij, forsan constringentes.*

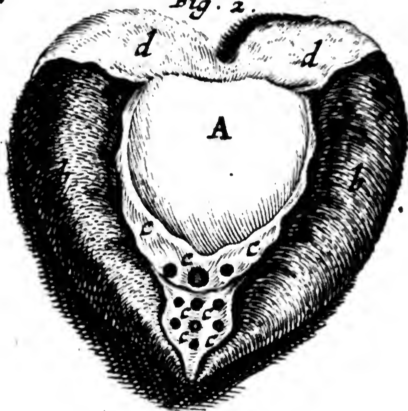
Fig. II. *Vasculum integrum diductis labiis ostenditur.*
aa. *Foramen oblongum utrinque ad cavitates internas vergens, per quod extrahitur cochleari Zibeticus liquor.*
bbbbbb. *Rugæ externa.*
cc. *Labia pilosa reflexa.*
d. *Fissura seu rima latior pars superior.*
e. *Rimæ angustior pars inferna.*

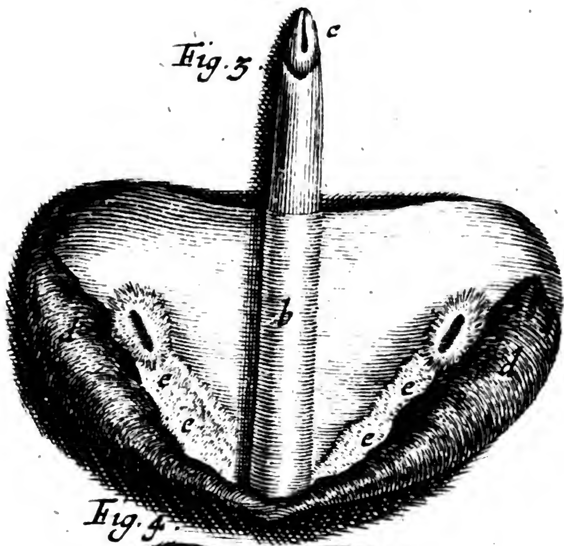
Fig. III. *Vasculum monstrat per medium discissum, & ad latera reflexum.*
a. *Foramen ad cavitatem internam tendens.*
b. *Uretbra sub vasculo descendens.*
c. *Ossea penis extremitas.*
dd. *Labia pilosa vasculi.*
eeee. *Corpuscula alba glandulosa.*

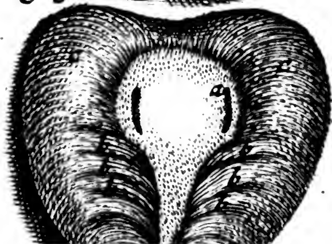
Fig. IV. *Vasculi dextram partem aperit, labiis per medium discissis.*
a. *Cavitas interna pilosa, in qua Zibethum colligitur quando eximitur.*
bb. *Labia pilosa.*

Ve-

Pag. 146

cccccc. *Vesiculæ glandulosæ, in quibus Zibethicus liquor generatur & continetur.*

dd. *Corpus vasculi nudum candicans.*

Fig. V. *Posterior vasculi Zibethici facies visitur.*

a. *Penis osseus.*

b. *Vrethra.*

cc. *Membrana urethræ subtensa conjungens vasculum Zibethicum.*

dd. *Prostatæ glandulæ.*

e. *Vesica urinaria ad latus reflexa.*

fff. *Vasculi Zibethici corpus externum.*

ggg. *Glandulosum Zibethi corpus resciſſum, multis hinc inde vesiculis refertum, liquorem Zibethicum profundens.*

h. *Vesicula conspectior & major Zibethi.*

ii. *Vesiculæ seminales spermate plenæ & cavitate prædita.*

kk. *Testiculi.*

ll. *Vasculi Zibethici pars lanuginosa anterior.*

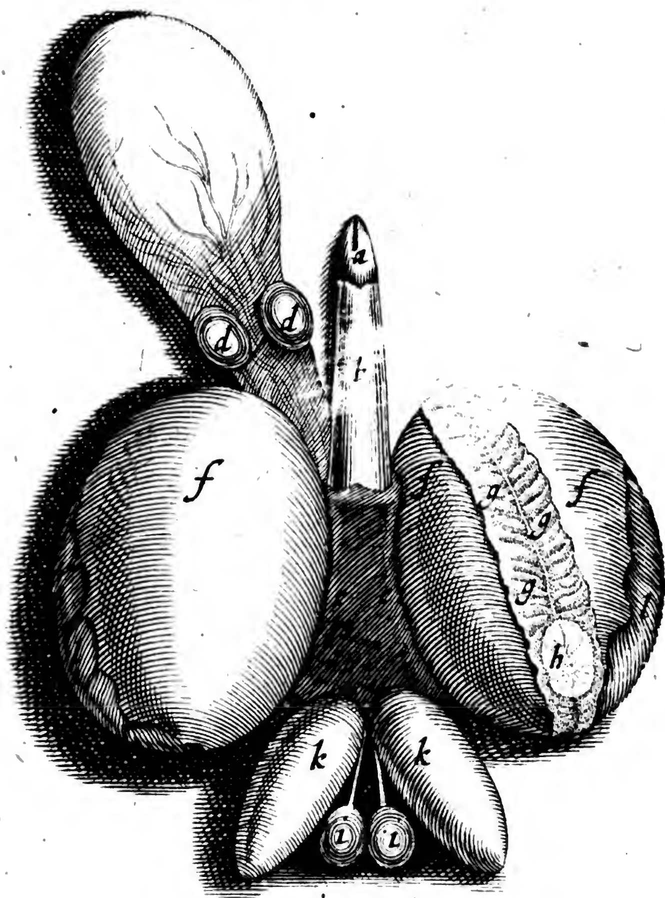
HISTORIA II.

Prolapsus uteri cum urinæ incontinentia.

UXor statuarij de urinæ ardore ejusque incontinentia apud me conqueritur. Uterus prolapsus modò recedit, modò relabitur. A difficili partu vitium contraxit, quo quinque diebus misere fuit torta. Jam verò uterus prolapsus vesicæ orificium in transitu comprimens, facultati

retentrici remoram videtur addidiſſe. Vnde uterum prius reponendum ſuo locoſuaſi, quam lotij haberetur ratio. Advocata obſtetrice clyſter injectus, uteri pars prominula foliis lauri, & baccis, mentaſtro, artemiſia in vino adſtingente coctis elota, pulvisque adſtringens eidem adſperſus, mox digito obſtetricis immiſſo, qui axungia gallinæ erat inunctus, repoſitus uterus, cui extracto peſſarium ex fætidis ſubſtitui, emplaſtrum matricale perinæoimpoſui, cucurbitulam magnam ſiccam ſupra umbilicum duasque in iliis affigi curavi, & odorata naribus admovi. Hoc ſitu immotam per aliquot dies demiſi, & reverſus prodeuntem uterum non obſervavi. Deinde dum lotij gratia cautè progredior, viſa eſt urina in marſupio, quod appenſum in lecto habebat, rubicunda, ſed cum ſedimento putrido, fœtente, albo, & diſrupto. Nata inde ſuſpicio ulcus eſſe in veſica ex 4. *Aph.* 81. pusque prodiens vellicare ſpincterem, veſicæ muſculum, ad excretionem continuam: Nam in difficili partu inflammatio veſicæ meatui impreſſa fuit. Expurgato pure & deterſo ulcere ad meliorem ſtatum ſanitas diu deſiderata tandem rediit.

Fig. 5.

HISTORIA III.

Convulsiones Paralyticæ.

AFfinis eſt convulſioni Paralyſis,tam materiæ ratione,quam nervorum affectorum. Vnde ſibi ſubinde invicem ſuccedunt, ſubinde quoque ſe preſſo pede comitantur. Viro Clariſſimo, amico noſtro, circa veſperam ex linguæ Paralyſi ſublata loquendi poteſtas. Poſtero die ſiniſtrum latus reſolutum, & os adeò firmiter conſtrictum fuit, ut nulla vi aperiri poſſet, dextrum verò latus convellebatur. Nempe materia maligna, cujus indicia perechiæ apparentes prodiderunt, ſiniſtram principii ſpinalis partem prorſus obſtruens,ſenſum motumque illius lateris abolevit, in dextram verò partem non ita copioſe irruens membranas vellicando, quia nervum totum replere non potuit, ad convulſiones irritavit. Honeſta alia Matrona, cui curandæ præfui, durante ſpaſmo dextri cruris & pedis, in eadem parte Paralyſi tentabatur per æſtatis decurſum, ita tamen ut ſenſus in pede remanſerit, motu ſublato.

HISTORIA IV.

Unicornu Groenlandicum.

CElebris eſt de Unicornu apud veteres fama. Animal credebant terreſtre quadrupes ſolo

cornu in fronte donatum, miramque cornu ad venena pellenda virtutem decantarunt, unde in tanto precio apud Magnates posteriores habitum, ut Romæ precio nonaginta millium coronatorum aliquando venerit, & pro thesauris hactenus sit æstimatum. Nostra vero memoria precium Unicornu imminutum, postquam & frequentiore mercatorum commercio copiosius advectum, & ipsum animal detectum fuit. Mercatores enim nostri in Islandiam & Groenlandiam magno studio navigantes invenerunt quod in India & Oriente toto veteres tantopere deprædicarunt, Unicornu nempe marinum, seu Balænam, Narvhal Islandis dictam à cadaveribus quibus vesci solet, quod in superiore maxilla dentem unicum habet longum crassumq; recta protensum, gyris intortum & striatis flexibus ex majori radice ad summum acumen desinentibus. Hic est dens, quem pro Unicornu vero antea omnes venditarunt, & ex animali terrestri deciduum crediderunt. Affirmare non dubito, ex balenæ dente desumpta fuisse Unicornua, quotquot hactenus hoc titulo prodierunt. Vidi plurimis in locis frustula, vidi & integra Unicornua in thesauris, Ultrajecti, in fano S. Dionisij, alibique sed tam similia huic balenæ denti, ut ovum ovo. Nolo plura de Unicornu hoc commentari, quia alibi in *Observationibus* meis *Novis* de *Unicornu* justum huic denti laborem impendi. Vires breviter libabo,

babo, quas huic Unicornu Gronlandico inesse experti sumus. Quum copiosus ad nos ex Gronlandiæ tractu septentrionali freti Davis, navibus Amplissimi Viri Henrici Mulleri Anno 1652. & 1653. adveheretur, felici successu observarunt Medici urbis potentissimè provocare sudores in febre maligna tum grassante, & cum sudore largo exstinctas esse febres. Exhibitus pulvis ejusdem à scrupulo uno ad Drachmam semis in aqua cardui Benedicti, vel sambuci, vel cerevisia, etiam invitis insuetisque sudorem copiosius expressit. Dedi quamplurimis febricitantibus, rarò sine optato successu, ut in usum pauperum hujus Unicornu frustula non pauca consumserim. Experti sunt quoque eandem vim in ægris suis Medici consummati D. *VVormius* & *Mothius*, ut candidè mihi confessi sunt: Neque solum exhibitus pulvis profuit, sed collo appensa frustula, amuleti vicem sustinuerunt. Rogatus transmisi frustulum Cl. Viro *Alberto Kypero* Medico Professori Leidensi, Amico meo, qui superiori anno 1655. magno successu in pulveris formam redactum cum aqua convenienti exhibuit ægrotis lue pestiferâ, quæ totum Belgium depopulabatur, correptis, ut aut illo convaluerint qui principiis obstitere, aut leviora experti symptomata morbum facilius tolerarint, aut certum exitium in aliquot dies distulerint. Tantus ejus in Gronlandia est proventus, ut ex Unicornu isto

varia instrumenta conficiant, jacula variæ magnitudinis, pecten, cultros, piscatoria organa &c. quæ cum tribus feminis Gronlandicis ad nos per dictas naves delata sunt. Olim in Dania Episcopi Nobiliores ex Unicornu isto Groenlandico baculos suos Episcopales confici curarunt. Vidi Roeskildiæ in Templi Cathedralis sacello hujusmodi scipionem ex Unicornu justæ magnitudinis, quem ferunt fuisse Episcopi Lucij, pretiosissimum illis seculis & magno ære redemptum, jam verò Augusto Regis nostri Clementissimi musæo dedicatum.

HISTORIA V.

Ex Æthiope natus.

ÆThiops Cerdo in Ergastulo Hafniensi detentus, amore puellæ servæ accensus, clanculum illam compressit. Gravida inde legitimo partus tempore enixa est prolem virilis sexus, quæ matrem universo corpore cutis candore referebat, solus verò penis paternum genus nigrore prodebat, quod oculati testes plures & viderunt & mirati sunt. Imaginationi matris id universum assigno, quæ partem vehementius desideratam animo fixo comprehendens ejusdem colorem fœtui impressit. Mixti alià s coloris solent fœtus ex Æthiope & alba procreari, quod sæpe nobis visum, si quidem uterque sexus divisum in generatione imperium habet.

HISTORIA VI.

Anatome Hominis sani.

VIrile cadaver strangulatum in Theatro nostro Anatomico 1656, mense Februarij, publice postremum dissecui in gratiam spectatorum omnis Ordinis honoratissimorum, in primis Medicinæ Candidatorum, qui propter Anatomica exercitia frequentes apud nos sunt. In ipsa dissectione id rarum occurrebat & insolitum, quod prorsus fuerit corpus sanum, omniaque viscera ita disposita, ut mea libenter cum illo commutassem, si utroque sano & superstire fieri potuisset. Erat autem præpinguis, Musculis pyramidalibus destitutus, quia satis robusti & carnosi Recti, in quibus tres divisiones nerveæ. Vasorum mammariorum & Epigastriorum nulla anastomosis comparuit, sed longo spacio à se distabant. Omentum obœsiusculum ad superiora sub ventriculo & hepate retractum, quod distentis à flatu intestinis videtur adscribendum. Ventriculus capax phlegmate conspersus. Vas breve unicum oblongũ splenico ramo prope lienem ingredienti insertum. In intestinis nihil singulare observatum, nisi quod flatu potius quam alio humore turgerent. Hinc nec in mesenterio præpingui lacteæ comparebant, nec ob pinguedinis copiam facile Receptaculum Pecquetianum distinguebatur, in Vena

Portæ prope Hepar fibrillæ quam plures notabantur, quas Vasa esse Lymphatica nullus dubitavi. Lien palmum unum longus sanus & subobscurus. Pancreatis ductu Virsungianus solitarius. Hepar ingentis magnitudinis, coloris rubicundi elegantissimi, quod tam arctè diaphragmati prope spinam nectebatur, ut sine læsione diaphragmatis separari nequiverit. Vesicula fellis major quoque solito, bile subflava, sed ad viridem declinante, referta. Renes magni & sani, nisi quod in unica caruncula guttulas aliquot seri purulenti continerent, & exiguum lapillum conchylii minimi figura & magnitudine, ne scilicet mortis aliquando deesset causa. Emulgens arteria sinistra bifurcata mediam venam Emulgentem amplectebatur. Spermatica vasa ex Emulgentibus omnia enata. In testiculis nullus humor, sed vesiculæ seminales spermatico liquore diffluebant. Ureterum in vesicam implantationi affigebatur unica valvula mitralis, exiguo orificio, tam arctè claudens & concidens, ut ex Ureteribus quidem admitteret stilum, sed in vesica nullus regressus adverteretur. In Thorace mediastinum adipe visebatur refertum undique, & pericardium. Cor vastum, audax tamen homo fuerat, ut cicatrices in capite frequentes & rimæ in cranio testabantur. Uterque ventriculus cordis sanguine abundabat. Fistula pulmonum spuma copiosa impleta ex stran-

gu-

gulatione. Musculus frontis ferè aberat, cujus vicem supplevit panniculus carnosus. In cerebri lateralibus ventriculis copiosum sevum inventum. Cerebelli autem processus vermiformis vix merebatur oculos. Cætera omnia à naturali statu nulla parte deviabant, ut si tam sana misero crucis candidato mens fuisset, quam corpus sanum, & vivendi spacium longius protraxisset, & cum plerisque de valetudine prospera facilè decertasset.

HISTORIA VII.

Epilepsia ex vermibus.

OBservavi in Epileptica quadam mirandas planè vermium formas, teretes, latos, ovalis fermè formæ, multipedes: Illi utplurimum erant rubri, hi viridi lanugine investiti, duas in capite prominentias habentes, quasi essent cornuti. Biberat sitibunda in itinere sæpiusculè de obvia sibi aqua avidissimè. Veniebat ex Italia cum marito, cui in captivitate Turcica omnes pedum digiti abscissi erant, in patriam suam Bataviam tendens. Cum non procul à nostris finibus abesset, prehensa fuit tam gravi Epilepsia, ut nec aquam nec ignem præterire posset, quin statim gravissimo insultu corriperetur. Temporis progressu adeò malum increvit, ut decies, in-

interdum ſedecies in die convelleretur, miſerando prorſus ſpectaculo. Venere tandem Gottorpium, perque ſupplices literas impetrarunt, ut meæ curæ Princeps beneficentiſſimus eam ſeriò committeret. Cum primum eam conſpicerem, non parum animo conſternabar. Totum enim corpus intumuerat tam tetro colore infeſtum, ut ſimilem huic nunquam viderim, fuſcus erat viridi dilutiore permiſtus. Examinata à me paulo accuratius, ſtatim morbi minerani cognovi. Exhibui itaque præmiſſis præmittendis ea Antepileptica quæ ſpecifica virtute ad Inſecta exterminanda valerent; Referebat enim ſe ſtatim poſt aquas improvidè ingeſtas pejus habuiſſe, ventris continua tormina perſenſiſſe, colorem corporis ſenſim ſenſimque degeneraſſe, & antequam Epilepſiâ corriperetur, ſenſiſſe ſemper in ſiniſtro latere motum viventis cujuſdam animalis. Movi dictis aliquid, ſed nihil promovi, donec tandem Pilulas meas Mercuriales propinarem, quarum uſu aliquoties repetito tantam multiformium vermium copiam dejecit, ut numerari haud protuerint: primi erant longi, rubro colore præditi, poſtmodum ſequebantur minores ſemper, lati, virides, ejuſdemque coloris quo infecta erat totius corporis cutis. Quamprimum hi hoſpitio ſuo exturbati fuerunt, Paroxyſmi quoque Epileptici deſiere, relicta ingenti virium imbecillitate, quæ medi-

medicamentis Restaurantibus victuque Euchymo paulatim fuerunt restitutæ, ita ut intra duos menses afflictissima hactenus mulier sana & incolumis ad patrios lares reverteretur. Ita ad me perscripsit D. *Ioël Langelotius* Archiater Gottorpianus meritissimus, Amicus meus honorandus.

HISTORIA VIII.

Calculus ex scroto suppurato.

POst gravissimos dolores è vesica pueri Scanici quadrimi in scrotum calculus protrudebatur Anno 1628. exinde verò suppuratione facta foris rejectus, remanente fistula, per quam continue urina exsudabat, vixitque hoc symptomate urinæque per fistulam stillicidio ad annum 1654. Rotundus ille erat calculus & globosus, candidus cretæ instar, sed durus solidusque, exterior tamen cortex seu lamina nonnihil ad flavum colorem vergebat. Mater lapidem cum puero calculoso ad D. *Nicolaum Fossium* incomparabilem Medicum nostrum detulit, cujus non degener filius D. *Ianus Fossius* amicus meus eundem lapidem Augusto Reg. Maj. Musæo submissè dicavit. Longus est pollicem, rotunditati autem aliquid deest, quippe quod effractum est, parentes puero ad comminuendos alios calculos exhibuerunt.

HIS-

HISTORIA IX.

Emplaſtra magna.

IN tumoribus obfirmatis emolliendis commendantur luta thermalia, ea tamen cautione, ut 1. liberali imponantur manu, neutiquam parca. 2. diutius in parte immorentur, minimum quatuor horis mane, totidemque veſperi. 3. Ampliori ſpacio non partem tantum affectam, ſed vicinas infra & ſupra tegant. Par ratio ſit in Emplaſtris, quæ, ut emolliant induratas partes, non per lacinias, ſed fuſius applicentur. Hoc artificio circumforaneos nonnullos miracula videmus præſtare in Tumorum curatione, quum tamen trita remedia & nota lippis tonſoribusque Emplaſtra ad uſum ſuum revocent, variato applicandi modo, quippe emplaſtra non brachio v. g. circumdant, ſed verſa vice brachium emplaſtris involvunt. Ita amphoræ emplaſtris inductæ & incruſtatæ impoſitum hominem tumoribus ſcatentem feliciter ſanatum monuit me *Io. Dom. Sala* ſummus noſter Patavii in Praxi Dux.

HIS-

HISTORIA X.

Anatome Monachi.

MOnachus Franciſcanus, olim Ebræus, ex febre lenta & reſpirationis difficultate poſt menſes aliquot, cum delirio ad plures abiit. In cadavere aperto viſi nobis ſunt pulmones lividi & exſucci. Lien cœruleus & exilis. Inteſtina hinc inde inflammata, ſicut & interior veſicæ facies. Nihil tamen in urina viventis vitii comparuerat. Cætera ſana videbantur, niſi quod totius corporis habitus fuerit extenuatus.

HISTORIA IX.

Lapides per alvum excreti.

LApillum ferè triangularem, durum & ſubflavum ad me nuper miſit *Ioël Langelotius* Vir curioſiſſimus, quem attulerat ipſi vicinus ejus, affirmans ſe tres hujus generis excreviſſe paulo poſtquam ipſum Deo benedicente à magna Pulmonum hæmorrhagia liberaſſet. Inquiſivit quidem in horum lapidum excretionem ſcrupuloſius, ſed aliud non comperit à vicino, quam dolorem

rem quendam, obtusum in intestinis prius obortum, mox cum ad excretionem stimularet Natura, nec posset fractus viribus lecto surgere, supposita pelvi huic usui accommodata, sensisse se aliquid duriusculi per sedem exire, lustratisque fecibus tres lapillos inventos. Fortasse calculi illi cum alimentis fuerunt assumpti, sicut hujus notæ plurimos in gallinarum ventriculis invenimus, vel ex crassis succis & calore intestinorum in lapideam duritiem concreverunt. *Galenus* l. 6. de Loc. Aff. c. 2. id nec vidit, neque alium qui viderit, unquam audivit.

HISTORIA XII.

Grucis Anatome.

GRus mensæ Regiæ destinatus quum cultrum sectoris, clavicula firmiter ossi pectoris adhærente, eluderet, jussu Augustissimi Regis nostri ad ædes cl. V. *D. Simonis Paulli* nuper deferebatur, ut examinatis interioribus ossa artificiosa manu exsiccata compingerentur in sceleton. Ad spectaculum me invitavit solita sua humanitate laudatus Vir, mihi amicissimus. Visa nobis ibidem non pauca, quæ repetitam memoriam hic merentur. Clavicula in aliis avibus à pectoris osse libera, hic firmiter sterno connata erat.

erat. Sternum ipsum non simplici cavitate præditum erat, quemadmodum in Cygno observavimus, notavimusque Cent. 2. Hist. 79. Ad asperæ arteriæ oblongæ recursum, sed variјs ambagibus intus patebat. velut labyrintheis flexibus, per quos incurvato ductu serpentis instar arteria sursum deorsumque ferebatur, jucundo plane & admirando spectaculo. Aspera arteria secundum colli longitudinem recta ad dextram sterni partem, protendebatur, illi deinde se insinuans immergebatur in sterni tubulum dextrum, qui aliquot gyris circumvolvebatur, donec ad sinistram exitum quæreret, & ad pulmones vergeret, præfixo tamen osse hyoide, quale in Cygno descripsimus. Tubuli hi sterni ampli erant pennæ anserinæ capacitate, invicem distincti, per quos liquor quicunque cum sibilo distinctus ingrediebatur & egrediebatur, ut eadem ratione aër ad clangorem obambulet. In mesenterio id singulare erat, quod intestina mesenterio stellæ instar adnecterentur, radiis inæqualibus. Quinque radii longiores intestinorum protendebantur ex mesenterio, & totidem breves, alternatim sibi succedentes, quasi radium marinum videres, majoribus minoribusque eminentiis conspicuum. Præterea duplex intestinum cæcum, quemadmodum & in Cygno vidimus longū satis utrinque exporrectum. Nulla vesicula fellis, nec ullus in corpore adeps. Cætera non attinet hic referre, quæ aliis avibus communia

munia vidimus, & de cœco duplici, ejusque usu multa commentabitur laudatus vir in *Flora Latina* aucta.

HISTORIA XIII.

Aceti vires Alexipharmacæ.

NOlo fabulosas aceti vires recensere, quas veterum nonnulli extollunt. Saxum rumpere *Plinius* tradit, & de Hannibale nota apud *Livium l.20.* traditio, qui Alpium

Diduxit scopulos, & montem rupit aceto.

ut *Iuvenalis* Sat. 10. utar versiculo: Sed fabulæ huic laborem inclusit vetustas, quod nempe magna difficultate Alpium invias vias perruperit Annibal. Unde enim tanta aceti copia, quæ viam sterneret exercitui instructissimo. Scio ex *Ælio Spartiano* Pescennium Nigrum jussisse ut aceto miles in expeditione universus esset contentus, sine vino: Cæterum sitis necessitati ita consulebatur & viribus, neque tantum aceti poterant secum inter alias sarcinas vehere, quæ & necessitati sufficeret, & montium solutioni. Vini istud vitium in remedia transit, autore *Plinio* l. 23. c. 1. Fusius ea persequitur *Galenus* l. 1. de Simpl. Med. Fac. Nos Alexipharmacam vim inprimis miramur, quam in aceto deprehendimus, putredini adverso, quamvis ex vino corrupto credatur gene-

generari. Aceto rosaceo naribus carpisque applicato per aliquot dies in summa virium dejectione fugienti vitæ remoram injectam non semel vidi. Quo fine & Aquam Analepticam Rulandi ingreditur. In pestilentia summum nonnullis est remedium. Novi quos solum acetum rosaceum ore sumptum carpoque illitum à peste præservavit. In eadem lue acetum Bezoarticum omne tulit punctum. Alii nostrates grassante contagio, aceto calendulæ solo se muniverunt, & incolumes evaserunt. Vermibus quoque & putredini resistit, non simplex tantum, sed aliis mixtum, ut passim Medici experti sunt. *Dioscorides* l. 5. c. 21. aurium vermes instillatum necare testatur, & adversus omnia venena esse efficax. *Celsus* l. 6. c. 27. ex casu cujusdam pueri didicit ab aspide ictum aceto curatum esse. His contraria videtur recentiorum observatio, inprimis *Dom. Panaroli* Medici Romani, qui *Pent.* 4. Obs. 36. microscopio observavit in omni aceto vermes esse, inprimis rosaceo, & quo acrius, eo copiosiores vermes fluitare figura oblonga, tenues, cum parvo capite, enecarique si aceto vel vinum vel Theriaca misceatur. *F. Pona* Prol. 8. Saturn: Vermes velut argenteos natare vidit pisciculorum instar, qui recedente aceto vitro adhærent. Ut autem utile acetum in peste, & febre maligna conficiatur, theriacam aceto mixtam in vase clauso per mensem soli exponit *Panarolus*, semel in die agitando, & postmodum relin-

dum relinquendo ut Theriaca in fundo remaneat, quo peracto diligenter decantat & ad usus laudatos servat. Mirabar cum legerem, quomodo vermibus scateret acetum, quod vermibus enecandis est opportunum: Excusabam tamen quicquid animo conceperam, quod vermes in pulverem attritos lumbricorum remedium scirem, ictui scorpionis scorpionem mederi, viperinam carnem venenis extrahendis esse commodam. Sed vermes non credidi, qui filamentorum specie in microscopio mihi ante oculos obversabantur. Filamenta illa aceti impari, facile ob levitatem moventur, & fundum petunt. Inter has cogitationes commodè *Io. Nardii* Noctes Geniales offeruntur, qui Noct. 1. p. 75. microscopio in aliquibus aceti generibus vermes, in aliis nullos observavit: Vermibus enim scatere illa aceti genera, quæ ex vappa aut debilibus è vinis confecta fuere, unde nova potuit excitari putredo, reliqua verò ex generosis vinis penitus vermibus carere. A vermibus quomodo omnis acredo esse possit, non capio, quum enecatis illis acetum mordax maneat. Idem experimentum succedere si acetum aquæ limpidæ misceatur, me monuit frater *D. Erasmus Bartholinus*, fluitare enim longiusculos vermiculos in vitro & manifestè cerni.

HIS-

HISTORIA XIV.

Superfœtatio rara.

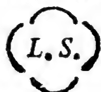
VAria superfœtationum exempla recensent *Rossetus* de Part. Cæs. sect. 6. c. 7. *Bauhinus* in Append. 6. *Raynaudus* de sect. Cæs. c. 11. *Schenchius* l. 4. Obs. 126. causamque reddit *Hippocrates* l. de superfœt: In quibus exiguum tempus inter primi secundique fœtus exclusionem intercessit. At per annos superfœtationem supputare, & primum diutissimè in utero hæsisse excluso posteriore fœtu, inter rarissima numeramus nullo scripto signatam. Mira tamen superfœtatio in Venda urbe Livoniæ mulieri honestæ supervenit seculo superiori, quam à memoria nostra remotiorem, hactenusque sepultam in publicum protraham, lectu dignissimam. Uterum primo conceperat, & instantibus partus legitimi doloribus, nihil enixa est. Anno sequenti iterum gravida, justo puerperii tempore, masculum edidit. Anno demum insequente, morbo correpta primum conceptum exclusit, sed per partes & ossibus per vices exeuntibus. Superaret res fidem nostram, nisi publico instrumento Magistratus auctoritate sua firmasset, quod in pergamena sigillo publico munitum mihi exhibuit Vir Excellentissimus D. *Iohannus Below* Archiater Magni Moschoviæ Ducis experientissimus. Ut omnia sint lectori

certiora, verba autographi sistam ex Germania in Latium traducta.

Nos Consules & Senatores civitatis Venden, notum facimus omnibus & profitemur publicis his nostris literis, siquidem singulari providentia DEI Omnipotentis Patris nostri, præteritis annis in urbe nostra superfætatio (cujus icon præxa) cuidam civis nostri uxori contigit, ut omnibus fidelibus DEI omnipotentia innotesceret, & in periculo anxietateq; constitutis mulieribus certa firmaque spes in hac miseriarum valle affulgeret: Nos nostri officii putavimus tantum DEI miraculum non silere, sed toti mundo propalare, ut in omnibus periculis malisque mortales discant soli DEO potenti fidere, spes suas illi soli commendare, in vera fide & pietate, qui omnia pro paterna voluntate, nobis profutura, novit disponere & communicare, quod evidentissimè testatum fecit in hac nostra cive, quæ unicè spem & in miseriis auxilium in DEO Immortali collocavit felicissimo eventu. Civis laudata anno quinquasimo sexto instantibus feriis Pentecostes primum ventris onus sentijt, quod ad consuetum tempus gestavit, instante verò partus termino, quum signa parturientium mulieribus nota adessent, nullus tamen fœtus prodiit, quos dolores parturientium ad tertiũ diem pertulit, ut non tantum præsentes feminæ desperarint, sed & puerpera ipsa maximo angore correpta, quod apud se quivis facile

æstimabit, DEO se totam commiserit, atque ita fœtus præsens in utero remansit. Anno sequenti, non obstante priore conceptu, iterum gravida. Anno seculi quinquagesimo octavo circa quadragesimale festum, filium enixa est completum pinguiusculumq;, inter ossa prioris conceptus annuo ferè spacio delitescentem, qui ne unica hora superstes fuit, quippe per octo integros dies in difficili hoc partu hæsit mater dolorũ plena antequam ex ossibus prioribus eluctari infans potuerit. Anno sexagesimo primo ante ferias Natalitias morbo gravissimo correpta mater, quum ossa primi fœtus in utero dimoveri cœperunt, & maximo cum dolore per partes sensim ex utero prolabi, primũ minora, post majora, duravitq; ista ossium excretio à termino dicto anni sexagesimi primi, ad Quadragesimas anni sexagesimi secundi, quum ultimo loco ossa cruris maxima tanta difficultate excrevit, ut ferè in vitæ incurreret periculum. Sex annos continuos ossa hæc fœtus in utero suo gestavit civis nostra, quæ deinde prodierunt cum maximis doloribus & cruciatibus, sicut facilè quivis novit, adeò ut ex liberis quidam octo annorum mulieri huic tantis angoribus pressæ in ventrem se projecerit, inquiens: Ah mater! utinam tantos cruciatus, morbos & mœrores liceret ex corpore tuo exsugere, libenter pro te perferrem; quod mater magno cum gaudio audivit, & filii amorẽ depredicavit, quo etiam factum est, ut constanti illius fi-
 de

de permotus DEUS omnipotens, clementer ex his miseriis illam extraxerit & ægritudines septem annorum sexagesimo secundo seculi anno depulerit, ut prædicta mulier pristinam valetudinem recuperaverit, & adhuc integrâ eâ fruatur. Illi soli, omnipotenti DEO sit laus, honor & gloria pro tam immensa paternaque gratia, bonitate & misericordia, quem supplices veneramur, velit omnibus miseris, oppressis, infirmis & in periculo constitutis auxilio suo adesse, in sui nominis gloriam & nostram salutem æternam, Amen. Hæc omnia acta sunt & completa supradictis annis in nostra civitate Venden in Livonia, & Lubecæ Imperiali civitate libera anno hoc sexagesimo sexto divulgata. In rerum dictarum fidem certiorem præsentes literas civitatis nostræ sigillo munivimus tertio die Augusti, anno dicto.

Appicta est huic autographo figura ossium solutorum, eo ordine quo ex utero prodierunt, separata, singula, & soluta suis compagibus, Primum locum capitis ossa occupant numero 23. succedunt claviculæ & scapulæ, mox costæ effigiatæ cernuntur, & brachiorum ossa, tum ossa coxendicis, crurum, pedesque. Quod verò miror, est spinæ dorsalis defectus, quæ forsan in utero remanens morbi insequentis occasionē dederat.

rat. In universum ossa excreta numerantur 71. Altera figura fœtum alterum ostendit, qui integer secundo partu naturali exclusus fuit. Carnosus is est, & boni sanique coloris, quinque palmos longus, duosque latus, si brachia lateribus applicata adjungantur. Difficile dictu est, ubi prior conceptus delituerit, in superfætatione sequenti. Qui uterum humanam bipartitum credunt facilius se expedient. Rara vero ea est uteri fabrica in homine quæ in brutis, ubi, quia plures fœtus generant, per cellulas distinguitur uterus. Talem tamen uteri conformationem in quadām puella circa annum 1565. Lugduni observavit *Ioh. Bauhinus*, ut testatur frater incomparabilis *Casp. Bauhinus*. in App. ad Ross. *Riolanus* quoque notat l. 2. Anthrop. c. 35. anno 1615. mense Junio in oppido Steinio milliari ultra urbem S. Dionysii, hermaphroditam à se dissectam, duplicem habuisse matricem, mediano pariete secretam. Linea simplici uterinum corpus dividi per medium observavi. An verò duplicatus in hoc muliere Vendense fuerit uterus, ignorare cogor, quia post mortem dissecta non fuit. Non sanè necessarium id existimo, siquidem in superfætationibus, quando interjecto tempore & conceptus fit & partus, singuli fœtus suis membranis includuntur, uterique loco separato adhærent, ut excludi unus possit remanente altero, secus ac contingit in gemellorum partu, qui sola

membrana acquiescunt, unoque loco juncti includuntur. Forsan prior conceptus in tuba uteri delituit, posterior verò in utero, unde prius in lucem prodiit. Nam in tuba uteri conceptus quoque factos variis exemplis demonstrat *Ioh. Riolanus* in Anthropographia. Impeditus prioris partus fuerat, sive matris imbecillitate, sive fœtus ipsius, sive arctioribus vinculis, sive denique membranarum circumvolventium robore, quæ instante partus tempore disrumpi non potuerunt, unde accedente sive putredine sive intemperie sicca calidaque absumpta caro nuda ossa reliquit in utero, sequenti demum anno exclusa ob auctam membranæ exsiccationem & disruptam, roburque matris auctum.

HISTORIA XV.

Viperarum ingluvies.

GUlosissimos animalium serpentes *Aristoteles* dixit, quia obvia quæque etiam magnitudine conspicua devorant. Vidi in Musæo Augusto Serenissimi Regis nostri sceleton viperæ nostratis à *D. Petro Bulichio* Archiatro Regio constructum, quæ bufonem deglutiverat, cujus etiam sceleton alteri nectitur. Vidi quoque Helsingoræ apud Sylvestrum Pharmacopæum industrium vi-

viperam nostratem exsiccatam, quæ quatuor alaudas cum plumis in ventriculo congesserat adhuc ibidem conspicuas. Ova integra & lacertos deglutivisse, & passerem cum pennis observatum *M. Aur. Severino* in Vip. Pyth. c. 12. Quanquam enim angustum videatur illis corpus & os non adeò amplum, rictus tamen diductior est, & gula valdè dilatari potest pro excipiendis grandioribus esculentis. Gula ipsa membranosa robustior, ut distendi possit & ampliari, præsertim ubi assumpta facilè cedunt & comprimuntur, ut ranæ, aves juniores, lacerti, &c. Ranas dexteritate quadam deglutiunt, caput enim primum intrudunt, pedibus ad posticam partem compressis, qui deinde corpore compresso facilè succedunt, quod aliquoties in prædio Rodiano fratris mei amantissimi *Bartoli Bartholini* Regii Eloq. Professoris observatum.

HISTORIA XVI.

De Pane observationes.

PAnis commune est alimentum & perutile tam hominibus quam animalibus. Soli accipitres ingesto pane moriuntur, sive quod durities panis comprimendo asperam arteriam strangulet,

gulet, ſive quod occulta antipathia illis adverſetur, nam multa ſunt nobis amica, quæ animalibus nonnullis nocent, ita baccæ ſambuci gallinas enecant, quod malo ſuo ruſtici noſtri ſæpe experiuntur. In medicamentorum cenſu quoque venit. Pane ſolo in itinere ſuo Brutus à bulimo curatus. *Plutarchus* etiam auctor eſt, equos & aſinos hac affectione correptos, oblato pane ſtatim è terra ſurrexiſſe & ad conſuetum iter reverſos. Experiuntur id aurigæ noſtri, qui delaſſatos equos pane recreant. Odorem ejuſdem in nimia ciborum appetentia cum lipothymia commendat *Galenus*. Certè in metu ſyncopes optimo ſucceſſu panis vino vel aceto maceratus naribus apponitur, & ventriculo roborando tam intus ſumptus quam extra impoſitus confert.

Panis ex variis herbis fructibuſque conficitur. Notiſſima panis genera tricum, ſecale, hordeum, avenam recipiunt, de quibus veteres recentioreſque conſulantur. In montibus Appenninis ex Caſtaneis, quarum copioſus ibi proventus, panis pinſitur candidus & ſapore dulcis. Ex iiſdem cum lacte & juſculo cibum gratum coquunt. Ex amygdalis, juglandibus, nucleis pinus & piſtaciis commodus eſt panis atrophia laborantibus. Semina plantarum ſalubrium quæcunque in maſſam panis compingi poſſunt eadem facilitate & felicitate qua hordeum, triticum, &c.

Salu-

Salubrior certè foret panis ex ſeminibus lactucæ, quam acetarium ex cruda lactuca. In Norwegia ex corticibus arborum placentas ſolidas duraſque conficiunt incolæ, ubi parcior eſt frumenti proventus, quemadmodum Æthiopes circa promontorium Bonæ Spei ex piſcibus ſole exſiccatis panes ſibi conficere feruntur frumenti inopia. Iiſdem exſiccatis piſcibus Iſlandi veſcuntur loco panis. In inſulis Feroenſibus quoque, ubi ſterile eſt ſolum propter rupium frequentiam, at inter rupium aſperitatem ſi tantillum terræ emineat, tam uberi proventu commiſſum hordeum reddit, ut ex unico ſemine quinquaginta & amplius ſpicæ exſurgant totidemque ariſtæ glumis ſeminibuſque fecundæ. Urgente duriſſimo neceſſitatis telo ex paleis panis conficitur, quod in obſidionibus peropportunum. Fuit nuper qui pro ſecreto habuit trabes aſſereſque, quibus in obſidionibus famem ſedari poſſe exiſtimavit. Singulare divinæ bonitatis eſt argumentum, quod in annonæ defectu ſubinde ad ſolatium mortalium frumentum depluat. Tale collegerunt incolæ Wuſtenhauſani in Marchionatu Brandenburgico, & in urbe Neuſtad & Potlitz paulo ante feſtum Paſchatis ſeculo ſuperiori, ut publici Annales teſtantur. In Scania noſtra nuperis annis ſimilis frumenti pluvia obſervata, ſine dubio aliunde per ventos tranſportato frumento, nam propter

ſolis

ſolis calorem & ventorum ſiccitatem aſſatum videbatur quaſi in clibano toſtum. Commiſſum autem terræ, copioſius quam pro terræ noſtræ conſuetudine emergebat. Viſum præterea prioribus annis in patria arboribus frumentum inhæſiſſe & germinaſſe in ſumma annonæ penuria, ſive cœlo delapſum, ſive per aves adportatum, quemadmodum ex furtivis avium ſeminibus aliæ herbæ in arboribus, muris, parietibuſque, florere obſervantur. *Plinius* l. 18. c. 18. auctor eſt, quo anno ſuperatus eſt Annibal, in arboribus nata frumenta. I. *Obſequens* quoque l. de Prod. Bononiæ fruges in arboribus natas memorat.

HISTORIA XVII.

Pus & ſanguis ſine pthiſi.

EXſpuunt non ſemel ſtatis temporibus quidam cum pure ſanguinem, nec tamen phthiſici ſunt, nec ulcus ullam in pulmonibus habent. Hujus cenſus tres novit *Sala* præceptor meus, quorum duo exſpuerunt ſtatis vicibus pus & ſanguinem, ſine pulmonis ulcere, quippe ſanati ſunt & benè valuerunt, tertius adhuc vivit ſanus, nam ex rupto abſceſſu in thorace per pulmones quidem expurgata eſt materia, ſed ſine ejus læſione, quod in cadaveribus duorum diſſe-

diſſectis eidem laudato Viro apparuit. Adeſt quidem in hujuſmodi impedita reſpiratio, febriſque lenta, ſed abſterſo pure & exſiccato iſta ſigna diſparent.

HISTORIA XVIII.

Anatome febricitantis.

COnquerebatur quidam aliquot abhinc annis Patavii de febricula, nullis remediis cedente. Dolor tandem ſucceſſit in hypochondrio dextro, tumorque jecoris cum difficili reſpiratione. Exiſtimabat non nemo eſſe inflammationem jecoris : contra *Sala* noſter, eſſe jecoris abſceſſum divinabat, qui ſe per venam cavam in thoracem expurgaret, unde difficilis reſpiratio & copia puris. Poſt paulò æger morti ceſſit. In aperto cadavere ingens abſceſſus in jecore inventus, unde prorſus computruerat, & totus venæ cavæ ramus ſuperior illo pure repletus cernebatur, thoraxque humiditate iſta abundabat.

HISTORIA XIX.

Vomitus Bufonum.

SVperioribus annis Altenburgi miſerè vexabatur paupercula puella periodica bufonum in ven-

ventriculo generatione & eorundem per vomitum rejectione. Dignissimam posterorum memoriæ historiam ad me misit vernacula lingua Vir insignis *D. Ioel Langelotius* Achiater Gottorpianus, manu Medicorum assistentium *D. Ioh. Michaelis* Prof. Med. in Acad. Lipsensi, & Archiatri Saxo Altenburgici, ut & *D. Iosephi Clauderi* Medici Aulici ibidem signatam & confirmatam, quam breviori sermone ad me quoque Lipsia perscripsit Cl. V. *D. Michael Lyserus* Prof. Lipsensis, amicus meus. Actæ rei seriem paucis pertexam, laudatorum Virorum ductum sequutus. Catharina Geisleria ancilla 30. annorium, temperamento cholerico & sanguineo, grassante in urbe contagioso morbo, à Domina cum morbo eodē affligeretur, in vicinam villā mittitur, sed ab incolis pagi metu infectionis non admittitur. Exclusa igitur hospitio pratum eligit, ubi circa acervum fœni profundo somno lassa opprimitur. Excitata somno nescio qua tempestate oborta, siti urgente aquam in loco vicino stagnantem avidius haurit. Cessavit quidem hinc morbus, quo tenebatur, sed non omni parte sana evasit, siquidem verno tempore recurrebant morbi reliquia & sanitatis fractæ indicia, cum alvi torminibus, cardialgia, inappetentia, dolorifico quodam intra corpus velut viventis animalis motu, nec præter aquam, lac ebutyratum & fructus horarios quidquam in cibis assu-

mere

mere potuit. Menses interea suppressi, frustraque tentata venæ sectio & cucurbitulæ, nam motus ille velut animantis progredientis in corpore & quasi unguibus lancinantis sensim auctus est. post biennium 25. Iun. 1647. suasu Chirurgi ad sudorem se compositura in aqua fumariæ parum Mithridatij sumsit, unde post bihorium gravissimas perpessa anxietates, vomitus, ardores, & cum periculo vitæ busonem magnum duosque parvos cum duobus lacertis viridibus per os rejecit, quo tempore *D. Iosephus Clauderus* Medicus Saxo Altenburgicus accitus necessaria tum corroborationis, tum insectorum expulsionis gratia præscripsit. Hinc sequenti die tres mediocris magnitudinis septemque busones parvos partim vivos partim mortuos rejecit. Interea Bezoardicis & specificis contra vermes pugnatum est, donec 12. Iulij unus prægrandis & duo parvi busones mortui expulsi essent. Tum in consilium advocatus Vir Celeberrimus *D. Thomas Reinesius* Physicus ordinarius cum laudato *Claudato* necessaria tentavit remediorum genera, sed tota ista æstate nullum amplius insectum observarunt, quanquam strenuè tam per superiora quam inferiora medicamentis educta sit materia. Tandem *D. Iohannes Michaelis* specifica sua medicamenta suppeditavit. unde 19 Septembr. frustulatim cum excrementis naturalibus aliquid excretum fuit, de quo dubitatum, an lacerti aut busonis fuerit portio.

De cætero mediocriter valuit.

Anno 1648. menſe Martio denuo quaſi surſum repentia animalia ſentiens, aſſumptis aloeticis Bezoardicis in magna quantitate, tria animalia ranis ſimilia, colore luteo, maculis nigris ac griſeis variegato, vomitu cum magna aquæ, pituitæ & ſpermatis ranarum copia Julio menſe reddidit, poſteroque die decem minora ſequuta ſunt, ſed mox in matula mortua. Deinde per autumnum & hyemem mediocri utebatur valetudine.

Anno 1649. menſe Januario, lactis ebutyrati appetitu maximo correpta duas libras ejuſdem lactis frigidi uno hauſtu abſorbet, cujus impatiens ventriculus, cum quinque animalibus mediocris magnitudinis idem lac revomuit. Menſe Martio curatio redintegrata. 18. Aprilis, duo grandiora & unum exilius excrevit. Altero die, ope Mercurij magna ſpermatis ranarum ſucceſſit copia. 20. Junij, decem & novem recens nata exierunt, qualia ſolent per pluvias decidere. In uſu autem medicamentorum æſtate & autumno perſtitit.

Anno 1650. Menſe Martio iterum curationem aggreſſi ſunt Medici laudati, multumque ſpermatis, ſed quinq; tantum animalcula eduxerunt per vomitum, quæ ipſa ægra manu è faucium anguſtiis protraxit, ut nonnullis inteſtina per vim ſint eliſa.

Annis

Annis 1651. 1652. absente Medico *Claudero*. & medicamentis propter inopiam destituta, nihil per os reddidit, nisi parum aquæ citrinæ cruentæ & amaræ.

Anno 1653. querelis ejus permotus D. *Clauderus* denuo curam suscepit, & succum expressum Iridis nostratis potissimum exhibuit, unde 24. Martij plurimum aquæ virentis instar succi herbæ expressi ultra sex libras cum spermate multo reddidit. 9. Aprilis, iterum multam aquam & pituitam cum semi corrupto animali vomitu rejecit. 20. Aprilis duo animalia copioso muco involuta evomuit. 22. 23. & 24. Aprilis continuatus succus Iridis nostratis. Hinc 25. Aprilis mane sex animalia rubris maculis insignita, egrediebantur ranarum more coaxantia. Duo ex his lacti immersa per diem vixerunt, reliqua quatuor vino injecta subito tumefacta obierunt, quæ dissecta nihil singulare mõstrarunt, nisi quod unius ventriculus repletus fuerit 30. & amplius vermiculis nigricantibus alatis. Hinc invento genuino alexipharmaco, continuatoque usu vini Rhenani & spiritus Vini, aliorumque specificorum, mense Majo pluscula animalia semi putrida & valdè fætentia per partes rejecta sunt. Interim in ventriculo gravitatem sensit, quasi massam conglobatam contineret, omnesque cibos etiam hactenus amicos aversabatur, sive nausea corpo-

rum heterogeneorum, five quod in coquendis diſſolvendisque animalibus occuparetur. Exhibitum tamen eſt vinum, ſpiritusque vini à Panchymagogo Medicorum aſſiſtentium abſtractus cum Spiritu Vitrioli, unde tandem menſe Junio copiosè horum animalium fruſta, pedes, oſſa, inteſtina, duo capita magna per vices educta ſunt.

Anno 1654. & 1655. ab animalibus nulla ipſi moleſtia. Vomitu tantum & ſeceſſu nonnulla exilia oſſicula prodierunt. Ex hoc tempore pedum tumores & exulcerationes paſſa eſt, tumorque adhuc perdurat, difficilis ſine dubio curationis, ſiquidem his annis menſes ſunt ſuppreſſi frequenti uſu medicamentorum. Vivit interim valetudinaria, lana victum quæritans, cerevisiam potat, aliosque aſſumit cibos quos antea ægrè expetebat.

Ad Calculum ſi reducantur excreta animalia, octuageſimum numerum ſuperabunt, præter oſſa, aquam, mucum, ſperma, aliaque his annis rejecta. Quin ſeminarium horum animalium cum aquis hauſtis intra corpus ſit receptum, dubitari non poteſt, quod ſæpe aliàs obſervatum. Auctum illud in corpore à bufonibus, excrementa docent, quibus ſemen ranarum ſubinde fuit admixtum. Curatio denique teſtatur naturalem bufonum fuiſſe generationem: Nihil enim vino & ſpiritu vini præſtantius ad enecandos in corpore vermes, quibus etiam in lumbricis felici

ſuc-

ſucceſſu utimur. Vermes enim quicunque vinum averſantur, fugiuntque ex antris terræ, vino irrigatæ. Quo loco hæſerint, difficile dictu. Si in cellulis inteſtinorum, vel cæco inteſtino immorari nequiverunt, ſine dubio folliculis incluſa ventriculi membranis humidioribus ſeſe affixerunt, quibus ruptis adulta prodierunt. Ad incantamenta reducerem ſi ſuperſtitioſo eſſe liceret. Varia hoc Dæmonum aſtu corporibus humanis inducuntur, ut alibi demonſtratum. Sed piam hanc eſſe ferunt, ſæpiusque devota mente ſacra cœna privatim uſa eſt, quia publico piorum cœtu propter urgentia ſymptomata abſtinuit, ita referente ejus Confeſſionario. Ego certè libentius cauſis naturalibus manifeſtis raros hujuſmodi caſus aſſigno, quam miraculoſis, ne Dæmoni plus quam Naturæ, ejusque Autori omnipotenti, tribuatur. Fallit vana ſpecie Dæmon & umbra ludit; ejusque Magi, ut loquitur *Lactantius* l. 2. de Orig. Err. c. 15. Viſus hominum præſtigiis obcæcantibus fallunt, ut non videant ea quæ ſunt, & videre ſe putent illa quæ non ſunt. At veros buſones ex faucibus extractos, ægra manibus experta eſt, Medici aſtantes viderunt, & diſſectio indubitatam fidem fecit.

HISTORIA XX.

De septo cordis pervio experimentum, & Anatomæ Hydropicæ.

LAudandum illorum studium qui cadavera eviscerant, præsertim morbo denata. Sedes enim morborum ita optimè investigantur, quas Anatomes hujus imperiti conjectura raró assequuntur. Itali Gallique & Belgæ his sectionibus præclaram operam locant, quos Nosodochia instructa invitant. Nos in Dania eandem sectionem strenuè urgemus. Neque Germanis sua laus ex isto studiorum genere deest. Miramur enim Plateri, Horstij, Salmuthi, Hildani, aliorumque labores. His successere alij quibus parem felicitatem opto. Excitatus præclaro illorum exemplo Vir doctus pariter & curiosus *D. Brodbeck* in Academia Tubingensi Professor meritissimus Hydropicam aperuit, mihique per *Cl. V. M. VVilh. VVormium* observationes sequentes transmitti curavit.

Femina quædam in pago præfecturæ Tubingensis, cum imprægnationis suspicione intumesceret, spe delusa, in hydropem incidit, quo etiam juvencula adhuc laboravit. Variis interea symptomatis exagitata post triennij decubitum vitam finivit. Susceptâ itaque præter lapso Februario sectione, apparuerunt sequentia notatu digna.

1. Exhausta colluvie aquarum denudata fuerunt

inte-

inteſtina, & viſcera infimi ventris omnia, exceptis renibus teſtibusque, ſevaceo adipe, ſteatomatis inſtar, incruſtata, ut viſum effugerent.

2. Ex adipis craſſitie inteſtinorum cavitates, angiportus in morem, coarctatæ erant.

3. Stomachus cataphracta eadem veſtitus ſe coarctare nequiit.

4. Hepar diaphragmati mediante ſevo illo arctè adhærebat. Parenchyma exſangue, ſemiputridum, contractum ac ſubnigrum apparebat.

5. Thorax apertus omni aqua deſtitutus erat. Pulmones verò undique coſtis ac diaphragmati adnati, & per ſuperficiem externam grandinibus albis atque ſevaceis, tanquam margaritis, conſiti, plus tamen hic ſanguinis quam in jecore aut liene inventum.

6. Cor pericardio planè denudatum, quod & ſemel *Columbo* obſervatum. Dextra auricula circa venæ arterioſæ orificium aneuryſmatis modo ultra juglandis magnitudinem diſtenta erat. Siniſter thalamus durior, craſſior, tumentiorq; ſanguinem grumoſum, ſubnigrum ac paucun continebat, ſecus quam in dextro, qui adhuc purpureus erat. Fruſtulum quoque adipoſum, ſubluteum, molle ac lentum in duos ramos, tanquam digitos longiuſculos abiens, inq; truncorum cavitatem ſe inſinuans, ipſis arteriæ venoſæ aortæq; oſtiis arctè adhærebat, eaq; occludendo ſanguinis effluxum vel omnino impediverat, vel plurimum retardaverat. Hinc

7. Ar-

7. Arteriæ grumefactum eumque paucissimum ſanguinem continebant.

8. Venæ ſucco pleniores, præcipue vena arterioſa, & arteria venoſa. Venæ etiam cordis coronariæ ac ſuperficiariæ ſanguine adhuc turgebant.

9. Ut ſanguinis per ſeptum tranſitus certius innoteſceret, id operam dedit D. *Brodbeck*, ut vinculo vaſis omnibus injecto, exceptâ venâ cavâ, cannam vel arundinem ſembucinam, trunco hujus abſciſſo quam arctiſſimè alligaret, per quam dum cor inflare cœpit, non dexter tantum ſed ſiniſter ejus thalamus cum auriculis utriusque illico ad viſum tactumq; omnium adſtantium utrinque elevatus eſt, manifeſto, ut credit, argumento, ſeptum cordis nonnihil anfractuosè cribroſum & perforatum eſſe.

HISTORIA XXI.

Cataracta rara.

DE Marchioniſſa uxore Regentis primi Curiæ Neapolitanæ olim cum Magno Chirurgo M. Aurelio Severino, hoſpite meo, conſilia in commune contulimus, quæ Cataractæ initium habuit. Lumine illuſtrata objecta tantum videbat & ſplendores, ſubindeque velut aureas ſcintillas in oppoſito pariete. Varia pro ſalute ægræ remedia fuerant uſurpata, ſed in caſſum omnia.

Inte-

Interiores palpebræ inflammatæ adhuc rubebant, & adnata tunica densior erat, humore inter corneam & albugineam impacto. Quia deponi non potuit, suadebat Severinus noster post aures vesicatorium, ad revulsionem & evacuationem, quod ex circulatione calculo meo comprobabam, deinde in sutura coronali. Ustionem Arabicam per fila. Addebam ego sectionem venæ anguli in oculo interni. Objiciebat assistens Medicus, debilitari magis oculum, nec posse resolvi à natura, quod concretum fuerat, præsertim quum non peccaret in oculo sanguis. Sed facilè respondebam, istis remediis impediri partim affluxurum sanguinem, partim affluxum evacuari, qui sine dubio visum impediebat, ut ex inflammatione apparebat, & depravabat, ut ex splendoribus & aureis scintillis liquebat, istas enim esse splendentis & incensi sanguinis indicia. Liberatam vero hoc onere naturam, promptius reliquias superaturam, si accesserint remediorum genera in suffusionum initiis consueta.

Historia XXII.

Duplex Penis.

Ludit subinde natura in membris generationi servientibus, aliquando defectu, nonnunquam numero excedente quando abundantem materiam in certam formam effingit. Mirum

non eſt, quod refert *Iulius Obſequens* de Prodigiis, Coſſ. L. Furio & Attilio Sarrano, puerum ex ancilla natum quatuor pedibus, manibus, oculis, auribus & duplici obſcœno: gemellos enim intenderat Natura. At duplex colis in homine, cætera ſimplici & perfecto, rariſſimè obſervatus, ex partis iſtius abundantia ortus. Quidam tamen Bononiæ aliquando diſſectus, duplicem penem habuit, ut narrat *Parens* meus beatus l. 1. Inſtitut. Anat. c. 24. Nuper admodum in Belgio puer bimulus publicè ſpectabatur, optimi habitus, cui penis geminus erat ſtatim circa primum exortum è pube diviſus, magnitudine pro iſta ætate juſtâ, & ſibi prorſus ſimilis, ut nec ovum ovo, nec lac lacti eſſet ſimilius. Per vices etiam per utrumque, interdum ſimul urinam excernebat. Teſtes, ſcrotum & cætera omnia nihil à conſueto naturæ teceſſere, in penis quoque conformatione non niſi duplici numero peccaverat Natura. Vidit hunc Priapi nepotulum eruditiſſimus *Petrus Schumacherus*, amicus noſter, ut in literis ad me teſtatur.

HISTORIA XXIII.

Teſtæ ovi Uſus in calculo.

PRo calculo ſive frangendo ſive expellendo ſingulari ſucceſſu exhibentur putamina ovorum excluſis pullis. Inter ſecreta ſua hoc lithonthripticum multi numerant. Teſtas ovorum quaſcunque

cunque in pulverem ſubtiliſſimum redactas non ſemel vidi optato eventu cum Aqua Juniperina propinatas. Rationem qui deſiderat, forſan ex ſequenti experimento eruet. Si ovum recens ſuo putamine tectum vini ſeu Gallici,ſeu Rhenani cyatho immergatur, poſtridie totum veſiculis aqueis conſperſum invenietur, exinde extractum novo cortice fuſco obducitur, cui adhærent ſalia cryſtallizata, nullo ſapore prædita. Cortex ille novus abradi poteſt, ex tartarea materia, calcis inſtar,conflatus. Extrahuntur hoc artificio fæces vini,ſive mangonio œnopolarum, ſive vitio ſoli ibi congeſtæ, unde vinum purum putumque redditur & ſalubrius,quod ſine damno ægri potant.

Historia XXIV.

Cetorum genera.

VAria Cetorum ſeu Balænarum genera adduxerunt *Geſnerus, Aldrovandus, Ionſtonus, Schoneveldius* ex Huberti Langueti & Harteny relationibus. Catalogum accuratiorem hic texam cetorum,quæ in portubus & finibus Iſlandiæ noſtræ, noſtra memoria vel capta ſunt vel viſa, ex Manu ſcripta hiſtoria Piſcium Iſlandiæ, quam ex Iſlandia Paſtor curioſus ad Magnum noſtrũ *VVormium*, nunc cœlitibus adſcriptum, nuperis annis transmiſerat cum ſingulorum iconibus, datâ induſtriâ,

duſtriâ , ut operæ parcerem, hic omiſſis.

Primum genus *Hniſa* dictum, tres habet ſpecies. Prima Hniſa eſt duarum ulnarum, altera Hniſa quatuor ulnarum, tertia Hniſa, Hofrungsniſa vel Hofrung, ſeptem, octo, & novem ulnarum. Hoc genus balenarum ſæpiſſimè ibidem viſum, dentatum, eſtque ſecundum quorundam ſententiam idem cum Haskardingur, cujus codex legum Islandic. mentionem facit.

Alterum genus *Haa Hyrningur*, ab alto cornu dictum, ulnarum octodecim, quod codex Legum vocat Hafuehual, cete capri, fuerat enim res valdè controverſa, cederene deberet illius terræ poſſeſſori in qua inveniebatur, an verò ei qui conduxerat terram.

Tertium *Hnydingur*, minus eſt, & majus. Inter majora quædam decem, nonnulla 20. ulnas æquant. Magnas Balenas dentibus petunt, iisdemque fixi adhærent, donec viribus exhauſtæ moriantur, licet non rarò permulti intereant, priusquam victores recedant. Dentes habent inſtar canum, quorum magnitudo moli corporis reſpondet, reliquasque balenas ita inſequuntur, ut canes cætera animalia. Sæpe ab hominibus fugantur & ad littora compelluntur.

Quartum genus *Skialldhualur* (à macula alba ſcutum referente) ulnarum XVIII. Midamialcur, à mid, loco, quem piſcatores à piſcibus præ reliquis amari frequentariq; obſervant, & mioll,

quod

quod candidissimam & nondum condensatam nivem notat. Hoc genus Balenæ vocat speculum Huytinga, album, crediturque injuriam sibi illatam post 18. annos ultum esse.

Quintum *Vognuhualur*. Quidam Vagna appellant ob natandi modum. XV. XVI. XVII, ulnas longum. Hoc genus Ceti valdè preciosum est, ascenditque facilè terram si navibus & lapidum jactu urgeatur, nunquam enim nisi coactum, unum alterum deserit. Quodam tempore 40. simul offendit Pastor loci, omnesq; in littora Biarnoensia coegit. Ex respiratione inæquali facile dignoscitur. Haud celeriter natat ob pinnas difficiliores, sed pedetentim, velut phocarum genus quod resupinũ fertur, dimovetur convolviturq;.

Sextum *Andhualur* seu Andarnefia, quod rostrum habeat anati simile. XV ulnas, quæ maxima est longitudo, non excedit.

Septimum *Suinhualur*, sive Durner XXX cubitorum. Maximum XXXV ulnas assequitur. Hic cetus, ut & Andhualur, inter eos non numerantur, quibus hominibus vesci permissum, eorum namque pinguedinem concoquere non possunt, aut ullum aliud animal, penetrat enim omnia. Hic Durner dentibus præditus est optimis, nisi ob senectutem corrumpantur. Ipsius mortis causa proprii capitis moles plerumque existit.

Octavum *Burhualur*, à gibbo quem in capite habet, seu Nauthualur, ob boatum, LX ulnas longum,

longum, LXX dentes habet, omnes tamen adeo parvos, ut ex illis commode fabricari non possit quicquam, nisi calculi scacchici & cultrorum manubria. Ejus caput oleo repletum est. Immani rictu non aliter ac Bos horrendum edit boatum. Duas habet fistulas longè invicem distantes, quibus fit ut duplicem, cum respirat, in aerem mittat fumum. In plano ejus capite gibbus prægrandis, instar domunculæ eminet. Hinc credo sperma ceti copiosius exscindi, quod in Insulis Ferrensibus olim vidit socer meus honorandus Christophorus Johannæus, consul urbis nostræ spectatissimus. Naviculis damnum non infert ullum.

Nonum *Raudkemlingur*, à rubra crista, viginti cubitorum longitudine, humani generis hostis insatiabilis.

Decimum *Hroshualur*. Superiori haud absimile, mira humanæ carnis orexi laborans, cum ex mari in aerem prosilit, grande quod habet supercilium demittitur, oculumque ipsi obturat. XX ulnas in longitudine habet. Ab hominibus non comeditur.

Undecimum *Narhvalur*, à Nar cadaver, nam ipsius caro si comedatur, mortifera est. Innocens & pacificum, ea propter naviculis non metuendum. Dentem habet prægrandem VII. ulnas longum, cujus tota corporis moles in longitudinem XX. ulnarum protenditur. Hunc dentem

dili-

diligentiſſimè à ſordibus & omnibus injuriis defendit, niveo eſt colore, & in morem cochleæ ſtriatus, crediturque multis pollere virtutibus, quod reapſe verum deprehendimus, ut ſupra Hiſt. IV. annotavimus. Verum ſi ullum animal hujus ceti carnis vel minimam guſtaverit particulam, velut veneno hauſto, continuo exſpirare creditur. Contrarium tamen habet relatio Hartenij, & aliter obſervatum quoque in Iſlandia Anno 1650. in eo cujus cranium dono ſereniſſimi Regis noſtri in Muſæum Wormianum tranſiit, ex eo enim ſine periculo Iſlandi comederant. Pinguedo ollæ infuſa, & igni impoſita, evaneſcit, quod aliter ſe habere, nunquam ullus inveniet.

Duodecimum *Skieljungur*. à teſtis quibus depictum eſt, LX ulnarum longitudine, pingue eſt & hominibus eſui aptum, omnium tamen Cetorum qui ab hominibus conſumuntur, naviculis periculoſiſſimum. Ex nimia ſuperbia & feritate, naves evertere ſtudet, quas vel pinnis percuſſurus aggreditur, vel in via qua neceſſario navigandum eſt, immotus præſtolatur, ut neceſſum habeant, aut in illum impingere, aut intrepide obviam ire, & ſi fieri poteſt malum declinare, eumq; intactum præternavigare. Aſperis teſtis non ſecus ac roſis aut ſtellis exterius ornatus eſt & depictus, velut reliqua Sletbakorum, qui pinnis in dorſo carent, genera, quæ vulgo Ceti aquatici nuncupantur, ſed minus proprie, excepto Nordhual, qui ſolo rore victitat. De-

Decimumtertium *Hoddunesfur*, ab incurvo rostro, seu Slettebackur. minor XXXV ulnas longus, omnium sæpissime captus & inventus. Hujus generis, ut & reliquos Sletbakos, qui esui apti sunt, venantur Hispani & Galli. Ipsorum lardum incorruptum asservari non potest. Quamprimum enim in frusta dissecatur, sive suspendatur, sive in solo collocetur, in oleum resolvitur. Unde fit ut hujusmodi carnis frustulum quod pondo Islandicum majus pendet, 24. tantum aut circiter solidis veneat. Hic 500. in rostro corneas laminas habet, omnes tenues quinque cubitos longas, sed leviter velut glutine cohærentes, quibus sartores nostri utuntur in vestibus consuendis.

Decimum Quartũ *Nordbualur*, Cetus non immerito aquaticus appellari solitus, LXXX ulnas longus est totidemq; crassus, cujus corporis maximam partem caput constituit. Nostri mercatores ex sola lingua XVIII tonnas olei exprimunt. Corneas laminas XIII. ulnarum longas habet, ac carnem præ reliquis opimam. Solo rore creditur vivere, omnes tamen Cetos lardi copia superat: Sed quantũ ad adipem & oleũ quod ex ossibus confici solet, Balenas quæ Reidar seu Reingufiskar (à ventre corrugato, quod carnis mediocriter pinguis indiciũ est) nuncupantur, non adæquat. Si rictum nimium expandit, sæpe moritur, tunc enim laminæ corneæ, quibus præditus est, ipsi per fauces

trans-

transſverſim eriguntur, adeo ut urgente ſiti, os claudere nequeat.

Decimum quintum, *Sandlæja*, quod in arenis quieſcat, viginti aut fere triginta cubitorum longitudine, arenis impensè gaudet, minutiſſimos enim piſciculos, qui eos pervadunt, avidè quærit. Laminis corneis inſtructa eſt, & quanquam ab hominibus comedatur, nec grati eſt ſaporis, nec admodum pinguis. Vita difficulter ſpoliatur, lenta enim morte inſtar Phocæ perit. In terra libenter quieſcit. Si in arenis deprehendatur, inacceſſa manet, arenas enim undequaque turbando, mirum in modum commovet. In anguſtias verò ſinuum vi fluctuum pulſa, ſpiculis non raro tranſfoſſa occubuit.

Dicimum ſextum *Hrafn Reidur*, à carvo denominatum, XVIII. cubitos longum, Reidarum omnium minimum.

Decimum ſeptimum *Geirreidur* in longitudinem 50. ulnarum extenditur, interdum longius.

Decimum octavum *Sildarreki*, halecum pulſor, LX cubitos longus, judicio & ingenii ſolentia philoſophus. Haleces aliaque piſcium genera ad piſcatores compellit, qui ſi diſcordes invicem facti pugnaverint, omnia ex tranſverſo in altum maris pellit. Ob hujuſmodi commodum, nefas olim erat hunc Cetum vexari. Delicatus admodum eſt, & pinguis.

Decimum Nonum *Haffur-Kitte*, maximum LX cubitos, minimum L longum, hoc præ reliquis Reidis peculiare habet, quod adipe plenum ſit, mediocri pinguedine, ſaporis gratia nulli Reidarum cedens. Notandum vero omnes Balenas, quæ à carne mediocriter pingui & ventre corrugato, Reinguhualur vocantur, pinnam in dorſo ad ſimilitudinem cornu erectam & acuminatam habere, earumque lardum, vel diutiſſimè aſſervatum, oleum non effundere, aut ullo modo corrumpi.

Vigeſimum *Hafreidur* apud Iſlandos in littora dejectum 50 cubitos longitudine ſuperavit. Steipireidam quoad ſtaturam, pinguedinem & reliquas virtutes proximè accedit. Omnes hujuſmodi Reidæ & *Reinguhualur*, laminas corneas breviuſculas habent & latas. Carne jugulo ſubjecta præditæ ſunt delicatiſſima, quæ digitis avelli & in paſtillos redigi poteſt, inſtar butyri recentis optimi. Igni admoveri non debet. Quapropter hujuſmodi carnis arefactæ pondo Iſlandicum majus, duobus thaleris ſimplicibus venit. Ex lardo puro & paululum aëri expoſito duabus marcis. Sed lardum & intermediæ ſubſtantiæ caro, ſimul ſumpta, pendens tria ejuſmodi pondo, thalero ſimplice emitur.

Vigeſimum primum *Stepireidur*. Hæc Sancta Balena vocatur, defendit enim naves à malorum cetorum injuriis. Sapiens eſt & virtutibus ple-

plena. Speculum Islandicum testatur eam quæ maxima est, 130. ulnas longitudine superare, quanquam adhuc longior inveniri possit. Ex hujus Balenæ anteriore superioris maxillæ parte, usque ad fistulam dissecta caro, nostro tempore 50. pondera Islandica majora ponderavit. In Aquilonari verò Islandiæ parte, inventa est una, cujus universa caro pondo 8co pependit. Hujus belluæ sperma, ex nimia copia effusum, contra lepram, oculorum infirmitatem & plerosq; morbos, qui humanum corpus infestare solent, efficax esse creditur medicamentum, & quamvis multi sint pisces cetacei, quorum sperma commendatur, nullus tamen hujus semen viribus æquat. Carnem habet circa maxillas preciosam Kialkameidur appellatam, sed apud jugulum adhuc delicatiorem, Kuerkmeidur dictam: Illa verò carnis substantia quæ Bakmeidur vocatur, in omnibus cetis qui edules sunt, pinnam dorsi in modum cornu errectam ambit.

Vigesimum secundum *Hafgufa*, vapor marinus, quibusdam Lyngbak, quod ejus dorsum Ericeto sit simile. Extat historia de Episcopo quodam Brandano, qui in hujus belluæ dorso tabernam fixit, missam celebravit, & non multo post hanc, ut putabant, insulam submersã esse. Quando cibũ capere constituit, quod semel tantũ in anno contingit, horrendum emittit ructũ, quẽ tanta sequitur fragrantia, ut omnia quæ in

 pro-

propinquo ſunt piſcium genera, ad eum congregentur. Ipſe verò rictum aperit, quem inſtar ſinus aut freti catervatim intrant. Quo ſtratagemate omnes capiuntur. Terram potius, quam Balenam ſimilitudine refert. Duo tantum eſſe exiſtimantur, ſed non multiplicari, alias metuendum eſſet, ne victus aut locus ipſis ſuffectura eſſent.

HISTORIA XXV.

Anatome Hydropicæ.

NObiliſſima quædam apud nos Matrona diu graviterque tumidum ventrem geſtaverat, qui nullis remediis præſtantiſſimorum Medicorum ceſſit. Mortuæ nuper cadaver privatim aperuit *D. Paulus Moth*, amicus meus integerrimus, reperitque ſingularem interiorum conſtitutionem. Levi vulnere in hypochondrio dextro inflicto, copioſiſſima aqua effluxit velut ex fonte, quæ mediam noſtram tonnam facilè impleviſſet. Poſtea ampliato vulnere & per medium diſciſſo abdomine reliquum evacuatum ſpongiis inter peritonæum & inteſtina, quæ curioſius inveſtigaturus, nulla invenit, ſed membranam denſiorem protenſam ob oſſe Xiphoide ad inguina uſque univerſum ventrem inferiorem tegentem, venis copioſis & amplis referta

fertam ut placentam uterinam æmula vasorum copia referret. Ex quibus copiosus ichor ad hydropem exsudarat, Unde toto curationis decursu nunquam tentata diuretica, alias proficua, quicquam seri eduxerunt, aut morbum levarunt. Hac membrana resecta, demum in conspectum prodierunt & reliqua desiderata abdominis viscera. Sed in dextra parte ad hepatis regionem membranæ adnatus erat abscessus magnus pure fœtido repletus, unde de dextri lateris dolore ægra sæpius conquesta fuerat, nec in illud latus decumbere potuit. Tres alii abscessus seu vesiculæ minores inferiorem membranæ partem occuparunt prope inguina, sed necdum ad maturitatem perductæ, discissæ enim aquam continebant. Lien quoque apostemate infectus pressusq; puris copiâ effundebat:

Historia XXVI.

Corona Urinæ.

NOn prorsus damnanda est corona lotio subinde innatans, quia affectus capitis solet demonstrare. Nam licet oriatur quidam circulus ex vitri reflexione, quod observavit *Platerus* Quæst. Med. 70. tamen præter illam umbram, quæ discerni potest, alia corona nonnihil differens, observatur in ægrorum lotio, de cujus

judiciis & differentiis tractant *Actuarius* l. 2. de Jud. Ur. c. 15. *Fr. Ioel* L. 4. s. 3. n. 38. Corona autem ista caput respicit, quia supremo loco effertur, ex quo serum ad vesicam amandatur. Dolet interdum caput, quanquam non doleant reliquæ partes, unde serum suum effundit dolore pressum. Cur autem Matulæ supremam occupet partem, ratio in obscuro, nisi quod leviora omnia suprema petant, sicut in corpore, ita & in matula. Multa sacro tegit involucro Natura, & plurima ex eventu sine ratione scimus. Experientia nos docuit, coronas urinæ affectuum capitis esse indices. Videmus in magnis febribus, si parum doleat caput, coronam parvam esse, in febribus parvis cum ingenti dolore capitis magnam quoque esse lotii coronam. Nuper admodum Epileptici Nobilis præfui curationi, cujus lotio innatabat semper corona finito paroxysmo trepidans, colore vario, cæruleo, flavo, & pennarum pavonis æmulo, qualis alias non comparebat urina quando ab insultu hoc per vices liber erat. Caput hic affectum, nulli dubitamus, & pulsatio frequens, dolor, vigiliæ, mœstitia, aliaque signa indubiam fidem faciunt, unde per crisin quandam materia morbifica ex capite ad vesicam protrusa fuit, & in suprema urinæ parte in circulum à lotio prorsus diversum coarctata.

HISTO-

Historia XXVII.

Anatome Gravidæ.

GRavida quinto mense Mulier paralysi totius corporis inferioris à coxis ad extremos pedes tentatur. Propter longam in decubitu moram gangræna nates de repentè occupat, qua generosioribus remediis ablata, quum nulla spes vitæ supersit, calore nativo à fædis evaporationibus infecto, prorsus deficiente, ad extrahendum fœtum quinquemestrem, cujus nuper motum ægra Mater senserat, operas suas manusque certatim conferunt Medici pariter & Obstetrices. Hæ igitur immissa manu nullum fœtum in utero adesse clamant, nisi molam fortassis: At peritior Medicus, tumorem statim deprehendit ex intestino recto fæcibus induratis repleto, ad uterum verò progrediens nulla vi manum intrudere potest. Mortuæ cadaver apertum, visumque os uteri arctissimè clausum, fœtusque optimi coloris & habitus in utero mortuus, nec vicinarum partium fæditate ulla parte putridus, membranarum uterique densitate inter tot molestias tutus.

HISTORIA XXVIII.

Anatome calculosi & herniosi.

CAlculus in vesica exploratur syringe vel candela cerea. Interdum tamen id remedii exploratorii genus Medicos fallit, quando calculus subterfugit & remotiora petit loca. Nam Venetiis quendam herniosum novit viditque *Io. Dom. Sala*, Præceptor olim & amicus noster, cui omnia signa calculi vesicæ videbantur adesse, nec tamen catethere aut candela potuit deprehendi. In mortui cadavere calculus cum ipsa vesica, unam scroti partem impleverat, intestina omnia tenuia alteram, adeò ut semper calculus introrsum in scrotum cesserit & exploratores suos deceperit.

HISTORIA XXIX.

Tympani ruptura.

MUlier honesta Hafniensis, auriscalpio aurium sordes expurgatura, per imprudentiam accurrentis ancillæ perculsa, stilo profundius adacto tympanum auri prætensum diffregit, unde auditus illi postea remansit difficultas. Frequens infortunium in Italia, ubi studiosissimi barbitonsores in tonstrinis suis aures solent

à ceru-

à cerumine mundare, lædi ſubinde tympanum & inflammari, à quo metu pauci evadunt nitoris cultuſque ſtudioſi. Læditur & à vehementi bombardarum, campanarumque ſonitu, quod malo ſuo milites aliique experiuntur. Cur auditus lædatur, in promptu cauſa eſt, non tam quod medium ſit ſoni, quam quod membranæ huic affigatur malleus, cujus motu pereunte, auditus hebetetur. *Mullerus* tamen apud *Horſtium* Patrem lib. 4. part. 2. Obſ. 7. pag. 345. obſervavit tympanum putrefactum ſine auditus læſione, quod juxta cum illo miror: Neque enim tantùm ingenitus aër exhalat, medium idoneũ deficit, auditus oſſicula quieſcunt; Sed nervus auditorius externis injurijs omnibus patet.

Retulit mihi amicus, Vir Doctus, vidiſſe ſe puellam tanto dolore capitis vexatam, ut ex oſſe petroſo tria oſſicula auditus, incus, ſtapes & malleus exſilierint, magno ſequentis ætatis auditus incommodo.

HISTORIA XXX.

Anatome Gulonis.

GUlo animal in Lithuania & Moſcovia frequens, quod Germani Vielfraſz / Sueones Lerff appellant, *Olaus Magnus* ad imitationem Germanicæ vocis Gulonem vocavit. A *Matthia*

Michou lib. 2. Sarmatiæ Europeæ ita describitur. In Lithuania & Moscovia est animal voracissimum & inutile, quod alibi non comparet, Rossomaca nominatum, magnitudine canis, facie cati, corpore & cauda vulpis, colore nigro, vescitur cadaveribus. Invento cadavere tantum vorat ut extendatur & infletur tympani instar: Itaque angustiam aliquam inter arbores ingreditur & per vim seipsum intrudit, ac ventrem premens stringensque exonerat, ut violenter ingesta, violentius egerat: sic extenuatum rursus ad cadaver properat & rursus impletur, ita ut vicissim de cadavere quantum potest devoret & excernat donec totum absumpserit. Historiam illius breviter concinnavit *Apollonius Menabenus*. Figuram ex Olao mutuatus est *Gesnerus* l. 1. de Quadrup. Sed ipsi non viderunt. Animal ipsum *Io. de Laet* Vir celeberrimus & amicus, dum vixit, mihi suspiciendus, olim secari vidit à *P. Pavio*, in quo, ut mihi testabatur, præter admirabilem cum humano corpore similitudinem, hæc tria admiranda observavit.

1. Ductus umbilicalis nusquam apparuit, unde mirabantur, quomodo in utero nutrimentum possit accipere.

2. Cum omnia bruta ligamento suspensorio Jecoris ab homine differãt, hujus animalis jecur validissime ligamento diaphragmati nectitur, ideoq; etiam cum hominis interna jecoris constitutione consentit.

3. Cum

3. Cum inteſtina tam humana quam brutorum, partim in tenuia & craſſa, partim in ſex partes dividantur; in hoc bruto nihil tale apparuit; Sed Inteſtinum ab exortu uſque ad exitum undique ſibi ſimile figura inventum, nec formam ullo pacto mutari, quæ cauſa eſt, quod hoc brutum ingeſta compreſſu abdominis egerere poſſit, quum & cœco careat inteſtino, & reliqua recta ſint.

HISTORIA XXXI.

Prognoſticum Lethale.

PRognoſtici lethalis meminit *Petrus Pachequus* Medicus Lunellenſis eruditus Obſ. 26. apud *Cl. Riverium* in Appendice Obſervationum elegantiſſimarum; Si nempe ægroti non ſint ſimiles atavis, avis aut parentibus in ſano ſtatu, at in morbo eos referant. Probat id de filio D. Engarrano, & nepte ſua. Idem paſſim obſervavi in plurimis, evenitque filiæ meæ Annæ Margarethæ, quæ ſano ſtatu facie vultuque non referebat aviam maternam, at inſtante fato, diarrhæa maligna proſtrata, prorſus illi ſimilis de facie videbatur. Unde mœſta Mater, conjunx mea chariſſima, certum inſtantis mortis cepit augurium.

HISTO-

HISTORIA XXXII.

Periculosa tumulorum apertio.

MAgna passim in collibus patriis monumentorum antiquorum est copia, quæ per saxa eminentia & cippos peregrinantibus obvia sunt, quorum quædam aræ erant Paganorum, sacrificijs Deorum dicatæ, quædam sepulchra feruntur gigantum & Principum Virorum, quibus effossis urnæ sepulchrales cum ossibus & cineribus defunctorum eruuntur. De hujus modi monumentis fusus est pariter & eruditus *Olaus Wormius* heu quondam noster, in Monum. Danicis ære perennioribus, nec quidquam addo. Apud vulgus nostrum superstitio potius quam religio est, sine damno monumenta ista tot seculis clausa, aperiri non posse, tantaque devotione colunt ista & inviolata servant, ut pro certo sibi persuadeant, cœcitatem illi imminere, qui ausus sit aperire. Parens meus memoriæ beatæ, curiositate ductus colonos suos vicinum monumentum jussit effodere. Recusabant illi imperium, oculis suis metuentes. Ille verò, ut hujusmodi superstitionem eluderet, primus ligone opus agressus est, sicque reliquos ad perficiendum animavit. Nulla parenti cœcitas oborta inde est, sed tamen nescio quæ caligo oculis obver-

obverſabatur, brevi deinde diſſipata, ſive calore motu excitato, ſive ex vaporibus longo ſeculorum decurſu in tumulo deliteſcentibus. Invenit in hoc collo urnam ſepulchralem cum cineribus & oſſibus defuncti Plurimis aliis curioſitas illa ſepulchrorum exitio fuit, in quibus tetri vapores occluſi vel vertiginem vel ſyncopen ipſamque mortem intulerunt. In cujus rei fidem digniſſima eſt Lectorum oculis hiſtoria à *Fortunio Liceto* ſene incomparabili, Amico noſtto honorando non ita pridem deſcipta l. *de Annul. Antiq. c.* 23. hic iterum recitanda: In medio Cathedralis Eccleſiæ Palvæ Novæ (munitiſſima Venetorũ in Foro Julio arce) ſepulchrum amplum excavatum eſt ad humanda cujuſq; generis humana cadavera, proindeque profundum ad ſurgentis aquæ ſcaturginem, quæ defunctorum putredine coinquinata tetris, & craſſis admodum vaporibus caveam replebat, nam ad centum fere buſta continebat, & quum ante ſex menſes non eſſet apertum os tumuli, A°. 1638. die 19. Aprilis circiter horam primam noctis, dum ſepulturæ daretur Jacobus quidam famulus Illuſtriſſimi D. Franciſci Badoarij Theſaurarij, à tribus Veſpillonibus, Joanne Ripa, Franciſco Mauro, & Joanne Hortulano; Ripa deſcendens in criptam per ſcalam, vel ut ſolveret cadaver à reſte, vel potius ut ipſum ſpoliaret indumentis, illico ſuffocatus interiit. Animadver-

tentes

tentes postea socij Ripâ nec eloqui, nec adscendere de sepulchro, post aliquam temporis intercapedinem Maurus & ipse descendit in foveam auxilium Ripæ laturus, existimans eum occupatum esse in extricando funiculo, quo vinctum fuerat cadaver, aut illi mali quidpiam accidisse. Hoc etiam neque vocem edente, neque sursum adscendente, timor præsentes invasit, & inde plebecula vocem tollere. Sed Joannes Hortulanus ille tertius vespillo clamavit intrepide, volo quodvis ego periculum subire in auxilium meorum comitum, & signo crucis munitus ait, Domine DEUS vobis commendo filios meos, & hoc effatus descendit scalam. Circumstantes animadvertentes etiam hunc post certum temporis intervallum nihil dicere, nec ascendere, confusione stuporeque capti, nonnulli currerunt ad nunciandum facinus Illustrissimo & Excellentissimo D. Bertucio Valerio Generali illius temporis, qui auditis quæ acciderant, censens ab aëre intra sepulchrum corrupto & putrido Vespillones interemptos fuisse, ad tetrum & crassum aërem attenuandum & utcunque purificandum jussit in criptam displodi simul pleraque tormenta bellica, quos Moschetos vocant, & mane proxime sequenti jussit è sepulchro tres illos Vespillones extrahi, ut in eorum corporibus inquirerentur indicia, si quæ forent, adeò repentinæ mortis. Injun-
ctum

ctum fuit id muneris cuidam Francisco & socijs, quorum nomina latent: hi longioribus uncis hastatis eduxerunt vespillonum corpora, in quibus nihil aliud quam insignis nigredo conspici potuit. Exposita fuere tria ista cadavere mane præ foribus Ecclesiæ, quibus postea solita exequiarum solennia celebrata sunt, & alio loco sepulturæ tradita, nec ullus operariorum, aut assistentium quidquam detrimẽti perpessus fuit. Medicorum opinio fuit, aërem clausum in sepulchro, sine debita ventilatione computruisse veneficamque qualitatem contraxisse, aut admistione crassiorum vaporum adeò densum evasisse, ut respirationi penitus ineptus continuo viventes illos in sepulchro suffocaverit. Et observatum fuit à circumstantibus, tertium illum Hortulanum statim ac in descensu faciem habuit sub fornice caveæ, loqui voluisse, verum nequivisse, sed illico de summo scalæ præcipitem in imum foveæ cecidisse. Sepulchrum obturatum fuit, & ita supernè lapidibus constratum, ut nullum ambulantibus appareat ejus vestigium. Certè malus hujusmodi teterque vapor cadaverum, plurimorum in Republica morborum causa est. Vespillones id testantur, quos rarò vivido colore videas, unde perniciosus est in orbe Christiano mos sepeliendi infecta cadavera in urbibus, imo! quod pejus in templis, quo confluunt religionis gratia mor-

mortales, ut pro salute mortem reportent. Invehitur in hunc morem *Andreas Rivetus*, in Epist. ad Amic. de Peste, lectu dignissima, probatq; ab omni antiquitate & humanitate alienum esse, paulumque abesse eorum moribus qui fontes publicos inficiunt. Apertis monumentis vetustissimis tetros vapores exortos, & ipsam pestilentiam humano generi incubuisse, alij prodiderunt. Quid de novis dicam, quibus recentia cadavera maligna committuntur, quæque in publico conventu sæpius aperiuntur. Ita multi innoxiè pereunt, dum nimia vel humanitate vel pompa inveterata peccamus, vel fanorum lucro inhiamus. *Angelutius* l. 1. de Febr. Malign. c. 2. auctor est, Romæ Gregorio XIII. Pontifice, cum plures unus post alium in puteum putris & antiqui limi plenissimum descendissent, singulos momento extinctos esse, succensis verò ignibus evanuisse putrem ex cæno halitum. Alia in eandem ferè sententiam exempla congessit *Dan. Sennertus* l. 6. Prax. part. 3. c. 2.

HISTORIA XXXIII.

Venæsectio & Fontanella in Dorso.

RAra venæ sectio in dorso, quia partim crassior ibidem cutis, partim venæ obscuriores, partim deniq; quia majori emolumento videntur

dentur

tur aperiri venæ ſive jugulares ſive brachij, quæ communi trunco junguntur. Sunt tamen qui venarum in dorſo ſuadeant ſectionem, præſertim in capitis affectibus In Tetano aliiſq; colli convulſionibus, ut & in Epilepſia ſecare venam quæ in prima dorſi vertebra conſpicitur elata, author eſt *Rondeletius* l.1.Meth.cut.morb.c.37. Nec aliter ſentit *Mercatus* qui l. 1. de Intern. Morb. Curat. c. 15. Oper. Tom. 3. in convulſione ex craſſis viſcidiſq; humoribus orta, præſertim Tetano venam quæ in prima dorſi vertebra eminet in dorſum uſque ad ſacrum os per ſummum vertebrarum ſpinæ perreptat, ex aliorum auctorum fide jubet ſcindi, qua ſciſſa per derivationem à collo quidquid humoris pituitoſi muſculos convellit, extrahatur. Obſcura ea vena nec cuivis patula propter exilitatem. Certè per muſculos externè reptat, & dignitate cedit axillari, quam nollem illi poſtponere in caſu ancipiti. Ductus hujus venæ non uſque obvios ſibi curioſius perquirenti privatim oſtendiſſe Patavij *Adrianum Spigelium* celebrem Anatomicum, *Io. Rhodius* noſter, delicium Muſarum, in Analect. ad Septal. Caution. l.6. §.76. teſtatur. In dorſo affigi cucurbitulas, tam notum eſt omnibus, quam olim Martis lucus. At cauteria illi inuri ſeu fontanellas, nuſquam innotuit ullorum ſcriptis. Nemo enim chirurgorum aut Medicorum ultra tertiam aut quartam cervicis

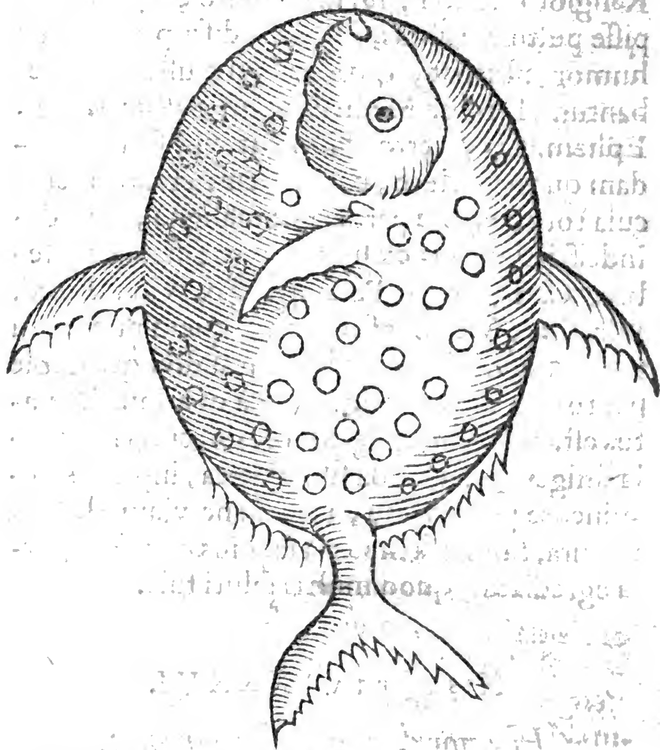
vertebram progreditur. Novi tamen Virum Nobilissimum in patria, qui fontanella dorso inusta inter primam secundamque dorsi vertebram, à metu phtiseos, quam defluxiones à capite minabantur, nihil aliis proficientibus, liber evaserit, & sanus jam, laus Deo, vivit floretque.

HISTORIA XXXIV.

Orbes Majores Marini.

ORbis majoris piscis genera duo vidi ex Oceano nostro Septentrionali advecta. Prius solo ferè capite constat, caudaque lunata pinnis ordine in semicirculum dispositis, nomen Lunæ apud *Rondeletium* meruit. Alterum ex Islandia nuper missum, mihi societatis Islandicæ Præfecti Amplissimi donarunt, & à priori & ab aliis *Gesnero*, *Aldrovando*, *&c.* descriptis diversum. Piscis hic insignis est magnitudinis, quippe spithamas meas XII. in circumferentia æquat, orbicularis, capite salmonis, sine dentibus, cauda bifurcata scombri instar, pinnam unam habet in dorso eminentem, in pectore similem & utrinque ad latera unam. Squamosus est, unaq; corporis parte argenteo colore resplendet clarissimè, altera aureo. Squamis derasis variegata subest cutis, lyncis instar, maculis multis rotundisque distincta. Caro illi densa, colore & odore

odore ſalmone ſimilis, pinguis, pauperioribus ad eſum expetita, nec ingrata. Rudiorem ideam hic ſubjiciendam curavi.

HISTORIA XXXV.

Scabies poſt Quartanam.

QVartanam ichore per ſudores evaporante ſubinde terminari, quotidiana obſervamus

experientia. Crassior is si sit, loco sudoris, exanthemata & pustulæ in cute prorumpunt. Notat *Platerus* l.2. Obs. p.546. post quartanam cuidam Religioso Anno 1598. in universo corpore erupisse pustulas rubras, è quibus disruptis serosus humor effluebat, quæ tandem crustis obducebantur. Doctor Medicus apud *Ballonium* l. 2. Ephem. §. 15. certo affirmavit, vidisse se quendam quartanarium, cui in decursu febris ulcuscula toto corpore paruerunt maligna, quæ deinde frictionibus ex hydrargyro sanata cum febre. Capuccinum Patavij 1640. vidit *Bened. Sylvaticus*, Medicus summus, quem nunquam sine admiratione prælegentem audivi, qui scabie per totum corpus erumpente à quartana liberatus est. In obstinato igitur morbo cutis spiracula diligenter servanda sunt aperta, inprimis imminente paroxysmo; ut si hanc viam elegerit Natura, morbosa materia facilius qua data porta egrediatur, quod multis saluti fuit.

HISTORIA XXXVI.

Hæmorrhagia in Prægnante.

JUvencula Uxor Mercatoris Hafniensis, boni habitus & animi, septimo graviditatis mense incidit in hæmorrhagiam narium satis copiosam, quæ per biduum perseveravit, continuò san-

ſanguine ſtillante, ut ſedari nulla arte potuerit: tertio die vomitus ſanguinis liberalior ſucceſſit, unde paucis interjectis horis vivere deſiit. Non carebat fluxus malignitatis ſuſpicione, quum eadem tempeſtate malignæ febres in urbe graſſarentur, quibus hujuſmodi ſymptomata ſolent ſuccedere, & niſi ſupprimantur, plerumq; conclamatum eſt, quod in variis peſtilentiis & febribus peſtilentialibus alij obſervarunt.

Historia XXXVII.

Conceptus ſine menſium ordinato fluxu.

RArò utero concipiunt mulieres, quibus ſeu morbo ſeu vitio nativo menſes non fluunt, aut nuper non fluxerunt. De Muliere tamen quadam Patavina conſultantes Medicos audivi, cui menſes duobus olim annis continuis defecerant, quæ poſtea gravida filium enixa eſt ſanum. In puerperio largius expurgatis lochiis, iterum ſubſtiterunt ex eo tempore menſes, ad binos ſequentes annos, ubi rurſus imprægnata gemellos peperit. Nec exinde conſuetos Naturæ fluxus paſſa eſt, quanquam ſubinde albus fluor fuerit moleſtus. Alterius hiſtoriam mihi retulit Excellentiſſimus *Sala*, Doctor noſter, mulieris, quæ per ſeptem annos menſtruas nullas habuit evacuationes: Tandem venter intu-

muit. Existimans illa morbum alium seu obstructionem subesse, & venam sibi secari jussit, & purgantia aperientiaq; validora sumpsit. Impleto gestationis termino, enixa est puerum robustum, diu superstitem, in duello deinde occisum. Novi mulieres quibus ante conceptionem nunquam comparuerunt menses, virginesque nuptas quanquam menstruatæ nunquam fuerant, prole tamen familiam auxisse. Causa est, quod vel sanguis in illis superfluus non sit, qui expurgari debeat, vel quod angustiores sint venæ uterinæ, quæ calore deinde in conceptione aucto dilatantur & aperiuntur.

HISTORIA XXXVIII.

Vasa Lymphatica Capitis.

VAsa Lymphatica in abdomine, thorace, & artubus hactenus innotuerunt. Solum caput iis carere præter æquum & fas visum est. Est quippe caput sedes humidi, & aquosis excrementis sæpe plenum, arteriisque refertum, ut quanquam patentibus palati, narium, pororum ductibus quotidie sic satis expurgetur; tamē communi cum reliquis ventribus lege gaudere debeat, iisdemq; vasis quæ per corpus reliquum dispersa notavimus. Hactenus tamen accurata diligentia nihil comparuit, quod nomen hoc meruerit, quanquam suo involucro ibidem delite-

delitescere, non ausi simus dubitare. Pauciora tamen sint necesse est, partim quod emunctoriis aliis abundet caput, partim quod cum recurrēte per venas jugulares sanguine serum inferiora petat, partim deniq; quod phænomena morborum id evidentius testentur. Propter istam enim Lymphaticorum paucitatem aqua sæpe principio nervorum imminet, Paralysin, Apopléxiam, soporem, stuporem, aliasq; nervoso generi inimicas affectiones inducens. Testantur etiam Variolæ, nostris seculis quā antiquis notiores, ichoris plurimū caput occupare. Quærunt eruditi, cur variolæ caput frequentius & copiosius infestent, quod damno suo puellæ experiuntur? Triplicem affert rationem *Mercurialis* Doctissimus l. 1. de Morb. Puer. c. 2. sed meo judicio non satis aptam. Primò inquit, in genis cutis ferè sine carne ossi adhæret. Certè major carneæ molis cōgeries in facie cernitur, quam occipite, in quo tamē parciores, quam in facie, variolæ apparent, & ista ratio de ulcerum curatione validior quā de eorundem copiosa generatione, cujus causam inquirimus. Altera ratio, à facultate naturali in facie infirmâ, valdè est infirma. Robustam illam esse in facie, vividus color testatur, & sanguinis ubertas roseo tingens genas colore. Hi autem variolis citius tentantur, quam pallidi, quam macilenti. Tertia ratio minus stringit. Putrescere enim humores facile in facie propter ossa,

mam induit, & continuo oris linguæq; motu non mirum est lympham istam in ductibus spiritu impleri & aërescere, ut barbare loquar. Hinc sæpe pura aqua sputatoribus exit, quum præ copia alterari nequit. Ista saliva masticationi ciborum inservit, & præviæ in ore præparationi, quemadmodum eandem vim Lymphæ alibi inesse, antea suspicatus sum. Quod glandulis immisceantur in ore contentis, res pro Lymphaticis est confecta, quorum pleraque glandulis in corpore gaudent. Per hæc igitur vasa sui generis, lympha ex sanguine capitis refluo exsugitur, quanquam necdum commercium innotuerit seu cum venis jugularibus seu arteriis Carotidibus; Tamẽ mediantibus glandulis id fieri, vero est similius.

HISTORIA XXXIX.

Curationes Amethodicæ.

SÆpe multa eveniunt in morborum curatione quæ ad certam rationem frustra retuleris, sæpeq; quia signa fallunt & causæ occultæ sunt, à consueta Methodi via deflectendum est, nec quicquid aut intentio animi, aut prudentia exigit, protinus faciendum, judice *Celso* l. 2. c. 10. Perpetua Medicorum lex jubet, ut obstructiones reserentur per aperientia. Experientia tamẽ non-

nonnunquā suadet, ut adstringētibus obstructiones tollantur. Notā sibi mulierem mihi testatur *D. Iacobus Ianus*, Archiater Regius, in artis operibus exercitatissimus, Amicus meus magnus, mensium retentione detentam, quæ omnibus aperientibus frustra tentatis, tādem præter rationem assumptis corticibus granatorum provocavit menstruos fluxus. Memoriæ meæ occurrit Protas Rhetor apud *Galenum* l. 2. Alim. Facult. cui venter post esum pomorum ac pirorum austerorū dejiciebatur. Adstingentia enim postremo loco sumpta iis potissimū qui stomachum habent imbecillem, dejectionis sunt causa, ventriculum roborantia, & ad expellendum deorsum, quæ in sese continet, incitantia. An eadem in granatorum cortice ratio, lectori committo. Sæpe tamen ex accidenti multa eveniunt, quæ huic illive remedio adscribimus. De oculi rubore & inflammatione idem Vir laudatus fidem fecit, non semel albumen ovi cum alumine mistum, impositumq; nuchæ, ruborem oculorum feliciter extersisse & delevisse. Aliis repellentia ejusmodi exitio forent, nam attrahentia in nucha magis probantur, nisi forsan adstrictione ista & frigore externo impeditus sit plurium humorum ad oculos fluxus. Vidi ventriculos debiles cibis facilioris concoctionis læsos, sed duriores salitos fumoque induratos sine noxa assumpsisse.

Occur-

Occurrunt nobis quam plurimi, quorum alvus obſtinata citius lenioribus medicinis ex Manna movetur, quam purgantibus fortioribus. Multa exempla afferri poſſent in hanc rem, niſi operæ parcerem. Ut verbum de ſignis fallacibus addam; curæ Civis Hafnienſis interfui, cujus urina ſanorum ſimilis, etiam ipſo mortis die. Honeſtam Matronam novi Hyſtericam, cui urinæ nigerrimæ fluxerunt, brevi tamen ſanitati reſtitutam.

HISTORIA XL.

Alvus nonnullorum obſtinata.

UXor cujuſdam à me viſi, ægra querebatur, quotiens alvum deponeret, in febrem incidiſſe, quotiens verò per dies duos eſſet conſtricta, ſanam ſe & incolumem vivere, materiam verò excretam nigram eſſe inſtar Terebinthi. Clyſteribus educi jubebam materiam aduſtam inteſtinorum volvulis arctius impactam; quam, dum conſtrictis omnibus muſculis ſummoque niſu excernere ſatagebat, turbato corpore impuro, febricula facilè ſequebatur. Niſi forſan ab hæmorrhoidibus coecis vel condylomatibus ani ita ſphincter conſtrictus fuerit, ut duris excrementis tranſeuntibus excoriatio ſit oborta, doloreſq; ingentes, quod non ita pridem in alio ægro

ægro obſervavi. Monachum novi, quotiens alvum exonerat, adeò delaſſari, ut cibo reſtaurante indigeat ſtatim, nam extrema omnia inſtar morientis frigent, & artus vacillant. Olim hypochondriacus fuerat, & frequenti calidarum ſulphurearumq; aquarum uſu vitium iſtud contraxerat, ut exſiccatas fibras, corrugataq; credam inteſtina, & motum periſtalticum impeditum, & anguſtiam meatus inductam. Inteſtinum jejunum in nobili pigra alvo vexato, ita in apertione cadaveris apud *Ballonium* lib. 1. Epid. ad An. 1574. anguſtum & cartilaginoſum deprehenſum eſt, ut vix per illud chylus deflueret.

Historia XLI.

Aneuriſmata Varia.

ANeuriſma cuidam in pectore Neapoli ortum. Quod cum curare Medici ſubterfugerent, & ipſe cordatus *M. Aur. Severinus*, hoſpes tum meus, exemplo *Fallopij* monitus, ſponte ſua evanuit, dorſumq; inundans, gibboſitatem ægro invexit. Ruſticus ibidem nobis oblatus, cui jam per decennium in pectore ſub claviculis aneuryſmatis veſtigium extabat magnitudine juglandis, quod ad ovi magnitudinem annuo ſpacio excrevit rubicundius & vehementius pulſans, cum ſcolioſi & lordoſi, difficultate reſpirandi,

ſpirandi, vigiliis, doloribus etiam ad medium abdomen protenſis. Curationem diſſuaſimus, differri tamen poſſe mortem prædiximus, revulſionibus, adſtringentibus & hujus cenſus aliis. Piſis Aneuryſma quidam habuit prope os ſterni in pectore, ſicut præſens mihi narravit *Io. Bapt. Ruſchius* Anatomicus Piſanus, quod incrementum notabili pulſu ſumebat circa veſperã, vel tertia quaq; hora, quo tempore quoque univerſum crus dextrum una pulſabat. An hujus ratio ex circulatione petenda? Forſan & hypochondria ſunt incuſanda, quæ hujuſmodi pulſu ſe produnt ſubinde, ut alibi demonſtratum. Leidæ aneuriſma, diſruptâ arteriâ, quartam thoracis partem occuparat in D. *Iohanne Elemanno* Medico experientiſſimo, undè miſerè periit, quod & annotavit *Cl. Ioannes Walæus* Præceptor olim meus & Amicus ſuſpiciendus in Epiſt. 1. de Mot. ſang. ad me ſcripta, ut ſanguinem in arterias pelli aperto indicio demonſtraret.

HISTORIA XLII.

Pulſus Intermittens.

IN Prognoſi morborum ſæpe falluntur Medici à pulſu, qui, ſi ſit intermittens, exitium prædicunt. Remittit verò ſubinde in acutis morbis, oppreſſo ſanguine in corde pulmonibus, &c. ſed poſtliminio redit, quando vel minuto

nuto ſanguine vel revulſo, liberiori per arterias curſu fertur. Exercitus Præfectus, cujus curæ Hafniæ interfui, in febre ardente, cum reſpirationis difficultate & moleſta tuſſi, pulſu intermittẽte non rarò me turbavit, qui tamẽ exſtincta febre, redeuntibuſqùe viribus, cum ſanitate priſtina curſum conſuetum repetiit. *P. Servius* Medicus Romanus eruditiſſimus, Amicus meus, febre continuâ detentus, ſex dierum ſpacio carebat pulſu, optimè tamen convaluit. In moribundis pariter fallax indicium præbet. Civem curavi febricitantem, cujus pulſus modo remittebat per vices, ut mortem inſtantem minaretur, modo vegetior recurrebat, ut ſanorum ſimilis videretur, quo ſæpius repetito, tertio demum die ſeriò deſiit & pulſus & vita. Alios vidi chronico morbo enervatos tribus ante mortem diebus pulſu prorſus carentes. Febre maligna quidam æſtuans toto ferme morbi curſu pulſu deſtituebatur, perrarò recurrente, quem tertio decimo demum die ſuſtulit fati neceſſitas. Nempe malignitate ita ſopiuntur ſenſus ſanguiſque, ut nullo ad arterias pulſu ferantur. In mortis verò confinio ſanguis vel in corde vi caloris grumeſcit, ut fluere non poſſit, vel deficiens, arteriis relictis, cor auriculiſqùe movendis vix ſufficit. Quandoque & depreſſiores arteriæ & vitium quodcunque tangentes manus decipiunt, tumque vel

altera

altera manus pertentanda, vel aliæ partes consulendæ, in quibus micantes venæ solent conspici, ut signis aliis inter se comparatis certius fiat judicium. Monuit id me olim Præceptor *Sala*. Exhibuerat puellæ ad expurgandum serum copiosũ Elaterij grana viginti, sine damno. Pertransiens verò *Minadous*, quum forte cousultus manum puellæ tangeret, absente pulsu, pro mortua vel brevi moritura proclamavit. At occurrens *Sala* èam puellæ manum pertentatam fuisse ostendit, quæ pulsu semper caruit.

HISTORIA XLIII.

Anatome Variolis denati.

INfans nuper natus variolis inficitur, quibus suffocatus interijt. Cadaveris resecti thorax aqua viridi repletus cernebatur, de cujus generatione egi in Dissertatione De *Latere Christi* c.12. Parẽtibus persuasum ex ulcere dimanasse, quod ex collo improvidè depulerant. Crediderim verius ex pustulis extillasse, quibus in variolis etiam pulmones solent infestari, unde suffocatio. Vesicula bilaria versus intestinum duodenum obturata causam aperiebat obstinatæ alvi, quam infans passus fuerat. Hepar, ut in infantibus

fantibus solet, inusitatæ & magnitudinis & figuræ, exsuccum tamen & pallidum supra intestina omenti instar sternebatur Lien à sano vix differebat. Pancreas pustulis plenum & cor circa basin profundius adipi immergebatur.

HISTORIA XLIV.

Vomitus Contagiosus.

VOmitus & diarrhæa contagiosa in ædibus amici non ita pridem oberrabat. Hujus media nocte filiam natu maximam ventriculi subversio invasit, de cujus gravitate pridie conquesta fuerat, mox frequentes vomitus & diarrhæa, quæ in sequentem diem perseverabant magna virium jactura. Idem malum sororem ejusdem, fratremque infestabat, tandemq; Matri ipsi tam molestum fuit, ut subitò gravissima symptomata sequerentur, spasmi pedum, lipothymiæ, pulsus remissio per horam & amplius, ut morti vicina Presbyterum advocari jusserit ad meliorem vitam transitura. Remiserunt tamen symptomata, sequentibusque diebus cordialibus & cibis boni succi, somnoq; DEO juvante, convaluit. Idem vomitus cum diarrhæa plurimas alias familias eodem tempore hic in urbe corripuit, observatumque est pari tempore desinere, spacio enim 24. horarum vomitus

P dura-

duravit. Febris malignæ nulla suspicio aderat, quam nec febres nudæ grassarentur, earumque nulla in ægris essent indicia. An ab assumptis? Aliàs vidimus pruna ex Pharmacopolio emta, quibus vel Elleborus, vel Nicotiani, vel Senna vel aliud purgans in vicinia adfuerunt, hujusmodi turbas catervatim excitasse.

HISTORIA XLV.

Mictio Cruenta.

ARchigenes apud *Aëtium* Tetr.3. Serm. 3.c.3. tres cruentæ urinæ causas recenset, nempe renum imbecillitatem in ætate vigoris præsertim juvenibus qui licentius rebus venereis utuntur, deinde venæ rupturam, denique ejusdem erosionem. Octo numerat *Dononæus* c. 32. Med. Obs. in Schol. quarum pleræque ad jam numeratas referuntur. Non verò juvenibus solis, sed & grandioribus natu senibusque per urinas excernitur, non vitio externo, sed vel calculo provocatus, vel renum facultate retentrice laborante, vel denique acrimonia humorum concitatus. De calculo res in artis operibus exercitatis nota, sive in renibus, sive vesica ex *Hippocrate* 7. Aph. 39. Reliqua exemplis Virorum Magnorum illustrabo. Religiosissimus Episcopus noster *D. Casparus Brohmannus*, Vir ad miraculum

culum doctus & eloquens, annos natus 67. mense Septembri 1651. post vini cerasorum potum urinam cruentam mingit, sine dolore ullo, aut aliis symptomatis, calculive suspicione. Putabatur quidem tinctura illa cerasorum infecisse lotium, quemadmodum sæpe sudores cruenti post haustum vini rubri apparent; cæterum sequentibus diebus videbatur urina in matula similis loturæ cruentæ, cui parũ seri supernatabat, linteumque immersum veri sanguinis fidem faciebat. Quinto demum die urina sana cum optima hypostasi conspiciebatur. Hinc nata Medicis suspicio, siquidem magni Viri temperamentum calidum & biliosum, calidum quoq; plurimumq; sanguinem fuisse generatũ, quo retinendo renes impares erant. Adhæc cum præcedentibus diebus largius lotium emiserit, certum videbatur & indubitatum mictionem istam cruentam provenire à copia sanguinis serosi, & vehementi ureterum tractu & suctione. Sanus cætera erat Vir incomparabilis, nec ex isto symptomate quidquã passus est gravius. At mense demũ Novembri, prioris affectionis causa se prodidit, calculi enim prodierunt per partes & temporũ intervalla complures magno ægri, vivere dignissimi, tormento, quos plerumq; prodituros urina sanguinolenta præcedebat; unde inter tot cruciatus vitæq; gloriosæ supplicia fractis viribus officiiq; laboribus, circa Paschatos fe-

ſtum ſequentis anni beatam animam cœlo reddidit. D. *Olaus Wormius* Medicinæ in Academia hac Profeſſor Regius, Collega noſter multis nominibus æſtimandus, ſuperato climacterico Magno ſæpe ſanguinem mejebat & ſtranguria laborabat, præſertim poſt quemcunque etiam levem corporis motum vel ſumptum hauſtulum Vini Rhenani. Nulla aderat calculi ſuſpicio, nullum ejuſdem indicium. Nec dolor in alia parte, quam extremitate glandis, ſentiebatur, unde nec veſicam ægrotare credidit. Suſpicabar autem ſeroſorum humorum corporis ſenilis acrimonia eroſas eſſe venulas peni inſertas, quale ferè exemplum narrat *Horſtius* Pater l. 4. Obſ. Med. ſingul. Obs. 9. Per vices iſte affectus rediit remiſitque, donec tandem An. 1654. menſe Auguſti, recurreret acerbius, comitatus febre maligna, quæ proſtratis hactenus viribus quæ ſupererant, immortale patriæ & orbis ornamentum, eſſe inter mortales deſiit. A venenata qualitate ſubinde mictus cruentus provocatur, quod inter peſſima peſtilentiæ ſigna habetur, obſervatumque fuit in peſtilentia urbem noſtram non ita pridem depopulante, & in Leidenſi peſtilentia annotat *H. Florentius* Additam. ad c. 1. Pavij de Peſte. Variolæ quoque malignæ, hoc anno in urbe noſtra graſſantes, non paucos urina cruenta præcedente extinxerunt. Vidit ſimile *Salmuth* Cent. 2, Obſ. 70. Poſt gonor-

gonorrhæam virulentam vidi ſubſequutum copioſe ſanguinem ſeroſum in Italo.

HISTORIA XLVI.

Olus ex Mirrhide pernicioſum.

OLus in prandio ſibi præparaverat Vir Hafnienſis, ex cærefolio per ancillam in vallo urbis collecto. Sed finito prandio deceſſit. Eodem die & mulierculæ duæ ex eſu oleris cœcutientes evaſerunt. Fridericiburgi Arcis Præfectus cum uxore, poſt hujuſmodi olus, turbatus capite. Uxor delirare cœpit, quo delirio ſedato, perpetuus capitis remanſit dolor, cui mitigando in conſilium poſtea vocatus ſum. Cærefolio ſine dubio cicuta ſeu Myrrhis fuit per imprudentiam ancillarum admixta, ſiquidem, authore *Dioſcoride* l. 6. c. 11. pota cicuta vertiginem excitat, oculiſque caliginem offundit, & mentem turbat; ſimiliaque exempla de cicutæ radicibus & foliis loco paſtinacæ & petroſelini comeſtis, plurimis exitioſis, recenſent *Scaliger* Exerc. 152. n. 1. *Smetius* l. 10. Miſcel. Med. ad An. 1591. *Matthiolus* comm. ad l. 6. Dioſc. c. 11. aliique. Cavendum igitur ne imperitis collectio olerum committatur, nec temere in foro oleario emptæ herbæ eſculentis incoquendæ.

HISTORIA XLVII.

Anatome Ebriosi, & Volvuli.

EBriosus quidam verè Bibo pustulis in facie ubertim pullulantibus hepar dolere visus est, cui accessit insignis intestinorum dolor, gulæque molestia, ut cibum deglutire amplius nequiverit. In dissecto cadavere, lien intumuerat, copia potulentorum distentus, & intestina ad eas angustias compresserat, ut transituros cibos admittere non potuerint.

Romæ quendam aperuit *P. Servius* eruditus Medicus, quod præsenti mihi narravit. Is vomitu continuo vexabatur, ut quævis assumpta statim rejecerit. In dissecto cadavere pylorus callum visus est obduxisse. Alium puerum vidi fæces alvinas per os reddentem, cujus intestina volvulo erant impedita & invicem implicata.

HISTORIA XLVIII.

Colli distorsio.

ASsuetudine inconsiderata sæpe pueri collum distorquent, quod in habitum transit, nisi sensim reducatur. Convulsio hanc subinde colli formam inducit, ut mentum & axillæ

illæ conjungantur, quod in Viro aliquando in urbe nostra observavi. Quædam mulier in Hibernia caput ad sinistrum latus gerebat reclinatum, ut nasus & humerus recta quasi linea copularentur. Poterat quidem ab hoc situ depravato reduci manu, sed ea ablata redibat. Contraxerat hanc deformitatem ex unguento Mercuriali, sicut mihi retulit Vir Clarissimus *D. Arnoldus Bootius*, Medicus Dublinensis, qui vitium istud correxerat neuroticis & caput exsiccantibus. Sed consilio agyrtæ quum aliud unguentum, sine dubio Mercuriale, parti affectæ imposuisset mulier, rediit affectus pristina deformitate innovatus, nec deinceps remedia admisit. Æstiment hinc Mercurii noxas qui cum Mercurio volant, & si nervis suis velint consultum, in eo nervos artis intendant, ne fallaci Mercurio nimium tribuant.

Historia XLIX.

Calculi per anum excreti, & de lapidum pluvia.

Mulier septuagenaria Regiomonti 1656. tres per secessum excrevit molæ avellanæ calculos, quales observantur in vesica bilaria leviores, forma triangulari, observante *D. Christophoro Tinctorio* Medico Professore eruditissimo,

qui rectè suspicatur per ductum cholidochum ad intestina venisse facta erosione, nam mulier multum conquesta fuit de dextri lateris dolore protenso ad intestina. Erosionis verò id indicium habet quod cum calculis excreverit materiam cruentam & purulentam, quanquam & sola ductus cholidochi dilatatione, quod aliàs vidi, protrudi possint. Hac occasione temperare mihi non possum, quin de pluvia lapidum non nihil addam, quæ frequens memoratur apud Romanæ historiæ conditorem *Livium*, & *Plinium* l. 2. c. 56. 58. ad cujus ostenti procurationem novemdiale sacrificium indicebatur. Anno 1496. inter Cæsenam & Bertonorium tres lapides adusti coloris horrendo sonitu è cœlo cecidisse *Sabellicus* refert. Inusitatæ erat magnitudinis, de quo *Cardanus* l. 14. de Rer. variet. c. 72. Vidimus, inquit, anno 1510. cum cecidissent è cœlo lapides circiter 1200 in agrum fluvio Abduæ conterminum, ex his unum 120 pondo, alium sexaginta: color furrugineus, durities eximia, odor sulphureus: præcesserat in cœlo ingens ignis hora tertia, decidentium lapidum strepitus hora quinta exauditus. Nuperis annis nempe 1637. 29. Novembris lapis in Gallia Provinciali in via publica prope Peoniam civitatem quæ Sabaudiam à Provincia discriminat, de cœlo nullis nubibus aut ventis aspero forma ignis sed inæquali, ingenti crassitie,

ſitie, pondere verò quinquaginta quatuor librarum delapſus fertur. Illum in rei fidem adhuc inter rariora alia Aquis ſextijs ſervat *Borillius*. Non abſimilem alium in Muſæo Prætoris Illuſtris *Lierchæi* Lugduni ad confluentem Rhodani & Araris vidimus. Anno 1654. die 30. Martij hora octava matutina in Fionia noſtra tanta paſſim orta eſt tempeſtas, tonitru pluviiſque mixta, ut horribili ſonitu omnia perſtreperent. Cum Pluvia deciderunt lapides quamplures duriſſimi & ponderoſi tanta vehementia, ut ædes contremiſcerent, & ad alias Provincias vicinas fragor pervenerit. Incolæ urbium campanas pulſarunt, incendio flagrare ædes ſuſpicati. Ex his lapidibus unum habeo, beneficio & dono Illuſtriſſimi Cancellarij Regii *D. Chriſtiani Thomæi*, Mæcenatis noſtri, qui pendet libram civilem. Major alius ad ſereniſſimum Regem noſtrũ miſſus fuit duplo ponderoſior. Quantum video, pyritis eſt, & inſperſis maculis ſcintillat, percuſſuſque ſcintillas excutit. Exteriori facie inducta eſt cruſta, nigricans, quaſi igne cremata. Intus ex flavo candicat. Figura inæqualis. Unde ex cœlo lapides depluant, difficile dictu eſt. Ex ſole lapidem veniſſe Anaxagoræ fuit commentum. Sed contra naturam ad nos ferretur. In aëre igitur vel generantur lapides ex vaporibus craſſis calore ſubitaneo condenſatis, quod ſuſpicantur *Sennertus* l.4. Phyſ. c.6. *Fromondus* l.5.

Meteor. art.3. vel ex terra vi ſurſum trahuntur, quemadmodum carnes, ranæ, mures, vituli depluiſſe creduntur. Prior conjectura probabilior in lateribus coctis, quibus pluiſſe *Plinius* teſtatur. At ſaxa ſolida contra naturæ conditionem ſurſum rapi, vix concipimus. Vapores ſalini in aëre condenſari poſſunt, præſertim frigore accedente. Hinc ſæpe cum grandine lapides devolvuntur, cruſtaque ex nive ſeu glacie inducuntur, quod non ita pridem in Falſtria noſtra obſervatum, ſed friabiles illi fuere, non ſolidi aut denſi. Grandiorum lapidum pluviam ita apud me concipio. Sunt in altiſſimis montibus & rupibus ſaxa malè cohærentia ſeu decidui lapides, qui cum pluviis eluuntur & decidunt, ſuborta verò tempeſtate cum pluviis vel nivi facile rapiuntur & alíorſum transferuntur, ſiquidem motu à ventis impreſſo non ſurſum, ſed deorſum, quanquam immutata rectitudine, propelluntur.

HISTORIA L.

Variolæ Epidemicæ.

ÆState anni currentis 1656. inconſtante, calore pluviiſque & ventis auſtralibus mixta, aëre prioris peſtilentiæ reliquiis nonnihil adhuc inquinato multiſq; puerperis exitioſo, Variolæ

ex

ex ſanguinis putridi ebullitione ingenti numero & fœditate non puerorum tantum corpuſcula deturparunt, ſed adultiores utriuſque ſexus, etiam qui antea immunitatem ſibi polliciti fuerant, & gravidas & puerperas & fœtus in utero infecerunt, cum febre maligna & petechiis, quibus infiniti vel primo invaſionis die, vel quarto, vel in declinatione variolarum in Libitinæ cenſum adſcripti ſunt. Quia variolæ iſtæ peſſimi erant moris & malignæ, varia ſymptomata viſebantur, in naturalibus functionibus vomitus & nauſea, in vitalibus cordis palpitatio, lipothymiæ, in animalibus delirium, quo multi dempta cruſta univerſam faciem ſibi deturparunt, reſpiratio difficilis, tuſſis: in excrementis, urina cruenta & dyſenteria, lachrymæ oculorum, qui variolis tam ſtrenuè expugnabantur, ut viſus ſit humor cryſtallinus exinde expreſſus. Quarto die vel ſumpto ſudorifero cardiaco ex lapide Bezoardico, Cornu Cervi, Unicornu noſtro Gronlandico, &c. vel ſponte ſua & robore naturæ erumpentibus, mitigata febre & ſymptomatibus ceſſantibus, ſanitas quibuſdam ſperabatur, niſi negligentiâ frigidi aëris ad interiora recurrerent, & vel alvi fluxu vel ſuffocatione ſtrangularent. Ingruente verò Autumno numerus ægrorum quidem æquabat æſtatem, ſed malignitas remiſit & innoxiè plurimi decubuerunt.

HISTO-

HISTORIA LI.

Lienis exſectio.

VEtus eſt traditio lienem eximi poſſe curſoribus, ut ad curſum expeditiores reddantur. *Plinius* l. 11. c. 37. *Peculiare curſus impedimentum aliquando in eo, quamobrem inuritur curſorum laborantibus, & per vulnus etiam exempto vivere animalia tradunt.* Chronicon Turcarum refert, curſoribus futuris lienem eximi modo Turcis ſecreto. Semper mihi dubia viſa eſt relatio. Quippe ex *Celſo* l. 5. c. 26. vix ad ſanitatem perveniunt, quibus lien vulneratus, magis ſi prorſus auferatur. Nobiles ejus uſus diſſuadent, qui in ſanguine acido depurando verſantur, & fermento pro totius incolumitate, niſi vel Pancreati vel Hepati vel alij parti hoc officium reſignet lien. Præterea metus ſanguinis imminet in exciſione. Abundat lien arteriis ex Cæliaca, & venis ex ramo ſplenico, quibus reſciſſis, & ſanguinis curſus impeditus alias partes inundabit, & ingens hæmorrhagia provocabitur. Ad hæc tam arcté per peritonæi membranas & vaſorum commercium partibus vicinus nectitur, ut ſine metu imflammationis & vicinorũ damno eximi non poſſe videatur. Optandum tamen omni voto eſſet, ut tot malorum fomes extirpari

pari posset. Sed meo judicio parum proficeremus, si quidem humorū pravorum est vitium, qui illo ablato aliam partem eodem damno inficerent. In scirrho tamen proficua foret illius exsectio, ubi pondere suo nimis est molestus, & sæpe hydropem advocat. Id tentavit *Leonardus Fioravanti* Eques, Medicus & Chirurgus Bononiensis, felixque Empiricus, qui Panormi in Sicilia cujusdam lienosæ mulieris ventrem dissecuit, atque lienem extraxit pendentem libras 32. sicque à maximo eoque interficiente scirrho mulierem liberavit. Post Fioravantium nemo in homine operationem ausus est aggredi, quia tument in scirrho vasa ad lienem patula, & vires rarò constant. In animalibus facilius succederet negocium, quorum lien minor & liberior, in quibus experimentum minus periculi habet. Nuper in Anglia Medici periculum fecerunt, & sine noxa brutis animantibus, canibus, felibus, suibus, lienem exsecuerunt, sicut ad me perscripsit Doctissimus medicinæ Candidatus *Ioh. Christianus Agricola*, olim auditor meus & amicus dilectus. Modus autem à *Doctore Scarbourgh* Anatomico Londinensi & dignissimo magni Harvei successore ipsi communicatus hic est: Sumatur canis, felis vel sus, & sub diaphragmate in sinistro latere lienis vulnus oblongum infligatur, cui digitus immittatur & lien cum vasis attrahatur, factaque ligatura lien abscindatur prope

vin-

vinculum: huic ligaturæ inungi poterit Balſamus Sulphuris tamdiu donec pus omne cum vinculo tandem effluxerit, poſtea conſuitur vulnus. Alium modum aperuit ipſi *D. Iolivius* Clariſſimus ibidem Medicus: Sumit enim canem, vulnuſque oblongum eodem loco infert, poſtea ſeparat lienem ab omento novaculâ, ita tamen ut ſine læſione omenti fiat, poſtea lienem apprehenſum cum vaſis contorquet in modum convolvuli, ſanguinem exprimit, & lienem unguibus abſcindit. Nullo ille Balſamo utitur, ſed canem fovet calido loco linteiſque involvit ne aere externo vulnus lædatur, eumque à motu & ambulatione quietum ſervat; ſic felici cum ſucceſſu experimentum notavit *Agricola*; & frater meus chariſſimus *D. Eraſmus Bartholinus* nuper redux, ibidem canem *D. Scharbourghi* vidit, cui lien exſciſus fuerat. Difficilius in humano corpore exſcinditur propter vaſa ampliora, lienis magnitudinem, connexionem & neceſſarium uſum. At quia in Eunuchis teſticuli exſcinduntur, uterus, & cæſarea ſectio ſuccedit, forſan & lien, quo ſæpe carere poſſunt ſplenetici, hydropici & ſcorbutici: ea cautione ſupra propoſita eximi poſſet accuratis manibus. Sed illius operationis difficultatem tempori reſervamus. *Ballonius* l 2. Ephem. p. 251. rarum hujus ſectionis notat exemplum: cuidam vulnerato ad nothas coſtas ſplen foràs apparuit.

Igno-

Ignorabat tonsor splenem esse. Intumuit valde & vitium contraxit. Alter venit audacior, qui secuit prius superiore parte ligatum, convaluitque æger. *Fioravanti* fidem nonnulli suspectam habent. Fateor arrogantius subinde se gerere quam modestius. Hanc tamen operationem illis testibus, & aliis ad relationem fidam necessariis munivit, ut dubitare nequeamus. Extat historia in *Thesauro* Vitæ humanæ l.2.c.8. quam ex vernacula dialecto in Latinam transferam illorum in gratiam qui linguæ gravis sunt imperiti, vel operibus Fioravanti rarioribus carent.

Cura Mulieris, cui lienem exemit Fioravantius.

Anno 1549. mense Aprilis, vocatus sum ad mulierem Græcam, quæ habitabat Panormi prope hortum Marchionis de Terra Nova, uxorem Centurionis seu Capitanei Matii Græci, qui postea Anno 1551. in bello Africano occubuit. Nomen mulieris erat Marulla, nata annos 24. cui lien oppilatus, tanta mole increscens, ut corpus ampliorem non caperet, ex quo utrumque crus pessimè exulceratum, ut misera diutius non posset supervivere. Cum à variis Medicis inviseretur, ipsi dictum fuit, si curari vellet, necessariò eximendum esse ex corpore

corpore lienem, quod facile fieri posset & sine periculo, & aliàs factum. Misera mulier, olim pulcherrima totius urbis & multum dilecta, apud se deliberavit an moriendum, an isto medio curanda: tandem Capitaneum, maritum suum rogavit ut quæreret hominem, qui lienem sibi eximeret, tantoque urgentius rogavit, ut Capitaneus negocium hoc in se susceperit, quæsiveritque Medicum ad hanc operationem. Ad Me in ædibus meis venit, abduxitque secum ad proprias ædes ut viderem mulierem, hanc, quam vidi, cum ea loquutus sum, & quantum potui, consolatus eam sum. Interrogatus ab illa, an auderem eximere lienem, intrepidè affirmavi, quanquam nunquam antea ullum lienem corporibus extraxissem, sed postea Neapoli semel alium exemi, sicut (c. 53.) in loco describam. Ita dato hoc promisso, illa cottidie instare, & effectum urgere. Ego, ut verum fatear, quanquam promiserim, non magnopere curavi, ne me prostituerem. Sed hoc non obstante vocari jussi senem quendam ex Regno Neapolitano, ex urbe, quam vocant Palum, nomine Andrianum Zaccarellum, qui in eadem urbe herniosos excidit, & cataractas deposuit, magna artis suæ experientia. Advenienti subito ad meas ædes dixi, mi domini Andriane, cupido incessit mulierem Capitanei Matei Græci, lienem eximendi, scire vellem an sine periculo id fieri posset. Respondit Senex,

Senex, ita domine, fieri poteſt, quia operatio eſt, quæ ſæpius ſucceſſit me vivente. Quum quærerem, an auderet id aggredi, reſpondit, ſe ſuſcepturum, ſi me habiturus eſſet ſocium, alioquin non. Ita concluſimus junctas operas. Reviſi mulierem, cunctiſque cum muliere & marito ordinatis & compoſitis, adii curiam juſtitiæ, ut pro mortua ſeu deſperata annotaretur, ſicut moris erat. Impetrata ibidem licentia, ſimul ivimus ad ægram mulierem. Senex ille bonus novacula ſumta, abdomen mulieris ſupra lienem ſecavit, ſtatimque lien extra corpus proſiliit. A membranis ſeparatum, extraximus totum, corpuſque conſuimus, ſolo ſpiraculo exiguo relicto, & ego curavi oleo hypericonis, & pulvere thuris, maſtichis, mirrhæ & ſarcocollæ, præſcripſique potionem ex aqua cocta cum melle communi, conſolida, hypericone, betonica, & carduo ſancto, & ſingulis diebus exhibui portionem theriacæ. Ita perrexi mulierem curare, quæ miſera ſpacio viginti quatuor dierum fuit ſanata, miſſamque audivit in templo B. Virginis de Miraculis, ſana & ſalva. Lien ex corpore extractus Uncias duas & triginta pendebat, deportatus ad hoſpitium Mercatorum, per dies tres ab univerſa civitate fuit viſus, gloriæque tanti experimenti mihi conſenſu ceſſit cunctorum.

HISTORIA LII.

Dolores post partum.

PArtus juvenculæ mulieris lectissimæ difficilior fuit. Omnia tamen ex voto successere, fœtus masculus, secundinæ, lochia, quies. Sed sexta hebdomade dolere crus cœpit, cibos fastidire, noctes insomnes habere, hypochondrium incusare. Laxata uteri ligamenta credebantur, & uterus scatere humiditatibus. Injectis clisteribus, datis infusionibus Rhabarbari, &c. excrevit copiosam pituitam, sed sine levamine. Cataplasmata, Emplastra, suffumigia, inunctiones frustra tentatæ. Obstetrix uteri prolapsum ad latus dolens digitis animadvertit, quo reposito pessarioque indito, (quod subinde pure conspersum extrahebatur,) modo cessare, modo redire dolores. Tandem Medicis nobis clysteres suadentibus, vel blandam infusionem, repugnante obstetrice, metu uteri commovendi, Natura sponte sua solvit alvum. Nullæ fæces. Excreta materia albumini ovorum similis, insperso pure, sine fætore. Statim levata, doloribus cessantibus, lecto surgere, cibos appetere, & quieti reddita. Forsan intestinis abscessus hic crystallinus adhæserat, vel mesenterij glandula aliqua materiam suggesserat.

HI-

HISTORIA LIII:

Spasmus Cynicus ex lue Venerea.

MIsere lues nefanda deturpat corpora, & symptomatibus affligit, quæ passim obvia sunt. In Romano athleta miserã faciem aliquando observavi Neapoli, quum ad illius curationẽ cum Magno Severino vocarer. Cachexia maligna pedes tumore œdematoso turgidi tangentium vestigia servabant. Penis veneno consumptus, successitque spasmus Cynicus, maxillâ sinistrâ cum oculis intortis ad dextram partem reflexâ. Versus talum sinistrum mollis ad tactum erat abscessus sua cavitate præditus. Capitis dolores ingentes, & cranii exostosis, cutisque depilis deformitatem auxerunt. Purgatus fuit potenti pharmaco ob alvi siccitatem, vomitusque ex vitro Antimonii provocatus, tandemque ad stuffam demissus. Ad abscessus ossium & maxillæ articuli ustio Arabica per fila accensa Ægyptiis usitata & frequens Severino adhibita, qua sensim noxii humores exsiccantur, & robur partibus redditur.

HISTORIA LIV.

Scombrus Monstrosus.

ANno 1650. menſe Septembri in Regia Norwegiæ Præfectura Oenſoën, prope Inſulam Roën, cui præeſt Regio nomine illuſtris *Ianus Bielke* Regni Norwegiæ Cancellarius, à piſcatoribus captus fuit piſcis Scombrus, noſtris Makreel/ in cujus ventre caput extabat ſimile vitulino, & dorſi facies depreſſior, ut & ventris. Conjiciebat *D. Olaus Wormius* magnus olim Doctor noſter, cui tranſmiſſa fuit piſcis icon mecum deinde communicata, morſu cujuſdam piſcis grandioris exrruſa eſſe piſci viſcera, & ſive inteſtina ſive lactes hanc vitulini capitis figuram mentiri, quod confirmare videtur compreſſus piſcis, in medio veſtigium vulneris oſtentans, deinde rubicundus quidam circa caput vitulinum circulus. Sed quia ipſe piſcis ad nos non tranſmiſſus fuit, difficilius eſt judicium. Captum piſcem in omen vertit Illuſtris Bielke, fore ut piſces & animalia terreſtria ſimul in agris paſcantur, quod ſtatim quoque ibidem loci evenit. Inundatione enim aquarum piſces in terram expulſi, & animalia terreſtria multa ſuffocata perierunt.

HISTORIA LV.

Tumor Vagus.

TUmore vago affligebatur non ita pridem minorennis Paſtoris Reverendi in Scania. Modo venter in tumorem attollebatur, modo hoc ſubſidente thoracem elevabat, quo ceſſante etiam caput faciemque diſtendebat, modo ad pedes reliquis ſalvis commigrabat. Materiam ſcorbuticam ſubeſſe ſuſpicabar, ſetumque flatulentum hinc inde incertis ſedibus vagare. Nullum remedii utilis genus admiſit, ſed naturæ parentes negocium commiſere. Tandem igitur quum ſingulas partes per vices tumor occupaſſet, circa dorſum ſubſedit, quo loci percurato tumore convaluit.

HISTORIA LVI.

Venarum intumeſcentia.

TUment venæ copiâ ſanguinis diſtentæ in Plethora. Subinde & nimio ſero turgent, quando vel copioſius ab arteriis recipiunt, vel receptum ad emunctoria expellere nequeunt. Per dies tredecim obſtructione meatuum urinariorum laborabat Juvenis, ut nihil per lotium

excerneret. Venæ omnes corporis intumuerunt, ut varus crederetur, & ruptionis videretur imminere periculum. At procurato medicamentis diureticis lotio, cessavit venarum distensio & metus rupturæ.

HISTORIA LVII.

Abortus revocatus.

OPpidana mulier tertia & decima hebdomade imprægnationis cerevisiæ cocturæ adsistens, situlamque pleniorem imprudentius tollens, abortum ferè rejecit, ruptis membranis & exitum embryone moliente. Forte Empiricus præsens, ad omnia audax, huic incommodo succuerere satagens, suasit sine mora & situ prægnantis & manus dexteritate reponendum fœtum. Capite igitur gravidæ declivi, elatisque cruribus obstetrix subtili manuum opera embryonem proditurum intrusit, statimque peracta operatione in lecto composuit matrem, ut fœtus repositus solitum locum repeteret. Fluxere tamen lochia ad tertium diem. Ad membranæ ruptæ generationem, suasit idem Empiricus congressum cum marito. Hinc retentus fœtus, justo tempore deinde fuit exclusus, adhuc superstes.

HISTO-

Historia LVIII.

Colica ex Sero.

SUperato catarrho Colicam paſſus eſt amicus noſter ſummus, ſatis moleſtam, quæ circa veſperam incrementum ſumpſit. Ante invaſionem ab aſſumpto cibo per vomitum aliquot libras rejecit aquæ limpidæ, ſine chyli craſſioris admixtione. Cauſa colici doloris mihi viſa eſt chyli craſſities, quæ liquidi ſeri defectu, quum libero curſu per inteſtina ferri non poſſet, tormina concitavit. Apparet hinc liquidiorem chylum non neceſſario exſpectare ſolidioris concoctionem, nec trahi ſemper & exſugi à liene. Non tamen credi velim aſſumi ſemper ſerum in colica paſſione. Vitio ventriculi & inteſtinorum vel colliquatur pituita, vel alimenta vitiantur. Presbyterum novi colicis doloribus divexatum, qui ſuperveniente vomitu aqueæ materiæ, ſanatus eſt. Unde hydragogorum uſus non raró advocandus in colicis torminibus, quorum beneficio ſæpe per alvum liberavi ægros.

HISTORIA LIX.

Colica periodica.

PUella bimula ordinatis doloribus torquebatur circa inguina, ut nec cubans, nec ſedens nec ſtans, nec ulnis geſtata dolorum requiem ſentiret. Redibat iſte dolor ſtatis vicibus à decima veſpertina ad horam duodecimam. Interjecto tempore diurno nocturnoque ſana erat ſolitis ſuis crepundiis læta. Tertio paroxyſmo finito, nulla manifeſta criſi apparente, poſtea immunis vixit. Vermium nulla fuera indicia. Flatulentam igitur colicam fuiſſe nullus dubitavi in muſculis potius abdominis deliteſcentem, quam in colo. Alvus enim ex voto reſpondit. Inunctione abdominis ex oleo abſinthii & cumini diſtillato, & exhibita theriaca in aqua Cornu Cervini ſublevavi ægram.

HISTORIA LX.

Lien induratus.

MUlieris vi morbi profligatæ diſſectioni interfui. Sublata verò fuerat diuturna viſcerum obſtructione. Lienem in cadavere defunctæ invenimus tantæ eſſe duritei, ut vix

vix cultro cederet, nisi magna vi intruso. Inter secandum non dissimilis audiebatur sonitus quem in lignis spongiosis disciſſis animadvertimus, & si clarius loqui licet, & colore & duritie carnem fumo diutino induratam lien referebat, sive quod interceptis obstructisque vasis spleneticis exaruerit, sive quod atro succo repletus utriusq; fuerit induratus. Incurabiles illi lienes spem Medicorum ægrorumq; fallunt. Subinde extremus & tumor & durities summa ad tactum offertur. Siquidem verò congestus in splene sanguis tenuior est, patentq; venæ, curationem admittunt. Sic sudoriferis & laconico duritiem contumacem lienis emollivi. Vidi & ictero succedente imminutum. De hæmorrhoidibus notum. Nonnunquam per vas breve expurgatur largo sanguinis vomitu. Id sæpius à me aliisq; fuit observatum. Sed memoria dignus est amicissimus quidem & sanguine mihi conjunctissimus, qui splenis duritiem sæpe & molestè experitur. Ubi maximè intumuit lien, vomitu sanguinis liberatur, induciasq; habet donec recollecto sanguine fluido rursus turgeat. Senserat nuperrimè sinistri hypochondrij tensionem & duritiem. Subsequebatur post paulo vomitus sanguinis secundo tertioq; die recurrens, ut tridui spacio libras plus quam sexdecim rejecerit, animaque purpurea in labiis hæreret. Exinde quanquam pro mortuo habitus sit, sublevata

hypochondria, & tardæ vires rediere. An purus putuſque ſanguis fuerit, non auſim affirmare, quum in emaciato corpore vix ſexdecim in univerſum libræ ſanguis contineantur. Mixti fuere ichores, pituita, & alia ventriculi lieniſq; liquida excrementa, cæterum maximam partem cruor conficiebat.

HISTORIA LXI.

Infans à glire eroſus.

DE caprimulgis aliàs dictum, infantibus infeſtis. Majus verò illis à domeſticis animalibus periculum, niſi nutricum diligenti cura cunæ cuſtodiantur, quod malo ſuo experiuntur non pauci negligentiores. In vico S. Spiritus ante perpaucos annos infans 20. hebdomadas natus, in cunis ſecurè dormiebat, parentibus in lecto vicino decumbentibus. Nutrice abſente, luminibuſque extinctis, & omnibus ad quietem compoſitis, clam glis irrupit, ſicut ex excrementis conjiciebant, totamque infantis faciem eroſit carne omni nudatam, ut biduo interjecto miſerè diem ſuum clauſerit infans.

HISTO-

Historia LXII.

Sudor vini rubri.

MAgna celeritate per ductus lacteos thoracicos ad cor, exinde per arterias ad ambitum corporis potulenta materia excernitur, & sudoris specie exprimitur. Hinc potatores si cutem habeant patulam, vel exercitio vel calore externo copiosè & celeriter sudant, nisi vias urinarias eligant, referuntque externo corpore colorem, odorem, saporemq; assumptorum. A liberaliori potu vini Hispanici rubri quidã studiosus Hafniensis mihi notus, postridie à crapula languere sibi visus est, & in sudorem solvi rubro colore tinctum, similemq; illi qui vino hausto inerat. Timore perculsus sanguineum sudorem credidit, sed eodem die convalescens metum deposuit. Notavit *Salmuth* Cent.2. Obs. 28. nobilem Roth dum indulgeret potui cerevisiæ, atq; saltationibus corpus nimis commoveret, potum omninò crudum per sudorem evacuasse, ita quidem, ut & cerevisiam sapuerit, vestes tinxerit, & vestigia reliquerit. Observandum moneo, brevem esse ex ventriculo ad ambitum corporis hic transitum per vias pronuper detectas, deinde minus celeri transitu liquida alimenta in corde mutari, quam hactenus creditum, siquidem

ſiquidem & colorem ſervent & odorem, quod tamen de aſſumptis intelligendum, quæ copia exſuperant exitumq; urgent antequam immutari poſſint. Juvat expulſionem raritas texuræ. Obſervavit *Bennetus* Theat. Tabid. Veſtibul. Excerc. 29. allij intus aſſumpti odorem, & aceti aut ſucci limoniorum & aurantiorum acorem tertia aut quarta à comeſtionis hora exhalando pervadere ad cutem, & in fonticulis labra vellicare. De ſudoribus verò ſanguineis Hypomn. 4. de Cruce Chriſti olim diſputavi, nec actum ago.

HISTORIA *LXIII.*

Bubo Peſtilens.

MUlieri in vico S. Petri ex bubone peſtilenti dextrum inguen exulceratum, ex quo, præter malignam luis materiam, quidquid alimentorum aſſumpſerat, egrediebatur. Tandem quum tractu temporis curato bubone viam iſtã intercepiſſet Natura, tumor quidam remanſit carnis calloſæ vitio. Ita latè ſe malignus humor diffundit, ut inteſtina quoq; exulceret, quæ hic læſa fuiſſe, excreta alimenta teſtantur. In bubone Venereo nihil patiuntur, quia ſeminalis potius quam alimentalis materia prodit. Per ligamentum enim uteri in feminis cavum & in Viris per glandulas inguinis tumidis deducit *Riolanus* l. 2. Anthrop. c. 10.

HISTO-

HISTORIA LXIV.

Lapis in utero.

MAtrona Martini Bierwolffi Senatoris Regiomonti ſemper conqueſta de difficili reſpiratiòne, abdominis mole, ſuppreſſis uteri purgamentis, ante decennium fit Aſcitica. Nihil profuerunt medicamenta. Moritur, mortua exenteratur à D. *Chriſtophoro Tinctorio* Clariſſimo & Eruditiſſimo Viro. Ex exenterata 15. ſtoffas aquarum detraxit, invenitq; epar 23. libras pendens ſchirrhoſum, præterea duos tumores ſaxeòs dependentes à ſuſpenſorio hepatis, alter librabat 16. alter 12. pondo. In utero lapidem quatuor librarum multis eminentiis lapideis, coloris fuſci deprehẽdit, quemadmodum nuper ad D. *Paulum Mothium* utriuſq; amicum ſcripſit.

HISTORIA LXV.

Dentes decidui.

INter omina ſiniſtra apud Oneirocriticos recenſetur caſus dentium, & rarò felicia ſibi ſpondet vulgus noſtrum ſi in ſomniis dens videatur deperditus. Veſpaſianus olim non vano augurio ſomniavit ſe Principem fore Romano-

rum,

rum, quando Cæſar Nero dentem amiſiſſet. Nempe pro arcana principeq; parte Deus olim habitus, qui cremari non poſſit, & in quo ſemina futuræ reſurrectionis delitescant, & ex quo robur cujuſq; videatur æſtimandum. Duas matronas honeſtiſſimas novi, quæ totiens dentem exſpuunt, quotiens liberos pariunt. Infantibus decidere & renaſci quotidie obſervamus, ſiquidem in alveolis dentium deciduorum appendices remaneant, ex quibus novi repullulent. Tardius illi vel celerius redeunt pro vario infantum robore. Trium dierum intervallo renatos non ſemel inter noſtros pueros obſervatum. De genuinis nihil addam, quos 20. 30. 50. 70. ætatis & amplius anno erupiſſe memini. Mulieri 20. annorum aliquot ſucceſſive annis exitum cum dolore dentientium molitur, ruptiſque gingivis ſe oſtendit dens genuinus, ſed iterum obducta carne ſe ſubducit.

HISTORIA LXVI.

Luxatio Coſtarum.

MOnet *Fernelius* l. 5. Path. c 12. palpitationis Cordis tantam eſſe vim, ut ſæpe ſit animadverſa thoracis vicinas coſtas effregiſſe, ſæpe & eas quæ ſupra mammam ſunt de propria ſede depuliſſe. Vicarias palpitationi operas præſtant

motus

motus quicunq; vehementiores, qui ex articulis costas dimovent. *D. Simon Paulli* Vir Clarissimus, superata febre maligna 1652. vocatus in Scaniam ad nobilissimum ægrum D. Henricum Huitfeldium, in itinere salebroso & saxoso, sive crebris concussionibus, sive à defluxu humorum post morbum ad spinam dorsi, dolore ingenti lateris sinistri pro spinam corripitur, cum sterni tumore & protuberantia. Eo latere recumbere non potuit, nec prorsus sedere, stans verò dextroque lateri incumbens dolorum expers fuit. Tumor sublatus latentem prodidit affectum, accurate enim pertentantibus semi luxatio visa est octavæ costæ veræ. Tandem istis cruciatibus aliquot hebdomadum spacio masculè superatis, apparuit quoque fractura costæ octavæ ejusdem lateris, integra cute hactenus occulta, quæ per callum paulatim coaluit.

Historia LXVII.

Tela capiti inhærentia.

TEli residua frustula è capite ante evellenda sunt quā curatio sperari possit. Raro tamen hanc injuriam cerebrum concoquit, & heterogeneas partes amicè complectitur. Erat quidem Patavii, cui ex vulnere in osse auris petroso cuspis gladioli inflicti remanserat, qui tamen per menses

menses aliquot ibidem vixit, cum verò nulla arte extrahi posset, infectâ re discessit, quamdiu exinde mortis causam circumtulerit, ignoro. Ingeniosam hic se subinde præbet Natura, quando deficit medentium felicitas. De femina mihi narravit *Cl. Veslingius* amicus dum vixit magnus, cui amasius propter rivalis adventum, caput pugione vulnerarat. Quum cuspius pugionis extrahi non posset, cranium cui inhæsit, sponte in vicina solutum, ut forcipe apprehenderetur, quo cum cuspide elevato convaluit.

Retulit mihi *Io. Dom. Sala*, Præceptor in Re Medica meritissimus, in ipsa cerebri substantia gladioli impacti frustulum perpetuo cuidam, reliquo curato vulnere, sine detrimento hæsisse, nisi quod Comitiali morbo frequentius convelleretur.

HISTORIA LXVIII.

Clysteres ad ventriculum penetrantes.

NOnnullis clysteres adeo adscenderunt, ut vomitione rejicerentur, quemadmodum & stercus per lethales volvulos, teste *Galeno* l. 3. de Sympt. Caus. c. 2. Hujus eventus plura extant testimonia apud recentiores, quos nolo compilate. In nephriticis doloribus colicisq; haud rarò evenit, quibus clysteres imperantur, ut vel clysteres ipsi, vel sapor clysmatum ad ventriculum pertin-

pertingant. Nuper amicissimus nephriticis doloribus miserè vexatus, clysterum usum nimis quam proficuum extimescebat. Aliàs enim observarat injecti clysteris saporem ad palatum pervenisse, jamq; in paroxysmi nephritici insultu injectum clysma vix continebat quin vomitu rejiceret, unde nausea statim oborta, & retentus in corpore clyster exitum per alvum non urgebat, cui ut occurreret, clysmati statim suppositorium super addidit. Attrahenti ventriculo adscribit *Galenus* l. c. si quidem vomitus in nephriticis doloribus concitatur, non mirum quod inverso intestinorum motu peristaltico sursum propellatur quicquid intestinis cõcreditur. Nec obstat valvula coli, quæ vel motu totius abdominis connivet, vel laxatur læditurq; humorum acrimonia, vel rariore textura facilè adscendentes vapores injectorum admittit.

Historia LXIX.

Amuleta Epilepsiæ.

SEmina & radices Pœoniæ externo contractu Epilepticos insultus inhibere certa experientia didicimus. Aliud amuletum hactenus inter multos inter secreta servatum propalabo in commodum ægrorum, qui Medicos præsentes non habent, cujus vis indubitata fertur, & nunquam fallit, nisi inordinato victus, potusque

 ratione

ratione & vehementioribus animi passionibus solâ ægrorum culpâ eludatur. Ramus est sambuci in salice antiquo nascentis, cujus frustula collo appensa felicissimo eventu Epilepsiam vel minuunt vel prorsus abigunt. Ne verò merita laude autores privemus, qui secreti ansam dederunt, ingenue fatemur extare amuleti hujus mirandi descriptionem, hactenus à multis neglectam, apud *Io. Hartmannum* Chymicum celeberrimum in Praxi Chymiatrica, qui & modum inveniendi & applicandi tradidit hoc nomine optime de mortalium salute meritus. Meminit etiam *Gabelchoverus* Cent. 4. Cur. 57. In antiquis salicetis diligenter inquirendi rami isti sambucini, à quovis facile dignoscendi, & colligendi mense Septembri & Octobri ante plenilunium, & usui deinde reservandi ad annos etiã duodecim. Vnde rami isti aliena in arbore pullulent, probabili ratione elicit. Nempe picus matura grana sambuci huc defert, quibus libenter vescitur, quæq; deinde surculorum sui generis in salice generationem procurant. Hinc prope hortos, ubi sambucus provenit, salices sunt sollicitandi. Picum autem, quia Epilepsia laborat, vim periapto inpressisse ad similem morbum curandum, existimat *Hartmannus*. Nos non tam de ratione, sine dubio occulta, solliciti, quam de experientiæ veritate hactenus certissima, usum amuleti, illius ductu, reapse in multis

Epilep-

Epilepticis probatum, signabimus. Secandus surculus unus ex salice decerptus in taleolos tenues, quorum novem nodulo lineo vel sericeo inclusi, collo ad orificium usque ventriculi adpendantur sive ante sive post paroxysmum, & tamdiu gestentur donec sponte sua rumpantur decidantque. Nodulus delapsus non tangendus manu, sed forcipe apprehensus loco remoto sepeliendus, ne vel ab ægro transeunte vel aliis tangatur, inficiatq; convulsione. Transplantatione quadam videntur morbi miasmata nodulum occupasse, eademq; aliis posse communicare, si sine debita cautione tractetur. Ex surculis majoribus ejusdem sambuci excavatis solet laudatus Hartmannus cannas conficere, per quas tempore gestationis amuleti omnem potum hauriant adultiores ægri. Huic amuleto plurimi Epileptici salutem suam debent, quod in lucem jam protraho & multorum commodo repeto. Plurima sunt egregia à majoribus laudata, quæ negligimus, quia vel fidem superant, vel experientiâ confirmata non sunt. Arcano tamen hoc remedio mulierculas vidi feliciter cõvulsos percurasse. Et ut certius credamus, adducam communicata mihi exempla à D. *Ahaswero Payngk* Medico urbis nostræ & Chymico exercitatissimo, Amico in paucis charo, qui plusculos solo isto amuleto restituit, præmissis præmittendis, & intus quoq; exhibito oleo cranij humani, in liquore convenienti.

Vxori

Vxoris consulis Nestediensis sexagenariæ, boni habitus & genio liberalius indulgenti nares hæmorrhagia copiosè stillabant, qua argilla aceto mixta & venæ sectione sedata, interjectis aliquot mensibus Paralysis dextri lateris successit. Aqua Apoplectica resolutioni profuit externis artubus & collo illita. Tandem supervenit convulsio horrenda, qui extrema minabatur ut ad aliam vitam migratura videretur. Accersitus laudatus Vir, appensò amuleto supra descripto, brevi desperatam restituit, nec exinde quidquam mali hujus perpessa est.

Sartor juvenis Hafniensis tumido ventre diu aquam inter cutem collegerat, & ægrè corpusculum circumferebat. Nullis adjutus medicamentis, transmisso ad cerebrum sero copioso, Epilepticus evasit. Vrgebat 24. horis paroxysmus & miserè torquebatur, sed appenso amuleto imminutus primum paroxysmus, mox planè remisit. Hydrops verò tractu temporis, alvi fluxu superveniente, detumuit. Alia exempla in urbe obvia silentio involvo, gratiam brevitate meriturus. Verbulo moneo non esse valde laborandum, an filum, quo nodulus consuitur, ab ipso ægro, vel alio sit tortum, modo usui sit aptum: Deinde si inducias largiatur morbus, internis medicamentis esse expurgandum corpus, ut amuletum conspectius fiat, deniq; antepilepticis ex cranio humano, ungula alcis, pœonia,

aqua

aqua huridinum, liliorum convallium, &c. per os ſumptis augendam eſſe amuleti virtutem, ut quæ non proſunt ſingula, multa juvent.

HISTORIA LXX.

Gravida inſomnis.

NIhil ſomno opportuno mortalibus utilius dulciuſque, Deorum apud antiquos placidiſſimo & hominum delicio, quo feſſa corpora mulcentur, & ad plures labores reparantur. Ægritudinis quoq; dulcis eſt medela, & malorum dolorumq; oblivio & levamen. Optatiſſimum accidit prægnantibus quod difficultates tumidi uteri ſublevet, & robur pro futura partu firmet. Fulvis alis circumdatus fertur apud *Tibullum*. Nam celerrime homines occupat. Celerrimè quoq; eoſdem deſerit & alio detentus ſubinde reditum differt. Damno ſuo id experta fuit Nobilis Matrona, tertio menſe gravida, quæ inſomnes noctes dieſq; & quadraginta tranſegit, unde inſania oborta & Paralyſis pedem crurumque, quibus proſtrata vix partus operi ſufficiebat.

HISTORIA LXXI.

Ventriculi depreſsio.

FIlia ſexennis Viri Clariſſimi poſt lentam tabem, doloribus hypochondriorum & inappetentia

petentia seu prostrato ciborum desiderio, viribus fracta exspiravit. In dissectæ cadavere hepar universum ferè occupabát abdomen, ventriculumq; adeò ad inferiora depresserat, ut quasi ab œsophago videretur separatus. Pulmo sinister consumptus, tabis dederat occasionem. Neque enim ex salute hepatis dependet nutritio, sed à cordis pulmonumque sano statu. Cor sanguinis officina. Per pulmones verò universus sanguis circulatur, ex quorum vitio, hic detrimentum capit. Pondere igitur hepatis increscentis propter impeditam circulationem, depressus ventriculus, cibos vitæ necessarios respuit.

HISTORIA LXXII.

Insecta in lotio.

URinam verminosam in puerpera Cent. 1. hist. 89. annotavimus, ex putrido fœtu ortam. Vermes in lotio natantes vel in renibus generantur, ubi non rarò vermes vidi præsertim in canibus, vel in ipsa matula ex materia putrida cum lotio excreta, sicut & in alvi fæcibus vermes nati conspiciuntur. Vermes innumeros in sanguine humano inveniri observavit *Athan: Kircherus* in illustri Arte Lucis & umbræ, & *P. Borellus* Centur. 3. Obs. 4. ut mirum non sit, si cum sanguine ad renes devolvantur. Ad illustranda ea, quæ supra protuli, afferam singulare exem-

exemplum Regiomonto nuper ad nos à D. *Christophoro Tinctorio* Archiatro Electorali missum: Nobilissimus Polonus nomine Binlobryski Cancellarius Episcopi Varniensis, homo plethoricus, carnosus, præterito anno gravissimè laborans scorbuto, in idem malum nuper incidit cum maximo lumborum dolore & calculi suspicione. Vsu medicamentorum Nephriticorũ à laudato Tinctorio exhibitorum, arenulas excrevit cũ vivis insectis nigricãtibus forma scorpionis, sed magnitudine minima. Initio suspicabantur cimices desuper in matulam delapsos, verum nec figura nec color respondebat, imò matulâ benè coopertâ aliquoties dicta insecta invenerunt, numero septem, octo, decem. Lotiũ redditurus semper in ductu urinario & circa lumbos deprehenderat æger dolorem vermiculantem. Vixerant hæc insecta per triduum.

HISTORIA LXXIII.

Filum purpureum in Angina.

DE Transplantatione morborum in loco egimus. Vidētur in Anginæ curatione quædã ejusdem indicia. Summis laudibus ad Anginam commendatur filum purpureum, quo viperæ strangulantur, in quem finem nonnulla intorta fila Patavio mecum attuli, quibus viperas

vidi ſtrangulatas. Ne pro novo ſecreto habeamus, producam veterum teſtimonia, qui effectū ſua experientia confirmarunt in affectibus colli. *Galeni* eſt obſervatio l. 6. Simpl. Med. facult. lit. G. in Glycyſida: Si compluribus linis & maximè marinæ purpuræ collo viperæ injectis viperam præfoces, eaq; poſtea cujuſpiam collo obvincias, mirificè profuerit tum pariſthmiis, tum omnibus iis quæ in collo expullulant. Conſentit *Ægineta* l. 3. de Re Med. c. 26. Filum lanæ purpura marina infectæ, quod obligatum eſt collo viperæ, ipſamq; ſtrangulavit, deinde pro amuleto appenſum eſt, mirificé quodammodo juvat tonſillas & colli affectiones, velut Galenus teſtatur. *Plinius Secundus* ad ſtrumas idem amuletum laudat l 30. c. 5. ſi circumligentur lino quo præligata infra caput vipera pependerit, donec exanimetur. Cui aſſentitur ſine coloris additione *Plinius Valerianus* l. 3. c. 29. Rationem ſi quæramus, in occulto latebit. Vel ex vipera emanat curādi vis, vel à colore fili, vel ab utroq;. Vipera ſola affectū expiat diſcutiendi vi & Alexipharmaca. Unde nonnulli caput viperæ torridū pro amuleto collo appendūt. Imprimitur illa vis filo extremo ſtrangulationis conatu, quo ad extima colli latentes virtutes extruduntur. Fili color purpureus quid poſſit ad evocandum calorem ſedandaſque inflammationes tam calore quam ſimilitudine coloris attrahentis paucis ignotum.

tum. Ephithemata cordis rubro panno illinuntur. In extreno partium marcore fricationes ex eodem panno feliciter fiunt. Imbecilli ventriculo stragula occinea imponitur. *Marcellus Empiricus* c. 22. magdalia inducit phœnicio stomachoq; imponi jubet. Idem c. 1. Hemicraniæ efficaciter mederi testatur herbam quandam in in capite statuæ cujuslibet nasci solitam, si in panno rufo lino rufo ligata capiti vel temporibus alligetur. Ad ani vitia tollenda idem laudat c. 31. plantaginis radicem pellicula vel panno phœnicio obvolutam lumbisque circumdatam. In variolis aliisq; exathematis provocandis non sine successu stragulas rubras lecto ægrisq; applicamus. Mulieres pulchritudinis studiosæ simili panno genas fricant ut splendido rubore facies niteat. Hinc oculis nostris inimicus est color, quo evocantur spiritus lucidi & ex aliorum sententia rubri, ut etiam in furorem animalia nonnulla adigat. Similitudine multi in natura adscribendi effectus. Calida & urentia ambusta curant evocantq; calorem, & congelata membra frigus glaciale sanat. Rhabarbarum flavum, bilem trahit, Agaricus candidus pituitam. Igitur partim coloris similitudine filum purpureum inflammationi faucium medetur, partim communicata à vipera strangulata potestate, quæ tamen similitudine quoque imputanda. Morbi strangulatorii idea filo à viperis impressa vide-

tur, unde per transſplantationem ſimilis affectus ad cognati generis filum transfertur. Sunt qui magnis uſibus expetant catenam, qua fures ſuſpenduntur. Pro ſuperſtitioſis traducimus, an verò hinc ſubſidium inveniant, ipſi viderint. Qui notas cauſas expetunt, adeant *Galenum* l. 6. Simpl. med. fac. ubi de amuleto pœoniæ diſputat, cui rationi congruum videtur, aut partes quaſpiam à radice defluentes ac deinde per inſpirationem attractas, affectos ita locos curare, aut aerem à radice aſſidue mutari & alterari. Quod de lino noſtro purpureo quoque dictum vult.

HISTORIA LXXIV.

Hirudo in aure.

HIrudines ſeu ſanguiſugas in hæmorrhoidibus ſanguine delectari, vulgo notum. Hinc quum caſu fortuito in ductum auris cujuſdam Neapolitani hirudo irrepſiſſet, ſanguine aurem externam perfudit *Severinus*, quo revocatus hirudo fuit & aurium latebras reliquit. Alias artes ex auribus evocandi vel enecandi vermes vide apud *Oribaſium* l. 4. Loc. aff. cur. c. 39. 40. Ex hirudinibus admotis multi ulcera nacti Neapoli, me præſente, unde fiſtulæ aliaque mala ad Noſocomium miſeros detruſerunt. Phtiſicum novi ibidem miſerè exinde fiſtula ani tortum. *Chebibi*

Med.

Med. Ebræus l. de v. ſ. teſtatur ex his vulneribus complures fato ceſſiſſe, inflammatione, dolore, abſceſſu. Panormi eadem audacia affectibus quibuſcunque pueriſque ſanguiſugas applicant ſtatim ante ullam corporis purgationem. Habent aliquid veneni hirudines, quod an aqua ſimplici elui poſſit, non facilè dixero, quum perpetuo in aquis degant. Adſcenderunt nonnunquam ad inteſtina, teſte *Zacuto*, & damna illarum in ventriculo recitat Dioſcorides l. 6. c. 3. Certè tot tantiſque caſibus permotus *Severinus* magnus ille Chiron, maluit ſemper ferro hæmorrhoidas aperiri, ſi ægri ferrent, quos alioquin aſtu quodam cogendos & decipiendos cenſuit. Indi aculeis ex cane Hoitztlacuatzin hirudinum loco utuntur, ut ex *Hiſtoria Mexicana* didici.

HISTORIA LXXV.

Tumidus venter poſt partum.

MUlier Hafnienſis in vico S. Antonii edito legitimo partu, poſt ſex hebdomadas alium enixa eſt, ſed mortuum. Poſtea venter adeò tumidus permanſit quaſi plures fœtus ſupereſſent, ſicut & thorax abdomen æquans. Scilicet gemello partu debilitata viſcera colluviem humorum congeſſerant. Noſtris puerperis familiare, ſi frigido potu nimium delecten-

lectentur, nec moderato tepore corpus semper madeat, tumidum ventrem referre. Molam in utero superfuisse, suspicio nobis nata. Cum Lunæ incrementis venter augebatur. Habita tamen fuit pro Hydropica. Suffocationibus sæpe obnoxia tandem miserè animam creatori reddidit. Consilium nostrum fuit dissecto corpore in causam tumoris curiosius inquirere, sed amicis illius repugnantibus, à suscepto destitimus.

HISTORIA LXXVI.

Timore mortui.

TImoris damna non pauci experti sunt, quorum passim exempla prostant. Metus mali sæpe pejor ipso malo, & mortis formidine quãplures moriuntur ante mortem. Fugiendus timor vel eo nomine, ne torpidus metu sanguis ingruentia male facilius admittat. Corripiuntur multi hoc tempore pestilentia, quam forsan constanti animo & sereno evaderent. Viduam novi primariam solo metu concepto, fati necessitatem sibi accelerasse. Vetula enim domestica timidiuscula visum sibi funus ex ædibus efferri narrabat, quo perterrita vidua statim lectum petiit & ad mortem devoto animo se composuit. Romæ mortuus est me præsente Vir eminens, cui in thorace circa cor sanguis

guis concretus mortis caufa credebatur, natus ex timore in mari concepto, quum iniquitate ventorum agitatus Genua folveret in Sardiniam trajecturus.

HISTORIA LXXVII.

Vermes ventriculi.

OB præteriti anni humidiſſimi intemperiem corrupto fœno, quo vefcebantur pecudes, initio veris 1649. ftrenue & catervatim in Dania moriebantur. In diffectis bobus vifæ in ventriculo veficulæ plurimæ vermibus fcatentes, à quibus erofus credebatur ventriculus illis, quæ fua fponte moriebantur. Anthor eft *Trallianus* l. 7. c. 9. frequenter lumbricos furfum ad os ventriculi adfcendentes, cardiacos affectus, immodicas animi defectiones, fyncopas excitare, ut nonnulli ftatim cum à lumbricis roduntur, intereant. Hinc fæpe mors inopina infantes adultiorefque opprimit, fine caufa manifefta, ex ventriculo à vermibus perforato, præfertim fi ad ftomachum pertingant.

HIITO-

HISTORIA LXXVIII.

Urina suaviter olens in moribundo.

RAro suavi odore spirat lotium nisi post assumpta aromata, terebinthinam, &c. neque id semper, sed in sanis tantum ubi corpus purum transeuntes per venas odores non inficit, alioquin bene olentia assumpta fætent quando excernuntur. In morboso tamen corpore & mortis candidato gratissimum naribus nostris lotium vidi excretum. Civis Hafniensis scorbuticus & calculosus tandem imbecillitate ventriculi aucta cum vomitu materiam æruginosam, & serosam frequenter rejecit; singultus supervenit, nosque terruit. Urinæ claræ sine sedimento, colore aureo, interdum aqueæ, subinde suppressæ, cum pulsu debili & virium impotentia, frequentique diarrhæa. Odor initio urinæ fætens erat, quemadmodum excreta alia, sequentibus verò diebus gratissimus sentiebatur odor quasi violarum. Suspicio nobis nata terebinthinam fuisse inconsultis Medicis exhibitam, sed neganti ægro, uxori, astantibusque credere sumus coacti. Nihil tamen profuit odoris suavitas, pulsus enim intermisit, & quanquam subinde recurreret, superveniente Angina, totiusque faciei ingenti tumore, brevi post exspiravit. Causam odoris suavis afferre

re in morbido corpore difficile, si quidem Terebinthinam excludimus. Sali volatili urinæ adscribit *Borellus* Cent. 2. Observ. 33. quia violarum odorem optime redolere salem gemmeum marinum observavit, qui sale Terebinthinæ junctus augeat urinæ odorem. Cur autem putrescentibus humoribus non sit inquinatum, hanc causam credo, quod vomitu & diarrhæa aliò diverterit, & per vasa languentia liberè commearit.

Historia LXXIX.

Uroscopia elusa.

VUlgus nimis subinde sollicitum in urinarum divinatione, Medicorumque hinc auctoritati struit insidias, vel astu vel simplicitate deceptum. Quomodo verò impostorum dolus animadvertendus, propositis dubiis summatim exponit *Fr. Ioël* l.4.sect.3.c.48. Imprimis absentes peccant, qui Medici judicium pertentant & lotium impudenter transmittunt, quibus semper infensus fui contemptu potius quam responsione dignis. Sæpe ego peregrè ad me delatæ urinæ judicium inhibui, vel Scorbuto malo inquilino imprægnatum remisi. Placuere impensè facetiæ *Ewaldi Screvelii* Medici Professoris Leidensis, quem summa cum voluptate docentem audivi. Huic rusticus quidam Belga urinam hominis

casu

casu improvisio læsi attulit ut divinaret an ex curru quatuor rotarum, vel rheda duarum, esset lapsus. Statim ille, quasi arti suæ confisus, ex rheda excussum pronunciavit. Rusticus ex curru quatuor rotarum lapsum regessit. Quæsivit Screvelius, an omnem urinam in matula secum attulisset. Illo negante, quia aliquid in itinere fuerat effusum, hem! respondit Medicus, in effusâ urinâ reliquæ duæ rotæ inerant, nam in superstite lotio duæ tantum videntur. Ita stultam de urinis exoticis elusit quæstionẽ. Similem ferè historiam lege apud *Forestum*, & alia hujus census apud *Thonerum* l. 6. Epist. 21.

HISTORIA LXXX.

Auris perforatio.

STalagmia lobis aurium appendere veteri consuetudine usitatum. Utrique sexui luxus ille communis. *Plinius* l. 9. c. 35. *Parum fuerat in gulas condi maria, nisi manibus, auribus, capite, totoque corpore à feminis juxta virisque gestarentur.* Hinc annulatæ aures apud *Plautum* in Pœnulo. Displicuit tamen hic mos sapientibus: Censori morum *Senecæ* l. 7. de Benef. c. 9. *Video uniones, non singulos singulis auribus comparatos, tam enim exercitatæ aures oneri ferendo sunt, junguntur inter se, & insuper alii binis superponuntur.*

Lau-

Laudat conjugem alter *Seneca* Tragicus in Herc. Oet. cui lapis Eoa lectus, in unda gemmiferas aures non detrahit. Turpe mulieri putat *Iuvenalis* Sat. 6. quum

Auribus extensis magnos commisit elenchos.

Maximè in viris luxum istum exsecrati sunt. *Servius* l. 1. Æn. de Achille apud Sigæum ejus statuam fuisse memorat, quæ imâ auris parte elenchum more femineo habuit. Exprobat id Paganis *Tertullianus* de Pallio: *Achilles aurem foratu effeminatus, quod illi apud Sigæum statua servat.* Nolo luxum aurium gemmiferarum defendere. Nudam perforationem laudo & sanitati proficuam commendo. Me juvene familiare plerisque memini sine pompa auribus perforatis annulos gestare. Viam intento digito monstravit Natura. Foraminulum in lobo extare stalagmiis seu inauribus destinatum ex *Casserii* observatione monet *Hofmannus* l. 2. Inst. c. 84. t. 1. hoc nomine à *Riolano* in Animadv. notatus, qui tamen non omnium aures vellicavit. In aliquibus hujusmodi foveolam vidit *Lindanus* Med. Phys. c. 1. art. 1. t. 4. Perforatæ aures fontanellæ vicem gerunt, ex toto evacuantis. Mirus enim lobi auris cum corpore reliquo consensus, sive per nervulos, sive per arteriolas à carotide, sive per venas exjugularibus. Veteres auriculam vellicabant in adulatione propter toti-

us titillantem sensum. Memoriæ quoque sedes credebatur. *Plinius* l. 11. c. 45. *Est in aura ima memoriæ locus, quem tangentes attestantur. Horat.* l. 1. Sat. 9. *licet attestari: ego verò*

Oppono auriculam, rapit in jus.

Acron. Porphyrius, Erasmus, Lipsius, legunt ubique antestari: In antestatione memoriæ causa actor auriculam imam tangebat antestati, cum hoc verbo *Momento*, deinde injecta manu in jus trahebat. Tactus auriculæ lobus in consensum ttahit reliquas partes. Summo æstu si frigidam lobo aspergas, universum corpus senties refrigerari & refocillari, quod non simplici vice in me expertus sum. Perforatur innoxiè, & propter arteriolas carotides, venulasque jugulares, capitis vasa, genas gingivasque perreptantia, non capitis solum, sed oculorum, dentiumque affectibus prodest, ut valdè mirer cur Bubulcus ille in Taurinis apud *Scaligerum* de Subt. Exerc. 13. n. 1. cui auricula perforata fuerat fulmine, amens atque attonitus, nunquam recte aut sapere aut loqui valuerit, nisi extra auriculam inquiramus tantæ stoliditatis causam. Testis est P. *Alpinus* l. 3. Med. Ægypt. c. 1. in Ægypto familiarem esse aurium scarificationem, præsertim prima æstatis parte, quo tempore è centenis quibusque pueris quadraginta vix reperiantur, quorum aures ob scarificationem gossipia non gestent. *Vallesius* l. 6. Epid. Sect. 5. part. 21. Empiricos quosdam vidit

vidit isciaticis omnibus internam auriculæ partem, qua cartilago velut replicata tumorem quendam habet, cauterio urere, & eorum quosdam esse juvatos. Causam addit, quod multis Ischiaticis ex capite fluat materia, & ejus loci ustione intercipiatur. Idem didicit à Sarracenorum filiis, quos Philippus devicta rebellione à Granatæ finibus secedere imperavit. Ad dentium dolorem periodicum nihil præsentius habuit Patavii *Spigelius*, quam ferro candente eam Antelicis partem incidere, quæ supra concham immediate superiorem Tragi partem contingit, deinde vulnus consolidare. Singulare ophthalmiæ remedium ab amico mihi communicatum, lectoribus non invidebo. Auris lobulus lateris affecti perforetur, perque foramen factum trajiciatur turunda longiuscula ex inverso & convoluto cortice radicis Laureolæ. Sinenda eo loco turunda, donec auris & vicinæ partes intumescant, tum leviter turunda commoveatur, ut aquæ copia collecta effluat, qua exhausta detumescet auris, & opthalmia sedabitur.

Historia LXXXI.

Artificiosa Venarum Separatio.

ACcuratas Anatome manus requirit, ut pulcrior nitidiorque emergat. Divinam artem prostituunt, qui omnia incautè lacerant, & cani-

no more diſcerpunt. Venarum artificioſa ſeparatio multorum exercuit conatus. Dici non poteſt quantum & proſit & delectet. Rudes ſunt qui ſola viſcera ſpectantium oculis exponunt, quæ laniis quoque obvia ſunt. Separato parenchymate hepatis, lienis, &c. vaſorum inter ſe communiones ſeu anaſtomoſes patent, obſcuræ alioquin & dubiis ignorantium involutæ. Uſum quoque habet in ſcirrho hepatis & lienis, quem facilius emollimus, ſi parenchymata viſcerum noverimus diſſolvere. Exhibet pluſculis hæc operatio negocium. In Theatro Anatomico compacta viſcera rectè primo exponuntur, ſed & ſeparata vaſis ſuis ſunt ſpectatoribus in tabella exhibenda. Qua id arte fieri debeat, quia plurimis vel ignota, vel per invidiam tecta, non gravabor ſine invidia detegere, ſi quidem publicè non ſemel in corporum artificioſa diſſectione feliciter mihi ſucceſſit opus. Coquo leviter hepar & lienem, vel in aqua ſola macero, deinde detracta facili negocio ſuaque ſponte recedente membrana bacillo lato ſuper lapidem concutio donec parenchyma friabile excutiatur, quod reliquum eſt digitis abraditur. In liene citius perficitur, quia totus ferè fibrillis conſtat. Nitidior modus cum aceto, quod concretum ſanguinem diſſolvit, hinc utile ſpleneticis acetum, & in contuſionibus collectus concretuſque ſanguis aceto infringitur. Alii lac aceto addunt. Nos aceto primas deferimus partes, cui in-

incoquimus parenchymata. Operosior est venarum, arteriarum, nervorumque ex universo corpore separatio, qua memoriæ fugienti impensè consulimus, & in expansis tabellis omnium vasorum ordinatam continuamque seriem repræsentamus. Sceleta hujusmodi venarum, arteriarum, & nervorum sibi confecit olim *Spigelius*, postque eum *Veslingius*, *Leonicenus* perfectiora reddidere. Consobrinus meus fraternis nominibus amandus D. *Henricus Fuiren* elegantes tabellas quatuor possidet, publico Academiæ nostræ Musæo dedicatas, quibus venæ, arteriæ, nervi ex cadavere exsecti & exsiccati justa magnitudine & serie agglutinantur. Quibus volupe idem imitari, caveant diligenter ne festinata & ponderosa manu fibrillas lædant, patientes præterea laborum sint & putridi cadaveris odoris. Elegantius enim opus emerget, si ex unico homine eximantur, ita enim sine lacunis, sine additamentis & laciniis omnium series servabitur. Initio ab abdomine facto ad reliquas partes omnes progrediendum, nec ullius ratio habenda præter vasa, quæ junctim omnia separanda prout occurrunt. Peracto difficili & fætoris pleno laborisque negocio, invicem cohærentes venæ, arteriæ & nervi totius corporis jam à cadavere libera spiritu vini immergantur & macerentur, cui aloe & myrrha immixta. Postea repetito labore venarum truncus cum suis propaginibus ab arteriis nervisque

ſeparandus, & arteriæ à nervis, ut disjuncta in tabulis explicari poſſint ligneis. His primum aciculis affigenda vaſa eo ordine quo in cadavere locata ſunt, quantum plana tabulæ facies permiſerit. Deinde ubi probe diſpoſita fuerint, remotis aciculis glutine temperato ex aloë, ſpica, &c. agglutinanda, ſolique ad exſiccationem exponenda. Exſiccata moderato aëris tepore, illinantur oleo ſpicæ, ut diutius à carie defendantur. Diverſas tabulas ſibi poſcunt Vena Portæ, Venæ lacteæ & Lymphaticæ, nervus ſexti paris, & vaſa Pulmonaria, quia ob vaſorum confuſionem reliquis ſociari non poſſunt. A carne ſua quoque plantas, inprimis folia, curioſo labore nonnulli reſolvunt. In ficus Opuntiæ folio id tentavit *M. Aur. Severinus*, mihique partem ſeparatam concredidit. Fusè deſcribit hunc contextum fibrarum ſeparatarum in *Zootomia* part. 1. c. 6. p. 64. ſed modum reticuit, quem mihi aperuit. Simplici infuſione aquæ tamdiu macerat folia, donec fibris lignea duritie reſiduis, omnis carnea portio per ſe exſolvatur.

HISTORIA LXXXII.

Senſus abolitus.

JUvenis quidam ſenſum tactus & guſtum amiſerat, nec fame ulla premebatur, comedebat tamen

tamen ut ſibi vitam ſervaret, ambulabatque ſcipione fultus, quia ubi pedes eſſent ignorabat. Aliam virginem ſanam in Anglia novit *D. London* Medicus, amicus olim meus, quæ uſtiones in collo non ſentiebat, acumque & fronti impreſſam & unguium radicibus intruſam ſine ullo doloris ſenſu admiſit. Membranarum cerebri ſtupor vel nervorum vitium ibi incuſandum. Hic verò ſenſus forſan membranis nerviſque inerat, ſed non dijudicabatur dolor inflictus, quod ſpiritus non figerentur in partibus, ſive conſuetudine ſive alia cauſa, quemadmodum dolor major minorem ſedat apud *Galenum*, non quod non ſit, ſed quod non ſentiatur ſeu dijudicetur. Alioquin ex *Hippocratis* decreto in ſtatu p.n. dolentes dolorem non ſentientes, h. e. qui dolorem diſcernere nequeunt, mente laborant. Aliàs notavi volam manus ſubinde callum obduxiſſe, ut ignitos carbones innoxiè contrectaret.

Historia LXXXIII.

Trimellorum partus.

Uxor Paſtoris Hafnienſis 1646. ad annum 50. vergens, octavo menſe enixa eſt puellas tres vivas, ſed brevi poſt baptiſmum defunctas. Alia mulier paupercula hic oberrat, totidem liberis uno partu productis ſtipata. Circa finem anni 1656. plebeji uxor prope portam Orientalẽ tres

quoque peperit. Quorum primus totus benè formatus & vitalis ſacro fonte tinctus, alteri quoque ad perfectionem nihil defuit, niſi quod occipiti carnea maſſa, mitræ inſtar, inſterneretur. Tertius informis mole molam potius quam fœtum referebat. Rarò enim noſtro cœlo trimelli perfecti ſunt aut vitales, ob alimenti neceſſarii defectum in corporibus cacochymicis. Quanquam ſinguli ſuos habeant funiculos, unicæ tamen placentæ nonnunquam inſeruntur, ex obſervatione *Mich. Rupert. Beſleri*, Medici Noribergenſis Clariſſimi in Obſ. Anat. Med. ſingulari: nonnunquam binis, quod obſtetrix noſtra vidit apud puerperam in platea Boreali.

HISTORIA LXXXIV.

Mola ſingularis.

MUlier in vico ſtudioſorum poſt triduanos parturientium dolores, elegantis fœtus ſpe deluſa, peperit molam perraram, obſtetrice aliisque mulieribus præſentibus & admiratione attonitis. Caput ovillum maxima ſimilitudine referebat, & forma & magnitudine. Dentes multi in maxilla prominente, piloſa cutis univerſa, & oculi ovilli, ſed ſine ſenſu ullo, vita caſſi.

HIS-

HISTORIA LXXXV.

Cerasi ossiculum deglutitum.

INnoxiè sæpe deglutiuntur cerasorum nuclei, & per alvum immutati dejiciuntur, ubi in cœco non raró moram traxerint, ut plurimorum sectio docuit. Nonnunquam tamen, ut spinæ, partes quas transeunt, lædunt, si acutis suis eminentiis in via hæreant. Malo suo id experta est nuper matrona Helsingburgensis. Ossiculum cerasi per imprudentiam elapsâ æstate deglutivit, vel deglutire voluit. Substitit id ipsum in faucibus per plusculas hebdomadas non sine acerbis doloribus ob partim sensibilium ruptam unionem. Tumor modo ovi columbini, modo pomi mediocris magnitudine succrevit, sæpicule nonnihil detumuit, ad suppurationem tamen nunquam pervenit. Tandem ossiculum limoso & tartareo involucro sensim obductum noctu per tussim expuit in pelvim, nihil inde mali amplius perpessa. Ossiculum cum rupto cortice tartareo ad me transmisit cum actæ rei historia Vir experientissimus D. *Christophorus Rostius* Poliater Helsingorensis, amicus æstimandus, qui integrum misisset, nisi ipsa ægra malleo contrivisset, exploratura quid esset. Cortex verò undique quidem nucleo inductus fuit, sed inæqualis & asper, acu-

tis hinc inde cuſpidibus, lapidea duritie, colore ad viridem vergente. Nempe alimentis liquoribuſque ſumptis, qui tartarus inerat, oſſiculo adhæſit, quemadmodum dolio affigi ſolet ex venis, & dentibus quoque agglutinatur. In duritiem verò calore inflammatæ partis concrevit, ſicut alii in corpore lapides denſantur.

HISTORIA LXXXVI.

Apoplexia ex tumore cranii.

MUlier Leidenſis tumorem in dextra ſincipitis parte geſtavit externum. Ablatus ille fuit celeri chirurgi periti manu, & ſine ullo gravioris mali metu tres dies effluxerunt. Sed quarto die ſubito invadente Apoplexia moriebatur, ut prædixerat aliis motus ſimilibuſque exemplis Cl. *VValæus*, quia in hujuſmodi capitis tumoribus læditur pericranium, quumque hærentes matres internæ dilatantur, concidit cerebrum comprimitque ventriculos.

HISTORIA LXXXVII.

Bregma apertum.

TEſte *Plinio* l. 11. c. 37. Uni hominum infantia palpitat, nec corroboratur ante primum

mum ſermonis exordium. Nonnullis citius bregma clauditur, aliis ſerius. Puella mihi oblata quinque annorum, cui adhuc apertum erat, nec fari potuit. Excreverat illo hiante ingens caput in latitudinem conſpicuam, ſed palpitans cerebrum non obſervabatur. *Bauhinus* c. 2. de Ext. Corp. Part. mulierem novit, annorum viginti novem, cui nondum induruit, & ſi quando capite doleat, ea pars dilatatur, ſine dubio ab humorum affluxu. Obſervavit *Parens* meus memoriæ beatæ, in Viro quadragenario membranoſam illam partem & infantum more hiantem.

HISTORIA LXXXVIII.

Pulmonum remedia quo modo adhibenda.

NIhil difficilius in ulceribus pulmonum aliisque thoracis affectibus, quam ad partem affectam medicamenta producere, quæ ob viæ longitudinem vix quicquam proficiunt: intercipit enim pleraq; ventriculus per patentes œſophagi meatus, & antequam ad pulmones pervadant, vel imminuitur vis vel prorſus obliteratur. *Plato* quidem ad pulmones tam prompta via exiſtimavit aſſumpta deferre, quam ad ventriculum. Sed epiglottis remoram oppoſuit qua larynx clauditur. Per rimulas tamen aliquid deſtillat potulentæ materiæ, quod experimento nos docuit *Hippocrates*

ex

ex mactato recenter porco, in cujus pulmonibus liquor coloratus reperiebatur, quem antea hauserat. Et *Iulius Iasolinus* l. de Aqua in Per. in nobilissimi cujusdam Viri cadavere quærens causam mortis, invenit pericardium adeo humore distentum, ut eo presso aliquid humoris per os effluxerit. Consultum igitur est, ut pectoralia medicamenta, sive tabellæ, sive linctus, sive alia fuerint, diutius in ore contineantur, ut sensim per laryngis latera destillent. Tardum tamen hinc auxilium. Ut confertim irruant ad pulmones, artificium respirationi erit sociandum. Decoctum ex herbis vulnerariis, pectoralibus, aliisque pro medentis scopo, parandum est, cujus vaporem æger inspirans cum aëre continuo recipiat. Hinc enim vapor integris viribus & brevi via ad pulmones delatus, ægritudinibus illorum medebitur. Eo pacto universus aër in commodum ægri inficiatur, nec cum Galeno in Ægyptum navigandum. Musæum nobis Ægyptus erit.

HISTORIA LXXXIX.

Vulnera digitorum lethalia.

PEriculo neutiquam carent digitis inflicta vulnera propter tendinum nervorumque contextum, quibus etiam leviter punctis convulsio concitatur. Si per transversum rescindantur, minus

subest

ſubeſt periculi, quod remedium laudat *Celſus* in convulſionibus à ſemi ſecto nervo ortis. Tumultu orto inter ſtudioſos & Nobilium aulicos, ſuperiori anno menſe Decembri, Nicolaus Andreæ Theologiæ ſtudioſus inſons portam Regentianam ingreſſurus triplici in digitis manus dextræ vulnere ſauciatur. Curatur à Chirurgo & dextrè quidem obligatur, ſed ſequenti die orta convulſio, quæ indies exacerbata undecimo die miſerè juvenem literatum boniſque moribus præditum extinxit. Cum præſciſi nervi tendineſque convulſiones concitare non poſſint, ſuſpicabar nervum tendinemque ſemiſectum has juveni turbas creaſſe. Neque enim inflammatio partes læſas corruperat, quia exſangues, ſed tam ſana vulnera, etiam poſt mortem, viſebantur, quaſi nuperrimè inflicta. Juſſu ſuperiorum *D. Simon Paulli, D. Paulus Moth, & D. Chriſtianus Oſtenfeld*, Collegæ mei honoratiſſimi, me ægrotante, cadaver luſtrarunt, & tria ibidem deprehenderunt vulnera, quorum primum ſatis amplum conſpiciebatur in flexoribus ſecundi internodii pollicis manus dextræ, nerviſque amputatis, ad ipſum os primum pollicis & metacarpo proximum penetrabat paulo infra flexuram ſecundam. Alterum erat ejuſdem manus medii digiti, qui in ſecundo internodio amputatus erat prominente oſſe. Tertium denique vulnus in ejuſdem manus anularis junctura ſecunda, & præter ea in

toto

toto cadavere nullum observarunt. Interrogatis insuper ijs, qui frequentes ægro adfuerant, adeoque exquisitis ijs omnibus quæ decumbenti acciderant, æstimataque memoratorum vulnerum constitutione, censuerunt atque pronunciarunt, vulnus pollicis ut ut non sua natura lethale, periculosissimum tamen & ob insecuta symptomata gravissima, veluti convulsiones vehementes totius, ægro lethale extitisse.

HISTORIA XC.

Fucus mulierum Groenlandicarum.

TAm Græcis quam Romanis mulieribus, pulchritudinis studiosis, olim usitatum accepimus, supercilia nigrore fucare, vel ex stibio, acacia, fuligine, aliisque pulveribus nigris inducto colore. Sequentibus seculis apud Græcas mansit fictus iste ornatus, & ad Turcas deinde transiit teste *Bellonio* lib. 3. c. 35. qui collyrium vulgatum Turcis describit, ex ære, galla & aqua compositum, quo sibi feminæ supercilia tingunt. Alius fucandi modus in Groenlandia frequens, quod ex feminis ad nos delatis nuper didicimus. Barbaræ illæ quidem, inest tamen & his suus fastus. Non pingunt faciem nativo colore fuscam, sed cicatricibus impressis hinc inde compungunt semper, ut operæ parcant, conspicuis. Non tam ad ornatum aut pompam hæc spectant stigmata, quam ut nubiles

biles feminæ nuptæque à puellis impuberibus aliqua nota distinguantur. Duæ ad nos delatæ mulieres grandiores natu stigmata hæc ostendunt, tertia juvencula 16. annorum caret. In mento, barbæ virilis instar, ab infimo labio ad menti extremum lineæ descendunt nigræ & profundæ, parallelæ, numero 13. & 15. quales supra nasum in superciliorum confinio quoque visuntur, & sub palpebris oculorum inferioribus. Quantum ex relatione Capitanei Davidis Tenelli intellexi, qui navi sua illas abduxit, filum rudius fævo balenarum inductum cum acu per faciei cutem traducunt, cujus vestigia impressa relinquantur, nigra & cicatricibus profundis simillima.

Historia XCI.

Camphora olfactui nocens.

Subtilium partium est camphora, ut etiam collo febricitantium puerorum appensa tractu temporis consumatur & in auras evanescat. Ingrato sapore multorum palato est molesta, ut ex Aqua Analeptica Rulandi saporis gratia, à nonnullis eliminetur. Olfactum lædere, pauci observarunt. Pharmacopæus Nicopiensis industrius & artis suæ peritus Christophorus Heerfard, de se nuper mihi referebat, à nimio Camphoræ usu in officinis præparato & contrectato, olfactum prorsus sibi esse læsum & ablatum, ut sensu hoc neces-

necessario carere exinde debuerit, reliquis sensibus ad artis suæ & vitæ cōmodum salvis integrisque. Nempe molles sunt nervi olfactorii facileque exsiccantur vel prorsus diffluunt, quod falias observatum. Mirum autem mihi semper visum, nec causam scio manifestam, cur quidam benè olentia olfaciant, fætida verò non feriant sensum, nec percipiantur, quod proprium est Avunculo meo honoratissimo *M. Iacobo Finchio*, Physices Professori Regio & Academiæ nostræ seniori.

HISTORIA XCII.

Cuculi nutrix Curruca.

DEcantata est apud veteres cuculi ingrati historia, non procul fabulis. Supponere nempe ova in currucæ nido, & exclusos cuculos à curruca tâmdiu ali, donec adultiores cibis quærendis apti nutricem devorent. Cui volupe, consulat *Gesnerum, Aldrovandum, Ionstonum*, aliosq.. Pauci tamen inducti sunt ut crederent, vera esse quæ de cuculo magno veterum cōsensu traduntur. Quid his oculis viderim, perituræ chartæ committam. In ædibus Religiosissimi Episcopi Scaniæ D. Petri Winstrupij Magni Theologi, æstate præterita, cum negociorum causa Londini Scanorum apud Cl. V. M. Vitum Beringium Historiographum Regium, amicum veteri necessitudine & constantia suspiciendum, commorarer, vidi

cucu-

cuculum juniorem caveæ inclusum, & in horto ejusdem suspensum. Nulla esca à domesticis unquam oblata fuit nec aqua, sed statis vicibus avicula passeri similis advolans per patulum foramen caveæ cuculo escam potumque adportavit. Ter quaterque redit curuca, & adventum sibilo nunciat, quem cuculus in cavea simili sono excipit, & hiante rostro præstolatur. Alieno hoc victu ultra hebdomadas octo vixit, nec alia nutrice indiguit. Ita multa quæ falsa credidimus & exoleta, inter vera sæpe se commendant observantium diligentia. An verò nutricem currucam adultior cuculus devoret, videre nequivimus. Curruca enim oberrante nescioquo fato mortua, cuculus quoque ob alimenti defectum interiit.

HISTORIA XCIV.

Cranium monstrosum.

CErebri in humano cranio insignis est magnitudo, & si ad corporis molem conferatur, duplo pondere excedit bovinum. Exercentur enim copiosæ hic animæ functiones, brutis denegatæ. Præterea ad erectam corporis figuram pondus confert. Miraculo vel monstro simile est cranium animalis cujusdam ex Scaniæ prato prope fluviolum ad magnum nostrum *VVormium* allatum, cujus iconem nobis exhibuit in Musæi sui historia l. 3. c. 26. Figura est globosa instar humanæ, sed

tenue, leve, magnitudo duplo ferè ſuperans humanum. Hominis verò cranium non eſſe ex proboſcide & dentium conſtitutione laudatus Vir divinavit. Naſus enim prominet proboſcide ſimilior quam naſo. Dentes molares duo ſuperſunt in maxilla, figurâ ab humanis & animalium aliorum diversâ: nam quilibet dens parte qua extat, prominentias quinq; ſemilunares habet. Quum igitur nec ad humanum cranium, nec ad alterius animalis ſimilitudinem accedat, pro monſtro interpretor, & luſu naturæ, tam magnitudine quam formâ ludentis, inter aquas generatum. Auget ſuſpicionem apud me, quod orbitæ oculorum nulla ſuperſint veſtigia, quibus tamen nullum animal ejus magnitudinis, ſi naturale ſit, carere poteſt. Fuit cum crederem oſſa creſcere poſſe, & hinc ſæpius ex terra oſſa gigantibus ſimilia erui, & conſuetam magnitudinem excedere.

HISTORIA XCV.

Scorpiones deglutiti.

FAtuus quidam Patavij araneas omnes obvias devorabat. Sunt multi qui innoxiè hauriant aquam vinumque in quo araneæ fuere immerſæ & ſuffocatæ, de quo diſputat *Salmuth.* Cent.2. Obſ.22.48. Innoxium ætera animalculum telis texendis induſtrium, quibus feliciter in febribus depellendis utimur, carpo applicatis. Romæ alius inte-

integræ mentis, ſcorpiones ſine damno deglutivit, prius tamen accurato modo complicatis chelis caudæque ſpiculo, ne linguam & fauces deglutientis læderet pungeretque aculeus. Nempe indemnes ſcorpiones ex ſe nihil damni inferunt niſi lædantur, cum vim vi per aculeum retorquent. In Italia ſæpe dormienti mihi accubuerunt, ſed à me non læſi, innoxij fuere. Aculeo chelisque explicatis nocent, quum ex ipſo corpuſculo oleum conficiatur ſcorpionum adverſus venenatos morſus. In ventriculum demiſſi, ſi aculeũ exſerere non poſſint, nihil mali inferunt, quia humiditatibus lentis involvuntur, & ventriculi actione ſtatim tranſmutantur. Ita externa multa, ut ſinapi, muria, allia, oleum vitroili, cutem exculcerant, internè ſumpta non ulcerant partes. Quatuor hujus rei cauſas affert *Galenus* l. 3. de Temp. quibus non acquieſcit *Steph. Rodericus Caſtrenſis* l. 4. Quæ ex Quib. c. 10. qui legi meretur. Scorpiones non homines tantum læſi aculeo figunt, ſed in ſui generis alios ſæviunt. Elegans ſpectaculum fuit in Muſæo Conſobrini mei *D. Henrici Fuiren*, cum Patavij degeremus. Commiſſi invicem ſcorpiones, ſingulis vitris ante ſecluſi, in mutuum exitium conſpirarunt. Qui magnitudine ſuperabant, minores totos devorabant, exceptis aculeo & chelis, ſine dubio aliquot dierum inediâ ad hanc lanienam armati.

HISTORIA XCVI.

Mesenterij Abscessus.

LOngæ molestæque ægritudinis in Nobilissimo Viro nuper defuncto, compendium faciam. Abscessibus scatebat mesenterium à longo viscerum vitio, nativa dispositione, continuatis studijs, & obstructis hæmorrhoidibus. Continuo per alvum purulentam materiam excrevit, subinde eandem per lotium, ut jurares renes esse infensos. Semper tamen fæces alvinæ puræ prodiere, unde extra intestinum rectum, cujus sphincter dolebat, & exiguo foramine tuberculi patebat, sedem affectam suspicabamur. Nempe glandulæ mesenterij apostemata congesserant, quibus maturis ruptisque pus eructabatur. Remittebant subinde dolores expurgato copiosè pure, sed coacervata materia & ad suppurationem maturante, dolores & febris in dies singulos oriebantur, ex Coi præsagio, tumque pure ad librarum pondus prodeunte, levabatur, donec idem malum quasi per circulum rediret. Tormina circa umbilicum & ruptio quasi vesiculæ in abdomine ante sentiebantur, quam pus efflueret. Dolorum, puris, patientiæ ægri constantis nullus modus. Omnium remediorum successum pertinax malum & locus abstrusior frustrabatur. Oneratis vexatisque ita interioribus, natura tandem copiâ pressa puris,

exitum

exitum moliebatur. Inter os sacrum & coxendicis in musculis femoris macula orta, mox tuberculum cum tussi protuberans ad tactum flatu pureque plenum. Quia alia nil profuerunt, ferro apertum. Pus copiosum effluxit tanti fætoris, tantæ acrimoniæ, ut scutellæ argenteæ qua excipiebatur, aquæ Regiæ instar, nigrorem induxerit. Hinc pertingebant dolores ad scapulam ejusdem lateris sinistram, forsan per lacteum thoracicum ex abdomine ad axillas protensum; computruerant enim interiora pleraque, ut compressa digito chirurgi scapula secundum dorsi longitudinem, per patulum in glutiæis musculis foramen, pus spumans cum sibilo egrederetur. Toto morbi decursu nulla quies, nisi à quotidiano laudani Opiati usu. Dolores incredibiles, purisque effluvium demum cum vita cessarunt.

HISTORIA XCVII.

Sanguineus fluxus rupto umbilico.

PUer bimulus optimi & Nobilissimi Viri, sanus hilarisque ulnis nutricis gestatus subitò sanguineo fluxu comprehenditur, quo per alvum ubertim sanguis purissimus velut secta vena prosiliit, & spacio horarum paucarum, sine alio symptomate, morti dedit. Dysenteriæ nulla suspicio, quum torminibus caruerit, & maturatum funus reclamet. Neque ex hemorrhoidibus

prodiisse, præsentes testantur. Lien vitio immunis. Examinatum cadaver nullum vulnus, nullas contusiones, nullaque signa dubia monstrabat; quibus nutrix accusaretur. Umbilicus verò mortis causam videbatur illustrasse. Retractus ille erat, & quasi ruptus, ut digito immisso non attingeretur, forsan obstetricis culpa post partum nimium resciſsus, qui saltu & motu quocunque corporis facilè rumpebatur. Antiqua est traditio, vasa umbilicalia disrupta subitam mortem afferre. Unde verò sanguis? Dysenteria apud Ægyptios, teste P. *Alpino*, sanatur digito in umbilicum intruso, eoque pluries circumducto. Certè rupto umbilici fune inter abdominis partes continentes & intestina collectus sanguis in tumorem exsurgeret. Natura tamen sæpe vias ignotas nobis eligit. Si rectè conjicio, hepar ligamento laxato concidit, vasaque sua comprimendo, sanguinē per ductū cholidochicum ad intestina propellit.

HISTORIA XCVIII.

Lotium ex scroto.

TOrbernus Borresen emeritus nauta Regiæ classis, extra portam orientalem Hafniæ habitans, herniosus olim & calculosus, miserè decumbit. Non tam auxilii fiducia quam misericordiæ testandæ gratia hominem invisi, vidiq; obturatam urethram, usuque cessante flaccidam. Lotium non

per

per consuetum canalem reddit, sed per alia foraminula callosa in scroto dispersa. Duo observavi in scroto, unum antica parte, alterum postica. Præterea tertium in canali ipso circa radicem ad latus sinistrum. Hinc omnis urina excernitur, subinde cruore mixta. Ad summam atrophiam jam pervenit, cibosque se aversari solidos testatur, & sitis depellendæ gratiâ lympham modico vino temperatam amat.

HISTORIA XCIX.

Sexennis puella sine voce.

PUellula Nicopiensis ad tertium usque ætatis annum sana & ad loquendum facilis. Subito tamen illi sublata vox, cum fatuitate, linguaque intumuit, ut ore contineri nequeat, deglutiendisq; cibis impedimento sit, quos avidè satis appetit. Corpore reliquo imbecillis, ut sola stare nesciat agens jam annũ ætatis sextum. Solliciti parentes, supernaturalẽ causam subesse suspicati, judicium meum per amicum expetiere, an naturalis causa dari possit hujus ἀφωνίας, & quid de recuperanda salute inposterum sperare debeant. Ego verò in responsione, nullus dubitavi superfluis in capite juvenculæ humiditatibus mali originem deberi, quibus & nervi & cerebrum copiosius irrigantur, ut sensibus necessarijs non sufficiant, linguamque velut spongia iisdem oppletam tumidamque nec

oris angustiis contineri, nec voces dentium allisu formare: imminere verò majus ex lethargo vel Paralysi periculum, nisi maturis remediis & abundans liquor evacuetur & derivetur, & caput cum nervoso genere roboretur.

HISTORIA C.

Leonis Anatome.

LEo Africanus novem mensium à Clementissimo Rege nostro Studiosis Medicinæ concessus, in Theatro Anatomico privata exercitatione naturæ cultorum 19. Dec. 1656. secabatur. Si quidē verò non ubivis obvia est Leonis Anatome, non gravabor visa ibidem â me aliisque in animalium Principe annotare, neutiquam Leoni mortuo insultaturus, sed fortitudinis roborisque decantati desiderio. Abdomen feræ primo intuitu tumidum videbatur, quasi aqua inter cutem lateret, quæ copiosè per os demortui effluxit. Tumorem intestina crassa prodebant, quæ tumida & fætentia, liquidis excrementis nigris plena universum abdomen duobus gyris tegebant, magnitudine ventriculo ovillo similia. His subjacebant tenuia, verè tenuia & exilia, prorsus vacua. Omentum ad se ventriculus traxerat ferè sine sevo, marsupio vel rete conficiendo peraptum. Cœcum intestinum amplitudine cum crassis intestinis certabat, à

quibus

quibus discerni non potuisset, nisi inpervia extremitas quasi indice digito nobis monstrasset, iisdem excrementis ad satietatem scatens. Valvula coli eleganti mitræ capacis figura se commendabat. Ventriculus capax, sinistra parte, seu fundo, tumidus, media constrictor, dextra pariter prope Pylorum latior. Pylorus parum aberat quin ad duodedeni medium totus esset cartilaginosus. Interna ventriculi facies ordinatis plicis seu laciniis velut membranulis distinguebatur, quarum 21. numerabantur justa serie per circulos æqualiter distantes dispositæ, singulæ nectebantur aliis exilioribus, quasi valvulæ cordis suis columnis. In his loculis alimenta diu asservata felicius concoquuntur Hepar grande satis subfuscum, octo lobis divisum. Vesicula fellis ingens, plena bile atra. Audax enim & iracundum est animal. Vmbilici funis non hepati, sed medio mesenterio inserebatur, duplici diversaque origine. Lien lividus linguam vitulinam forma & magnitudine referebat. Pancreas ab humano nihil diversum, nisi quod durius esset. In Renibus, capsulis, vasis sparmaticis nihil peculiare. Omnia tamen homini similiora quam canibus, vesiculæ seminales, plenæ seminali materia candicante.

Thorax compressus & angustus. Sternum erat singulare. Ad medias costas extensum per cartilagines demum separabatur. Musculis ster-

ni utrinq; longus latusque. Minor pectoralis medium sternum sex ossibus circularibus constabat media cartilagine junctis, quæ grandioribus in unum os solidantur. Pericardium densius pinguedine abundabat. Cor humano persimile, magnitudine & forma. Grumosus sanguis in dextro ventriculo, ut in suffocatis assolet. In utroq; ventriculo concrementum adipo glandulosum offendimus, simile polypo cordis supra nobis descripto. In dextri ventriculi sinu altero triangulare hoc coagulum castaneæ magnitudine per fibrillas annexum latebat, sua membranula tectum, quod sensim attenuatum vasis instar adscendebat ad venam arteriosam, ibiq; in trifidum ramum in pulmonibus dividebatur. In sinu primo ventriculi sinistri similis substantia hærebat, quæ totidem ramis arteriam venosam ingrediebatur, quot ipsa arteria venosa. In principio aortæ tertium concrementum adiposum conspiciebatur, profundius cum trunci divisione disseminatum. Impeditus hic ibique sanguinis fuerat circuitus, unde viscerum cachexia, & aquosi liquoris in corpore congestio, sanguis præterea crassus alibi in venis comparuit, sed calidus, more canum, digitosque corrugans. Accedebat peregrini hujus humidi aëris frigidi vitium, insuetum leonibus imprimis junioribus.

Ad organa vocis progredientes, vidimus asperam arteriam insolitæ fabricæ, Cartilagineos circulos

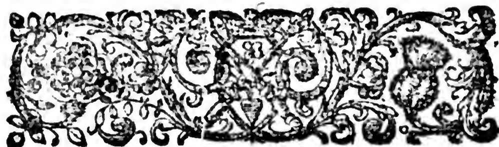
culos integros ſed ampliores, ut invicem implicarentur, & unius circuli extremitas ſub altera inflecteretur; mobili tamen & compage ſoluta, niſi quod membrana conſueta jungerentur. Hoc artificio ad mugitum utitur Natura, explicantur circuli inflexi mobiles in mugitu, ſono extenſo repletique copioſo aëre, redeunt deinde minuſque ſpacium occupant in ſilentio. Spectaculo hoc ſpectatores omnes impensè afficiebantur, inprimis Illuſtris atque Generoſiſſimus Vir D. Evaldus Kleiſt, Electoris Brandenburgici Conſiliarius & ad Regem Daniæ Auguſtiſſimum Legatus, magnus Naturæ artiumque fautor, in cujus præſentia illuſtri ſacra hæc tractabantur. An cum ætate integri hi circuli expandantur & ſimicirculum efforment, dubito, cum omnia pariter increſcant & augeantur. Amygdalæ oblongæ propendebant, rubentes, octo digitos transverſos longæ, latæ duos, oblique per aſperæ arteriæ latera ſerpentes. Nervus recurrens conſpicuæ magnitudinis. Larynx cum Epiglottide, rima, cartilaginibus cõjunctis ab homine non deviabant, ſed majora omnia. Lingua aſperrima, ſetis brevioribus obſita, quæ digito tacta aculeos quaſi habebat, ut lambendo enecare animalia ad paſtum poſſit, cruoremque deraſa cute eliciat.

In capite dentes caninis ſimiles, ſed pauciores, Muſculus temporalis amplus & fortis, quia mordendo leo valet, obſervante quoque *Galeno* l. 9.

Uſ.

Us. Part. c. 19 Cranium crassissimum & porosum, necdum in os condensatum. Cerebrum & cerebellum humano simile, si magnitudinem excipiamus, vix enim decimam partem illius æquat. Ventriculi nitidi & satis ampli pro proportione cerebri. Ventriculus verò quartus nobilis capacitate humanum superat, quia plurimis spiritibus animalibus indiget leo ad robustos sensus. Robur artubus debet brevioribus & musculis compactis, & validissimis tendinibus. Ad hos copiosi spiritus confluunt in amplo ventriculo nobili generati, quos largus corporis sanguis ubique tumidis venis conspicuus alit. Parum ossa conferunt, quæ solida non sunt, sed cavitatibus prædita manifestis, quod viderunt quoque *Columbus* & *Severinus*, cum medullæ ubertate, nec solida sine ingenti pondere & corporis gravitate esse potuerunt. Nolo de ossibus plura referre, quæ ex sceletis Leonum in magnatum Musæis petantur. Sufficiat in hac sectione vidisse & monuisse contra veterum credulitatem, & ossa Leonum esse medullosa, & collum vertebris distingui ad facilem cervicis motum.

INDEX HISTORIARUM.

Numerus prior Centuriam, posterior Historiam notat.

A.

B.

C.

Cranium

D.

E.

F.

G.

H.

I.

L.

M.

Menstrui

T.

V.

Vomitus

FINIS.

Cl. Viri

PETRI PAWI

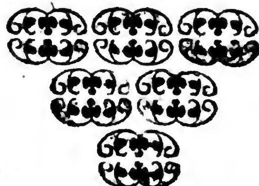
OBSERVATIONES ANATOMICÆ SELECTIORES,

Jam primum editæ,

Curante

THOMA BARTHOLINO.

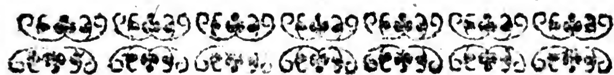

HAGÆ-COMITIS,

Ex Typographia ADRIANI VLACQ.

M.DC. LVII.

TH. BARTHOLINUS
Lectori S.

P*Romiserat Academiæ Leidensis Curatoribus Petrus Paw Anatomicus suo tempore paucis comparandus, in Operum catalogo Observationum Medicarum & Anatomicarum Tomum: Sed fidem exsolvere non potuit, morte sine dubio præventus. Ubi interea signatæ Observationum chartæ hæserint, ignorare cogor, nisi penes Filium Johannem Pavium delitescant in situ, quem Clarissimus parentis discipulus Henricus Florentius, de Peste aliàs sollicitaverat. Nonnullæ illarum ad me beneficio D. Henrici Fuiren, Medici Excellentissimi, Consobrini loco amandi, pervenerunt, manu cujusdam Discipuli negli-*

gligentius exceptæ, ex quibus selectiores Bibliopolæ, in meis Historiis Anatomicis edendis occupato ad prælum concessi, ne mea culpa diutius cum blattis tineisque luctarentur. Manibus tanti Viri grata in bene meritos memoria id debui, quod meis optarem. Vale. Hafniæ XXIV. *Decemb. Anno* CIↃ. IↃ. CLVII.

P. PA-

P. PAWI
OBSERVATIONES ANATOMICÆ.

OBSERVATIO I.

Anatome gravidæ.

VTerus in gravidis in eam aſſurgit molem, ut dextra ſui parte jecur, ſiniſtra ventriculum attingat, uti Anno 1590, Die 8. Jan. vidi in gravida, cui aperto abdomine diſſecui uterum, fætumque jam ante mortuum & planè morbidum extraxi. In apertione reperi placentam ſeu uterinum jecur quod χωριον membranæ incumbit, nilque niſi affuſio ſanguinis eſt, quem per umbilicum attrahit fœtus. Examinavi & umbilicum, qui ulnam facilè in longitudine æquat, nodi autem illi quibus inſignitur, nil niſi reduplicationes venarum & arteriarum ſunt, inter ſe, hoc eſt, iis locis venæ & arteriæ in ſe convulvuntur. Examinavi Arteriolas umbilicales, reperique eas inſeri in truncum arteriæ aortæ, ubi inguina perreptat, & ad crura inferius tendit, idque jam infra ipſius arteriæ aortæ bifurcationem. Vena umbilicalis in jecur

inseritur, quæ hic pervia manifesta erat (uti & arteria) licet in provectis nulla interna cavitas deprehendi possit. Urachus verò umbilico hic non erat affixus, verum infra fundum vesicæ exigua eminentia conspicua erat, quæ minimi digiti crassitiem in longitudine non æquabat, nec vel diligenter diuque mihi inquirenti parvia esse ullo pacto deprehendi poterat. Animadverti ossa capitis quamdiu perfectus non est fœtus non esse conjuncta, verum qua futuræ sunt ibi dissoluta fluctitabant, & non nisi pericranio vincta detinebantur.

OBSERVATIO II.

Anatome Diabetis & cœci.

ANno 1590, die 25. Octobris, Voorsanti (qui est pagus duobus circiter milliaribus Leida distans) dissecui filiam præsidis Hollandiæ Zufii 18. annor. Hæc aliquot ante obitum annis Diabete laborarat, adeoque sitibunda extiterat, ut unico die non raro urnas duas tresve potus assumeret, nec minore quantitate urinam indies reddebat Paucis ante obitum diebus cœcitate hæc correpta fuit, qua uterque oculus clarus quidem existebat, nec aut in membranis aut humoribus vitii aliquod apparebat, ipsa tamen nec lumen quidem candelæ oculi admotæ

tæ

tæ percipiebat. Huic aperto cranio reperi insignem vesicam, quæ nervos opticos occuparat circa crucifixionem: hac novacula pertusa circiter lib.ſ. aqueæ materiæ limpidissimæ effluxit. Vtpote materia potus præ renum imbecillitate attrahi amplius cum non posset ἀναῤῥοπῶς facta, ad caput regurgitarat, eumque locum occuparat. Renes huic non absumpti, verum flaccidiores solito, figura cinericea non impensè rubra.

OBSERVATIO III.

Anatome Calculosi.

ANno 1591, die 16. April: dissecui (præsente D. Heurnio & D. Exalto) senem septuagenarium, qui ardente febre eadem die exstinctus fuerat. Hic viginti amplius ante obitum annis de intolerabili laterum dolore conquestus fuerat, nimirum infra costas nothas, mucosam substantiam una cum urina diu excreverat, nunquam tamen aut arenulas aut calculos. Huic sinistri Renis substantia carnea intus absumpta planè erat, in eoque hærebat calculus duas habens radices satis insignes. Dexter verò Ren à calculo quidem immunis erat, attamen à naturali constitutione abiens, dum substantiam flavidam magis obtineret, coloremque subfuscum. Vreteres huic mirum in modum ca-

paces apparebant. Vesica admodum distenta, extusque in fundo liquor apparebant vesiculæ ei adnatæ. In interna vero capacitate magnum reperi calculum pendentem Vnc. ii cum Dr. ii. Hic levis etsi æqualis ex parte existebat, non asper aut inæqualis, uti qui in Vere extrahebatur. Ventriculus huic interius in fundo concreto sanguine consperfus apparebat, sumpserat enim non diu ante obitum ab imperito temerarioque medico pilulam ex præcipitato.

OBSERVATIO IV.

Anatome pueri ventrem dolentis.

ANno 1591. die 25. Julii, aperui (præsente D. Heurnio, D. Exalto) puerum circiter 10. annorum. Hic aliquot ante obitum annis continuè de dolore in sinistra abdominis parte, universoque ventre conquestus fuerat, variusque Medius, hic Jecur, ille Lienem, tertius Renes in vitio esse dicebat. Reperi ventriculum admodum exiguum, adeò ut nullam ex omnibus intestinis esset, quod non mole eum excederet: naturale autem hoc erat vitium primæ conformationis. Intestina autem omnia mirum in modum distenta, & veluti inflata, quod ventriculus nunquam ritè concoquens, semicocta ad intestina transmitteret, quæ in flatus

tus ibi conversa continuis fermè colicis doloribus infestatum testabantur. Pancreatis corpus glandulosum reperi adeò durum & exsiccatum, ut primo tangens, ingentem me percipere calculum existimarem. Ren sinister huic plane & omnino pure consumptus erat: totus namque abscessibus scatebat, ita quidem, ut simulac vel digitis vel durius premerem, rupto abscessu purulenta emanaret substantia. Eo autem dissecto magna semicocti (nihil incruenti habens) copia effluxit. Præterea & ingentem inæqualem in eodem rene album deprehendi calculum ex illuvie illa purulenta procul dubio natum. Oppositus dexter Ren adeò exiguus erat, ut vix reperiri posset, nec figuram obtinebat naturalem nec substantiam, fungosus namq; & flaccidus admodum tangenti occurrebat.

OBSERVATIO V.

Anatome Hydropica.

ANno 1591. die 6. Novembr. in templo publicè secui fœminam octogenariam Hydropicam. Huic mirum in modum turgebat abdomen, existimabantque è vulgo non pauci eam fascino laborasse: simulac cutis separata esset, copiosa serosa materia in latere dextro emanavit, quæ præ nimia copia à natura eo deposi-

ta fuerat. Pertusis abdominis musculis protinus copiosa erupit aqua, quæ universum replerat abdominis spatium. Quin & in Thorace omnia vitalia viscera aquosæ Materiæ largiter innatabant. Ablata quoque calvaria ventriculi aqua repleti erant, affatimque cerebrum aquam profundebat. Peritonæum huic cum Omento prorsus absumptum cernere erat: nam simulac musculi abdominis dissecti erant, cernere erat in inferna abdominis capacitate copiosa filamenta nervea, eodem fere modo, uti in ventriculis cordis; ast copiosiora hæc erant, & hinc inde vesiculas fecerant, quibus pertusis aqua effluebat. Hæc corpora nil nisi reliquias peritonæi & omenti notabant. Omnia huic ferè viscera non naturali erant statu. Vesica reperiebatur nusquam. Intestina omnia in unum conglomerata, & veluti in globum acta, qui globus exterius undiquaque peculiari eaque satis crassa cingebatur membrana, uti videbatur ex excrementis aquosæ substantiæ nata. Jecur solito multò durius, nihil tamen lapidei intus continebat, nec ei dolor naturalis, ast albidus, seu pallidus. Lien durus admodum & solito multo major, ponderosusque figuram mutarat suam, dum & in longitudine & latitudine accreverat. Ventriculus tamen, Pancreas, Mesenterium sana omnia. Renes solito multo flaccidiores, tum & versus dorsi vertebras plus solito

to

to retracti. In cordis dextro ventriculo substantiam quandam pituitosam viscidamque reperi vitellum ovi colore & substantia referentem ex pituita lenta & viscida ibi concretam. Aqua quæ huic effluxit vix duabus urnis (Emmers nostratibus) capi poterat.

OBSERVATIO VI.

Anatome gravidæ.

ANno 1592. die 6. Januarii, aperui fœminæ gravidæ uterum, quæ semestrem fœtum utero gerebat: huic abdomen mirum in modum turgebat, quod tamen ab utero non erat, verum omnia intestina & ventriculus mirum in modum flatibus distenta erant, adeò ut simulac leviter solummodo tam ventriculum quam intestina pertudissem, magna vis flatuum exiret, ipsaque confestim subsiderent, (quod si huic injectus fuisset clyster procul dubio vitam servasset.) Uterus sex mensium fœtum ferens etiam nunc sub intestinis ac omento demersus latebat, quibus amotis in conspectum quidem prodibat, sed non tali aut figura aut colore præditus, uti fit cum maturus est fœtus. Color ille talis qualis in Virginibus, aut non gravidis, sanguineus nimirum ad nigrorem vergens, nec æqualiter distans apparebat, sed hinc

hinc inde inæqualitates planas ostendebat, ne fundi extremitate locum umbilici excederet. Eo dissecto in conspectum prodiit fœtus suis membranis involutus, ita situs, ut incurvatus licet, caput tamen inferiora versus os uteri convolutum haberet, nates superiora, dextrum uteri respiceret latus. Facies ac corporis pars anterior latus uteri sinistrum cruribus flexis genubus oculos utrinque tangebat, calcibus verò nates, brachia reflexa caput versus, ubi in fronte manus conjunctas habebat. Umbilico enim cingebatur, nisi quod bis in ambitu dextrum ei brachium cingeret. Magnitudo corporis universi in longitudine talis erat, ut duos palmos cum dimidio, id est, octo digitos longus existeret, longitudo tamen umbilici accedebat ad palmos sex, seu digitos transversos 24. Caput respectu reliqui corporis maximum: cujus omnia ossa fluctuabant iis locis, ubi in adultis per suturas conjuncta sunt, nec sibi invicem aliter hærebant, nisi quod cutis capitis ea conjuncta teneret. Aperto pectore fœtus vidi os sternon integrum esse, nec ulla ex parte vel minimum apparebat vestigium transversarum suturarum aut harmoniarum, quibus septem, è quibus constare volunt, ossa connecti videbantur. Cor, Pulmo, tum & omnia abdominis viscera integrè formata erant. Jecur respectu reliquarum partium longè maximum. Ventriculus dissectus chylum colore albo præditum effundebat. Vesica

urinaria

urinaria mirum in modum urina distenta apparebat, quâ compressâ per penem exiliebet urina. Urachum pervium esse nulla arte perspici poterat. Cutis fœtus adeò tenera, ut vel leviter solummodo tacta digito excoriaretur, & à subjectis partibus discederet. In matre aperto Thorace, vidi pulmonem in dextro latere per valida filamenta nervea aliquot locis costis adnatum, tum & in utroque latere non naturali colore pulmonem insignitum: asthmatica enim fuerat fœmina. Cutis matris in abdomine mirum in modum rugosa existebat, innumerisque plicis prædita. In cordis gravidæ dextro ventriculo similem reperi substantiam, uti in hydropica paulò ante dicta fœmina, nimirum substantia erat pituitosa, consistentia lubrica, eodem planè modo, ac si vitellum ovi membranula etiamnum sua inclusum videas, eundem namque luteum vitello ovi similem repræsentabat colorem. Sectio hæc habita fuit præsente D. Heurnio, D. Johanne Exalto, D. Johanne Arly, aliisque spectatoribus.

OBSDRVATIO VII.

Anatome Jecoris suppurati.

Anno 1593. die 30. Octob. Juvenem publicè dissecui; qui ex Jecoris suppuratione obierat. Huic simæ Jecoris partis ea portio quæ in dextro est hypochondrio incumbens reni dextro

tro sphacelo correpta erat, tota livida ad nigredinem accedens apparebat illa portio, intusque tanta puris albi & concocti continebatur copia, ut viginti libras pus effluens æquaret. Huic Ren dexter totus quoque purulentus erat, & planè consumptus, nihil præter membranam externam superstite. Eidem diaphragma, qua parte in sinistro latere Jecori accumbit, magno foramine exesũ erat, adeo capaci, ut duos pugnos admitteret.

OBSERVATIO VIII.

Anatome Phrenitidis & Convulsionis.

ANno 1593. die 18. Nov. in Nosocomio D. Catharinæ præsentibus M. Johanne Simonis & M. Alberto Chirurgis, Viro ablato cranio caput aperui. Hic per biennium conquestus fuerat de dolore in occipite, tandem hic phrenitide ac convulsivis motibus correptus subito interiit. Huic crassa cerebri membrana aliquot locis exesa erat variis foraminibus, idque potissimum in bregmate sub sagittali sutura, ubi ea cum corporali jungitur. Ex iis forāmininulis effluebat & per membranam dictam effusus erat sanguis fermè concretus, ater ac adustus, admodum fœtens. Tali quoque sanguine distenta erant vasa per exteriorem crassæ meningis superficiem discurrentia, quin &. ea quæ numerosa per tenuem disseminata sunt. Huic intra Cerebellum abscessus hu-

humore non naturali ſcatens, repertus fuit. Erat is humor colore ex citrino ad pallorem vergens: Pallida bilis nimirum. Ipſa cerebelli ſubſtantia flaccida omnino, molliorque multo quam cerebri ſubſtantia.

OBSERVATIO IX.

Anatome Tabifici.

ANno 1593. die 26. Nov. Juvenem publicè diſſecui: is in Noſocomio obierat. Huic utràque pulmonis pars validè coſtis adnata erat. Hinc in utraque pulmonis parte varii abſceſſus purulenti, quia & variis locis pituita adeò in pulmone concreta cernebatur, ut calculi tangenti eſſe viderentur, imò perfectam calculoſam duritiem non paucis locis obtinebat. Hic tabe quamvis conſumptus, vixque hæreret oſſibus, copioſam tamen aquam pericardio continebat. Vidimus in hoc Venam cavam eodem fermè loco oriri ex Jecore, quo venam Portæ, quamvis una ſui parte ex gibba Jecoris parte prodire videntur. Tum & ferri potius recto ductu per Jecoris ſuperficiem, quam ex eo prodire, veramque eſſe hanc ad rem picturam Veſalij p. 458. Nec verum eſſe, quod nonnulli dicunt, duobus truncis ſeu ramis è Jecore emergere hanc venam, quorum alter ſtatim reflectitur inferiora verſus. Eandem venam vidimus non mittere ramum ad cordis dextrum

dextrum ventriculum, uti Galenus ſcribit, ſed eo modo ſe jungere, ut Vaſalius, Columbus aliique ſcribunt. Spinali medulla examinata in hoc ſubjecto, obſervavi extremam ejus membranam, ſpacio vacuo intermedio diſtare à ſubjectis uti in cerebro membrana dura; ex quo ſuſpicio mihi eſt moveri & ſpinalem medullam. Eadem ſpinali medulla diſſecta, eam ſolidam intus, nec ullo modo bifidam eſſe vidimus.

OBSERVATIO X.

Anatome Cuniculi.

ANno 1593. præſentibus omnibus Studioſis Medicinæ in loco Anatomico ante meridiem diſſecui Cuniculum. Quos vidi in multis convenire cum cane ac homine, ſed carent omento. Suſpenſorio Jecoris ligamento eodem modo uti homines (ſecus verò ac canes) donati ſunt. Inteſtina habent copioſiſſima, præcipiè vaſtum inteſtinum colon. Maximè conſpicuum habent inteſtinum Monoculum ſeu cœcum, adeò ut id oſtenſurus cuniculum meritò diſſecuerim. Quum & Meſenterium venæque Meſeraicæ, tum & omnes fermè rami venæ portæ. Cætera eodem modo ut in homine ſe habent, Ventriculus inquam, Jecur, Renes, cũ vaſis Emulgentibus, Lien, Veſicula bilis, Pancreas, Diaphragma, Cor, Pulmo, quin inſuper Vena cava, Arteriáq; Aorta eodem modo Ramis ſuis per corpus diſtribuuntur, uti in cæteris.

OB-

HISTORIA XI.

Anatome Viri cultro interempti.

ANno 1594. die 4. Mart. Virum publicè secui, qui sibi ipsi cultro violentas intulerat manus. Hic vulnus sibi ipsi inflixerat in abdominis regione dextra, statim sub costis, quo vena cava tam magna sanguinis copia in capacitatem effluxerat abdominis. In viro hoc observavi terminos musculi temporalis, qui tales sunt. Anterius hic musculus attingit partem illam protuberantem ossis jugalis quæ orbitam oculi in facie constituit, posterius circiter pollicis latitudinem ultra auriculam se effert; metiendo versus os occipitis, terminus ejus seu circumferentia extrema, qua sagittalem suturam spectat, & dimidia longitudo ejus spacii, quod ab extremitate seu pinnula nasi est ad concursum usque sagittalis coronalisque suturæ, nimirum sume mensuram ejus spacii, quod ab extremitate nasi per ejus longitudinem perque medietatem ossis frontis ad concursum usque duarum suturarum excurrit, ejus lineæ dimidium collocatum una sui parte in bregmate, seu suturarum concursu, altero sui extremo, tanget extremam circumferentiam musculi temporalis. Quin & eadem mensura apex seu summitas suturæ Lambdoidis deprehenditur.

Huic tres inerant venæ Emulgentes, atque spinalis medulla manifestè à pia Matre in duo

latera divisa apparebat. Quin & eadem in lumbis non nisi ex multis velut loris seu chordis sibi invicem junctis constare conspiciebatur (uti in cunctis fit hominibus.) In eodem maximum corporis examinavi nervum, quem nervi ex osse sacro prodeuntes constituunt, undique eo per longitudinem dissecto etiam substantiam interiorem nihil medullosi continere, sed similem esse substantiæ spinalis medullæ in lumbis, hoc est, ex multis veluti filamentis nerveis oblongis constare, cinctis duplici membrana. Quin & conspicuè ostendi in hoc supra omnia septem vocata paria nervorum cerebri oriri ex spinali medulla, intra cranium etiam ipsos nervos opticos.

OBSERVATIO XII.

Anatome veneno demortuorum.

ANno 1594. die 21. Junii, præsente D. Heurnio, & D. Trelcatio, puellulã annuam in foro Boario aperui, quæ fascino laborasse ex eoque obiisse dicebatur. Huic abdomen admodum intumuerat, maculæ purpureæ circa claviculas apparebant. In Thorace huic omnia integra. Jecur pallidum imò albicans ex valida intemperie frigida conspiciebatur. Intestina omnia præsertim colon turgidum admodum flatibus. Ventriculo aperto ejus orificiũ superius duobus locis erosum apparebat, ita ut venenum ei exhibitum potius videretur.

Anno

Anno 1594. die 10. Novembris, præsentibus D. Heurnio, Bontio, Chirurgis M. Johanne Simonis, & M. Alberto Nosocomii præfectis, aperui virile cadaver jacens in ædibus M. Jacobi van Werchhorst in't Noorteynde. Hic cum ei curandum à lue venerea tradiderat, jamque sanitati ubi videbatur restitutus, de abitu cogitaret, subitò exclamare cœpit, venenum sibi propinatum fuisse, postmodum phrenitide correptus aliquot post horas obiit. Jussu magistratus præsente prætore hujus dissectus œsophagus cum ventriculo. Vidimus oris ventriculi superioris internam substantiam erosam ac exesam, præterea universam internam ventriculi membranam ita exesam, erosam ac putridam, ut ligneo cultello, imò digito simulac tangeretur facillimè disrumperetur. Colore tinctus ventriculus intus ex purpureo nigro erat, procul dubio causticum corrosivum aliquod pharmacum is hauserat.

OBSERVATIO XIII.

Anatome Hydropici.

ANno 1595. die 6. Januarij: Virum publicè secui è Nosocomio Amsterodamensi. In hoc frontis musculi omni ex parte tegebant musculum temporalem, ita ut nulla sui parte is conspici posset, nisi dictis ablatis. Tam venæ quam arteriæ emulgentes tres erant numero. Æqualem

ſem habebant renes ſitum. Lien huic adeò intumuerat, ac induratus erat, ut tres libras lance libratus penderet. Pulmo fermè centum locis, coſtis ac pleuræ arctiſſimè adnexus hærebat. Hydropicus obierat: Fluctuabant namque ac aquæ innatabant omnia quæ in abdomine erant. Erat aqua flavi coloris, fœtoris peſſimi.

OBSERVATIO XIV.

Anatome febris Hecticæ.

ANno 1595. die 16. Jan. præſentibus D. Trelcatio, Heurnio, Trutio (in een dwers ſtraet gaende vande Hooge Woert na 't Levendeel) puellam annorum undecim aperui, incantata quæ credebatur, adeò miris ſympomatibus per octennium correpta fuerat. Hinc Cor intra Pericardium aquæ virulentæ innatabat, cui color viridis ac ſi marinam vidiſſes aquam. Cauſa mortis pancreas erat, quod mirum in modum intumuerat, jecoris cavæ parti arctiſſimè adnatum erat, ita ſcirrhoſum ut lapidem tangere te exiſtimares. Diſſectum candido plene intus conſpiciebatur colore, haud aliter ac ſi albam pituitam admodum induratam tractaſſes, extenuata omnino erat extincta febre hectica.

OB-

OBSERVATIO XV.

Anatome Viri publica.

ANno 1595. die 16. Febr. In virili cadavere publicè diſſecto veſiculæ fellis duos ductus obſervavi, quorum unus ad ventriculum tendebat. Vena portæ non uno trunco ſed tribus ſurculis è jecore prodibat, qui conjuncti tandem ipſum truncum conſtituebant. Vena ἄζυγος tam in ſiniſtro quàm dextro conſpiciebatur latere, ramus dexter jungebatur cum ramo è trunco cavæ infra emulgentem. Variis locis ductus per interiora pulmonis obſtructi erant à craſſa melancholica materia cui calculoſa ferè durities. Venæ emulgentes tres. Vena adipoſa non à trunco cavæ, ſed ab Emulgente oriebatur. Cerebrum bifidum, hoc eſt ſingulæ cerebri partes dextra ac ſiniſtra iterum ſectæ erant.

OBSERVATIO XVI.

Variæ in Anat. obſervationes.

ANno 1595. die 12. Aprilis, præſentibus M. Joh. Simonis, M. Alberto, puerulum triennem aperui, cui Pancreas induratum, vehementerque adnatum ventriculo ac Jecori, tum & venæ portæ. Jecur valide adnatum peritonæo latere ſiniſtro & diaphragmati, lien admodum induratus.

Anno 1595. die 16. Decembris in corpore virili publicè dissecto, in quo dexter Ren vena carebat Emulgente, nilque præter arteriam Emulgentem ei inserebatur.

Anno 1596. die 24. Jan. In subjecto virili quem Amstelodamenses ad nos miserant, à gibba jecoris parte filamenta multa nervea, quæ ligamenti suspensorii in modum jecur nectebant peritonæo. In eodem vesiculæ bilis ductus bifidus erat, unaque sui parte in intestinum jejunum, altera in colon inserebatur.

OBSERVATIO XVII.

Anatome Monstri.

ANno 1596. die 4. Febr. Infantem primum natum (vixerat 24. horas) publicè, præsentibus D. Scaligero, Heurnio, Merula, Bontio, D. Arty, magna spectatorum corona dissecui. Huic mola adnata erat occipiti, quæ capitis humani justæ ætatis molem æquabat. Cingebatur hæc cute, tum & intra illam duabus membranis, quarum altera à dura, à pia matre erat altera. Hisce dissectis, sanguinem concretum tum & ramum paulò quam coagulatus sanguis duriorem ex *multis* inæqualibus frustulis (condilomatum instar) constantem vidi, per quem venæ ac arteriæ copiosæ etiam discurrebant. Informis hæc massa radices egerat in ipsa cerebri substantia, nam occipiti-

os

os orbiculare habebat foramen, è quo prodibat moles hæc, imò ad ventriculos Cerebri usque, cerebrum corruptum omninò erat. Cranii figura mirè in hoc infante vitiata erat, nam frontis os planum ac depressum erat, adeò quidem ut fronte carere eum omnes dicerent. Sincipitis ossa depressa in se considerant, duasque ostendebant cavitates conspicuas, occipitis os in acumen prominebat, ac protuberabat acuminata illa pars foramen ostendebat. Sub frontis osse aliud secundum os enascebatur. Cutis cranium hoc cingens adeò crassa existebat, ut adulti hominis cutem superaret, quæ ea parte qua mola ei annexa, non densos solum, sed prolixos habebat capillos. Aliud in hoc infante monstrosum, quod scrotum vacuum ac testibus carens esset. Intus retracti aperto abdomine utrinque in lumbis collocati videbantur à natura eo loco, quo fœminarum testes siti. Habebant tum vasa seminaria præparantia quin & deferentia, quæ (quod visu mirum) projiciebant se extra abdomen loco in Viris solito, extremitatibusque suis in ipsum penis corpus terminabantur. In hoc infante Umbilicum cum examinarem, vidimus conspicuè venam umbilicalem in jecur terminari. Ast arteriæ umbilicales extendebant se vesicam urinariam versus, & in ipsum truncum arteriæ aortæ paulò supra lumborum vertebras se infigebant, ut à Const. Varolo illud benè notatum, qui has arterias in fœtu radices dorsales

 fœtus

fœtus appellat. Etiam Urachum hic examinavimus, quem ſive per longitudinem ſive per transverſum diſſecarem, ſolidum, nec ulla ratione fiſtuloſum intus deprehendi. Revera itaque nil niſi ligamentum exiſtit, quo veſica fœtus ab abdomine pendula ſuſtinetur; etenim veſica mirum in modum diſtenta erat. Ad inteſtina quod attinet, diverſitas inter inteſtina tenuia & craſſa hic evidenter apparebat, nam tenuia rubicundo colore tincta erant. Aſt craſſa atro ac ingrato utpote ſtercoribus, corruptoque menſtruo referta.

OBSERVATIO XVIII.

Anatome pueri veneficio interempti.

ANno 1596. die 26. Aug. petitione D. Trelcatii, infantem diſſecui decimeſtrẽ, qui veneno à venefica oſculo inflicto interfectus dicebatur. Huic omnia quæ intra thoracem ſana ac integra, ſolum in abdomine jecur pallidum ac non naturalis coloris. Cui appendens veſicula bilis multo quã per naturam major capaciorque, tum & limpidiſſima aqua repleta, imò diſtenta, in qua nihil lutei coloris conſpiciebatur. Aſt diaphana planè apparebat veſicula.

OBSERVATIO XIX.

Anatome Jecoris inflammati.

ANno 1596. die 14. Sept. petitione D. Trelcatii Virum quinquagenarium diſſecui, cui D. Heur-

Heurnius medicinam fecerat. Hic inflammatione jecoris laborarat, quod viſcus torrido ac aduſto conſpiciebatur colore. Pertuſa autem ejus membranula parenchyma univerſum in putrilaginem abierat, maximamque puris copiam effundebat, potiſſimum ea ſui parte gibba quæ diaphragmati adhæret. Adfuerat cõtinua febris, quæ cordis ſucculentiam nativam ita conſumpſerat, pyri in modum uti contractũ conſpiceretur, flaccidum planè, haud aliter ac ſi pulmonem tetigiſſes. Huic pulmo variis locis adnatus coſtis conſpiciebatur.

OBSERVATIO XX.

Inteſtina eroſa.

ANno 1596. die 26. Octobr. In virili ſubjecto Delphis ſtrangulato ac à me publicè diſſecto, vidi pulmonem in dextro Thoracis latere validè adnatum diaphragmati. Coſtis verò multis locis variis fibris. Huic inteſtina variis locis ſuperficie ſeu membrana externa, eroſa ac exeſa, punctiſq; nigris reſperſa. Ren dexter huic corrugatus planè, ac in duos velut treſve renes ſectus.

OBSERVATIO XXI.

Anatome veneficio mortuæ.

ANno 1596. die 13. Decembris, petitione D. Trelcatii præſente D. Heurnio, ſeptuagenariam aperui, quæ veneficio tacta dicebatur, quod ipſum confirmavit autopſia. Etenim huic Cor

triplo, quam pro consuetudine & proportione subjecti majus, adeò enim intumuerat, parte sui dextra, ut universum Thoracis *latus* dextrum repleret, distentum una pericardium. Ea parte qua auricula cordis dextra venam excipit cavā ingens aneurisma in cava vena conspiciebatur. Dissecta auricula dextra reperta in ea materia concreta coloris flavi, condensata admodum. Aperta verò vena cava, ipsoque corde, magna copia concreti planè sanguinis nigerrimi se effundebat: Nec solum illa cavæ parte, quæ cordi se jungit, sed & omnes corporis venæ concreto sanguine plenæ erāt. Quod nobis suspicionem fecit, venenum frigidissimum ei fuisse exhibitum, quod adeo extinxerit calorē ut sanguis congelatus fuerit, præterquam quod cordi adeo fuerit inimicum, ut naturalē ejus conformationem perverterit. Aperuit venam cavam in lumborum vertebris, ubi bifurcatā petit crura, at qui exibat sanguis concretus erat. Mirū, in vivente corpore sanguinem concrescere posse: dissecta fuit hora pomeridiana secunda, cum eodem die hora 7. matutina obiisset. At caput non fuit apertum licet videremus universam veneni vim in agone mortis ad caput translatam. Etenim facies mirum in modū inturguerat, labia tumida, palpebræ ita distentæ, ut bulbi oculorum omni ex parte retracti intra orbitas essent. Tanta autem malignitas ac acrimonia veneni erat, ut variis locis cutis faciei exesa esset, emanaretque sanies fulva.

OB-

OBSERVATIO XXII.

Abscessus pulmonis.

IN corpore muliebri publicè dissecto Anno 1597. die 30. Jan. jecur pallidum planè,& quocunq; pungeres loco exsangue, cum tamen scirrhosum non esset. Pulmo (miserabile visu) variis locis pleuræ innumeris ligamentis annexus, pericardio quoque; & diaphragmati non uno loco. Sinister pulmo ingentem ostendebat abscessum (qui radicem habebat sub clavicula sinistra) aquosa sanie tabeque plenum, qui plus quam quatuor libras saniei effundebat. Præter magnum hunc abscessum plus quam 30. locis hinc inde exigua habebat apostemata vero ac cocto pure albo referta. Tum & variis locis scirrhosus erat pulmo.

OBSERVATIO XXIII.

Tumor oculorum.

ANno 1597. die 7. April. Præsentibus Chirurgis M. Johanne Simonis & Alberto, puerulo trienni aperui caput. Hic aliquot mensibus ingenti laborarat tumore ex oculo sinistro, adeo quidem ut integer bulbus ocularis cum musculis omnibus foras protuberaret, in tantamque accrevisset molem, ut duos pugnos protuberantia æquaret. Huic duabus ante mortem septimanis alius tumor ortus fuerat, prope musculum temporalem sini-

ſiniſtrum, quem ablata cute vidimus peculiari (eaq; craſſa ſatis, membrana obductum intra cutem, craniumque hærere. Cranium exiguum habebat foraminulum, per quod materiam ejecerat natura. Ablato cranio vidimus ocularis tumoris materiam intra cranium & duram matrem collectam univerſam integro planè & illæſo cerebro. Aperto utroque tumore vidimus eos ſubſtantia cerebro planè ſimili repletos, permixto ſanguine concreto, haud aliter ac ſi molæ ſubſtantiam vidiſſes.

OBSERVATIO XXIV.

Anatome Hydropicæ.

ANno 1597. die 28. Aug. Præſentibus D. Joh. Arſenio & M. Cornelio Chirurgo abdomen fœminæ aperui Hydropicæ, quæ credebatur gravida. Huic magna aquæ flavæ ac fœtidæ effluxit copia. Jecur corruptum. Hujus utero exterius circa fundum adnata cernebatur excreſcentia candida, magnitudine Verrucæ, quæ diſſecta nil intus continebat, ſed ſolida omni ex parte erat.

OBSERVATIO XXV.

Anatome Atrophiæ.

ANno 1597. die 8. Sept. petente & præſente D. Trelcatio fæminæ pectus aperui, cui totus pulmo intus purulentus erat, ita ut quacunq; eum tangeres parte, ſeu novacula pungeres, pus album erum-

erumperet. Hæc lenta macie ac atrophia consumpta Scheleton planè referebat. Referebant malũ illud familiæ hæreditarium, ex quo fratres etiam obierant.

OBSERVATIO XXVI.

Dissectio Virilis cadaveris.

ANno 1598. die 28. April. In subjecto virili publicè dissecto 1. dexter musculus pectoralis divisus erat, membrana tendinosa per eum excurrente. 2. Ex illa jecoris parte, quæ sinistrum versus se extendit hypochondrium aliquot per intermedias conjunctæ cernebantur venulæ in ventriculum insertæ. 3. Tertium & quartum nervorum cerebri par huic desiderabatur. 4. Arteriis hic carebat spermaticis, earũ loco in utroq; latere duas venas spermaticas videre erat. Loco autem arteriarum seminalium produxerat natura ex ipso trunco Arteriæ aortæ paulò supra ejus bifurcationem ad crura conspicuam amplamque Arteriam, quæ recta deorsum exporrecta in parastatas glandulas, penisque radicem se terminabat.

OBSERVATIO XXVII.

Anatome inflammati jecoris.

ANno 1598. die 10. Octobr. Præsentibus D. Bontio, Heurnio, nonnullisque Studiosis, Danus Studiosus apertus ex inflammatione jecoris qui obierat. Gibba jecoris pars duobus locis ulcus osten-

oſtendebat penetrans ad jecoris interiora. Iecoris parenchyma conglomerata velut cernebatur ac avulſa à membrana jecur cingente, ita ut cavitas conſpicua in jecore cerneretur, è qua dimidia urna puris fœtidi ſe effundebat.

OBSERVATIO XXVIII.

Anatome Raphelengii Hydropici.

ANno 1601. Initio, aperui Chriſtophorum Raphelengium, aperto abdomine reperimus magnam ſe effundentis ac corruptæ flavæ aquæ copiā. Omentum abſumptum, Iecur ſchirroſum ac induratum valdè & cujus Parenchyma planè croceum. Veſicula bilis turgida, qua diſſecta ater ac cænoſus effluxit craſſus fœculentuſque ſanguis. Inteſtina, Meſenterium, livido ac aduſto colore tincta. Venæ Meſeraicæ craſſa obductæ membrana, adeò ut earum nulla conſpici poſſet.

OBSERVATIO XXIX.

Anatome Hydropicæ.

ANno 1601. die 24. Ian. Mulierem aperui adjutus M. Cornelio vocato Meleman Chirurgo, cui abdomen ita inturguerat, ut tres haberet in ambitu ulnas. Aperto abdomine effuderunt ſe 56. pintæ aquæ. Omentum totum conſumptū. Iecoris, lienis, renum (dictu mirum, veriſſimum tamen) ne veſtigia quidem. Diaphragma multis locis exeſum ac conſumptum, Uterus in eam molem

lem elatus conſpiciebatur, ut in ambitu ſeſquiulnam haberet. Apertus, conſpiciebatur intus mola ex multis duris ſchirroſis condilomatis conſtans, quæ multis locis in pus mutata erant, color molæ erat albus, adenoſam ſubſtantiam in ſcirrhum converſam dixiſſes.

OBSERVATIO XXX.

Anatome Heurnij Calculoſi.

ANno 1601. die 12. Aug. Aperui veſicam Clariſſimi Viri D. Iohannis Heurnii, in qua reperi calculos ſeptem, quorum ſinguli magnitudine erant nucis juglandis, pendebant autem ſinguli drachmas duas, ita ut ſimul omnes pondus efficerent drachmarum 14. cum dimidia, aut duarum Unciarum, detracta ſemidrachma.

OBSERVATIO XXXI.

Anatome Hydropicæ.

ANno 1602. die 20. Martii, petitione & in præſentia D. Trelcatii, & quoq; Iunioris Trelcatii, præſentibus nonnullis ex Medicinæ Studioſis in foro boario, hydropicæ fœminæ ventrem aperui, è quo aquæ craſſæ & amurcæ ſimilis, pintæ ſe effuderunt 36. Iecur huic totum conſumptum, venoſis ſolūmodo ductibus iiſq; perpaucis ſuperſtitibus. Conſumptus Lien, Renes. Ventriculus praſſina, viridi bile plenus. Diaphragma aliquot locis ſphacelo correptum. Uterus molam intus habe-

habebat, quæ in materiam melli similem conversa erat, effundebatque se simulac uterus pertunderetur. Fœmina 34. annorum hæc erat.

INDEX
Observationum selectarum
P. PAWII.

FINIS.

